

Murawski Magdolna

A távirat

Elbeszélések

Fridél Lajos
illusztrációival

2020

Murawski Magdolna

A távirat

Elbeszélések

Fridél Lajos illusztrációival

2020

Copyright © 2020 Murawski Magdolna

Copyright © 2020 Fridél Lajos

A kiadványt szerkesztette: Tumbász István

ISBN 978-963-7283-49-9

A kiadvány megjelenését támogatta:

Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtár

Új Hevesi Napló Kulturális Alapítvány

Phoenix Aureus Alapítvány

Felelős kiadó: Tózsér Istvánné

Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtár

3300 Eger, Kossuth Lajos u. 16.

www.brody.iif.hu

Szerzői ajánlás

Ismét más minőségben szeretnék bemutatkozni Kedves Olvasóimnak. Az írói mesterségnek sok területén fordultam már meg, de novellistaként még nem ismer a közönség. Márpedig az író akkor igazán író, ha mesterségének minden szegletét jól ismeri, és belőle mindent kipróbál, amit csak lehet.

Eredeti küldetésemet, mely előbb a zenéhez, majd a költészethez kötött, nem tagadhatnám el. Nem mintha akarnám, mert talán ez a márkavédjegyem. Prózám is lírai, de nem nélkülözi a drámaiságot sem, mivel az emberéletnek ezt az oldalát ismertem meg a legjobban fordulatos életem során. Az, hogy ezek az elemek egymással egységes közeggé szervültek, bizonyára nem véletlen. Mindegyik kellett valamire, erről tanúskodnak egymás után kijövő köteteim, melyekkel azt próbálom bemutatni, miféle érési folyamaton mentem keresztül íróként, miközben még jóval több élethivatást is gyakoroltam.

Hemingway írta, hogy az író azzal bizonyíthatja legjobban írói kvalitásait, ha hitelesen tudja ábrázolni a halált. Ezt ő is gyakorolta, majd a nagy latin-amerikai írónemzedék is a nyomdokaiba lépett, olykor már öncélúan is. Jelen kötet darabjai közt is számos akad, amely akarva vagy kénytelenül foglalkozik a halál gondolatával. Mondhatják, hogy életkori sajátság ez, ám egy szerzőt mindig és elsősorban az élet drámaisága foglalkoztat, melynek végkifejlete természetesen a halál. Ám úgy a lelki átminősülés, mint a fizikai folyamat valami más felé mutat. Ettől a gyenge lelkű ember visszariad, és csak élettani folyamatként meri átgondolni, spirituálisan viszont soha. Ezért van a sok durva ábrázolás és félreértelmezés vele kapcsolatosan.

Fenti gondolatok már jóval azután jutottak eszembe, hogy nekiláttam ennek a kötetnek a megírásához. Nem igyekeztem másokhoz mérni magamat, csak jöttek a témák és váltották egymást. Olykor egészen rapszodikusán, egyik korból a másikba lépve. Élet és halál, család és szerelem, gyöngéd szeretet és ironia, mindez megtalálható írásaimban. Merthogy az élet ennyire komplex. Lehet ugyan pár krikszakrakszá lecsupaszítani, de nincsen értelme. A szarkazmus se idegen egy szerzőtől, ha olyan témákkal találkozik, amelyek a tolla hegyére kíváncsoznak, és ha a téma megérdemel ennyi kritikát. Ha fáj a bíráló, lehet változtatni mindazon, ami nem helyes.

Novelláim fikciók. Az író természetesen kölcsönöz elemeket az életből, ám kvalitásait akkor csillogtathatja meg igazán, ha a maga teremtette valóság lesz élethű, majd válik irodalmi valósággá. Az olvasó úgy hisz ezeknek a hősöknek a létezésében, mintha valóban éltek volna. A művészet beéri ennyivel. A mű megszületett, a közönség megismerkedhet vele, majd magáévá teszi vagy elutasítja. Az irodalmi műalkotás sorsa már csak ez.

Történeteim egy olyan szemléletre tanítanak, ami már ritka vendég ebben a vesztébe rohanó világban. A modernség vagy hagyománytisztelet téma is felmerül, merthogy roppant aktuális. A két részre szakított emberiség épp ezen marakszik nap mint nap. Az egyik tagadás, a másik igenlés. Hogyan lehetne alkalmasabb kifejezési formát adni ennek, mint a vágázó ember számára is emészthető, mert gyorsan végigfutható kisprózával? Igaz, a figyelmet akkor se szabad megvonni tőle, máskülönben az energia kárba vész. Ennyit talán megérdemelnek ezek a témák, hogy rövidke időt meg lehet vonni a kényzszeres kütyü-puttyogatástól, amire viszont naponta több órát is rászánnak gondolkodás nélkül a tőle függő embertársaink.

S végül egy rezignált gondolat. A költőként indult és az idén jubiláló irodalmár meg kell hogy vonja a legtisztábbra szublimált gondolatiságot, a költészetet, a felszínes és felületes életet élő és csak azt igenlő embertársaitól. Ahol nincs elvont gondolkodás, ott mostohagyermekként tengődik a költészet.

Önmagát fosztja meg ettől a lehetőségtől a modern emberiség, ha semmit nem tesz azért, hogy a felbillent egyensúlyt visszaállítsa. A költő szomorúan búcsúzkodik, hogy átadja helyét a novellistának. Azt talán még megértik. Dante, Petrarca, Arany, Petőfi és Ady Endre a túlparton sírnak. Őket vigasztalják a humoros és szeretetet sugárzó elbeszélések, melyek nekik is szánt biztatás: talán még nem késő.

A távirat

Istvaan. stop. Gyere azonnal haza. stop. Agnest elrabolták az oroszok. stop. Mari.

Az esztergomi főhadiszállás távirásának elállt a lélegzete, amikor ez az üzenet futott be hozzá a távoli faluból, ahol családja élt. A merészség, hogy a felesége ilyen hírt bocsátott útjára, megdöbbenetett. Mari tudta jól, hogy ahol ő szolgál, az szigorúan titkos anyagokat kezel, tehát nem volt szabad minden semmiséggel zavarnia az egység nyugalmát, ám ismerte jól élete párját. Soha nem kért volna tőle vagy mástól semmit, ha nincsen szorult helyzetben.

István negyvenkét éves volt. A frontra azért nem kellett mennie, mert súlyos asztmája miatt alkalmatlan volt bármilyen harci bevetésre, de a sorozáskor felfigyeltek értelmesebb, megfontolt beszédére, szép, kifejező mondataira, visszafogott stílusára, tiszteletet sugárzó egyéniségére. Szerény, csendes, művelt ember benyomását keltette, azonnal magára vonta környezetének figyelmét. Elhelyezésekor tekintettel voltak családjára, otthon maradt feleségére, két növendék lányára, de a hadi regula nem engedte, hogy minden épkézláb, hadra fogható és használható embert be ne vonjanak a szolgálatba. A hadsereg jelentős veszteségeket szenvedett el Oroszországban, még a leventekorúakat is mozgósították már, nem volt mese. Az orosz hadsereg rohamosan közelített, Erdélyen valósággal átrohantak, miután a románok elárulták szövetségeseiket és hátba támadták a magyarokat. Kevés hír érkezett onnan, és azok is nagyon rosszak voltak. Erőszak, kivégzések, kínzások, asszonyok, öregek és gyermekek kiirtása. Akárcsak '19-ben.

Ezek szerint az ő falujukat se kímélte a front. Már ott vannak az oroszok. Bizonyára váratlanul érte őket a támadás, ha Mari nem tudta elrejtetni két szép lányukat. De vajon mi lehet Julival? És miért éppen a kisebbiket, a szép szelíd Ágnest vitték el? Hiszen Juli volt olyan, mint egy kinyílt rózsza. Istenem, hiszen mindegy is, lényeg az, hogy azonnal intézkednie kell. S vajon Mari nincs veszélyben? Hát hogyan lenne, ha egyszer bevette oda magát az a nagyon rossz hírű társaság!

-Istenem! Azonnal haza kell mennem! – pattant fel, mint akit a kígyó mart meg. – Mindenképpen szabadságot kell kapnom.

Fehér százados úr mindent megértett, ahogy átvette a kinyomtatott üzenetet. Ugyan kevés olyan ügyes beosztottja volt, mint ez a Székely, de majd helyettesítik, ennek pedig rögtön indulnia kell. Azt ő se tudta, miképpen tudná megvédeni egy szabadságos katona a családját ezzel a kommunista áradattal szemben, de meg kell adni neki a lehetőséget. Épp szembe fog menni a fronttal. Hogy juthat át rajta, az az ő dolga lesz. Kiképzést kapott, ez is az alapgyakorlatokhoz tartozott, miképpen oldja meg. Vajon merre mozoghat most a front? Nagyvárad? Debrecen? Nyíregyháza? És ha odáig elérték, akkor folyamatosan mozognak előre, vagy stagnálnak egy ideig? Ennek a Székelynek vajon melyik útvonalra adjon engedélyt, hogy mielőbb hazaérjen?

-Mikor szeretne indulni?

-Azonnal, amint lehet. Ahogy átadtam a szolgálatot a helyettesemnek.

-Ki van maga mellett?

-Dongó törzsőrmester.

-Jól van. Készítse össze a holmiját, adja át a hivatalát Dongónak, aztán jelentkezzen nálam a szabadságos leveléért!

-Igenis, százados úr.

-Aztán semmi heveskedés! Egyenesen az oroszán torkának indul, azt tudja, ugye?

-Inkább kígyó, százados úr, ha ilyen aljasságot el mertek követni, hogy kiskorú leányt elraboljanak!

-Na, jó, legyen akkor medve. Az se válogat a módszerekben, mikor támad. Maga meg gondoljon át mindent, alaposan kidolgozott haditerve legyen, ha a lányát viszont akarja látni! Szolnokig talán eljut vonaton, onnantól fogva a maga dolga, hogyan közlekedik. Ha bármi történik, és van még magyar helyőrség a falujában, engem keressenek személyesen. Szükség esetén meghosszabbítom az eltávot.

-Valamilyen rendfelügyeleti szerv mindenképpen lesz. Az oroszok nem maradhatnak ott sokáig. Kertecske kis falat egy ekkora seregnek. Valószínűleg támadni fognak tovább nyugati irányban valamelyik nagyobb város felé. A lányomat nem vihetik magukkal a csatába. Akármit is követtek el vele, neki ott kell lennie valahol a faluban.

-Hát akkor igyekezzen! Leléphet.

Székely István valóban igen lassan haladt hazafelé. A vasúti közlekedés szinte megbénult. Ahol még nem bombázták szét a vonalakat, ott már erősen közelgett a front, és ő mindig ezekkel szemben haladt. Sok terület alá volt aknázva. A németek felrobbantottak minden létező hidat, amerre vonultak. A magyarokat sokszor hátrahagyták, csak a saját irhájukat mentették. Még lovas szekeret se lehetett kapni. Mindenki rettegett az oroszoktól. Kegyetlen hírek jöttek róluk mindenfelől. Mikor már nem volt vonat kelet felé, gyalogosan közlekedett, gyakran éjszaka, pocsék látási viszonyok között. November volt, éjszaka sűrű ködben haladt. Ez ugyan segítette is, de ő se látta, nem jön-e szembe valaki az úton. Csigalassúsággal haladt, majd megtévelyült az idegességtől, mi lehet az övéivel, akik jöttét várják. Arról szó se lehetett, hogy valamilyen járművet kapjon. Azzal ellenirányban haladni életveszélyes, hamar kilótték volna őket. Elfogják, a járművet elveszik tőlük, és akkor semmit nem tehetne a családjáért. Istenem, szegény Ágnes! Mit művelhettek vele? Hát ezért tanították, hogy egy ilyen primitív horda fogja be háremhölgynek?! Még belegondolni is rettenetes! Istenem, add, hogy ne legyen semmi baja! Talán el vannak foglalva az oroszok a harci mozgásaikkal, és nem volt idejük ilyesmire.

December eleje volt, mire hazaért. Elcsigázottan, kimerülten, kiéhezve. A téli köd is fojtogatta. A kerítésbe kapaszkodva állt meg a saját portája előtt, amíg a fulladási roham elmúlt. A kutyája rohant elé boldogan csaholva. Aztán nyílt az ajtó. Nagyobbik lánya futott elé:

-Kedvesapám! Csakhogy megjött! Már úgy vártuk!

-Hát anyátok? És hol van Ágnes?

Juli elpityeredett. Alig mert beszélni. Mindnyájan olyan szemérmesek voltak, a lányok előtt egyetlen csúnya szó, veszekedés nem volt. Magukról mindig visszafogottan beszéltek.

-Na, mondd már, hová lettek?

-Jaj, Kedvesapám, borzalmas dolgok történtek minálunk. Ágnest beköltöztették a jegyző házába, azt foglalták el maguknak az oroszok, hogy a tűz égesse meg őket!

-Ne átkozódj, lányom! Attól nem lesz jobb.

Az alföldi hadművelet, 1944

-Ágit elvitték egy katonai dzsipen, napokig nem láttuk. Engem a veremben bújtatott Kedvesanyám, nem engedett kijönni. Fehér Mancsi meg Kenéz Vilma voltak ott velem. Kedvesanyám úgy kikente magát korommal, hogy úgy nézett ki, mint egy vasorrú bába. Őtet békében hagyták. De Sarolta nénit a szomszédban az egész hadsereg megmászta.

-Hogy beszélsz, kislyányom?

-Ne haragudjon, Kedvesapám, csak így hallottam, amikor Kedvesanyám és Margit néni suttoztak erről. Mikor Károly bácsi meg akarta védeni a nénit, a mellének szegezték a géppisztolyt azzal kergették ki a házból. Az udvar végéből hallgatta, hogy visít-ordít szerencsétlen Sarolta néni. Úgy elintézték, hogy majd' elvérzett. Azóta is kórházba' van.

-Istenem, hogy gyermeklányoknak ilyesmit kelljen tudni ilyen fiatalon! Hát Ágnes? Beszélj már, hol van? Csak nem hurcolták el?

-Nem, Kedvesanyám most ment érte, hogy hazahozza. Őtet meg feleségül vette egy orosz tiszt.

-Micsoda?!

-Egy nagyon jóképű tiszt, Nyikoláj Nyikolájevics Novikov. Szépen bánt vele, csak Kedvesanyámat nem engedték be, amikor a jegyzőéknél az esküvő volt. Ott sírt, őrjöngött az ajtóba', majd beleőrült, csak az üvegen keresztül látta, de hazaküldték. A jegyzőnek kellett összeadni őket. Gyönyörű földig érő hófehér ruhája volt Ágnesnek, nagy hosszú uszályal. Az ura hozatta neki a városból. Meg egy nagy gardéniacsokrot. Ilyet még senki nem látott Kertecskén.

-Ne locsogj már, gyerekem! Az ilyesmi csak az asszonyokat érdekli. A jegyző meg hogy eskethetett meg egy kiskorú gyermeket szülői engedély nélkül?! Még csak tizenhat éves! Az oroszok elmentek már?

-El. Azért jöhet haza Ágnes, merthogy a házba vissza akar költözni a jegyző.

-Persze. Hát az övé. Az oroszok csak elrekvirálták. Pedig Nyikoláj Nyikolájevics meghagyta, hogy Áginak ott kell megvárni őtet, mikor visszajön.

-Jön a fenét! Mennek azok tovább ungon-berken. Talán már Pestet is elérték. Hogy verné meg őket az Isten! A nevét meg többet ki ne ejtsd előttem! Ha hivatalosan csinálta, akkor is lilimotipró! Anyátok is jöhetne már. Eléjük megyek.

-Jaj, ne tessék! Melegíték vizet, tessék megmosakodni, biztosan jól átfázott Kedvesapám ebben a hidegben. Utána meg melegíték ételt.

Két év is eltelt a szovjet megszállás óta. Ágneset többször is kerestette az orosz férje, de Mari néni a sarkára állt. Csak nem fogja elengedni oda, idegenbe a lányát, a kommunisták közé?! Azt se tudja, mi vár ott rá. István bácsi ugyan nagy szégyennek érezte a történeteket, de a kedvesebb lányát, aki rá hasonlított, nem engedte volna el semmi áron. Félték, ő is, meg a felesége is, hogy többé nem látják viszont, ha Ágneske elmegy. Mari előszedte sminkmesteri tudományát, amit ő is kiválóan használt a háború alatt, mikor a front Kertecskét elérte. Szegény Ágnes sírt nagyon, szégyellette magát, hogy világ csúfjára hogy viszi végig az anyja a falun, egyenesen a fényképészhez. Oda kellett menjenek, mert az orosz tiszt fényképet kért a magyar feleségéről, akibe nagyon belehabarodott. Harcolt érte a maga módján, habár az ő keze is kötve volt. Hadtestét nem hagyhatta el, szabadságolásról szó se lehetett, Kertecskére nem térhetett vissza soha többé.

Ágnesről elkészültek a legszörnyűbb képek, amit csak el lehet képzelni. Még több kétségbeesett levél jött, amiben visszakövetelte magának ifjú feleségét az időközben Németországot is megjárt orosz tiszt. Ágnes nem mehetett, csak a pocskék fotók érkeztek helyette, amiken úgy nézett ki, mint egy madárijesztő. Mari néni zsákot húzott rá, amiben ő is járt az orosz megszállás alatt. Istenem, pedig

milyen szép ruhatárat vett neki Nyikoláj Nyikolájevics! Sugárzó szépségét eltüntette a gondos anyai smink. A férje hihette azt is, hogy ennyire tönkrement a háború alatt. Hogy az ő távozása után más csapatok érkeztek Kertecskére, és azok nem bántak vele kíméletesen, hanem teljesen tönkretették.

Nem tudni, mi zajlott le Ágnes lelkében, hogy zsenge fiatalságában ennyi szörnyűségen kellett átmennie. A falubeliek előbb azt gondolták, hogy ő is olyan laza erkölcsű, mint egy másik család lányai, akik ugyanabban az utcában laktak, de ott szó se volt esküvőről, csak nagy részeg mulatozásokról. Boriska néni, az anya elég sokat szórakozott a ruszikkal. Az ura, Tamás bácsi még évtizedekkel később is lehajtott fejjel járt az utcán. S nem elég, hogy a felesége, hanem még a lányai is hamar eltanulták az anyjuk mesterségét. Pedig azok fiatalabbak voltak Ágnesnél. Később még moszkvai delegációba is elvitték az egyiket, a nagyszájú, nagyfenekű Zsuzskát. Tele szájjal dicsekedett, mi mindennel látták el őket. Nyilván az orosz tisztek, akik szívesen nosztalgiáztak velük egy sort...

Ágnest bántotta, hogy őt is ezekhez a rosszfélékhez hasonlítják. Pedig neki volt házasságlevele, szabályos okirata arról, ami történt. Fiatalasszony volt, a férje, ki tudja, hány ezer kilométerre él keletre tőle, és még csak levelet se írhat neki. Abban a pillanatban, ha életjelet ad magáról, Nyikoláj megtudja, hogy ő él és jól van, talán rohanna utána és akkor... Istenem, a szüleit, a faluját mégse hagyhatja el!

Ágnesnek nem kellett, sőt nem is volt szabad tudnia, hogy a háború végeztével szigorú idők jöttek a határ mindkét oldalán. Sőt nyugat felé is. A levelek nem mentek csak úgy szabadon, mindennek át kellett jutnia a cenzúrán. Férje, akit bizonyára kitüntettek a háborúban bizonyított hősiességéért, talán a fővárosban búsult utána, talán egyebütt. Alig tudtak egymásról valamit. Tolmács segítségével beszélgettek, így tudhatta meg azt is Novikov alezredes, hogy a szálláshelyére berendelt, azaz elhurcolt ragyogó szépség nem afféle „gyévuska”, hanem tanult lány, szülei szemefénye, akivel „nem lehet csak úgy”, mert a férjének tartogatta a lányok legbecsesebb hozományát. Ez az elejtett mondat sarkallta a szépségtől teljesen elbűvölt főtisztet, hogy mindjárt rendelkezzen, kerítsék elő a jegyzőt és

az készítsen elő mindent az esküvőhöz. Ruhákat rendelni nem volt nagy ügy, gyűrű, ékszer is akadt. Minden olyan hirtelen történt, hogy Ágnes csak kapkodta a fejét. A jegyzőnek érdekében állt, hogy a tiszt javára tolmácsoljon. Ő egy orosz fogságot megjárt ember volt, még elég jól emlékezett az ott tanult szavakra. Aztán az ő lelkén száradt, ami a későbbiekben történt.

Ma már senki nem tudja hogyan zajlott le az esküvő. Azt se, hogy a jegyző hogyan látta el egyszerre a tolmács és az anyakönyvvezető szerepét, vagy hogy mennyit értettek meg a felek a nekik közvetített szövegekből. Ágnes mondhatott bármit, igent vagy nemet, az anyakönyvi kivonatba a tiszt akarata szerint az került be, amit ő akart. Megkapta ifjú aráját, és Ágnesnek nem lehetett kifogása a folytatás ellen, hiszen hivatalosan feleség lett, egy magas rangú tiszt felesége. A faluparancsnoké, aki élet-halál ura volt akkor a helységben. Legelső asszony volt, mármint az alatt a rövid tündöklése alatt, amíg a megszálló csapatok ott tartózkodtak, tovább nem mentek. Nem tudjuk, hogy mennyire viszonzta férje rajongását s hogy érzett-e iránta valamit, mert kapcsolatuk rövid ideig tartott. Ahogy jött, úgy múlt el, csupán egy hevesen udvarló és feleségét rajongásával körülvevő férj emléke maradt utána. Meg egy többszörösen átragasztott és lefestett szöveg az emlékkönyvében, egy hatalmas orgonacsokor alatt.

Két évvel később feleségül kérte Ágnest egy magyar altiszt, Kerekes Zoltán. Jóképű volt, tisztelettudó, ugyanúgy rajongott a viruló szépségért, mint a messzire távozott férje. Az esküvőt és a volt férjet eltitkolni nem lehetett, mindenki tudta a faluban. Ágnes nem is akarta. Kikosarazta a kérőt, mondván, hogy ő még tanulni szeretne. Nem is volt ebben semmi fals vagy félrevezető dolog. Egy valami azonban ellene szólt. A háború annyira lepusztította az egész országot, s benne az ő szülei kicsiny gazdaságát is, hogy lehetetlen volt teljesíteni a kérését. Az új kérő és a jegyző oldották meg a kérdést. Mivel a nász egyébként se rendes körülmények között esett meg, mondhatni, az ara, kiskorú lévén, nem volt döntőképes, így a frigyét érvénytelenítették. Nem hivatalosan, minden feltűnés nélkül, csak egy egyszerű mozdulattal. A matrikulában szereplő bejegyzést, azaz kartont széttepték, tűzre vetették, így már nem maradt utána semmi, csak az édesbús emlék. Ennyit tehet egy jó szándékú jegyző, akit magát is kényszerített a háborús helyzet, hogy előbb ennek engedve, majd a köznapi emberségétől vezetettve megoldja két fiatal, azaz három, nagyon is köznapi gondjait.

Az anyák mindig a legjobban tudják, mert anyai ösztönüktől vezérelve megérik, mi a leghelyesebb a gyermekük szempontjából. A történelem Mari nénit igazolta. Jóval-jóval később, pár évtized után derült ki, milyen sors várt volna Ágnesre, ha akkor válaszol Novikov alezredes leveleire és olyan fényképeket küld neki, amelyeken a tőle kapott elegáns ruhákban ült volna a fényképész gépe elé. Sztálin, egyre vérszomjasabban az örülettől, amely mindig is vezette, egymás után végeztette ki az általa gyanúsnak tartott elemeket. Az arisztokrácia, a papság, a nagypolgárság, az értelmiség után sorra került a tisztikar is. Akik megjárták Európát, aligha maradtak életben. Nem mondhatták el senkinek, mit tapasztaltak az öreg kontinensen, amelyről azelőtt azt tanították nekik, hogy ott rothad a kapitalizmus. Novikov alezredes, aki előbb akár marsalli rangra is emelkedhetett háborús vitézsége miatt, utóbb gyanússá vált úgy Sztálin, mint az általa működtetett gondolatrendőrség számára. Nem volt kegyelem. Aki bármit is kifecseghetett, ami az ellenoldalon tapasztalt viszonylagos bőségről szólt, azt örökre elhallgattatták. Talán senyvedt egy darabig valamelyik gulágon, majd „menekülés közben” érte hátulról egy jól irányzott golyó. Sorsát senki nem ismeri. Jelképes sírja legyen ez az elbeszélés, amely felillant egy emlékezetes pillanatot az örökké véres és vérengző háborúk történetéből. Úgy, ahogyan a történészek soha nem írhatták volna meg. Az ő dolguk a szépítgetés, az aljasságok kozmetikázása. Ágnes, Nyikoláj és Zoltán története azonban ugyanúgy eltér ezektől, mint ahogy számos társuké, akik kevésbé voltak szerencsések, mert az ő sorsukat nem jóindulatú emberek és segítő kezek irányították, hanem a gonosz szándékúak, az örök intrikusok, a szépeket és intelligenseket örökké csak irigylő szellemi törpék.

S hogy Ágnes boldog volt-e annak tudatában, hogy voltaképpen bigámiában él, megint csak nem tudjuk. Mint ahogyan azt sem, hogy a két katona közül melyiket szerette jobban. Talán az első megmaradt örök nosztalgiának az emlékezetében, s ha Zoltánnal civakodott olykor, az is felmerült benne, hogy választhatott volna jobban is. Ő még nem tudhatta meg, mert jóval később derült ki, mivé lett az egykori tisztikar Sztálin jóvoltából. Mindnyájuk sírját rég belepte az idő vagy a köveken megtelepedő mohos emlékezet. Ha ugyan van még, aki emlékszik rájuk és kegyetlenül szép történetükre.

Lizi álma

Lizinka igen szolid lány volt. Semmi érdemleges vagy rendkívüli nem mutatkozott benne, a férfiak szeme nem akadt meg rajta, a legtöbben közepszerűnek mondták, ha egyáltalán tettek rá valamilyen megjegyzést. Csendesen élt egy hozzá hasonlóan érdektelen kisvárosban, amelynek egyetlen nevezetessége egy köztéri szobor volt, és amely mellett csak úgy gyalogolt el mindenki, ahogyan egy kacsausztató mellett szokás: másfelé nézve, bármi egyebet megbámulva, csak azt nem. S valóban: nem volt se szép, se érdekes, még a szobrász nevét se jegyezte meg senki, bár olvashattak róla valahol a városka történetének lapjain. Ha ugyan fellapozta valaki.

Ahol úr az igénytelenség, ott nem szoktak igényes dolgok megesni. Minden marad a régiben, mindenki teszi a dolgát, becsületesen, alaposan és kissé unalmasan. Lizinka is így volt ezzel. Egyetlen nevezetessége az volt, hogy Lizinek becézték, és annak is hívta az egész település. Hogy mi volt ezen nevezetes? Talán, hogy angolosan hangzott kicsit: Lizzie. Igaz, angolul egyikük se tudott, de olvastak már romantikus angol könyveket, és azokból értesültek erről a becenévről is. S amint elterjedt ennek a híre, Lizi is mintha valami tekintélyt nyert volna. Kezdték megnézni a fiatalemberek, valami rejtett értéket gyanítva a nem túl előnyös külső mögött.

Lizi nem sokat vett észre ebből. Ő továbbra is szemlesütve járt az utcán, és gondolatai a napi teendői körül jártak. Hogyan lehet szép rendben tartani az otthonukat és a házuk udvarát, ahol csinos virágoskert is díszelgett. Természetesen az utcai fronton, amit mindenki lát, s ha nem lett volna rendben, mindenki megszólja a háziakat. De nem volt rá oka senkinek, mert ez is rendben volt.

Nyílegyenes sorokba rendezve álltak az ágyásokban a virágok, melyek az évszakok rendje szerint nyíltak és illatoztak. Volt néhány tő rózsza is, szép kerek ágyások közepén büszkélkedve, ezeket tisztán tartották és naponta gondozták, mert a rózsza már csak ilyen: nem hanyagolható és szereti felhívni magára az emberek figyelmét. Ez eltért Lizi és családja felfogásától, de mivel hagyomány volt a rózsanevelés a városkában, ők is tartottak néhányfélét. Ez a szokásuk is biztosította számukra rég elnyert pozíciójukat, a becsületes, rendes, dolgos, és másoktól semmiben el nem ütő család rangját. Mert a rendbontót, a botrányokozót szigorúan kivetette magából a közösség. Nem is maradt meg köztük más, csak ez a kicsiny igényű fajta. Hétközben igénytelenül éltek, takarékoskodtak még az étellel is, minden lehető pénzt megspórolták, vasárnap viszont rendesen adakoztak a templomban, s ha kellett valamely jótékonyági célra, abból se illett kimaradniuk. Ezt is mértékkel.

Lizi családja se vonta ki magát ez alól az íratlan szabály alól. Miért is tették volna, hiszen egyetértettek vele. A spórolt pénz kellett adóra, háztartási beszerzésekre, és persze Lizinek kelengyére, s ha futja, némi hozományra is. Ezen igyekezett a szerény Müller család, és mondhatni, jól haladtak ezen a téren. Lizi már nagylány volt, lassan eladósorba kerül, hát kellett minden garas, hogy szégyenben ne maradjanak. Lizi hímzést és csipkeverést tanult az anyjától, és ez szép kis mellékjövedelmet jelentett utóbb a családnak. Lizi ugyanis nagyon tehetségesnek mutatkozott, gyönyörű csipkéket vert, s ezzel állandó beszállítója lett a környék legtehetősebb családjának, Knopf grófnak. A grófné megkedvelte Lizit, mert szerény volt és engedelmes. Vele soha nem volt afféle cseléd-baj, mert egyrészt rá se nézett egyetlen férfira se, másrészt ő se érdekelte a férfiakat. Ezért gyakran invitálta, hogy varrjon és társalogjon vele, amikor férje, a hóbortos jellemű Herbert gróf éppen vadászni ment, vagy beruccant egy távolabbi nagyvárosba, ahol kedvére kaszinózhatott, meg ki tudja, miket nem művelt. A hangulatváltásairól csak pityókás kedve árulkodott, meg azok a pajzán dalocskák, kuplák, amiket akkor dudorászott, ha hazatért, vagy hosszabb otthonlét után visszagondolt azokra a vidám percekre, amelyeket senki nem rótt fel neki. A grófné rég unta az urát, és nem tette szóvá kiruccanásait, mert egyébként figyelmes férj volt. Semmi rendkívüli, minden szabályos rendben ment körülöttük is, mert úgy érezték, kötelességük jó példát mutatni a környékbelieknek. A távoli ügyek senkit nem zavartak, nem is tudtak róluk, nem sejtették róluk, hogy vannak ilyenek. A grófné meg gondosan félrenézett, elfoglalta magát ő is a csipkeveréssel, de főként a hímzéssel, amiben ő jeleskedett. A csipkét ráhagyta Lizire, aki egyre szebb terítőket, csipkegalériákat készített, mindenki ámulatára.

Lizi életét hagyhatnánk és tudhatnánk is ennyiben, ha egyszer el nem kottyantja magát anyja előtt. A szülők már kinéztek számára egy alkalmas, rendes, dolgos, megbízható férjet, a Schuster fiút, aki szívesen járt volna Lizi után, de még sose tudta elérni, hogy megszólíthassa. Lizi mindig a szüleivel ment a templomba, utána haza, egyébkor a barátnőivel fogódkodtak össze és vonultak az utcán, széles karéjban. Akkor legfeljebb köszönni lehetett nekik, és arra is hangos vihogás volt a válasz, mert a leányok már csak ilyenek. Kinevetik a férfinépet, ha azok megnézik őket, a legények meg kivörösödött arccal, félrecsapott kalappal bámulnak utánuk.

Lizi nem emelt kifogást, amikor az anyja felvetette előtte a Schuster fiú udvarlásának lehetőségét. Tudta, hogy a szülei jót akarnak neki, és jobban tudják nála, mi a helyes ilyenkor. A lányokat ugyanis senki nem világosította fel bakfiskoruk előtt semmiről. Majd ráérnek megtudni, gondolták a szülők, nagyszülők, mit fantáziáljanak olyasmiről, aminek még nincs itt az ideje? Nos, Lizi csak annyit mondott az anyjának, hogy neki az az érzése, érte valaki jelentősebb ember fog eljönni, és nem bálná, ha várhatna még kicsit azzal az érdeklődéssel. Müllerné összezsápta a kezét.

-Hát hogy gondolod te ezt? Milyen emberre gondolsz, aki jelentősebb? Hanzi apja első adófizető a városban, szép vagyonuk van, jámborul élnek. Ha hozzámégy, első asszony leszel, magad is

tekintélyes polgárasszony. A csipkeverő tudományoddal akkor is szépen kereshetsz, ha már asszony leszel. Az urad büszke lesz rád, mert te is gyarapítod a vagyonát.

-Az enyémet, nem az övét. Amit én keresek, azt nem szedheti el tőlem. Én már azzal is eleget hozzáteszek a családi vagyonhoz, hogy ellátom a gazdaságot, a háztartást. Azt csak a férfiak gondolják úgy, hogy ők eltartják az asszonyokat. A nők legalább annyi munkát végeznek odahaza, mint az uruk. A kertben megtermelik, ami a konyhára kell, állatokat nevelnek, és ha ügyesen gazdálkodnak vele, még a piacra is jut, eladni. Abból is pénz van. Édesanyám talán nem így tesz? Én mindig így láttam, amióta az eszemet tudom.

-Azért apádnak ne mondj ilyeneket! Tudod, hogy nagyon megbántanád vele. De mondd csak: nem valamelyik úrfi csavarta el a fejedet, hogy még a Hanzinál is különb férfira vágyakozol?

-Dehogysis, édesanyám! Nem nézek én még senkire. Mit is néznék rajtuk, mikor mindegyik egyforma? Olyanok, mint egy gép: csak ásnak, kapálnak, hordják az istállóból a ganajt, csutakolják a lovakat, aratnak, csépelnek, káromkodnak, hétvégén teleisszák magukat sörrel, aztán dülöngélve mennek haza. Rondítanak, amerre járnak, csak nem kellene belészeretnem akármelyikbe is?

-Ne mondj ilyeneket, kislányom! Úgy beszélsz, mint egy vénasszony. Csak nem valamelyik öreg csont prézsmitált neked? Arról meg még mindig nem szóltál, hogy kiféle-miféle emberre gondolsz.

-Pontosan nem tudom, csak néha álmodni szoktam vele.

-Álmodozol? Hát annak meg nincsen semmi értelme. Csak nem gondolod, hogy az álmaidból majd előlép egy rangos úr, aki épp terád vár, Müller Lizinkára, a kis csipkeverő lányra?!

-De igen, anyám. Úgy hiszem, hogy Mr. Darcy nemcsak egy regényhős, hanem él valahol és ő is gondol rám.

-Hát te megvesztél, lányom! Ha ezt apád megtudja, kapsz majd az ostorral!

-Hát ne mondja meg neki, anyám, ha szeret! A férfiak lelke durva, nem törődnek az asszonyok érzéseivel. Nekik csak az a fontos, hogy minden úgy legyen, ahogy ők elképzelik.

-Én meg úgy látom, kislányom, hogy neked vannak külön elképzéléseid. A regényeket úri kisasszonyoknak írják, hogy ne unatkozzanak. Nem neked való az, Lizi. Ne olvass ilyeneket! Én komolyan mondom, hogy mindjárt tűzre vetem a füzetes regényeidet mind!

-Hát majd veszek másikat. Telik a csipkéimből. Megint rendelt jó párat a grófné.

-Csak nehogy ilyenekre verd el, amit keresel! Tudod, hogy kell a hozományodra.

-Tudom. Hogy majd azt is elverje valamelyik „rendes, jóra való” ember! Elhordja a kocsmába, meg a rossz nőkhöz!

-Te, ha ilyeneket tanulsz nekem a kastélyban, én többet nem engedlek oda!

-Nekem mindegy. A csipkéket itthon is el tudom készíteni. Csak akkor a grófnénak is kell adnod valami magyarázatot, miért nem engedsz oda. Nem hiszem, hogy jó néven venné.

-De felvágta a nyelvedet! Több tiszteletet anyádnak!

-Én tisztellek, anyám, csak szeretnék kissé másképpen élni. Nem hiszek abban, hogy az asszony csak a férje cselédje lehet. Van másilyen élet. Én ezt olyan biztosan tudom, mint ahogy most előtted állok.

-Na, akkor menj ki gyorsan innen! Adj a csirkéknek, ludaknak enni! Jól eltársalogtuk az időt, ahelyett, hogy én meg apádnak főzném a vacsoráját.

Lizi ugyanolyan nyugodtan ment dolgára, mint ahogy az imént az anyjával beszélt. Voltaképpen nem is volt semmi nyugtalanító abban, amit mondott, ha mindezt nem száz évvel ezelőtt mondja. Tett-vett, ellátta az állatokat, ugyanolyan mélységes nyugalommal, ahogyan gondolta, és ahogyan az édesanyjával is közölte. Nem is hitte volna róla senki, hogy ilyen, másokat nyugtalanító gondolatok járnak a fejében. Ezek pedig őt nemhogy izgatták volna, hanem egyenesen megnyugtatták. Tudta, hogy van egy világ, túl ezen a sablonoson és már-már mechanikuson, s hogy neki azzal meg kell ismerkednie. Legalább azért, hogy legyen összehasonlítási alapja. Hogy meghozhassa a döntését, mielőtt a szülei belekényszerítik egy olyan lépésbe, ami fatális befolyásolhatná az életét.

Lizi még csak bánatos se volt, hogy megszidták. Tudta, hogy ennek el kell jönnie, amikor feltárja mások előtt a lelkét. S ha apjának is ellenáll, botrány kerekedhet belőle, neki akkor nem lesz más választása, mint elmenni innen. Az elmenetelről és az új életkezdekről nem volt elképzélése. Nem tudta, milyen élet várja máshol, és abban se volt biztos, hogy ennyire durva lépésre szánja el magát, csak annyit tudott, hogy az igazat ki kell mondania. Ettől most meg is könnyebbült kissé. Mintha megtett volna egy végzetes, mindent eldöntő lépést. Tudta, hogy innen nincs visszaút.

Egyelőre még semmiről nem kellett döntenie. Az anyja hallgatott, mert nem akarta összeugrasztani a lányát az apjával. Magában őrlötte a gondolatot, mint mikor kukoricát morzsol, hogyan is legyen ezután. Ezt a lányt meg kell szelídíteni. Nem maradhat ilyen konok, ellenálló, mert azzal nemcsak az apja haragját hívja ki maga ellen, hanem az egész közösségét is. A városét, az ekléziáét. Úristen, micsoda lehetőség! Kitaszítottá válni, és mindezt a Lizi konoksága miatt! A megvetés a családot is sújtaná, nemcsak a lányát. De hát miféle álomlovagra vár ez a gyerek? Hiszen nem is szép, nem is túl okos. Csak kellett legyen valaki, aki telebeszélte a fejét. De ki volt az a nyomorult? A grófné nemigen, ő rendes, szolid asszony. A gróf úr se, mert Lizi azzal nem találkozik. Theresa grófné mindig akkor hívja meg Lizit, amikor Herbert gróf nincsen odahaza. Nyilván unatkozik, amikor a gróf úr utazgat.

Ahhoz meg mi köze ennek a lánynak? Úri szokás, senki nem teszi szóvá. Biztosan sok elintéznivalója van az uraságnak. Ő tudja, mi dolga van, mit is töpreng rajta ő, az egyszerű asszony?! De hát akkor honnét vannak ezek a nyugtalanító gondolatok a lánya fejében? Itthon nem tanulta, az biztos. A bátyja, Johann korábban elkerült itthonról, rég megállapodott, a felesége gazdaságát vezeti, a sógornőjétől se hallhat ilyeneket. A hebrencs barátnői közt kell szétnézni, azok adhatnak neki kölcsön ostoba olvasnivalókat. A bakfisok fejét nem nehéz megzavarni, mert még kialakulatlanok, semmit se tudnak az életről. De egymást bolondítani, azt tudják.

Észre se vette, amikor az ura belépett, úgy elmerült a gondolataiban.

-De belevesztél a dolgodba, hogy ki se jöttél elélem!

-Hát ha ilyen csendesesen settenkedsz be, ne csodálkozz rajta! Mit intéztél?

-Schusteréknál voltam, a fiatalok dolgában.

-Széna-e vagy szalma?

-A Hanzi gyerek nagyon odavan, egyelőre ennyit tudok. Ha rajta múlik, a lányod nagygazdáné lesz.

-És az apja?

-Ismered, milyen megfontolt, nehezen adja ki a szót. De úgy sejtem, nincs ellenére. Tudják, hogy Lizit a grófné is kedveli, ellene nemigen mernének szólni.

-Hát az anyja? Nem furcsállta, hogy te mentél hozzájuk, nem pedig ők jöttek el háztűznézőbe?

-Meglehet, de úgyis az ura dönt. Amúgy meg Kázmér barátom hívott meg. Nincs abba' semmi.

-Hát persze. Csak a ti szavatok számít...

-Nocsak, hát mibe akarsz beleszólni?

-Én semmibe. Csak mindkét félnek meg kell fontolnia a dolgot.

-Mifene. Csak nincs már másik gavallérja ennek a lánynak? Fialat még ahhoz.

-Az. De az esze mindig máshol jár. Nem tudom, mit forgat benne.

-Hát akkor beszélj vele! Csak tudja meg, hogy nagy tisztesség vár rá.

-Akkor a kelengyjével is igyekezni kell.

-Az meg az asszonyok dolga, Én abba nem szólok bele. Anyád biztosan segít, hogy jól eligazodj. Lizi is varrhat. Nem muszáj mindig csipkét vernie. Na, de most már adhatnád azt a vacsorát, erősen megéheztem. A nagy nehéz gondolatokat meg hagyjátok meg a tudós embereknek, filozófusoknak!

Hát így megy ez Kertecskén. Semmi filozófia, életbölcesség, minden a praktikum. Nincs ebben semmi gonosz, hiszen mindent az utódok érdekében, azok jólétéért tesznek. Nekik kuporgatnak, értük egyezkednek, ám azt csak a gonosz lelkű kívülálló gondolja, hogy úgy adják-veszik a lányokat, mint a vásárban a malacokat. A fiatalok még nem tudják megtervezni a jövőjüket, azért vannak ott az öregek. Nekik ilyenkor elveszi a szerelem az eszüket (már ha elveszi), se látnak, se hallanak, csak mindig a találkák. Ott összesúgnak-búgnak, de nem hinné senki, hogy valami értelmeset is kisütnek, merre akarják irányítani az életük szekerét. Majd a jó szülők! Ők eligazítják a dolgot. A fiatalok meg idővel összeszoknak.

kelengyés szekrény

Szegény Lizi álmodozhatott akármiről, akármennyit, mindig ott volt valaki a sarkában. Anyja, nagyanja, meg aztán Hanzi is, aki ettől fogva mindennapos vendég lett a házuknál. Már nem is vendég, hanem komoly udvarló. Nagyon a lány kedvében járt, talán túlzottan is. A leendő anyós nehezményezte kissé, hogy túl gyakran visz ajándékot Lizinek. Hanzi ugyan nem volt éppen egy Mr. Darcy, de mit számít az? Senki nem olyan. Az csak a mesében van, meg a lányregényekben. A köznapi gondok amúgy is lefoglalták mindenki gondolatait az egyesülni készülő két családban. Még a grófné is feljánlott egy szép kis summát Lizinek, amikor megtudta, micsoda kérője akadt. Így aztán hamar kitelt a hozománya, amihez persze a szülők is jócskán adtak, nehogy szégyenben maradjanak, hogy csak a potyát lesik, ők meg maguknak zsugorgatják a pénzt.

Lizi lassan hozzászokott a mindennapos kényeztetéshez. Végülis Hanzi stramm legény volt. Ügyes gazda lesz belőle, ha a maga ura lehet. A lovakat meg úgy hajtja, hogy Lizi valósággal beleszédült, mikor a városba mentek jegygyűrűket venni. Kapott egy szép arany nyakláncot is, szív alakú medallionnal. Annak a közepében meg egy szép piros kő. Senkinek nincsen ilyen Kertecskén, volt mivel büszkélkedni!

Aztán egyszer megint megjelent Mr. Darcy Lizinek álmában. Nem nappal álmodozott varrás vagy olvasás közben, hanem valósággal álmodta. Az angol úr sápadt volt, csendes, ahogy a regényben is állott. Hosszasan nézte Lizit, aztán elmondta, amiért jött:

-Ne ábrándozzon rólam, kisasszony, miattam ne rontsa el az életét! Én régen éltem és régen meg is haltam, s talán nem is voltam annyira jó, mint amilyennek a regényben leírtak. Én se voltam kevésbé önző, mint férfitársaim. És akit én választottam, azt Lizzie-nek becézték, de igazából Elizabeth volt a neve. Szilaj kedve, makacskodása nekem is gondokat okozott olykor. Ő mégis az én választásom volt. A regényhőshöz hasonló férfit én nem ismertem. Minden egy ábrándozó vénkisasszony álma volt. A házasságok a mi korunkban eléggé prózai keretek közt folytak. Akkor is minden a vagyonról és az érvényesülésről szólt. Az Ön szülei se akarnak mást, minthogy leendő családjával, gyermekeivel együtt ne nélkülözzön, hanem ha van rá mód, mindene meglegyen. Azt nem mondom, hogy felejtse el, inkább őrizzen meg jó emlékezetében! A holtakat hagyni kell békében nyugodni. Én is rég pihenhetném az örök álmot, ha az az ábrándos Jane kisasszony meg nem ír és a világ elé nem tárja történetemet. Így valósággal börtönbe zárt, egy szép könyv lapjai közé zárva. Lepréselt, mint egy virágot. Én már rég nem vagyok. Jó száz évvel Önök előtt éltem. Mikor olvasnak rólam vagy gondolnak rám, mégis elő kell jönnöm és ráhagyni mindenkire, hogy ez a bugyuta kis történet úgy volt igaz, ahogy Miss Austen elképzelte. Lányregények! Hány fiatal nő fejét zavarták már meg! Kérem, hogy legyen okosabb ezeknél! A sok szép érzelmet, nemes gondolatot pazarolja a leendő férjére! Higgye el, hogy hálás lesz érte!

Lizi felriadt álmából, hirtelen felült, és a tekintete rögtön az éji látogatót kereste a sötétben, de az már messze járt. Hát tényleg nincsen más, mint az a szikár valóság, amiben felnevelték? Nem könnyű beletörődni, de ha Mr. Darcy is ezt mondja, akkor hiába vitatkozna vele. Amúgy sincsen már itt.

Lizi felkelt az ágyból, és a nyitott ablakhoz ment. Ahogy beleszagolt az illatos nyári éjszakába, nagy csokor piros rózsát fedezett fel az ablakpárkányon diszkréten elhelyezve. Ez csakis Hanzi lehetett. Majd kap az anyjától, hogy így letarolta a kertjüket! Ha Mr. Darcy lett volna, ő egészen biztosan fehér rózsát hoz. Az ő romlatlanságát megtisztelve jelképesen, és biztosítva őt arról, hogy köztük csakis mély tisztelet létezhet. Még így a síron túl is. Mikor elment, hogy a virágokat vázába helyezze, Lizi valami fehérséget pillantott meg az ablak közelében a padlóra hullajtva. Egy szál fehér rózsa volt.

-Hát ez? Mégsem álmodtam? Nem, az nem lehet. Biztosan Hanzi csempészett egy fehéret is a többi közé, hogy tudjam, nemcsak szeret, hanem tisztel is.

Mikor másnap Hanzi ismét látogatóba jött, Lizi megköszönte neki a virágokat. Beszélgettek kicsit, majd Lizi kicsit közelebb bújott a jegyeséhez. Most már azt is szabad volt, mióta hivatalosan is eljegyezték egymást.

-Mondd csak, Hanzi, van nektek fehér rózsátok is?

-Miért? Azt jobban szeretnél? Ha neked az tetszik, az egész kertet teleültetem vele! – vágta rá heveskedve a fiatalember.

-Hát jó. De most van nektek ilyen? – kérdezte újra Lizi kissé makacsul.

-Sajnos nincsen. De ha tudom, hogy te a fehéret szereted, hát hozok neked a kertésztől! Dobb is ki ezt a vacakot, mit szégyenkezzem vele!

-Nem dobom. Ebből tudom, hogy szeretsz, s hogy jó uram leszel – duruzsolta Lizi engesztelőleg. De az ablak alatt talált fehér rózsáról soha egyetlen szót nem ejtett többé. Hanzinak se, és a szüleinek sem.

Nagy lagzijuk volt. Lizi a grófnétól gyönyörű fehér tüll menyasszonyi ruhát kapott ajándékba. Hanzi a városból szerzett fehér rózsacsokorral kedveskedett neki. Minden a fiatalokról és a szép jövőről szólt.

Aztán kitört a háború. Hanzinak is be kellett vonulnia. Lizi a kisiukkal együtt várta haza. Álmai eztán róla szóltak. Mr. Darcy ígéretéhez híven békében hagyta. Soha többé nem talált fehér rózsát az ablaka alatt elejtve.

Egy könyv porosodott Müllérék padlásán, jól elrejtve. Aztán azt is megrágták az egerek.

Hanzi évekkel később tért haza a háborúból. Szíve fölött mindvégig egy fehér rózsát viselt, Lizi esküvői csokrából lepréselve. Az volt az amulettje. Szilárdul hitte, hogy a virág mentette meg. Egyetlen sebet se kapott.

Csalán és veronikafű

Pirosposzsgás szőke bakfis szedegetett valamit az erdőszélen. Tizenöt esztendősen lehetett. Előtte hatalmas rét terült el, de ő annak is a szélét célozta meg. Csak hajlongott és szaporán szedte a füveket a kötényébe. Sarló is volt nála, amit időnként féltetett, majd felvette és azzal vágott le valamit. Kicsit állni hagyta, aztán óvatosan a kötényébe szedte azt is.

Egy öreg pap figyelte távolról. Nem ismerte a leányt, s most tudni akarta, ki ő és mit keres a monostor közelében. A rét és az erdő ugyanis az ő közösségüké volt. A fű ugyan nem nagy veszteség, ha teszem azt a nyulainak vagy baromfiaknak szedi a leányzó, de azért kérhetett volna engedélyt, mielőtt ide merészkedik. Közelebb lépdelt hát és megszólította:

-Ki leánya vagy, gyermekem, és mit keresel itt az apátság földjén?

A leány összerezett, amikor a háta mögött meghallotta az öreg pap vénséges hangját. Összekapta a kötényét, mintha el akarná rejteni előle, amit szedett.

-Irgalmazzon nekem, jó atyám, nem tudtam, hogy itten nem szabad...

-Nos, hát... ki atyád s anyád?

-Elhaltak, jó uram, árva leány vagyok.

-Akkor hát egyedül élsz? Ki nevel? Nincsen neked gyámod?

-Nagyanyámmal éltem, amíg meg nem hótt ő is. Mostanra egyedül maradtam a kis házban, pár jószággal a ház körül.

-Akkor hát miből élsz? Csak nem koldulsz?

-Nem, atyám. Fűeket gyűjtök, azokért kapok pár fillért. A kertben nekem minden megterem. A kecskék tejet adnak, abból sajtot készítek, az uradalom azt is átveszi. Szegény leány vagyok, de nem kell nélkülöznom.

A pap összevonta a szemöldökét. Szigorú tekintettel mérte végig a gyermekleányt.

-S miféle fűeket gyűjtesz? Csak nem kuruzsolsz? De előbb mondd csak: mi lett a szüleiddel és nagyanyáddal?

-Jaj, atyám, meghóttak mind a nagy pestisjárvány idején.

-S te hogy nem lettél oda velük?

-Előbb atyámat, anyámat és testvéreimet temettük el. Aztán öreganyám is ágyrak esett. Ápoltam volna, de kitiltott a házból. A padláson kellett meghúznom magamat. Azt mondta, hogy majd kiált, ha papot kell hívni. Meg elküldött fűekért a közeli rétre, hogy főzzek neki herbát, aztat meginná. S hogy készítsék kenőcsöt a genciánafűből.

-Miféle fűekért küldött?

-Gomberyővirágért meg Szent László fűvéért, ha talállok, azt mondta, az segít.

-Mit nem agyalt ki az a vénség! Hiszen mindenki tudja, hogy a pestist nem gyógyítja semmiféle fű! A nagyanyád is füvesasszony volt?

-Az, nagyuram. Sokakon segített.

-No, hát téged is belevitt a bűnbe a vén boszorkány!

Dorka összerettent.

-Nem vót az boszorkány! Nagyon is jó asszony vót. Ne tessék ilyet mondani róla hóttában!

-Te csak ne szájalj! – förmedt rá a pap. Azt én tudom jobban, ki boszorkány s ki nem! Most pedig mutasd a kötényedet, miket loptál a rétünkről!

-Jaj, nem lopok én, ne tessék rám haragudni! – fakadt sírva a leányka. – Visszaadok mindent, csak ne tessék bántani! – Azzal széttárta köténye két szárnyát, és mind a földre ontotta, amit gyűjtött.

-Csalán! A boszorkányok füve! - bődült el rettenetes hangon a pap.

-Meg veronikafű. Az csak nem baj?

-Aztán kit akartál elvarázsolni ezekkel a fűekkel? – ordított a pap. – Csak nem folytatod te is öreganyád praktikáit?

-Dehogyan – sírdogált a kisleány. – A csalánt a kácsáknak szedtem, attól olyan egészségesek. Össze kell kicsit vágni, így kevesebb korpát esznek. A csalán nem kell senkinek, hát úgy gondoltam, nem ártok veled, ha olyasmit szedek, ami úgyis csak itt száradna el. Ugye, nem tetszik bántani érte?

Olyan kétségbeesetten nézett, hogy a pap megszánta.

-Aztán a veronikafüvet kinek-minek szedted?

-Jaj, azt a körösztyánának, mert búbánatba esett.

-Nocsak. Mi bántja?

-Mehótt az ura, a körösztapám, meg minden gyermeke. Csak én maradtam neki a vérei közül. Nagyanyámtól tanultam, hogy a búbánatos emberrel veronikateát kell itatni. Neki akartam vinni.

-No, hát azt jól tudta öreganyád. Ha majd lesz Szent János füve, azt is gyűjtsél neki!

A kis Dorka szeme nagyra tágult.

-Hát az meg mikor lesz? S hogy néz ki?

-Gyere vissza erre a rétre, leányom, és ahol most a veronikát találtad, ottan lesz a Szent János füve is. A szentnek nevenapján nyílik először, június hava vége felé. Ezért is hívják az első nyári hónapot Szent János havának. Szép sárga virágzata van, s ha eldörzsölsz egyet az ujjaid közt, hát mintha a vére serkedne ki, piros levét ereszt. Az is jó a kedélybetegnek. Megengedem neked, hogy innen gyűjtögess. De jobb lesz, ha olyankor jössz, amikor nemigen járnak erre: jókor hajnalban, és őrizkedjél az éjjeli fűvészkedéstől, mert az a gonoszok ideje. Olyankor maradj otthon és ne nyiss senkinek ajtót!

Dorka reménykedve nézett az öreg szerzetesre. Kötényét még mindig fogva bizonytalan hangon kérdezte:

-Akkor most eztet is elvihetem, amit szedtem?

-Szedd csak össze, ne félj semmitől! Hanem a csalánt az aljára tegyed és igyekezz gyorsan hazafelé vele, nehogy meglássa valaki!

Dorka gyorsan összekapkodta a füveit. Összefogta a kötényét és már iszkolni is akart.

-Köszönöm, atyám! A Jóisten áldja meg!

Az öreg pap elgondolkodva nézett utána. Alaposan meghányta-vetette magában a mondandóját.

-Aztán gyűjthetsz nekünk is füvet, ha már ilyen jól értesz hozzá. Hozhatnál abból a kecskesajtból is, ha csinálsz! Mi is megfizetjük. A füvek tudományáról majd beszélgetünk. Jobb lesz, ha tőlünk tanulsz, melyik mire való. És ne szólj senkinek arról, amit most beszélünk! Megértetted?

A kisleány már iszkolt is a zsákmányával, de azért visszafordult:

-Igenis. Most szikkasztom a sajtot. Két nap múlva tudok vinni pár darabot. És köszönöm a nagy jószágát!

Hamarosan eltűnt egy kanyarban egy magasabb növénycsoport mögött. Az öreg pap elgondolkodva nézett utána. Micsoda életek vannak! Mindenkije meghalt, és ez a kis bimbózó élet mégis azt nézi, kinek hogy segíthet. Még órá is áldást mondott, pedig ő hogy legorombította! Kár, hogy leány, máskülönben befogadhatná a rend. De talán lehet rajta segíteni másként. Dolgozhatna a konyhán, a benti udvaron. Nem, mégse! Az nem lenne jó. Amilyen ártatlan és naiv lélek, még kifecseghetné, amit tud. Az apát úr nem lenne hozzá ilyen irgalmas. De azért érdekes, hogy a csalán jó valamire, s hogy a kacsák egészségesek tőle. Ilyen kicsi leány, és már tudja, hogy ezzel takarékoskodhat a takarmányon! A végén még kiderül, hogy vénségére ő is tanulhat tőle. Ezen aztán elmosolyodott. Körülhordozta tekintetét a réten, de az erdőig már nem látott el. Vénült a szeme, ott csak homályosan tudta kivenni a fákat. Aztán közelebbre tekintett. Volt még veronikafű bőven arrafelé. Lehajolt, szedett pár csomóval. Bizony, a barátok közt is vannak, akik megszorodtak a nagy járvány idején! Hadd viduljanak tőle! Hátha az ő kedvük is jobbra derül, mint most az övé, ennek a kisleánynak az ártatlan kedvessége láttán.

Csendesen visszafelé ballagott. Herbákat gyűjteni már nem lehetett. A nap magasan járt, ez nem fűvészkedésre való idő. Azért szerencséje van ennek a kisleánynak, hogy éppen ővele találkozott. Ki tudja, talán még meg is égetnék, ha Vazul atya kapja el a monostori réten... csalánt és veronikafüvet gyűjtögetve... Ő viszont most a Veronika kendőjére gondolt. Meg az irgalmasságra, amit Krisztus urunk golgotai útja is tanít. Mindenkinek. Minden embernek. Még az elvetemülteknek is, akik nem értik. Most még nem érthetik. Tombol bennük a gonosz. Úgy zajong, hogy semmit nem hallanak tőle, csak annak az üvöltözését.

Aztán arra gondolt, hogy még a nevét se tudja ennek a kis porontynak. Akár meg is lóghat előle. Nem, ez nem fog. Szép tiszta a tekintete. Nincs is miért szöknie, hiszen mostantól engedéllyel szedegethet a réten, és a sajtját is eladhatja a szerzeteseknek. Szép nap ez a mai. Isten áldása van rajta. Megmenekítette őt is, hogy a nekik kötelező szigor által elvegye az életét. Megkínózták volna, és hamarosan nem is élne. Istenem, mekkora bűn ez, amikor ártatlan életet oltanak ki! Hiszen a fél ország kipusztult! Mit is tudhat ez a leány arról, mi a helyes, mi nem, mikor nem volt, aki erre megtanítsa?! Hanem ez a Szent László füve! Milyen érdekes, hogy a kisleány erről is hallott! Talán meg kellene nézni újból a füveskönyvében. Valóban, most már emlékszik: Szent László, amikor hazánkat nagy pestisjárvány sújtotta, kilőtte a nyilát, és ahol az földet ért, csodatevő füvet talált annak nyomán, a kék virágú tárnicot... Ő meg leszólta ennek a gyermeknek a tudományát... No, ezért penitenciát ró ki magára. Ez nem volt jogos. Van úgy, hogy a legkisebb teremtményektől is tanulhat az ember. Akár a gyöngye fűszáltól is. Igen, életerőt! Ez kell ennek a sokat szenvedett hazának: a csöppek ereje. Ezek fogják ismét nagygyá tenni, ha hagyjuk őket érni, fejlődni, és akár nálunk is többé lenni.

Mikor visszaért a monostorba, az atya alaposan előkészítette a veronikafüvet a gyógyításhoz. Közben egész idő alatt a gyermekek járt az esze. Vajon hányan lehetnek, elesettek és árvák, akiknek nincsen kihez fordulniuk a bajban? Ezeknek a sorsán kell segíteni, mert övéké a jövő. Az ördög vigye a csalánt! Az valóban csak a réten száradna el...

Leányszöktetés

Sűrű, sötét éj borult a földre. Akár a fekete bársony, olyan puha és simogató volt. A hold előbb bujkált a felhők mögött, majd mintha összevonta volna maga előtt a fellegeket. Alkonytájt még lehetett látni a színüket is: előbb sötétszürkén érkeztek, majd egyre feketébbre váltottak. Mindössze ennyi fenyegető volt benne, máskülönben mindenki úgy hitte volna, hogy ez a szerelmesek éjszakája. Annak is indult, merthogy minden elő volt készítve egy nagy szerelmi kalandhoz.

A grófkisasszony nem is álmodhatott róla, hogy a házitanító feleségül veheti. Francia nyelvet és némi természettant oktatott neki és húgainak, akik erősen lemaradtak mellette a tanulásban. Azok mindig beteget jelentettek, fejfájást színleltek, Lolott pedig jól tudta, hogy mire megy ki a játék. Őt akarták magára hagyni a tanító úrral, aki epekedve meresztgette rá a szemét, míg végül viszonzásra nem talált. A csitrik meg leskelődtek utánuk, és nagyokat vihogtak, amikor először meglátták, hogy szorongatják egymás kezét a lugasban, ahol a természetrajzórák folytak. A Fräuleint, aki mellettük ült, hamar elnyomta a buzgóság, különösen az ebéd utáni órákban, hamar lekókadta a feje, néha még hortyogott is kicsit. A kis grófkisasszonyok ezen mulattak a legjobban. Mindig lesben álltak, és kegyetlenül tudtak vihogni, merthogy épp abban a korban voltak, amikor ez természetes a bakfisok között. Lolott kisasszony persze rögtön széthajtotta őket, és azzal fenyegetőzött, hogy elmondja a papának, mennyit lógnak az órákról.

Árulkodásról szó se volt, mert akkor ők is büntetést kaptak volna. A nagy szerelem, amiről titokban ők is álmodoztak, már készülöben volt. A fiatalember jó családból való, ámde szegény fiú volt. Édesapja

elkártyázta maradék vagyunkájukat, őt pedig hamar szélnek eresztette, gondoskodjék most már magáról. Jóképű volt, szerény modorú, igen jólnevelt és műveltnak is mondható. Hamar megakadt rajta a lányok szeme, és már a szobalány is be akart kéredzkedni hozzá éjszakára, de a möszjő, ahogy hívták, mindig elküldte dolgára. Neki egyéb álma se volt, mint a csinos Lolott, akit sóvárogva követett a tekintetével. Már amikor rá mert emelni, mert a szigorú gróf társaságában igen tartózkodóan viselkedett. Nem is keltett semmi gyanút, legfeljebb a kisebb lányok vihogása utalt valami csínyre, de őket hamar rendre intette a vén karótnyelt Fräulein, aki semmi lazaságot nem tűrt, viszont folyamatosan nevelte, idomította, egzecírozta őket, ahogy neki illett, merthogy erre szerződötték az úri házhoz.

Talán ennek lett a következménye, hogy a lányok viszont imádtak minden mókát, murit, mulatságot, és soha nem a német grammatikán járt eszük, sem a szigorú illemszabályokon, hanem folyton azt

lesték, mikor néz már félre valaki, vagy bóbiskol el, mondjuk a lugasban, és akkor kezdődött a viháncolás.

Ezen az éjszakán azonban valahogy minden más volt. A felhők, a hold járása, a madarak hirtelen elhallgatása. Egyetlen nesz nem hallatszott semerről, még az ágy se nyikorgott a piszkafa természetű nevelőnő alatt, mint máskor. Az éj meleg takaróként borult a kastélyra, annak kertjére és az utakra, amelyek oda vezettek. Nem szólt az istállóban a macskabagoly, kutyák sem ugattak, a macskák se szerenádoztak, ahogy máskor. Valóban síri csend volt ez. A kislányok mindent tudtak, mert hallgatóztak, csak Lolott nem sejtette, hogy fog sikerülni a tervük. Az ifjú romantikus szöktetést, házasságot, még jólétet is ígért neki, ami nehezen volt elképzelhető, de hát lehet is beszélni a szerelmes szívnek, amikor életét egyetlen gondolat tölti ki: Ó! Vele! Neki! Átala! Örökké!

Lolottnak még abban is szerencséje volt, hogy aznap éjjel a Fräuleinnal kellett szobát cserélnie. A vénkisasszony nem tudott aludni mostanában, márpedig az fontos volt, hogy ő meg ne neszeljen semmit, hanem jól aludjon. Az álmatlanság oka egyszerű volt: a nevelőnő napközben jókat szundított, este még nem volt álmos, amikor a grófi család visszavonult, így egy darabig csak forgolódott az ágyában, megzavarva ezzel mások pihenését, és előbb fojtott kuncogásra, majd harsány hahotázásra ingerelve a kisasszonyokat. A gróf úr vagy felébredt rá, vagy nem, mikor milyen szerencséje volt a Fräuleinnak. Ilyenkor vagy a mérges apa oroszlánüvöltése verte fel a ház csendjét, hogy aztán tényleg csend lett, vagy nem történt semmi, és a sok vidámság után csak elnyomott mindenkit az álom.

Nem lehetett tudni, ma melyik változat lesz műsoron, de Fräulein Vogel egyáltalán nem volt nyugodt. Szégyenkezett a kisasszonyok tréfái miatt, amelyekről sehogyan se tudta lenevelni őket. Makacsul ellenálltak neki, és ő a végén mindig megszágyenült.

A kocsis olyan csendesen vezette, a bakról leszállva a lovakat, hogy meg se nyikordult a kocsi kereke. Megálltak a kastély falai alatt, a kiskaputól nem messze, majd ugyanolyan csendesen kiszállt egy fiatalember, aki tudta, hogy a kapu nem lesz kulcsra zárva. Köpenyébe burkolózva surrant be a kertbe, és egy időre eltűnt a kocsis szeme elől. Kisvártatva újból felbukkant, a karjai között hozott egy hölgyet, aki sűrűn le volt fátyolozva. Senki nem beszélt, minden egyetlen szó kiejtése nélkül zajlott. A kocsis továbbra se szállt fel a bakra, hanem miután azok beszálltak, halkán vezette a lovakat, amíg annyira el nem távolodtak a kastélytól, hogy már senki nem hallotta őket. Akkor maga is felült és a lovak közé csapott. A batár belsejében elhangzott párbeszédet sem hallotta, merthogy még akkor is suttoztak a szerelmesek.

-Kérem! Majd ha a paphoz értünk! Addig kérem, hogy tartózkodjék minden heveskedéstől!

-No, de, kérem, Lolott kisasszony! Hiszen mindjárt ott leszünk!

-Éppen azért. Annyit már csak kibír, nemde?

A házitanító kissé lelombozódva vette tudomásul, hogy egyetlen csókot se lophat a várva-várt esküvő előtt. Az izgalomtól elcsigázottan, mégis reménykedve dőlt hátra a helyén, és várta, hogy a kocsis a megbeszélt helyre, egy távoli kis kápolnába vigye őket. Mindketten olyan izgatottak voltak, hogy egymás szívdobbanásait is hallani vélték.

S valóban mindenki izgatott volt aznap éjjel. Az utasok, hogy célba jussanak, a kocsis, hogy el ne kapják és meg ne büntessék, talán még az erdő is, amelyen végighajtottak, s a hold is, amely riadtan bújt el felhőtakarója mögé. Végtelenül hosszúnak tűnt az út. A lovak is riadoztak, talán az erdőben rejtőzködő vadak miatt, talán másért. Lehet, hogy csak megérezték gazdájuk és utasaik idegességét, és ők is átvették tőlük, mintha ezzel bárkinek is segíthetnének valamit.

Az utasok arra riadtak fel, hogy a batár megállt. Gyér fény szűrődött ki valahonnan. Bizonyára a kápolna lesz az. Ideje lesz kiszállni. A fiatalember előékenyen leszállt, majd a kocsis által már kinyitott kocsiajtó és a leeresztett lépcső előtt megállva segítette le aráját. A kis hölgy a fátylát még akkor se lebbentette föl. Kezét nyújtotta a vőlegényének, és lassan lépdelve haladtak az oltár felé.

A templom alig volt kivilágítva. Csak az oltár előtt égtek a gyertyák. Az atya már ünnepi ornátusban várta őket. Intett nekik, és ők letérdepeltek. A ceremónia rövid volt, mintha ennek végeztével mindenki csak menekülni akart volna tovább dolgára.

-Petneházy Elemér, óhajtod-e az előttem itt megjelent kisasszonyt hites feleségedül? Holtodiglan, holtáiglan, jóban és rosszban, egészségben és betegségben, míg a halál el nem választ?

-Igen.

-És te, leányom, Elizabeth Vogel, óhajtod-e az itt megjelent Petneházy Elemér urat hites uradul? Holtodiglan, holtáiglan, jóban és rosszban, egészségben és betegségben, míg a halál el nem választ?

-Igen.

-De, atyám! Én nem ezt a hölgyet akarom feleségül venni! – ordított fel a házitanító.

A pap ekkor kötötte össze a kezüket a stórával.

-Hja, fiam, azt hamarabb kellett volna meggondolnod! Azért mégis hogy gondolod, hogy megszőktetsz egy hölgyet, majd tiltakozol a házasság ellen?! Csak nem állati bujaságod vezetett, hogy ilyesmire vetemedj?

-Nem, atyám, de hát engem becsaptak!

-S te nem csaptad-e be a kenyéradó gazdádat? Hogy vetemedhettél arra, hogy a leányára vesd a szemedet?

-És Ön tudta ezt, atyám? És mégis összeadott bennünket?!

-Igen, fiam, a gondos atya parancsára, és a te okulásodra.

-De hát akkor most mi lesz velünk? Mihez kezdjek munka és megélhetés nélkül?

A fiatalember zokogva borult le. Teljesen magánkívül volt.

-A kegyelmes gróf úr erről is gondoskodott. A házasságlevéllel együtt megkapsz egy okiratot, amely külhoni állást biztosít mindkettőtök számára. Kaptok némi készpénzt is az útra, de aztán rendesen munkába álljatok ám! Tudod, hogy jóval nagyobb büntetést is kaphattál volna ezért? Leányrablás, liliomtiprás, szerződészegés. Ha itthon maradsz, mindezt a fejedre vonod, úgyhogy jó lesz, ha elfogadod a gróf úr jótékony segítségét. Egy évi béretek van ebben az erszényben. Fogd, és mielőtt útnak indultok, csókjald meg az arádat!

Petneházy Elemér viszolyogva bár, de engedelmeskedett a pap szavainak. Homlokon csókolta a teljesen meghatódott Fräuleint. A kocsisról csak most tudta meg, kinek a megbízásából vett részt ebben a merényben. Lelkileg teljesen összeomlott. Úgy érezte, ekkora leckét azért nem érdemelt. De mit volt mit tenni, a történetek után úgyse kapott volna rendes úri háznál állást. Rábízta hát magát a kocsisra, annak rutinosságára, amellyel hajtott, egyre messzebbre szégyene helyszínétől. A kocsiiban, mikor megvirradt, egy kosár elemózsiát találtak. Az öreg pap ajándéka volt, útravalónak.

A kosárban egy rövid levél is meglapult.

„Tisztelt Uram!

Aztán megtartsa ám, amit Önnek most meghagytam! Sorsa alakulását figyelemmel kísérem. Magyarhonba a lábát még egyszer be ne tegye, máskülönben velem gyűlik meg a baja!

gr. Eröss”

Petneházy Elemér aztán nem is tért haza többé. Annál sűrűbben fordult meg kaszinókban, kártyázóhelyeken, merthogy a csalódás hatására rajta is kiütött édesatyja játékszenvedélye. Mindvégig abban reménykedett, hogy megkapja a főnyereményt, és valami apanázzsal útjára bocsáthatja a szerencsétlen, rászózott vénlányt. De hát többnyire csak vesztett. További sorsát nem tudni, merthogy a hozzá hasonló szerencsétlenek életét nem jegyzi semmiféle krónika. Egy idő után Vogel kisasszony, immáron Frau Petneházyként tért vissza a hazájába. Azon szűzen. Ezt a szégyent már ő se tudta elviselni. Szerencsére a gróf úr, aki gyakorlatias ember volt, neki külön évjáradékot biztosított, így mindenkinek azt mondta, hogy özvegyen maradt. Csinos kis házat bérelt, ahol a külhonban tanult nyelveket oktatta. Ennyi haszna mégis csak volt abból a nyáréji kalandból.

Dermedt bodzák

Két katona kúszott az elhagyott vidéken. November volt, minden csupa lucskos a folyamatosan permetező esőtől, mely mintha beleitta volna magát a lelkükbe is, a hideg a csontjaikig hatolt. Ruhájuk, felszerelésük szegényesnek volt mondható, de ki foglalkozott már akkor ilyesmivel? Mindenki az irháját mentette. A tisztek katonai járműveken menekültek, őket hagyták hátvédnek. Tartaniuk kellett lőállásaikat, amíg csak lehetett. Aztán ők is fokozatosan hátrálni kezdtek, míg a hátukba nem kapták azt a pergőtüzet, ami bajtársaik közül annyit letarolt. Már nem volt semmi, csak a pusztaság. Azt mentették mindenáron. Haza is kellett gondolni. Csatatéren meghalni egy pillanat műve csupán. Hány derék fiút láttak megüvegesedett szemmel, mintha csak az eget bámulták volna! Nekik már könnyű, gondolták, nem kell ebben a sártengerben kúszniuk-mászniuk. Őket már az angyalok kara fogadja, nekik énekelnek, a sár, a kosz, a piszok, a betegségek, sebesülések, a szennyes lövészárkok bűze nem kíséri el őket sehova...

Köd ereszkedett a vidékre. Előbb csak a hegyet borította el, aztán terjengeni kezdett a völgy felé. Lassan, hömpölyögve haladt, valósággal gurult lefelé, mint valami lavina, csak ennek nem volt súlya. Senkit nem sodort el, csak mindent betakart. Az orrukig alig láttak. Kúsztak, amerre láttak, a lövésekkel, dörrenésekkel ellenirányban. Ketten maradtak a zászlóaljából, legalábbis így tudták. Elszakadtak egymástól, s csak abból következtettek a többiek vesztére, hogy egy idő után már nem hallottak kölcsönös lövészváltásokat, csak az ellenség dühödő nyomulását.

Kovács tizedes és Mosóczky őrmester mintha egyenrangúakká váltak volna. A hadseregben szigorú hierarchia uralkodott, ellene véteni főbenjáró dolog lett volna. Eddig egyértelmű volt az engedelmesség a fölöttessel, rangban különbel szemben, ezt jól megtanulták már bakakorukban. Most viszont, talán a sáros, lehangoló közeg tette, már senki nem parancsolt és senki nem

engedelmeskedett. Csak kúsztak. Hazafelé tartottak mindketten a családjukra gondolva. A százados úr megmondta, amikor már tudták, hogy a románok átálltak és az oroszokkal együtt nyomulnak, egyre beljebb az egykor nehéz harcok árán megszerzett, majd sokszor megvédett, megtartott, édes hazába, hogy menjenek haza megvédelmezni a családjukat. Nagyon kemény idők következnek.

Hát a kemény idők elkezdődtek. Agyonlövetni magukat, csatában elesni nem volt kedvük. Fialatok voltak még, innen a harmincon. Nincs már ebben semmi hősiesség. Meghalni a hazáért, de kinek a hazájáért? Megy megint ebek harmincadjára minden. Hitler becsapta a magyarokat, amikor visszaadogatott a háború után elrabolt részekből. Ha becsületes lett volna és komolyan gondolja a bajtársi, harcostársi együttérzést, akkor az egészet visszaadta volna. Minden alku nélkül. Csak mert a miénk volt az ezer évig. Ugyan ki védelmezte az országot, amikor jöttek a tatárok, úzok, besenyők, törökök, mindig az emberiség hordaléka?! A románok mindent maguknak követeltek Trianonban, sőt még azután is, pedig hol voltak az ő őseik? Kalózkodtak a tengeren, meg pásztorkodtak valahol a Balkán alján, Albániában.

Mosóczky őrmester szülei még átjutottak a határon Trianon után. Az apját elbocsátották az állásából. Minden magyart eltávolítottak az állásából, helyükbe tanulatlan, durva, erőszakos románokat ültettek. Mosóczkyék a határ közelében telepedtek le Kis-Magyarországon, mert a reményt sose adták fel, hogy egykor majd visszajutnak és a tőlük elrekvirált szép házat, földeket vissza kell kapniuk az erőszakos honfoglalóktól. Bár mindannyiuknak fáj ez a döntés, mégis értették, ők is, a honn maradt rokonaik is, hogy öt kicsiny gyermekkel nem kerülhetnek az utcára. A családfő köteles gondoskodni róluk, ám hivatala elvesztése és sorozatos megaláztatása után nem látott más megoldást, mint családja mentését. Oda, a kicsinnyé tett hazába, ahol még lehet magyarnak lenni, s nem jár érte büntetés.

Ez se volt könnyű, de a hajdúsági falucskában szeretettel és együttérzően fogadták őket. Összetartó közösség volt, nem áskálódtak egymás ellen, hanem inkább igyekeztek segíteni egymáson. Az első két

év nehéz volt, mert mindent újonnan kellett beszerezni a háztartásba, de aztán ez is elrendeződött. Ahol rend és összetartás van, ott nincs semmi, ami padlóra tenne egy családot.

Mosócky őrmesternek sok minden járt a fejében, de most nem volt idő sokat filozofálni. Kúszni kellett, haladni visszafelé, hazafelé, ahol már az ő kicsi családja várta. A százados úr azt mondta, hogy eztán mindenki a saját portáját, családját védelmezze. A német felügyelet megszűnt a hadseregünk fölött, mentsük, ami még menthető. De ha ki is jutnak innen, eltart jó ideig, amíg hazaérhet. Még akkor is, ha feljut valamelyik katonavonatra, amelyik hazafelé szállítja a sebesülteket, tiszteket, s ki tudja, hogy még kit nem.

A posta már nehezen járt az utóbbi időben. Azt se tudja, hogy van Marika és a két kicsi gyermek. Csak kúszni! Igyekezni hazafelé! A lövések elhallgattak. Talán másik irányba fordultak, s akkor felkelhetnek ebből a latyakból, folytathatják gyalog is az útjukat. Sokkal szaporább volna.

-Jól van, Kovács? Bírja még?

-Igenis, őrmester úr. Vajon mir hallgattak el a fegyverek? – felelte szuszogva a tizedes.

-Biztosan elfogyott a muníciójuk.

-Ne tessék tréfálkozni! Háborúban az rosszat jelent.

-Csak nem babonás, Kovács? Azt hiszem, hogy most már fel is kelhetnénk. Menjünk inkább óvatosan fától-fáig. Könnyebb lesz eljutni a legközelebbi településig. Onnan meg talán feljutunk valamelyik katonavonatra, aztán mehetünk haza.

Előbb feltérdeltek, körbeszimatoztak. Semmi. Lassan felegyenesedtek, még mindig gyanakodva nézegetve maguk körül. A ködtől alig láttak valamit. De semmi nesz, semmi mozgás. Egyik irányból se. Óvatosan haladni kezdtek a völgy irányába, amerre a hegy lejtett. Sehol senki. Előbb feszülten, egymást fedezve haladtak, mikor melyik tudott áthatolni a cserjésen, mely akadályozta őket a mozgásban, majd egyre felszabadultabban. Ahogy az izmaik fellazultak a földön kúszás után, már ruganyosabban engedelmeskedtek a tagjaik.

Fel se fogták, mennyi ideig tartózkodtak az erdőben. Menekülés közben minden pillanat felnagyítódik. Akárha egy örökkévalóságig tartana. Megszokták már rég a csoportos mozgást, amikor a raj vagy a zászlóalj minden tagja összehangoltan mozdul, mintegy vezényszóra. Még az ütközetekben is. Most magukra voltak hagyatva. Senki nem ügyelt a mozgásukra, csak mentek, már-már sétálgatva, mintha csak szórakozásból tennék.

Az erdő széléhez közeledtek. Vagy csak egy tisztás? Itt jobb lesz ügyelni, nehogy csapdába sétáljanak! Kovács vette észre elsőnek a megbarnult bokrokat. Az első fagy rég megcsípte őket, és most ott álltak dermedten, elhasználtan, mintha semmi hasznuk se lenne. Gyalogbodzák voltak, ideiek lehettek. Hát igen. Mindig az ifjabbakat, a tapasztalatlanabbakat tarolja le elsőnek az élet. Akár a katonák közt. A harci tapasztalatokkal rendelkezőket, a dörzsöltebbeket nem olyan könnyű elkapni. Azok vissza is tudnak vágni, ha támadják őket. A fiatal még naivul mindenben hisz. Otthon nem arra tanítják a gyermekeket, hogy gyanakodjanak mindenkire, s hogy ellenséget lássanak a rezdülő fűszálban is. Majd lesz idejük megtanulni, ha odakerülnek!

A dermedt bodzák valóban az erdő szélét jelezték. Onnantól lehet lefelé haladni tovább, faluiránt. Mert a völgyben kell lenni egy falunak. Nem lehet, hogy errefelé semmi ne legyen! Valami halk neszezést hallottak, de csak a megfagyott bodzalevelek zörögtek kicsit, ahogy a feljűk tartó mozgás hatására, a levegő mozgásától ők is megzörrentek. Nincs itt senki. Mit is keresne itt, ezen a nyálkás, csúszós, megbarnult avaron, ahol keserves a haladás még a tapasztalt, harcedzett katonáknak is?!

Megindultak lefelé a lejtőn. Egymás mellett haladtak. Egy tágas rét terült el előttük, de most nem látták, csak mindig a következő lépésnyi területet, amit, úgy érezték, hogy meghódítanak. Lassan, fokozatosan. Misóczky mégis megfordult, és fagyos döbbenet rántotta össze a zsigereit. Ott, ahol elhaladtak, nem messzire a bodzástól, akasztott emberek lógtak a fákon. Katonák lehettek, mert a csizmájukat, zubbonyukat mind lelopták róluk.

-Nézze, Kovács! – fogta meg gyanútlan társa karját az őrmester. – Kik művelhették ezt?

-Hát kik? A megvadult románok! Űk nem bírnak magukkal, ha úgy vélik, most övéké a dicsőség – mordult vissza Kovács.

Mögöttük irtózatoss csattanások. Mindketten elterültek. Kovácsnak a tüdejét, Misóczkynak a szívét érte a lövés. A hátán keresztül hatolt át a testén, de egyenesen szíven taláta. A hatalmas erejű, közeli lövéstől valósággal megpördült a levegőben, ahogy visszafordultában a hullákat nézte.

Utolsó pillantása mégsem rájuk, hanem a dermedt bodzákra esett. Tekintete azokat fogta be, ahogy rémülten felkavarva, csúf barnán csak lengetik a leveleiket, gyászos zsebkendőiket utána és elesett bajtársa után. Búcsújukban nem volt semmi ünnepélyes. Hangos román szitkozódás kísérte őket utolsó útjukra.

Marika és a gyermekek soha nem tudták volna meg, hol estek el, ha a hullarablók széjjel nem szórják a zubbonyukból kihajigált katonai igazolványokat, leveleiket. Nem messze a bodzasortól, ahová korábban elfogott bajtársaikat akasztották fel. Meg azokat a falubelieket, akik befogadták őket.

Katonasors, mondják. A férfiaknak menni kell, mert besorozzák őket. Idegen érdekekért vagy a haza védelmében. Ahol a vérük a földet öntözte, nyáron gyönyörű, szőke gabonaből díszlenek. Köztük piros pipacsok, itt-ott emlékeztetve az ártatlanul hullajtott vérükre. Akár szemből kapták a lövéseket, akár orvul, hátulról. A mező azt nem jegyzi, a krónikák meg szeretik elfelejteni a sok gaztettet. Ami az egyiknek gyalázat, a másoknak dicsőség.

Madárka

A kis Petike csak nem akart megszólalni. Már két és fél éves is elmúlt, aztán közel három, de senki nem tudta szóra bírni. Mindent elkövettek, hogy legalább a legalapvetőbb szavak egyikét kimondja, mint: papa, mama, baba, de sehol semmi. Csak nézett az óriási teásfindzsa szemeivel, egyébként igen beszédesen, de szólni nem akart. Megvizsgáltatták a hallását és minden létező testrészét, mégse találtak semmi okot, ami megakadályozta volna az értelmes beszéd tanulásában. Tanítgatta az egész család. A kisiskolás Pirike, az anyuka, az apuka, a nagyszülők, de semmi. Amolyan ölben ülő szép kis baba lett, akin már a kishúga is túltett. A kis Zsuzsika egyéves volt, épphogy totyogott, olykor nagyokat huppanva a földön, és közben mindig mondikált.

-Pipipi – szólította le a csibéket a tyúkudvaron, és azok jámborul körbevették, visszacsipogtak neki.

A kutyának is jutott pár kedves szó:

-Tyutyutyu – rángatta meg a Buksi szőrét, amit az egyetlen hang nélkül túrt, sőt még a farkát is csóválta kis gazdája közeledtén. Ment Zsuzsika sorban mindenkire, előbb a maga módján mondogatva a nagyok számára érthetetlen szavakat, majd áttért az értelmes beszédre is.

-A lányok már kiskorukban is pletykálnak – ugratta az édesapjuk. – Be se áll a szájuk. Ahogy kinyílik a szemük, rögtön kinyílik a szájuk is, és egészen addig be nem áll, amíg el nem nyomja őket az álom.

Zsuzsika szeretett volna beszélgetni a kicsi bátyjával is, de mindhiába.

-Pepike, Pepike, mondd, hogy mama! – kérlelte.

Petike mindent alaposan megfigyelt. Látszott, hogy értelmes a tekintete, értelmileg jól fejlett, a szülői kéréseket, utasításokat végrehajtotta becsületesen, majd kedves mosollyal nyugtázta, hogy

mindezért elismerő szavakat kap. Csupa olyasmit, amit ő nem használ, mégis tudta, érezte, hogy azok valamiért fontosak.

Életkorát tekintve is sürgetett az idő. Már kellett volna beíratni óvodába, de hát hogyan járhatna oda, ha senkivel nem ért szót? Hogyan fog kérni, ha megszomjazik, ha WC-re kell mennie, ha nem talál egy játékot? A szülők kezdtek aggódni. Nem tudták, mit lehetne kezdeni vele. Már pszichológus is vizsgálta, de visszaadta az ügyet, mondván, várjanak. Várni, várni! De hát már mióta várjuk, hogy megmukkanjon! Nyugtalanul jártak fel- s alá, s talán nem is annyira a saját gondjukat látták benne, mint a környezetük elvárásait, hogy a kis ember azokat nem akarja teljesíteni. Soha nem fordult még elő ilyesmi a családjukban. A legtöbben átlagosak voltak, semmiben nem kiválóak, de nem is maradtak el semmiben másoktól. Az iskoláikat rendben elvégezték, sok szidást nem kaptak, dicséretet pedig módjával. Szóval Petike nagyon kilógott a sorból.

-Beeee, buta béka! – dugta át a kerítésen a fejét a szomszéd Zolika. – Nem beszél, nincsen nyelve, beeee!

-Gyere innen, Petike! – fogta kézen a nővérkéje, és távozás közben visszafordult. – Te vagy buta, te nem tudsz rendesen beszélni, csak csúfolódsz ész nélkül! Nagy számár!

-Hülye liba! – bömbölte utána Zolika. – Te nem tudsz semmit! Az egész családotok hülye!

Pirike felkapott egy göröngyöt, és a kerítés deszkájához vágta, hogy csak úgy csattant, majd darabokra hullva potyogott a földre. Zolika megijedt, visszahúzta a fejét, és ordítva rohant be a házba.

Ez már azért mégis túrhetetlen volt. Mikor a szülők meghallották, mi történt, összeszidták Pirikét.

-Nem szabad megdobálni másokat! Csak a rossz fiúk csinálnak ilyesmit. Meg is üthetted volna a fejét. Tudod, milyen baj lehet abból?

Eltört a mécses Pirikénél. Aztán mégse lett baj belőle. Mikor a szomszédék megtudták, hogy Zolika csúfolta a szomszéd családot, jól elnászpángolták. Ő ugyan mindent rá akart kenni Pirikére, de a nagymamája hallotta, és alaposan megszidta. A szülőknek is ő szólt, a végén összebékültek a családok. Senki nem akart rosszat, s épp a legközelebbi szomszédainak.

Petike mindebből nem sokat érzékelt. Ő még nem tudta, mi az a csúfolkodás, így hát nem is nagyon szívta mellre. Zolika kerülte egy darabig, majd egy alkalommal, amikor nagyobb eső zúdult le az égből, együtt gyönyörködtek a tócsákon tükröződő kék égben és a ragyogó napsütésben.

-Pocsolya – közölte Zolika, már odaát, a Petikéék udvarán, és rámutatott a természetes tócsára.

Petike csodálkozva nézte. Zolika egy botocskát fogott, és azzal kavarta fel a vizet. eltűnt a napocska képe, és a víz színe zavarosra váltott. Petike ezt is megcsodálta.

-Bot – tanította tovább Zolika. – Nézd csak, így lehet felzavarni a vizet! Akarsz te is egyet? – és már kérdés nélkül is keresett egy másik lehullott gallyat, adta Petike kezébe.

Petike megnézte a botocskát, forgatta erre-arra, de nem akarta összezavarosítani a tócsa vizét. Szébb volt az tisztán.

-Nem mered? Félsz, hogy piszkos lesz a ruhád? Nem baj az! Este úgyis lehúzzák rólunk, és reggel kapunk másikat, tisztát.

Petike nem szólt, csak konokul leszegte a fejét. Letette a botot, és csak figyelte, mit művel rendetlen kis társa. Már vagy könyékig sáros volt, és láthatóan nagyon élvezte a játékot. Nagyon jól szórakozott.

-Te, ha nem csinálod, én belelöklek a sárba! – rikoltzott Zolika. – Miféle fiú vagy te, hogy még csak nem is lépsz bele a pocsolóba?!

Azzal beleugrott a tócsába, és páros lábbal ugrálni kezdett benne, hogy csak úgy fröcskölt körülötte a piszkos lé. Egyre jobban belehergelt magát, jó nagyokat tapicskolva az eső maradékában. Már úgy fröcsögött körülötte a felkavart sár, hogy a feje tetejére is jutott. Végül rátalált egy féltéglára, amit valamiért otthagytak a kerítés aljában. Kilépett a tócsából, és odafutott érte. Ahogy visszament, a feje fölé emelte, és teljes erejéből belevágta a sáros lé közepébe. Petike már jóval korábban odébb húzódott, és tisztas távolból figyelte, mit művel kéretlen játszótársa. Nagyon nem tetszett neki a dolog. Az üvöltözésre előjött Pirike, kézen fogta kisöccsét és húzta maga után.

-Ne foglalkozz vele! Rossz fiú, látod mit csinál? Ilyet soha nem szabad, ne utánozd!

Nem is kellett biztatni erre a szelíd fiúcskát, aki kíváncsiságból azért még visszapillantott a tócsára. Zolika ott állt a partján, a feje teteje is csupa sár volt.

-Menj haza és mosakodj meg! – szólt vissza neki Pirike. – És máskor ne nálunk csinálj ilyeneket! A végén még bennünket is megszidnak érte. Nézd meg magadat, hogy nézel ki!

Zolika dacosan állt a tócsa szélén, egész ruháján csurgott a piszkos lé, de még a feje tetejéről is, az arcára. Csak azért se akart hazamenni. Neki egy lány ne parancsolgasson! Kivette a téglát a víz aljáról,

és még egyszer belevágta. De most sikamlós sár borította, kicsúszott a kezéből, és a sár mind az arcába vágódott. Úgy nézett ki, mint egy deszantos, aki direkt mázolta ki magát álcázásképpen. A másik két gyerek már eltűnt. Bekanyarodtak a lugas felé, ami a terasz fölé tekeredett, kúszott, és jótékonyan beborította zöld leveleivel az ablakot. Apró fürtök csüngtek le róla, mindez üde zöldben játszott, nagyon megkapó volt. A két gyerek a terasz kövezetén heverő játékaikhoz ment. Keresgélni kezdtek köztük, és némán rakosgattak, mindketten elgondolkodva a látottakon. Nem látták, hogy Zolika megszégyenülten mászott vissza a kerítés résein át az udvarukba. Senki nem törődött vele, és most nagyon ki fog kapni ezért a csúnya játékért. Pirike és Petike eközben játszani kezdtek. Előbb csak Petike épített fel egy ingatag kis házikót, majd Pirike, látván, hogy az öccse még nem boldogul igazán a kockákkal, melléült és segítette kiigazítani a girbegurba falakat. Együtt már jobban boldogultak. A nagymama a távolból figyelte őket. Jó testvérek, gondolta. Azért, hogy nem beszél, mégis aranyos kisfiú ez a Petike. Látta, hogy kerülte ki a szomszéd vásott gyerekének a mesterkedéseit, hogy őt is bemártsa, szó szerint is, a maga komisz játékába. Hogy bánhatnak ezzel otthon, hogy ilyen bűdös rossz kölyök?

A házikó feldőlt, újra kellett építeni. A lugasból előbújt egy házi rozsdafarkú. Talán ott fészkel, gondolta a nagymama. A kis énekes nem zavartatta magát, sőt nagyon otthonosan mozgott a zöld lombok között. Kíváncsian forgatta a fejét, hol a nagymamára, hol a gyerekekre nézett. Semmi nem kerülte el a figyelmét. Mindent látott, mindent megfigyelt. Komótosan billegette magát, majd rázendített egy énekre. Csuda szépen szólt, csak rá lehetett figyelni. Még akkor is, ha a gyerekek is ugyanolyan fesztelenül tevékenykedtek a teraszon, egy vékony kis pléden térdepelve.

Petike egyszer csak felnézett. Rácsodálkozott a kis énekesre és megszólalt, először életében:

-Madárka!

A meglepetéstől senki nem tudott mit mondani. Előbb el se akarták hinni, hogy ez igaz, csak rámeredtek a gyerekekre, aki megismételte:

-Madárka!

Először Pirike kapta fel a fejét. Közelebb ült a kicsihez és megkérdezte:

-Mit mondtál?

-Madárka – ismételte meg Petike.

Akkor már a nagymama is futva igyekezett hozzájuk. Felkapta a gyereket, és összevissza csókolta.

-Tényleg tudod, hogy ez madárka, aranyom?

-Igen, madárka. Szép. Elrepült!

S valóban a kis rozsdafarkú ijedten rebbent fel, és távolabbra telepedett, egy másik szőlővesszőre. Most ő csodálta Petikét tisztes távolból. Akkorra már futott ki az anyja is, akit a nagymama hívott ki a házból.

-Nekem is mondd, édesem! Mit láttál? Mi repült el?

-Madárka. Itt lakik – válaszolta a világ legtermészetesebb hangján Petike. – Itt, a lugasban.

Megtört a varázs, a kisiú nyelve feloldódott. Onnantól fogva mindent mondott, hamarosan teljesen tiszta, egész mondatokkal fejezte ki magát. Senki nem tudta volna megmondani, miért éppen egy olyan csöppnyi jószág szabadította meg a szavak nélküli világ rabságából. A család büszkén ünnepelte a nagy eseményt. Többé senki nem csúfolhatta szótlanlansága miatt. A rozsdafarkú család pedig örökös vendége lett a kertjüknek.

Istenítélet

Gyönyörű volt a tenger. A part közelében aombok zöldjét tükrözta, de ahogy távolodtak, magára öltötte azt a mediterrán tintakék árnyalatot, amiért megörülnek a külföldiek, a helyiek szívét pedig nemzeti büszkeség tölti el, hogy már valósággal felfuvalkodnak tőle. Nekünk elég egy szín, hogy ti minden pénzt idehordjatok, gondolják ilyenkor magukban, és erős késztetést éreznek arra, hogy legalább valami apró svindlivel átrázzák a bohó idegeneket.

A kis motoros hajó vidáman siklott a vízen, egyre távolodva a partoktól. Dél felé tartottak, Gina szülőfaluja felé, azzal a jó hírrrel, hogy megvan a zsákmány. A fiatal nő két évig élt az öregedő festővel, és nem is sejtette, hogy milyen szerepet szántak neki. A férfi felejteni akart. Szívében most is ott élt Klára emléke, fülében gyakran visszacsengett kislányos hangja, éjszakába nyúló beszélgetéseiket nem tudta elfelejteni. Csak legalább barátok maradhattak volna! Senki nem volt még olyan méltó szellemi partnere, mint az a lány. Ő is fiatal volt hozzá, de Klára nem bánta. Ugyanúgy érzett, mint a festő: neki is nagyon kellett az a szellemi közeg, amely kettőjük közt kialakult és kapcsolatuk végéig intenzíven élt. Annyit bolondoztak együtt, hogy mindenki csodálta, mi mondanivalójuk lehet egymás számára, és ennyire humoros, hogy folyton fülíg ér a szájuk. Pedig Klára komoly lány volt. Mélységesen érdekelték a tudományok és művészetek. Ezeket nem tudta nélkülözni, fiatal gyermekkorától ezeken élt.

De a történet már nem róluk szólt. Gina úgy érezte, alaposan megdolgozott azért, hogy egy ilyen hajója legyen. Ő beszélte rá a festőt, hogy vásárolja meg. Vadonatúj jármű volt, hibátlan széria, akárki büszkén feszíthetett volna vele. És most megkapta! Mit számít az Almássynak, akinek még a nevét se tudta helyesen kiejteni. Hogy is képzelhette, hogy majd mellette köt ki véglegesen! Hiszen csak egy idegen! Furcsán formálja az olasz szavakat, a kiejtése azonnal elárulja, hogy messziről jött. Hozzá

kedves volt ugyan, nem engedte, hogy a piacon áruljon. Alighogy megismerkedtek, magához invitálta, és felajánlotta neki, hogy nála ingyen lakhat, sőt az ellátásáról is gondoskodik. Fizetést ugyan nem kapott, de az már csak nem volt nehéz, hogy modellt ült neki, meg nagyjából rendben tartotta a műteremlakást?! Ha elutazott, magával vitte, szállodában laktak, és minden útjuk olyan volt, mint egy nyaralás. Nem kellett hajnalban kelnie, mint mikor a piacon árult. Ott bezzeg nehéz ládákat kellett emelgetnie, túrni a helybeliek alkudozásait, hogyan ócsárolják a friss portékát, meg persze a férfiak megjegyzéseit formás kebleire, fenekére. Voltak, akik fogdosták is, de ő nem üthetett a kezükre, pofon se vághatta őket ezért, mert azt a stand tulajdonosa nem tűrte. Azt mondta neki, hogy álljon távolabb a vendégektől, hogy azok ne férhessenek közel hozzá.

Most aztán új élet kezdődik! Hamarosan kikötnek Nápoly közelében, ahol felveszik Armandót, az új, titkos barátját, akiről a festőnek sejtelve se volt. Együtt indulnak még délebbre, hogy egy jót nyaraljanak. A fiú legalább is ezt ígérte neki. Most a bátyja vezetett, Bertoldo, aki nagyon is egyetértett vele, hogy elkössék a hajót az ostiai kikötőből. Vonattal utazott ide, hogy senki ne is fogjon gyanút, a festő háza táján nem mutatkozott. Armando azt mondta, hogy odalent délen sok még a felfedezetlen víz alatti lelőhely, és ha antik darabokra bukkannak, meg is gazdagodhatnak. Sok külföldi várja, hogy szert tegyen egy-egy valódi amforára, szoborra vagy csak annak töredékére. Jó pénzért lehet eladni. A hajó csak arra kellett nekik, már az értékén felül, hogy indulótőkét biztosítson a számára. Igen, így, *az ő számára*, merthogy Armando se esett a feje lágýára. Gina könnyelmű kis nő volt, nem feleségnek való. Könnyen hajlott a szóra, nem kellett sokat udvarolni neki, értette ő a csíziót! Akkor viháncolást, sikoltozást rendezett az ágyban, hogy féltő volt, a háziasszonya, akitől a szobáját bérelte, kidobja mindkettőjüket. Most tehát megvan az induló tőke, és amíg valami nagyobb fogásra szert nem tesznek, kibírja Gina mellett. Aztán majd túlrad rajta. Ezzel a fogással egyúttal őt is megfogta, azaz zsarolható helyzetbe kényszerítette. Gina nem valami okos. Fel se fogja, hogy ezért lesíthetik. Mármint hogy magához vette a slusszkulcsot, meg a festőtől némi készpénzt az útjukra. Hát mit is lenne oda, a vén hülye? Csak nem hitte, hogy a lány majd mellette marad, hogy legyen, aki ápolja öregségére?! Örüljön, hogy ennyivel megúsza! Gina elhozhatott volna festményeket, értékes

holmikat, de hallgatott rá, és visszafogta magát a lopkodásban. Az öreg majd fest magának másik hajóra valót. Ki tudja, talán rögtön pótolni is tudja. Armando nem értette, mit vannak oda azokért a krikzkrakszokért, amiket Gina az egyik galéria kirakatában mutatott neki. Az ő öreg barátja is ilyeneket pingált. És még ezekért pénzt is adnak! Nincs rajta tenger, naplemente, toszkánai táj, bögyös csajok, csak ezek az elvont izék...

Gina gondolatai Armando körül jártak. Most ráért, nem kellett semmire se figyelnie. A tenger egyhangúan kék volt, csak a távolban fodrozódtak fehér habok a tetején. Most ismét a part felé vették útjukat. A megbeszélthelyen felvették Armandót. Huszonöt éves casertai fiatalember volt. Gina kissé alacsonynak találta magához képest, ő meg igen nyúlánk, karcsú teremtés volt. Kicsit összehúzta magát, mikor együtt mentek az utcán, és túsarkú cipőt sosem viselt, ha vele volt. Most mégis őbelé volt szerelmes. Ügyes, gyors beszédű, déli fiú volt, hamar elbolondította Ginát. Határozott volt mindenben, nem lehetett ellentmondani neki. Igazi keresztapának való, s ki tudja, egyszer még talán az is lesz.

Most megint távolodtak a partoktól. Jobb lesz távolságot tartani, nehogy a festő megneszelje Gina szökését és a lopást, és értesítse a rendőrséget! Mindhárman erre gondoltak. Kicsi volt ennek az esélye, de azért mindhárman izgatottak voltak. Akárhogy is, a lány lenne a legnagyobb slamasztikában, elvégre ő a közvetlen elkövető, a férfiak csak bűntársak. Még azt is ráfoghatják, hogy őket csak utasként vette fel. Armando vette át a vezetést. Neki nagyobb gyakorlata van ebben, sokat járt halászni a gazdája hajóján. Az ugyan nem ilyen sporthajó volt, mint ez, de tudja minden csínját-bínját, valósággal úgy érzi a rezdüléseit, mint egy jó nőnek. Tudja, hogy ez murisan hangzik, mégis így van. A jó jármű azonosul a gazdájával. És most már ő lesz a tulaj, nem lesz nehéz túljárni Gina eszén. Tud ő olyan pasast, akitől lehet papírokat venni...

A távolban delfinek tűntek fel, majd ismét a nyílt tenger felé vették az útjukat. Nem indultak el feléjük, most nem barátkoztak. Gina Klárára gondolt. A festő beszélt neki régi barátnőjéről, aki egy

napon elutazott és soha többé nem tért vissza hozzá. Egyedül ő tudta megszelídíteni a delfineket, mármint odacsalogatni a törékeny csónakhoz, amiben utaztak. Tapasztalt tengerészek azt mondják, hogy csak a nagyon jó emberekhez vonzódnak ezek a kedves tengeri emlősök. Azokhoz odaúsznak, kedveskednek nekik, s ha bajba kerülnek, kivezetik őket még a viharos tengerről is. Lehet, hogy róla is megérzik, hogy ő most nagy bűnt követett el? Kifosztott egy öregembert, aki jó volt hozzá. Két évig eltartotta, gondoskodott róla. Hát jó, hessentette el magától a gondolatot. Csak menjen vissza a Klárájához, aki ugyanolyan entellektüel, mint ő! Ők majd jól kiegészítik egymást. Ő tanulatlan lány, nem értette, amikor egyszer, szeretkezés után, Almássy megkocogtatta a homlokát és így szólt:

-Perché non parli?*

* „Miért nem beszélsz?” (= Miért nem szólalsz meg?)

Mit tudta ő, hogy ezt Michelangelo mondta a Mózes-szobrának?! Mit is tanítgatta őt ilyenekre? Neki nem kell a tudás, ő vidáman szeret élni, bulizni, kirándulni, tengeren nyaralni! Hagyják őt az ilyesmivel! Ő nem olyan művelt, ha akarna, akkor se vetekedhetne a Klára-féle nőekkel. De hát nem is kell, itt van neki Armando. Most vele kezd új életet. Ezzel a szerzeménnyel úgy megfoghatja, hogy akár el is veszi. Ebben ugyan nem volt biztos, de jó volt elábrándozni rajta. Ha valóban bejön ez az üzlet, gazdagok lesznek, és akkor ő is dirigálhat a maga házában. Gina kellemes bizsergést érzett, amikor erre gondolt. Igazi signora, sőt gransignora! Az lenne csak a nagy élet!

A delfinek egyre távolodtak, majd eltűntek valahol a messzeségben. Fel-felugráltak, játszottak, bohóckodtak, de Gina ezt már nem látta. Elmerült gondolataiban, végig csak ábrándozott, alig figyelt a férfiakra. A bátyja észrevette, és odaszólt neki:

-Na, mi az, csak nem bántad meg, hogy leléptél? Tán csak nem bánkódsz az öreg után?

-Menj a fenébe! – vágott vissza dühösen Gina. – Szórakozz mással!

-Majd, ha partot érünk, valamelyik kikötőben! – dobta vissza a szót hetykén Bertoldo. – Csak ne félts engem, lesz ma este nagy buli!

-Azt is nekem köszönheted – morgolódott vele Gina. – Nélkülem most is Casertában belezhetnéd a bűdös halakat!

-Jó, majd ha ráérek, kezet csókolok neked – ironizált Bertoldo. – A te kis kacsód már rég nem halszagú. Azért, ha fogunk párat, csak megpucolod és megfőzöd nekünk, ugye?

-Persze, persze, csak már ott tartanánk! Kezdek megéhezni.

-Miért? Kaját nem csomagoltál?

-Hát hogyne! Sőt az egész Szent Péter bazilikát! Azért mégis mit gondolsz: olyan egyszerű volt hajnalban kislisszolni, hogy Almássy ne vegyen észre semmit? Nektek semmi egyéb dolgotok nem volt, mint állni a parton és várni, hogy felvegyelek benneteket. Közben be is szerezhettetek volna ezt-azt, hogy ne haljunk éhen. De ti mind ilyenek vagytok, férfiak: csak szex közben jut az eszetekbe, hogy át kellene ugrani gumiért a drogériába, vagy hogy enni akartok, amikor már a nyílt tengeren járunk...

Ahogy Gina kimondta ezeket a szavakat, mindhárman a nyílt víz felé tekintettek. Valami nyugtalanság borzolta a vizet, és mintha valami ismeretlen, erős lökeshullámok érkeztek volna abból az irányból. Aztán furcsa, nyugtalan, kis fehér fodrok jelentek meg a víztükör tetején, és a tenger erőteljesebben kezdett hullámozni. Aztán megpillantották azt a valamit, ami a mozgást beindította. Mintha forgószél kavarná, a távolban csak úgy örvénylett a víz, mintha egy óriási lefolyó szippantaná lefelé a közepét. Akár egy tornádótölcser, örvénylett felfelé a víz azon a helyen, amelyet aztán hamarosan eltakart

előlük a sötétszürkére változott ég, meg a magasra tornyosuló víztömeg. Szakadni kezdett az eső. A távolban villámok cikáztak, erős mennydörgés és morajlás hangzott, és egyre közeledett. A tenger palaszürkére változott.

Feltámadt a szél. Már nemcsak úgy fodrozta a hullámokat, mint az imént, hanem egyre erősebben, dühösebben támadtak, kezdték oldalba kapni a kis hajót.

-Jobb lesz visszamenni a partok felé! – kiáltott oda Bertoldo Armandónak.

-Látom, azon vagyok! – kiabált amaz vissza, de mindkettőjük hangját elnyomta már a szél bömbölése.

Nagyon kellett igyekezniük, hogy valóban partközelsébe kerüljenek. A vihar olyan hirtelen jött, hogy észre se vették, ezért nem is tudtak felkészülni rá. A sporthajó valójában nem volt alkalmas ekkora támadás kivédésére, és nagyon kellett igyekezniük a partok felé, hogy meg tudjanak menekülni a bajból.

-Kapaszkodj, Gina! – kiáltott Bertoldo. – Ne gyere fel a fenékről!

De Gina addigra már felkapaszkodott a fedélzetre. Az előbb jobban érezte magát odalent. Mintha menedéket talált volna saját bűne elől, igyekezett elrejtőzködni. Azt nem tudta, ki elől, mert se közel, se távol nem látszott egyetlen hajó sem. Mintha kiürült volna a víz, csak ők voltak, a lopott hajón menekülő fiatalok.

A tenger pedig egyre nyugtalanabbá vált. Mondhatni, hisztérikussá, akár egy magából kikelt néember. Csapkodott maga körül, és az a magas valami egyre közeledett.

-Almássy megátkozott! – nyöszörögte magában a lány. – Soha nem fogja megbocsátani nekem, amit tettem!-

Szavait elnyomta a szél bömbölése. Már akkorára tornyosult a víz, hogy ők egy hatalmas hullámhegy tetejéről siklottak alá, ahonnan toronymagasnak látszott az óriási víztömeg. Mindhárman

rettenetesen féltek. Gina elfeledkezett a mentőmellényekről. Azokat nem hozta magával, amikor szökni készült a festőtől. Csak most ébredt rá, mekkora hibát követett el ezzel az egyszerűnek és könnyűnek tűnő, és nagyon elhamarkodott tétével. Már mindent visszacsinált volna. Akár vissza is menne Almássyhoz és nem két, de akár tíz évet is leszolgálna nála, csak megmeneküljenek! Ám hiába volt minden fogadkozás, amit a két férfi nem is hallott. Viaskodtak a hullámokkal. Armando teljesen elvesztette a fejét. Elengedte a kormányt és hisztérikusan a fejéhez kapkodott:

-Istenem! Mi lesz velünk? Ekkora viharban nem boldogulok!

Bertoldo melléugrott.

-Gyorsan add át nekem a vezetést, és menj, segíts Ginának! Lehet, hogy rosszul van.

Armandónak azonban esze ágában se volt levinni Ginát a hajó aljába. Még mit nem! Ha borulnak, bennrekednének mind a ketten, s nemhogy segíteni tudna a lánynak, hanem csak akadályozná egymást a kijutásban. Ha meg tengeribeteg lesz, ne odalent rondítson! Csak legalább Bertoldo tudja kezelni a helyzetet! Armando még jobban kétségbe esett, mint Gina. Minek is vágott bele ilyen bolondságba?! Az a buta lotyó beszélte tele a fejét, hogy most nagyokat kaszálhatnak, meggazdagodhatnak... Persze, majd egy ilyenekkel... akinek egy ilyen öreg mókus is megfelelt két évig... Csak egyszer keveredjenek ki erről az istenverte helyről, úgy a faképnél hagyja, hogy vissza se néz... Nem, soha többé nem megy bele semmiféle vállalkozásba ezzel a lánnyal. Mintha Isten átka lenne rajta, csak okoskodik, hízeleg, de amúgy nem ért semmihez... Armando a kétségbeesés szélén vergődött, miközben a hajójuk, Bertoldo vezetésével, egyre a part felé igyekezett volna, reménytelenül. A nagy tengeri tornádó csak közeledett, és akkora hangja volt, mintha egy hangárban az összes repülőgépet egyszerre indították volna be. A hullámok leírhatatlanul magasak voltak. A hajó csak csúszkált le-fel, tehetetlenül vergődve a természet erőivel szemben.

Aztán hirtelen nagyon sötét lett. Mintha minden bevezetés nélkül esteledett volna be. A bömbölés, zúgás is megszűnt, és ők, a hajójukkal együtt mintha valami légüres térbe kerültek volna. A kis hajó

megemelkedett. Megpördült a levegőben, majd hatalmas erővel vágódott neki a víznek. Aztán egy reccsenés. A hajó teste kettérepedt, és ők mindhárman a vízbe estek. Nem is estek, csak csusszantak, mert már nem volt honnan leesniük. Gina kétségbeesetten kapaszkodott, hogy elérje Armandót vagy a bátyját, de nem látta őket sehol. A víz zavaros volt, nem lehetett látni semmit. És aztán az az örvénylés, ami az előbb elkapta őket... Gina valami deszkába vágta a fejét. Akkora erejű ütést kapott, hogy már semmit nem látott többé, csak süllyedt, süllyedt lefelé, a tenger mélységes fenekére. Bertoldo mintha felé igyekezett volna, hogy mentse, de a fejére esett a hajómotor, ami még mindig zúgott és forgott tehetetlenül. Armando a hajóderékba kapaszkodott. Az örvény lefelé húzta, már semmit nem tehetett. Őt is elkapta a tengeri örvény, és sodorta lefelé, valami mélységes hely irányába, ahol csak a tenger lakói várták őket. Viharban azok is kapaszkodnak vagy sodródnak, ám most mintha mindnyájan rácsodálkoztak volna a furcsa jövevényekre. Ők megszokták a zavaros látási viszonyokat, ősi őstőneiktől vezérelve igazodnak el a legnehezebb helyzetekben is.

Sokáig kavargott és örvénylett még a tenger. A szökevények viszont valami különös erőttől irányítva együtt maradtak a roncs közelében. Testük elernyedte, nem küzdött tovább, a tenger ellen nem is lett volna esélyük. Mintha le akartak volna térdepelni az utolsó pillanatban, hogy imádkozzanak. De már nem volt rá idő. Életük utolsó perceiben ájultak voltak. A kezük lecsüggött, s csak sodródtak, míg teljesen le nem süllyedtek a fenéig.

Aztán megjelentek a cápák. Ők ott vannak minden hajótörésnél. Kilométerekről is megérik a vergődő testek kínlódását, ami nekik egyúttal táplálékot is jelent. Soha nem tévesztenek célt. Precízek, pontosak, biztosak, mint a halál. Van, amelyiket úgy hívják az olaszok, hogy rekviemcápa. Amikor az megjelenik, nincs irgalom. Az a gyász kezdete.

Leírhatatlan, ami ezután történt. Jóérzésű ember nem is szeret foglalkozni ilyesmivel, de még rágondolni sem. Történt, ahogy történt, senki ne képzelegjen rajta! Elég legyen annyi, hogy minden a természet törvényei szerint esett meg.

Almássy viszonylag hamar ébredt aznap. Fáradtan aludt, valami nyugtalanította. Nem tudta, csak érezte, hogy valami furcsa dolog készülődik körülötte. Estére nagy bögre kamillateát ivott. Nos, igen, a kamillatea, aminek dobozán jókora betűkkel ez áll: BUONA NOTTE! Jól jött volna a jó éjszakai álom, mégse volt az pihenés, csak valami nyugtalanító ernyedtség. Félálom, így mondják ezt minden művelt nyelven. Hajnaltájban mintha motoszkálást hallott volna, de nem volt képes felkelni még, hogy megnézzé, ki az, mi az. Egy gondolat suhant át az agyán: biztosan Gina osont le a pékhez s a piacra, hogy friss péksüteményt és zöldséget, gyümölcsöt vegyen. Aztán várt egy darabig, majd elnyomta az álom. A félálom, ahogy magában később konstata. A férfi ösztönösen oltalmazó figyelme kísérte volna a lányt, akit végül is megkedvelt. Szerelmes nem volt belé, mert nem állhatta a buta nőket. Klárával egy lapon említeni se lehetett, de kitöltötte az űrt, amit régi barátnője távozása okozott az életében. Ki? Hát mondjuk, valamelyest.

Kicsit később ébredt. Nem hallotta a szokásos neszezést a konyha irányából, és még mindig nem főzött neki kávé, ahogy reggel mindig szokta. Hiányoztak a reggeli illatok. A lányé, a kávéé és a friss ételéé. Na, mindegy, megnézi, merre kószál ez a lány. Kibotorkált a szobájából, a bejárati ajtóval szemközti kis ebédlő felé tartott. Ott szoktak reggelizni, és általában étkezni. Mindenütt csend, és valami hiányérzet.

Az asztalon egy cédulára esett a tekintete. Gina ákombákom betűivel pár sor állott rajta:

„Elmentem. Ne keress! Elviszem a hajót, mert szükségem van rá, és pénzt is vettem magamhoz. Ne haragudj! Ennek már így kellett lennie. Öreg vagy hozzám. Keresek valaki mást.

Gina”

Mintha letaglózták volna. Épp a hajót, amit nemrég vett! Így kezdjen az ember primitív nővel! Ösztönök, azok kiszolgálása és kiszolgáltatása. Hoci-nesze, és még csak meg se beszéli előtte, csak marad a szíves tudomásulvétel. De hát így kell neki! Tudta, hogy túl nagy a korkülönbség, de azért mégse kellett volna így a fejéhez vágnia. Tovább töprengett. Nem lehet az egyik nő hiányát egy másikkal kitölteni. A lezárt kapcsolatot előbb fel kell dolgozni. Nincsen joga egy előző kapcsolat minden rendezetlenségét átvinni egy másikba, mert ez lesz a vége. Bolond! Bolond! Bolond! Ötven éves fejjel azt remélni, hogy egy fiatal nő nem veszi észre a bőre lankadását, a ráncokat az arcán, az ősz hajszálait, a műfogait, meg az időnkénti fáradságait! Hiába igyekszik a legnagyobb élvezetben részesíteni, ébredéskor mégis csak egy öreg muki fekszik mellette az ágyban. És bizonyára horkol is, bár ezt ő nem érzékeli. S aztán a kulturális különbségek... Tudta, hogy Gina tanulatlan és műveletlen, de arra csak később ébredt rá, hogy nem is akar művelődni. Mikor Michelangelót idézte neki, halvány sejtelve se volt róla, miről beszél. Pedig a saját anyanyelvén mondta, amin ez a mondat gyönyörű!

Azért ezt mégse hagyja annyiban. Szólni kell a rendőrségnek, hátha utoléri még. Nagy balhét, büntetést nem akar, de a hajót azt adja vissza! Nem ő dolgozott érte. Mit tudja ő azt a primitív agyával, mit jelent neki, hogy modernkedő dolgokat kell festenie, máskor meg tájképeket, szakmányban, tucattal! De nem, mégsem! Valamit sejtethet erről, hiszen ő meg két évig húzta itt, mellette! Pedig ezek szerint nem is szerette. Igaz, ő sem, akkor most kvittek.

Ne legyen igazságtalan, valamit mégis szeretett benne. A vidámságát, a dalos kedvét, amit úgy kedvelt az olaszokban. Nemcsak benne, hanem általában, ebben a népben. A szexet pedig, akárhogyan is leöregzte most az imént, nagyon élvezte vele. Ezt nem lehet elhazudni. Igaz, élvezhette másokkal is, nem akar ő most a lepedőbajnok szerepében tetszelegni. Sok nője volt, ért hozzájuk, tudja, mit

szeregetnek, és a legtöbbjüknél be is válik a tudása. De semmi képzelgés, nosztalgizás, most ilyesmiről szó se lehet...

A telefonhoz ment, tárcsázott. Nem sokat kellett várnia, hamar vették a lapot, és ígérték, akcióba lépnek. A hajó adatait megadta, mindent alaposan leírt. Hogy merre, melyik irányba induljanak, azt nem tudta. Talán dél felé, ahol Gina rokonai éltek. A navigációs adatok majd beszélnek. Nem lehet csak úgy felszívódni a mai világban, amikor mindent műholdról követnek...

Öregesen sikerült a reggele. Csak most ébredt rá, hogy ez a lány elment (ez is elment), hogy jogosan kapta a kritikát. Már csoszog, és eddig észre se vette. Vannak rigolyái, megrögzött szokásai, amikről nem is tudott, csak úgy érezte, joga van hozzájuk, elvégre a saját otthonában van, azt tesz, amit akar. Ezeket most nem tudta volna összeszámolni mind, de tudta, hogy vannak. Úgy látszik, szüksége van rá, hogy valaki ezeket a fejéhez vágja. A kritika mindig felébreszt, önmagunkra ébreszt. Hát nézzünk csak szembe önmagunkkal, ha már ilyen szigorú bírálatot kaptunk! Persze, nem is volt ez annyira szigorú. Mit kell odalenni, hiszen tudja hány éves! Ezért megsértődni olyan hülyeség, mintha azon akadnánk ki, hogy odamondják, neked meg kék a szemed vagy barna a hajad. Ezek tények. Adatok. Az életkor is az. Nem játszhatja itt a primadonnát, aki mindenért képes hisztizni...

Megcsörrent a telefon. A rendőrségtől hívták. Stimmel, látták a hajót, rajta Ginával ma kora reggel. Aztán dél felé tartott, de már nem volt egyedül. Amíg a part közelében haladtak, volt róluk hír, de aztán... mintha belevesztek volna a semmibe. Előbb ketten vitték a hajót, egy fiatalember meg a lány, és aztán Nápoly közelében is felvettek valakit, egy másik fiút. Ugyan mi a fenét akartak, és kik voltak, hogy nem is egy fiúval lépett le, hanem kettővel? Egzaltált kis nő, eddig nem is sejtette róla, hogy ennyit tud kombinálni. De utána... aztán hová tartottak? Majd kiderül. A technika ma már olyan fejlett, hogy nem tudnak előle csak úgy meglépni.

Mindegy. Késő van, rendbe kell szednie magát. Még nem is kávézott. Máskor mindig azzal várta Gina. A lány hozzászokott a korán keléshez, piacon dolgozott, ott nincs lazálás. Ő meg... akár az éjszakai bagoly... Így aztán mindig a finom kávéillatra ébredt. Igaz, nem kellene éhgyomorra inni, az végül megérthet az érzékeny gyomrának... De hagyjuk már ezeket a kicsinyes dolgokat...

És valóban igyekezett rendezni sorait. A rendőrök a lakására is kijöhetnek, nem árt egy kis rendet rakni. Kávé telt fel és harapott valamit.

Napok teltek bele, amíg minden kitudódott. Vagy mondjuk rá, hogy minden. Azalatt viszont nem volt egy nyugodt perce. Gina levelét be kellett vinnie a rendőrségre, mint *corpus delicti*-t. Ugyanakkor hivatalosan is megtenni a bejelentést. Kérdőívek, kihallgatások, hivatalos procedúra, „hivatalból kötelező” indiszkrécio, milyen minőségben lakott nála a lány. Többször is kihallgatták, majd délre is el kellett utaznia. Ott ugyanis a partra sodródott egy hajóroncs, talán az ő hajójának a maradványai. Ekkor már egészen nyugtalan volt. Nem akart ő rosszat senkinek. Még egy rossz gondolata se támadt Ginával kapcsolatban. Ellenkezőleg. Megpróbált tisztába jönni önmagával, ha már így adódtak a dolgok. A hajótörés azonban sokkolta. Titokban azt remélte, hogy megmenekült a lány, meg azok is, akik vele utaztak. Mivel egészen a part közelében voltak, lehet, hogy kiúsztak. Talán felszedte őket egy másik hajó és rég biztonságban vannak. A meteorológiai szolgálat viszont azt állítja, hogy hatalmas vihar tombolt arrafelé. Nem létezik, hogy ekkora kis hajóval bárki is megúszhatja szárazon. De hátha mégis! Partra jutottak, aztán leléptek, nehogy elkapják őket.

A hajóban nem voltak holttestek. Elég gyatra feltételezés, hogy bármi is benne maradjon, amikor vihar semmisíti meg a hajót. Onnantól fogva már csak a találgatás maradt. Talán ez, talán az, talán mégis, talán mégse... Hülyeség az egész, le kell zárni az ügyet, ahogyan a rendőrök is javasolták. Ők lettek, ahová lettek, nem firtathatja, nem kutathatja, hiszen úgymint le akart lépni tőle. A Yard majd

értesíti a családjukat, ez már csak rájuk tartozik. Ő nem is ismeri Gina családját. Sose merült fel komolyan, hogy bemutassa őt nekik. Nem valószínű, hogy elfogadnák, hogy családtagként befogadnák... Hogy befogadták volna, pontosítsuk a kifejezést, mert mostantól halottnak, eltűntnek kell tartani őt és a barátait, vagy ki a csudát. Az útitársait. A cinkosait.

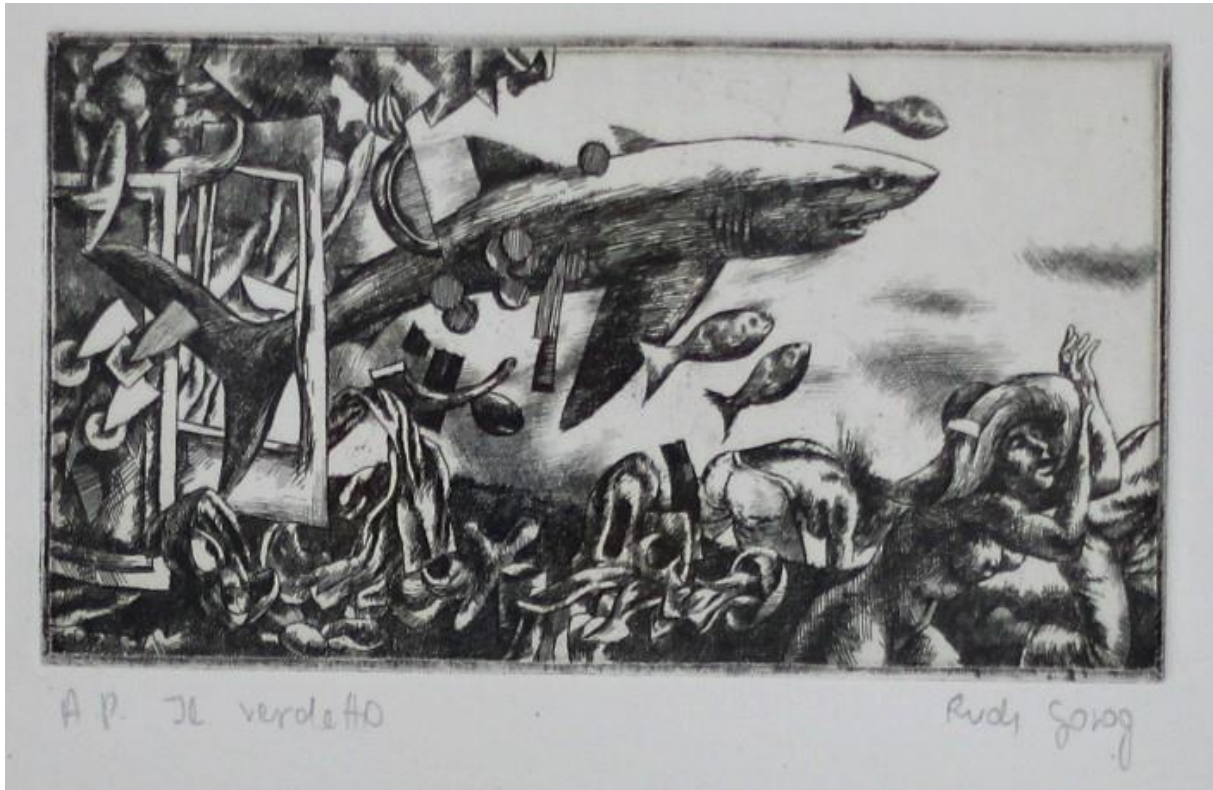
A roncs elszállításáról is gondoskodni kellett. Nem volt olcsó, de a biztosító ezt is kifizette. Totálkár, remény se volt, hogy megjavítsák. Még jó, hogy nem hallgatott Ginára, az ő könnyelmű unszolására, hogy hagyják a fenébe a biztosítást. Igen, alapvetően könnyelmű kis teremtés volt... S valóban VOLT? Ki tudhatja ezt biztosan? Annyi biztos, hogy az ő számára mindenképpen múlt idő. Ha élne is, biztosan nem akarna többé találkozni vele. Szégyellné magát. Előbb igen hetykén írt neki, de a történetek után már nem lesz akkora a mellény... És ő se óhajtja visszafogadni a lányt. Soha többé nem bízhatna meg benne. Nem lehet úgy egy fedél alatt lakni valakivel, hogy folyton a kezét figyeled, nem akar-e meglopni... De mit is fantáziál, hiszen a lány valószínűleg a tengerbe veszett!

Később, jóval később álmódott Ginával. Mintha valami gátlás oldódott volna fel benne, többé nem szuggérálta magának, hogy ne foglalkozzék vele. Az álombeli jelenés egyszerű volt. Gina arról beszélt, hogy ő most jó helyen van, majd bocsánatot kért, vagyis ebbe fogott volna bele, amikor Almássy felriadt álmából. Miközben a lányt látta, mögötte háborgott a tenger, majd látta a három alakot a hajóval együtt a tenger fenekén. És a cápákat is. Ez volt a legborzalmasabb. Nem érzett elégtételt, amiért utolérte ez az istenítélet. Mert bizonyára az volt. Sajnálatot sem érzett. Nem volt érzélgős. De valahogy kiürült. Az ő lelkéből is meghalt egy darab. Csak a helyszínelés képei villantak be neki még hosszú éveken át. Mindenki, ő is valami emberi maradvány után kutatott a tekintetével. De nem maradt belőle semmi, egyetlen hajsza, egy ruhafoszlány sem. Aztán még ezek a képek sem. Minden törlődött a memóriájából.

Pedig maradt pár fénykép a helyszínelésről. A sajtó nagy ügyet kavart belőle. Klára felhívta, de nem találkoztak. Jó ideig nem bírt nőre nézni. Még egykori szívszerelmére sem. Később festett egy képet, amely egy elsüllyedt hajó roncsát ábrázolta, rajta a tengerfenékre süllyedő emberekkel, és egy

hatalmas cápával, amely feléjük közeledett. Nem volt jó kép, ő nem szerette, mégis nagy sikert aratott vele. Rekord áron kelt el. Egy másik gyűjtő igen magas összeget ajánlott fel, ha neki is megfesti ugyanazt a témát. Nem ment. Még a legnagyobb szakmai rutinja se segítette át ezen az alkotói válságon, mely jócskán elhúzódott. A közönség mégis azokat a képeit szerette a legjobban, amelyeket ebben az időszakában festett. Almássy nem értette. Benne egy örök hiányérzet maradt. Folyton kutatott valami után, s nem találta. Talán mégse Ginát érte utol az istenítélet, hanem sokkal inkább őt. Egyetlen kézmozdulattal sikerre ítélte...

Görög Rezsó: Il verdetto

Laura emlékkönyve

Valaha a leányszobák állandó kelléke volt a kis, könyv alakú, értékes borítójú füzet, amellyel rendre megkínálták azokat, akiket megkedveltek, és feltételezték róluk, hogy valami megszívleendő bölcsességet hagynak maguk után, mikor az udvariassági vizit után hazatérnek. Az emlékkönyvek tartalma egyidejűleg jelezte a tulajdonos és a látogató szellemi színvonalát. A látogatót a bejegyzése értékessége kapcsán, míg a tulajdonosét azzal, hogy nem adhatta akárki kezébe. Akit megtisztelt a felkéréssel, hogy írjon bele, már kellőképpen intelligensnek kellett lennie, így érdekes gondolatokat várhattak tőle. Az egész ceremóniában kölcsönös udvariasság és tisztelet uralkodott, olykor barátság és bizalom, de előfordult, hogy mindez formálissá vált, és egyes emlékkönyvek csupa frázissal voltak tele. Néha csinos rajzokkal, de volt úgy, azok is gyerekesek voltak, vagy a sokszor elcsépelet mondanivalók mellé sematikus rajzok kerültek. Különösen, amikor már kezdett lecsengeni ez a korszak, és a régi szokást másfajta társasági érintkezési formák váltották fel.

Laura középszerű lány volt. A neve sehogy se talált rá. Van úgy, hogy a szülők nagyon melléfognak a névválasztással. Nem mindenkinek van ehhez érzéke. Pedig nagyon ügyelni kellene, mivel indítják útra a gyermeküket. Csak gondoljunk bele! Ha valakit Fuszujka Cicerónak keresztelnének, s aztán majd az iskolában bukácsol, meg se mer mukkanni, nemhogy szónokolna, viszont halomra gyűjti a szekundákat! Vagy teszamazt Fekete Nérónak, akitől rettegve húzódnak aztán félre a társai, és senki nem akar együtt játszani vele. Ő pedig basáskodásra használja a helyzeti előnyt, hogy nem merik megközelíteni, és kvázi a szülők döntése alapján válik zsarnokká. Nem volt elég a Fekete név, még megtoldják egy délies keresztnévvel, ami ugyanazt jelenti. Fekete Fekete! Ez már önmagában is elegendő ösztönzés arra, hogy sötét alakká váljon. De semmivel se különb a Tóth Elizabeth vagy Kiss Adelhaide, akiről aztán hamar kiderült, hogy sokkal inkább Bözsi vagy Ica jelleműek, mert az előkelősködő névhez elfelejtettek számukra elegáns neveltetést biztosítani. Nem is említve Farkas Steve esetét, akit jobban tették volna, ha Pistának szoktatják Sztivi helyett – abban a közegben, ahol született, és ahol élete végéig megmaradt.

Laurával is hasonló dolog esett meg. Mire süldőlány lett, már tudta, hogy híres elődök viselték ezt a nevet, de az fel se merült benne, hogy hozzájuk hasonlóan valami értékeset mutasson fel, legalább női mivoltában. Pattanásos kamaszlány volt, ahogy sok társnője, sokat vihogott, amikor valami csiklandozó érzés ingerelte, futott a divat után, és úgy hitte, minden jól áll neki, csak mert az van divatban. Ennek követését kötelezőnek érezte magára nézve, ebből aztán volt jó pár konfliktusa az édesanyjával, aki inkább mérsékletre intette volna. Pedig a szülői intelmek jogosak voltak. Laurának seszínű volt a haja, vízsínű a szeme, az ülökéje jóval nagyobb a kellenél, és a lábai is vaskosak, ami a rövid ruhaviseletet – kellő önkritika gyakorlása után – eleve kizárta volna. De őt hajtotta a kamaszos nyájszellem, amely figyelmen kívül hagyta a szülői véleményt és isteníttette a legmenőbb lányt a csapatban, a sztárokról, celebekről nem is beszélve.

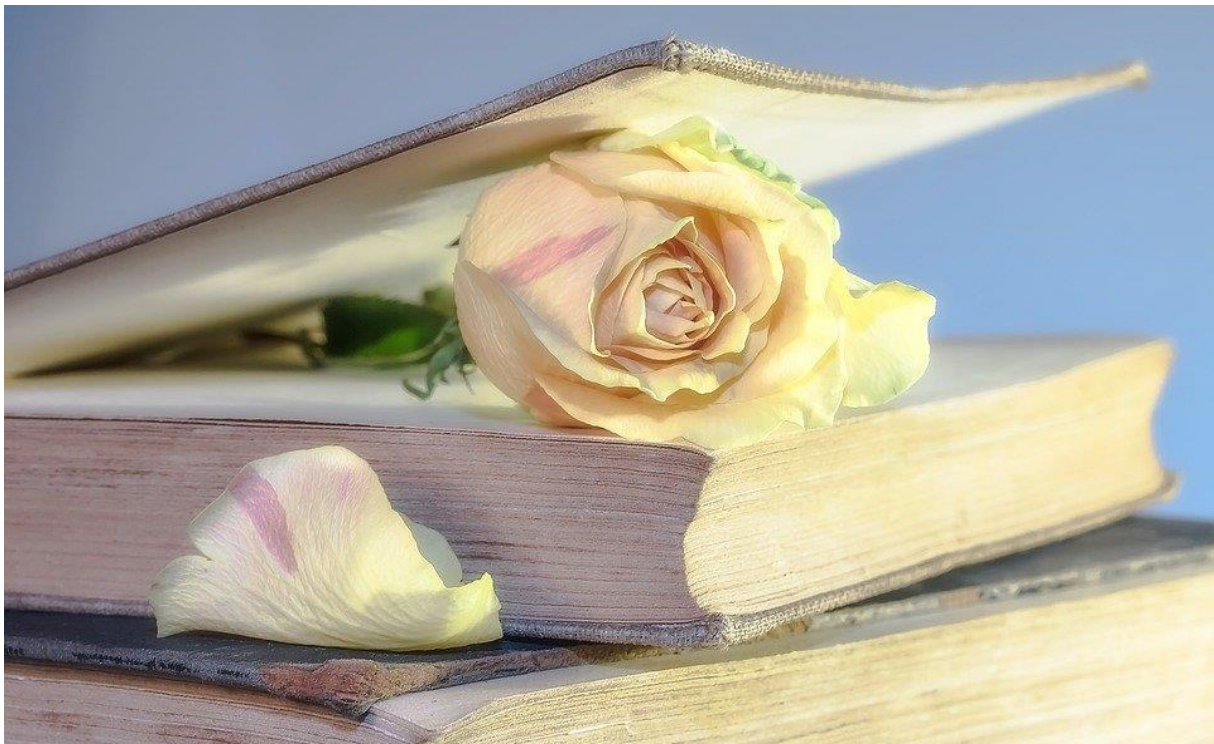
A társadalom is lassan hozzászokott, hogy az érdekes, különleges vagy előkelősködő nevek mögött unalmas valami húzódik meg. Olyanná vált ez a szokás, mint az álarcosbál: mindenki más maszk mögé igyekezett elbújni, nehogy megsejtsék, hogy mögötte nincsen semmi. Vagy homlokegyenest az ellenkezője rejlik a jól álcázott vonások mögött. Aztán az is társadalmi szokássá vált, hogy aki viszont valóban érdekes egyéniség volt, azt igyekeztek ugyanolyan semmilyenné taposni, pofozni vagy kifejezetten erőszakos módszerekkel olyanná kényszeríteni, amilyen a nagy többség is volt. A fejlődési trend megrekedt, és már mindenki az értéktelen irányába tendált, nehogy büntetést kapjon úgymond az egyénieskedéséért.

Laurának mégis voltak álmai. Érdekes ábrándjai, hogy egyszer majd leveti a most még alakulóban lévő formáját, és akkor ő lesz a fő-fő celeb, aki után mindenki megfordul, akit mindenki lájkol, még azok is, akik különben nem állhatják, de akkor már, a hivatalosan is elítélt minőség tudatában muszáj lesz elismerniük. Azt még nem tudta, mindezt hogyan fogja kivitelezni, de jó volt arra gondolni, hogy a mostani szerény státuszából előbbre avanszál. Ő veszi át, mondjuk, Kovács Patrícia helyét, vagy a Fröhheimer Izoldaét, akikre most minden srác bukik, ők bezzeg addigra rég bányarémekké süllyednek és a kutya se fogja észrevenni egyiküket sem.

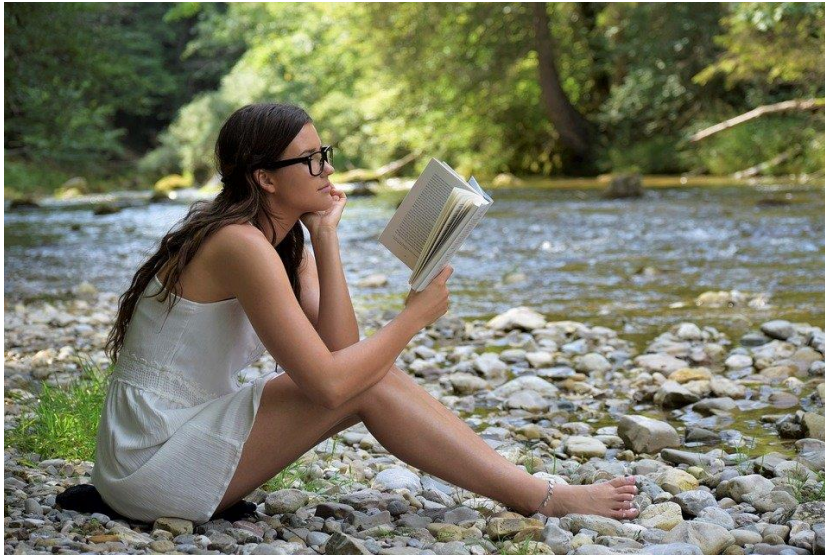
Amint látjuk, elég gyerekes elképzelések voltak ezek. Maximum a bakfisálmok szintjét érték el, de azt semmivel nem haladták meg. Ha Laura el is kalandozott egyéb irányba, az álma mégis visszaterelgette a celeb-hírek felé, aminek annyi volt a következménye, hogy önmagát azonnal behelyettesítette velük, és bár elismerte azok előnyösebb pozícióját, belül mégis dolgozott benne valami, ami a későbbi hatalomátvétel felé terelgette volna. Talán nem is volt ebben semmi különös. Ki szeret azzal szembesülni, hogy ő egy nagy nulla? Mert amit ő produkált, akár az iskolában, akár az életben, nagyjából ezzel a számjeggyel volt kifejezhető, vagy a szintén unalmas dettójjellel. Tizenkettő egy tucat, mondják a cinikus lelkek, akikkel viszont Laura nem szívesen érintkezett volna, mert azok lettek volna, akik még a szüleinél is nagyobb mértékben felkavarták volna az ő csendes állóvizeit.

A korszak nagy kihívása az „azonosulni és kimagaslani” kettőssége volt, és Laura akkor még nem tudta, hogy ennek egyetlen módja van: ha tehetetlen módon átengedi magát minden új irányzat felhajtóerejének, és azzal igyekszik majd a felszínre vettetni magát. Ugyanígy vélekedett azokról is, akiknek már sikerült a felszínre jutniuk és másokat onnan lenézniük, lekezelniük. Sejtelve se volt róla, hogy van egy másfajta érvényesülési lehetőség is: a tartós felemelkedés, tehetség és igen szívós, kemény munka árán. Ha valaki elmagyarázza ezt neki, valószínűleg bolondnak nézi, és azonnal el is veti a lehetőséget, mert ha egyszer van rá mód, hogy nagyobb erőfeszítés nélkül a magasba jusson, akkor minek is strapálná magát?! Dolgozzon, aki szolgálélek, neki másak az álmai. Amikor szülei megpróbálták észhez téríteni, neki mindig ott voltak kéznél a példaképei, és az öregek épp eleget hallották, hogy bezzeg a Kovács vagy bezzeg a Fröhheimer. A végén mindkét fél belefáradt, Laura pedig elvonulhatott a szobájába ábrándozni, nem túl értelmes álmait szövögetni.

Az emlékkönyv beltartalma egy évszázaddal korábban, vagy akár csak harminc évvel ezelőtt is egészen más lett volna. Laura látta a nagymamája és az édesanyja emlékkönyvét is. Ezekben sok érdekes rajz volt, amilyeneket ő soha nem tudott volna utánozni, lemásolni, és nem is akarta. Ma már modern grafikák díszítik a falakat és a könyvek belsejét, azokon nem kell sokat agyalni, könnyen kimásolhatók akármelyik kiadványból vagy online lelőhelyről. Sőt, elég kinyomtatni, majd beragasztani őket egy ilyen füzetkébe, hogy aztán azt mondják róla, mennyire extravagáns lány is ő.

Modern, nem olyan elmaradott, mint a Fehér Piroska, aki még mindig a hagyományos, figurális képekért rajong, így ő az osztály ómegája.

Laura tudta, hogy nagy elődeiért költők rajongtak, és neki se lett volna ellenére, ha efféle udvarlója akad, de arról sejtelve se volt, hogyan tegyen szert egy ilyenre, és abban se volt biztos, hogy attól valaki is hasra esne, ha megtudná. Annyit tudott viszont, hogy a híres udvarlókkal dicsekedni kell, közzé kel tenni a fotójukat, a sajátjával együtt persze, mert mit is ér egy rajongó, ha arról senki se tud?! Egyelőre sokat

szelfizett, a képeit gyorsan feltette a netre, majd megbeszélte a barátnőivel, hogy kölcsönösen lájkolják egymást. Az így összegyűjtött szavazatok nagyjából ugyanannyit tettek ki, legfeljebb akkor ugrott meg a számuk, ha sikerült többekkel is hasonló egyezségekre jutnia. Olyankor odavolt magától, és még a szüleivel is fölényeskedett. Ő igenis már felülmúlta őket, mert az öregek nem strapálják magukat hasonlókkal. Ők csak gályáznak, hogy neki mindent előteremtsenek, s ha jól belegondolt, nekik valóban ez volt a dolguk. Arról semmit nem tudott, ha felnő, akkor ki fog gályázni érte, de annyit azért csak tudott, hogy az ő igényeiért valakinek meg kell majd szenvednie. A társnői mindig azt mondták, hogy elég kifogni egy öreg pénzes pasast, és azzal kell kitartatni magukat. Az majd mindent megvesz nekik, és ők akkor valóban élhetik a celebek életét, mert az öregfiú nemcsak divatos ruhákat, nyaralásokat biztosít majd nekik, hanem a hírnevet is. Elvégre az a dolga...

Azon senki nem gondolkodott, hogy kevesebb a pénzes öregember, mint a rájuk váró lány, hanem úgy gondolták, hogy majd ha az öreg pasitól megöröklik a vagyonát, jöhetnek a fiatal pénzes fiúk, akik korban hozzájuk illenek. Addig meg mindent megvetetnek maguknak: divatos holmikát, szép lakást, úszómedencés házat, drága nyaralásokat, mindig vadiúj autót, plasztikai műtéseket. Mert az is kell, hogy pont úgy nézzenek ki, mint ahogy a legaktuálisabb divat diktálja. Laura mégis titokban azt remélte, hogy neki is lesz egy bejegyzése az emlékkönyvében, amit újabban csak vendégkönyvnek hívnak, mert az modernebb. Szóval, hogy őhózzá is fognak nagy költők verseket írni. Ha nem több, legalább egy, akinek ő lehet a múzsája. Akkor majd irigykedhetnek rá a lányok. Nekik ugyanis egyéb ideáljaik vannak. Ki a sportolókért rajong, ki az üzletemberekért, a slágerénekesekéért, de olyat még senkitől nem hallott, hogy költő barátja lenne. Ezért kell neki pont ilyen. Akkor majd irigykedhet rá Petrarca Laurája, meg Csajághy Laura odaáról a túlvilágról, ha egyáltalán létezik olyan. Őt is szédítették effélékkel éveken át, de már nem hisz ilyesmiben. Kit is érdekelne egy olyan világ, amiből egyetlen utazó se tért vissza, nem írt róla könyvet és azt nem posztolta, hanem csak az öregek papolnak róla feszt, meg a plébános úr, akit ő már régóta széles ívben kerül?! Miféle jólét az, amit ő azonnal meg nem kaphat? A szülei előtt csak ki kell nyitnia a száját, és mindjárt előteremtik. Micsoda dolog az, hogy neki majd a halála utánra ígérnek meg valamit? És addig? Ugye, nem hiszik komolyan, hogy egész életén keresztül nélkülözni fog, soha celebbé nem válhat, hanem majd olyan kis güzü lesz, amilyenek a szülei?

Annyit azért megtudott, hogyan ismerkedjen meg költőkkel, vagy legalább eggyel. Ha pappal akarsz ismerkedni, templomba kell járnod, ha költővel, akkor költői estekre. Ez már csak logikus. A magyartanárnőjük folyton erre ambicionálta őket, de a társnői csak vihogtak ezen. Még jó jegyek ígérete se vette rá őket, hogy efféléket elviseljenek, s talán a szegény tanárnő se akarta igazán égetni magát velük. Még órák alatt is folyton járt a szájuk, hogy bírának ki akkor egy másfél-kétórás előadást, ami közben csendben kellene maradniuk? Azt ugyan Laura se tudta, ő hogy bírna ki ennyi időt fecsegés nélkül, de támadt egy ötlete. Egyedül kell odamennie, barátnői nélkül, akkor nem lesz kihez szólnia. Idegeneket meg úgyse szólíthat le, és magában se beszélhet. Közben jól megfigyelheti a költőt, akit kiszemelt magának, s ha bejön, akkor kezdődhet az ismeretség.

B-terve nem volt. Azt fel se tételezte „A Költőről”, hogy az nem lesz majd oda érte, vagy hogy nem akar megismerkedni vele. Felveszi a legrövidebb szoknyáját, az első sorba ül, ahol keresztbe tett lábbal jól felhívhatja magára a figyelmet, a műsor végén feltesz valami kérdést, amit a legtöbben nem mernének, majd nyomulni fog dedikáltatni, meg szelfizni. Lehetőleg nem az elején, mert utána mások is jönnek, és akkor nem lehet szabadon beszélgetni. Inkább a vége felé, amikor már fogynak az olvasók, s ha teheti, a fogadáson, amit utána adnak. Akkor már több esélye nyílik a kötetlen társalgásra. Mindezt persze nem magától tudta a mindenre elszánt Laura, hanem pár rendezvény ismeretében, amelyet kénytelenül végigszenvedett. Igaz, hogy sokszor halálra unta magát, de legalább megtudta, hogyan ütik agyon az időt az öregek, meg azok a megátalkodott kultúrarajongók, akik efféle rendezvényekre járnak, pedig nem is kötelező nekik. Megvett pár könyvet potyára, mert nem is érdekelték, meg a szerzőjük se jött be neki, s aztán nem is tudott hosszasan szóba elegyedni velük, mert a műsorok végén még a kultúrscsöcselék is, ahogy ő nevezte őket, türelmetlenné válik. Irány az asztal, esznek-isznak, majd pucolnak hazafelé. A költő, író, történész, mikor ki ad elő, szintén igyekszik lelépni, mert vagy megy a vonata, vagy csak elege van már a közönségből, egyszóval nem túl kommunikatívak. Soknak még honlapja sincsen, mert elég régimódi társaság ez az irodalmi klikk, vagy mi.

Laura így szötte álmait a költő-rajongóról, sőt még olyasmit is gondolt, hogy talán ő is költőfeleség lehet, ha felnő. Azt nem hiszi, hogy sok közös témájuk akadna, de egy ilyen státusz, hogy aszongya a

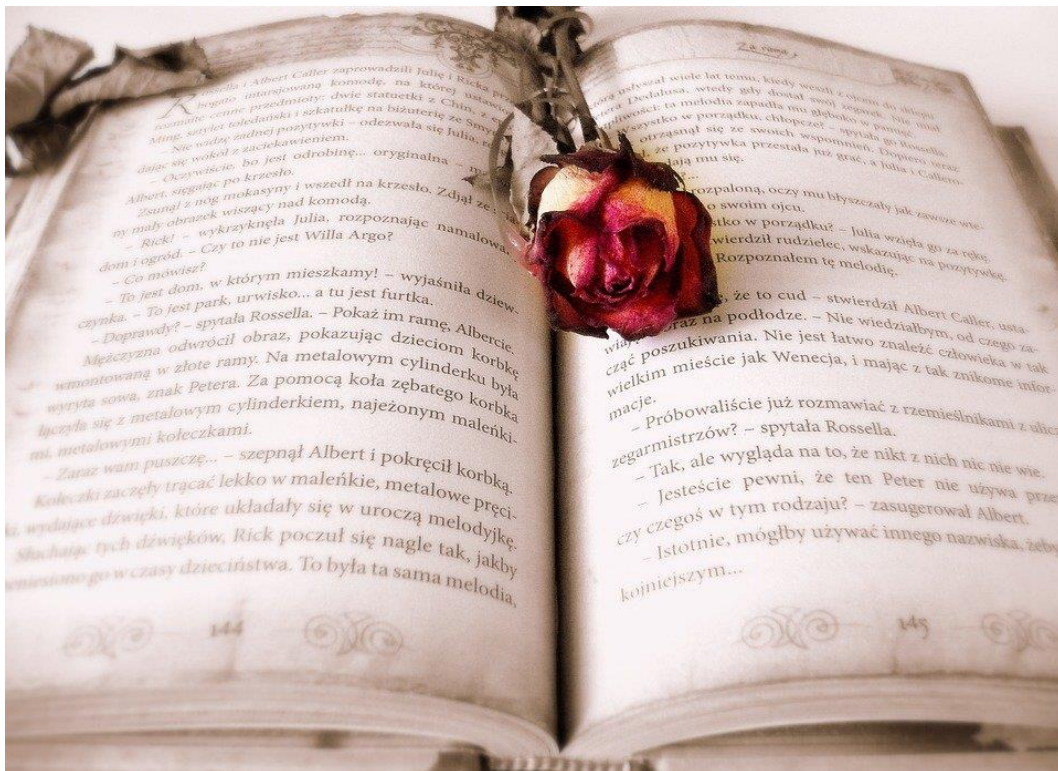
költő hitvese, aki holtában is rajongott a néhai művészért, meg hát a muki halála után őt hívnák meg mindenhová, amiért jó sok lájkot begyűjthetne, mégsem elvetendő szempont. És az egészsnek a végén ott lesz az a bizonyos bejegyzés az ő vendégkönyvében, amivel mindenkinek eldicsekedhet, s ha már intim kapcsolatba léptek egymással, akkor csak kikövetel magának egy-két verset, amik révén bekerülhet még az irodalom tankönyvekbe is.

Azt mondják az öregek, ha valaki nagyon emlegeti a bajt, hát hamarosan be is vonzza magához. Addig emlegeti, amíg bekövetkezik. A falra festi az ördögöt, meg efféléket is mondanak rá, végül is mindegy, miként tesznek róla említést, hát Laura baja is bekövetkezett. Ő ugyan azt gondolta, ez most az ő ideje, ahogy a slágerben is énekelik, de ember tervez, Isten végez. Nem igazán az ő tervei szerint alakultak a dolgok. Sem az ismeretséggel, sem a házassággal, sem az emlékkönyvi bejegyzésekkel. Valami mégis történt, de az sehogy nem hajazott az egykori bakfisálmokra, csupán egy groteszk valami sült ki belőle.

Csüllögi Móric, neves poéta egyszer abba a városkába látogatott, ahol Laura serdülőévei teltek. A lánynak, tervei szerint, sikerült felhívnia magára az öregedő költő figyelmét, bár Csüllögi ezt később másképpen említette emlékirataiban. Laura terve ebben a vonatkozásban sikeres volt, bekerült a megemléztendők közé, tehát nevét már nem feledheti el csak úgy a közemlékezet, de azért mégis... amit ő nagy megismerkedésnek vélt, az apró epizód volt a költő életében. Az öregúr ugyanis nagy kanállal ette, vagy hogy is mondják az ilyesmit... Akkor már sokdioptriás szemüveget viselt, és látta ugyan a felé nagy szemeket meresztgető lányt, de látott ő már ennél mutatósabb cicababákat is egyébként népszerű estjein. Igaz, azokat jóval közelebről és előnyösebb pózból vehette szemügyre, de egy fiatal lány érdeklődése mindig felébreszti a zsákmányszerző ősembert a férfiak legtöbbszörében. Ha meg üldözni se kell, hanem magától jön be a csőbe, az se baj, bár az igazi a nagy hajtóvadászat! Megkapni egy olyan cicát, aki rájuk se füttyül, az az igazi! Csüllögi hírhedt volt arról, hogy újságíróknak is csak az után adott interjút, ha előbb felmentek vele a háza emeletén levő hálósobájába, amit a felesége csendes flegmával túrt, jobban mondva keresztülnézett mindkettőjükön, mert már roppantul unta Csüllögöt. Bekészített nekik valami enni-innivalót, majd angolosan lelépett.

Laurának persze fogalma se volt Csüllögi családi állapotáról és fent leírt szokásairól, csak úgy gondolta, hogy most jött el az ő ideje. Az öregfiú vette a lapot, és jó párszor hozzá intézte a szavait, neki adott elő, s ez már felhívás volt keringőre. A lány úgy érezte, a költő most bekapta a horgot, Csüllögi viszont úgy, hogy jöhet egy újabb numera. Egyébként, ha tudta volna, hogy házas az őszülő költő, akkor se zavartatta volna magát, mert a barátnői mind azt mondták az ilyen esetekre, hogy az nem számít, legfeljebb majd elválnak az öregek, akik feltehetőleg unják már egymást. Csüllögi esetében az unalom talált is, kölcsönösen, mindkét részről, csak Laura nem tudhatta, hogy még egy ilyen közönyös érzelm is milyen erős kapocs lehet két ember között. Csüllöginének mindene megvolt, a rég berendezett, arisztokratikus stílusú ház, társadalmi státusza, mert az elismertségből neki is jutott elegendő, anyagi biztonság az ura sikerei miatt, Csüllöginék meg a hivatkozási alap, hogy szegény felesége miatt nem válhat. Ebből aztán volt elég variáció, kinek-kinek a gusztusa szerint. Volt, aki úgy tudta, hogy a feleség rákos, és már nem sok van neki hátra, így sajnálták is az érzelgősebbek, miközben titokban reménykedtek, hogy ők lesznek a várományos Mistress. Mások úgy tudták, hogy a hölgy erőszakos természetű, és komoly botrányt okozna úgy Csüllögi, mint a riválisa köreiben. Családi, munkahelyi botrány, kirúgás, stb. Ettől aztán mindenki irtózott, úgyhogy előbb-utóbb belenyugodtak a helyzetükbe, ami amúgy is labilis volt, csak ők nem tudtak róla.

Laura se fogta fel, milyen kétes vállalkozásba fogott ezzel a hivatalos kiskedves szerepre való vágyakozással. Ő ugyan múzsának képzelte magát, és rögtön az első találkozás és megismerkedés után már tudni vélte, hogy Csüllögi ezentúl minden sorát hozzá címzi. A verseiben csak ő szerepelhet, a regényeinek természetesen ő a hősnője, egyszóval erősen felfújta az ügyet. A neki szánt kamu még erőteljesebb volt, mert amikor tudomást szerzett Csüllögi családi állapotáról és számon kérte rajta, Csüllögi szemrebbenés nélkül azt adta neki elő, hogy a feleségének igen rangos összeköttetései vannak, és a közelgő irodalmi Nobel-díjkiosztásba is bevetette már a bevethető kapcsolati tőkáját. Egyszóval, hogy ezt azért nem játszhatja el. Laura megértette, hogy is ne értette volna meg?! Ha az öreg Nobel-díjat kap, akkor ő egy Nobel-díjas múzsa lesz, és akkor már nem lesz olyan lány az

ismerősei között, aki ezt felül tudná múlni. Akkor tényleg ő lesz a fő-celeb, és onnantól el is várja, hogy mindenki őelőtte hódoljon.

Már minden létező variációt kitalált. Még azt is, hogy ott lesz a Nobel-díj átadásakor, természetesen a vendégek közt elelegyedve, de annyit már csak el tud intézni neki az öregfiú, hogy kapjon egy tiszteletjegyet, vagy mi a fenét, egyszóval, hogy az ő neve is rajta lesz a vendéglistán, és az ünnepi asztalon lesz elhelyezve a neki fenntartott helyen. Azt lefényképezi, és fenn lesz minden létező portálon, sőt talán még jókora összegeket is kaszálhat rajta, ha eladja a sztorit a magazinoknak. Ezeket ő nem pletykalapokként tartotta számon, hanem fontos és érdekes lapokként, ahol mindenkinek ott kell lenni, aki számít.

Arról se volt sejtelve, hogy az egész sztori egy kamu, s hogy Csüllögi már szeretné lerázni magáról az őt kullancsként követő leányzót. Azért az elég feltűnő volt, hogy ahol Csüllögi fellépett, Laura mindig az első sorba tülekedett, és persze, hogy levideózták, lefotózták, de ha mégis kimaradt volna, mert a filmeseknek, fotósoknak más volt a gusztusa, akkor ő maga tett fel képeket az internetre, ahonnan nem lehetett volna levakarni se a lányt. Még szerencse, hogy külföldi fellépéseire nem követte. Ezek jelentették a felüdülést és a teljes kikapcsolódást a költő számára.

Csüllögi természetesen nem kapott Nobel-díjat. Ezt mindenki tudta előre, csak ő nem. Meg persze Laura, aki utóbb nagyon felháborodott, miért nem tudta hatékonyabban képviselni az érdekeit a felesége! És ekkor állt elő a legbizarrabb ötlettel, ami már az öregfiúnál is kiverte a biztosítékot. Hogy cserélje le az öreglányt és vegye el őt feleségül, ő bezzeg majd mennyivel ügyesebben helyezkedne, és tuti, hogy megszerezne neki minden létező díjat és kitüntetést. Csüllögi aranyosnak találta ezt a rajongást, de volt elég dörzsölt hozzá, hogy megsejtse, mi következik ezután. Sértődést színlelt és azzal vágott vissza, hogy talán nem gondolja egy ilyen csitri, hogy neki nincsenek valódi érdemei? Hogy önmagáért is kitüntethetik, nemcsak a felesége kedvéért?!

Lelke mélyén azonban örült a lány naivságának, amellyel önmagának állított csapdát. Közölte, hogy egy időre elvonul alkotói magányba, mert regényt akar írni. Laurának időközben le kell érettségiznie, s ha ezen túl van, tanuljon valamit, vagy legalább tanuljon meg autót vezetni és tegyen le egy nyelvvizsgát. Többet már nem mert javasolni, mert tudta, hogy az meghaladja Laura értelmi képességeit, s ha az egyik javaslatától visszariad, akkor feladhatja a többit is. Ezek a mai lányok olyan sablonosak. Ha eltérnek egymástól valamiben, pasztikáztatnak, meg mindenféle trükköt bevetnek, hogy véletlenül se legyen normális kinézetük. Az ember, ha hozzájuk nyúl, nem tudja, hogy valódi, vérbeli, fiatal hús akadt a kezébe, vagy csak egy rakás műanyag betétet markolászik. Aztán majd operáltathatják ki a mellükből a rákot... Nos, hát az imént felsoroltak vannak olyan sablonosak, hogy ehhez a standardhoz ő is igazodni akarjon.

Laura bele is nyugodott készségesen. A kis randik ugyan hiányozni fognak, de majd csak lesz kéznél unatkozó fiú az ismerősei közül. „Szex megoldható...” volt a jelszó köreikben, és nem is számított vagány lánynak, aki nem ejtett el efféle kósza megjegyzést időnként, amikor mindenki hallotta. Egy fiatal test mégis csak gusztusosabb, mint az öregé, akinek szőrös a mellkasa, mégse gyantáztatja, hullik a haja, meg őszül, nincs rajta egyetlen tetkó, viszont elég ráncos már. Egyszóval, ha nem lenne költő, bizonyára nem is állt volna vele szóba. „A végén még kiderül, hogy hiába strapáltam magamat vele”, gondolta kissé enerváltan, amikor elváltak útjaik. Ő még nem tudta, hogy nem lesz folytatás, de mégis csak jobb reménykedni, mint szembesülni a ténnyel, hogy dobták az ember lányát. Ráadásul egy ilyen öreg mókus, nem valami szépfiú, aki után sírni is lehet.

Csüllögi megkönnyebbült. Bár a felesége ráhagyott minden irodalmi allúrt, azért árgus szemekkel figyelte, nincs-e valaki eltakarítani való az útjából. A karrier és a folyamatos érvényesülés van olyan fontos, hogy senki ne gördítsen elé akadályokat holmi afférokkal, amik ugyanebben gátolnák. Tudta ugyan, hogy a költőknek, színészeknek sok mindent elnéz a közönség, mert a közhit szerint ezek már csak hozzátartoznak a költői lelkülethez, a művészelethez, de azért jobb rendben tudni a dolgokat. Mostanában párszor rá is kérdezett, ki az a kis liba, aki minden előadásán az első sorban feszít, miniszoknyát hord a malacsonkára emlékeztető lábain, és azokat is úgy rakja keresztbe, hogy beelátni a bugyogójába, de már unta ezt is. Kit érdekel, ha Csüllögi kiszórazozza magát időnként, ha idehaza meg nagyjából rendben van?! Megkapja a kiszolgálást, az íróasztalához nem nyúl, a telefonját nem ellenőrzi, a táskájában és a zsebeiben nem kutat, szóval ő egy mintafeleség, akitől odalehet Csüllögi. Ha őt lecserélné, nem hiszi, hogy más is ilyen türelmes volna vele. Az emeleti ficánkolásait ki bánja, utána úgyis lekopnak ezek a libák. Ezt se túrné el neki más, az tuti.

Csüllögi valóban elvonult regényt írni, és több mint hamar elfelejtette a Laura-affért. Írt ugyan egy szonettet, amit Laura természetesen magára vett és el is dicsekedett minden ismerősének, milyen sikeresen inspirálja ő a vén költőt, s hogy micsoda reményeket fűz a továbbiakhoz, ha már leérettségizett, lenyelvvizsgázott és megtanult autót vezetni. Csüllögi biztosan valami klassz kabrió, de legalább is egy Ferrarit vesz neki, ha megszerezte a jogsit. Volt is pár szelfije a költővel, ami valami alapot adott a gyanúra, de rajta kívül senki nem vette azt túl komolyan.

A vendégkönyvében is volt egy bejegyzés, amit valamelyik irodalmi est után szerzett Csüllögitől, aki éppen fáradt és szórazozott volt, s nem nézte, mibe írja be nevezetes sorait. Ezek sajátkezű sorai voltak Csüllöginek, ám Laura rafinált volt, és bemásolt egy verset Csüllögi valamelyik kötetéből, majd azt is aláírtatta vele, amikor sürgősen végezni akart már a dedikálással egy alkalommal. S végül a búcsúszonettet is beillesztette a nevezetes emlékkönyvbe, amelyet megőrzött nagymamakorában is. Így maradt unokáira, akik azt a verziót ismerték, amit a családi legenda nekik továbbadott: a nagymama, kalandos élete során, közeli ismeretségbe került a század jeles költőjével. Ennek bizonyítéka az a pár bejegyzés, amiről ők nem tudhatták, hogy mindössze a nagymama fiatalos rajongásának és mesterkedésének következményei.

A brémai muzikusok

Csüllöginek ezúttal is szerencséje volt. Laura a szeme elé nem mert kerülni, mert képtelen volt letenni a nyelvvizsgát. Az érettségije sikerült ugyan, és nagy nehezen autót is megtanult vezetni, de a hiányos nyelvtudása miatt nem is remélte, hogy méltó lehet egy nagy költő szerelmére. A többiek froclizták is eleget érte. Ő viszont egyre jobban kiszínezte ezt az affért, és végül is elérte, amit akart: Csüllögi valamelyik kisebb művében említést tesz egy Laura nevű nőismerőséről, de pontosan soha nem nevezte meg, ki volt az. Talán ő, talán más. De Laura azért váltig hitt benne, hogy ez csakis ő lehetett. Az emlékkönyve is ezt bizonyítja. Csüllögi meg örült, hogy nem valami csekket vagy pénzbeli kötelezvényt íratott alá vele...

A mandolin

A mandolin a falon lógott Péter szobájában. Senki nem játszott rajta igen hosszú ideje, így poros volt és lehangolódott. Az ilyen mértékű elhanyagolás nem tesz jót egyetlen hangszernek sem, Péter mandolinja se volt boldog ebben az állapotában. Mint tudjuk, a hangszereknek is lelke van, ezt akkor nyerik, amikor készítjük pepecsel rajtuk, és mire elkészül velük, a hangszerek ugyanolyan kifejező, érző és szépséges lényekké válnak, mint az emberek legkiválóbbjai.

Ennek a mandolinnak is megvolt a története, csak Péter nem törődött vele. Olyan muzikális ismerőse se volt, aki tudott volna rajta játszani, inkább csak megcsodálták szép formáját, művészi kiképzésű testét, a rajta lógó díszes pántlikákat, egykori mestere ajándékba kapott, szépséges díszeit. Egy Pietro nevű zeneművész játszott rajta egykor, és játéka olyannyira meghatotta a hölgyközönséget, hogy gyakorta akadtak kedves, szórakoztató, ámde futó kalandjai. Mint tudjuk, a muzikusok sokat utaznak, s eközben sokféle ismeretségre tesznek szert. Nemcsak hölgyekkel, dámákkal vagy könnyűvérű, kis nőcskéekkel, hanem komoly mecénásokkal, impresszáriókkal, akik a karrierjüket igazgatják, fellépéseiket szervezik, egyszóval szerves részévé válnak az életüknek.

Pietro daliás volt, sűrű, feketehajú, égő, sötét szemekkel, napbarnított arccal. Ezt a színt nem annyira a tengerparton szerezte, hanem valamelyik őstől örökölte, aki feltétlenül délszaki tájról származott, ahol a kreol bőr természetes. Ott az a feltűnő, ha valaki sápadt arcú, világos szemű, szőke. Ha nem külföldi férje van egy nőnek, azonnal gyanúba kerül egy ilyen angyalarcú gyermek miatt, és akár meg is ölhetik érte. Nos, Pietro családjában nem fordult elő efféle botrány, sőt a szülei nagyon is szerették egymást. Az apja fürge halászbárkán járta a tengert, ahonnan többnyire gazdag halászsákmánnyal tért vissza. Az anyja nevelte a sok bambinót, akik ugyanolyan göndör feketehajúak voltak, mint Pietro, és természetesen vezette a háztartást, anyósa szigorú felügyelete alatt. Boldog család voltak. A gyermek Pietrónak olyan szép, csengő hangja volt, hogy a helybeli templom kórusába hívták énekelni, így már kisgyermekkorában volt saját keresete. Közeledett az az idő, amikor a fiúk elvesztik korábbi szép szoprán hangjukat, így kellett gondolni a jövőjére is. A szülei is töprengtek ezen, egyre

növekvő aggodalommal figyelték, mikor következik be a serdülőkori változás. Fontos volt a családnak az a pénz is, amit a gyermek a templomból hazahozott.

Az apa egy alkalommal különös ajándékkal tért haza egy távolabbi tengeri útjáról. Akkor nem halászni ment, hanem az egyik kereskedő számára szállított árut egy kikötőbe. Ott támadt az az ötlete, hogy Pietrót hangszeres játékra taníttatja. A fiú keresete hiányozni fog ugyan a család kasszájából, de mégis csak ő kereste, tehát illik rá is fordítani valamit a jövője érdekében. Abban a távoli kikötőben vette a mandolint egy alaposan beszszelt és lezüllött külsejű zenésztől, aki a kocsmák környékén lődörgött, és éppen túl akart adni a hangszerén. Neki már elment a hangja a füstös kocsmái levegőtől, nem is állhatja a matrózok durva tréfálkozásait, el akar utazni messzi déltengerekre, ahol új életet kezdhet. Kellett neki a pénz az útra, és alaposan meg is kérte a hangszer árát, amiből Gandolfo, a halász le tudott alkudni valamit, de nem olyan sokat, mint remélte. A lezüllött zenész ugyanis azt állította, hogy híres nagy mester volt a készítője, ezért nagyon nagy tiszteletben kell részesíteniük majd a hangszert, ha jót akarnak maguknak.

Gandolfo kissé szorongva tért haza, mégis azzal a diadalmas érzéssel, hogy most valami nagyot cselekedett a fia érdekében. Ha meg a fiú a hangszernek is művészté válik, mint ahogyan most az atyák a templomban dicsérik a hangja miatt, annak a család is hasznát láthatja. Caterina valóban pörölt vele egy sort, de hamar belátta, hogy Gandolfo helyesen cselekedett. Padre Pio is rendre intette őt, amikor meggyóna neki a családi pörpatvart, sőt azt ajánlotta, hogy az egyház támogatásával tanulhat mandolinozni Pietro, miután annyi éven át lelkesen és híven szolgálta a helyi közösséget. Caterina ettől megnyugodott, és már kevésbé aggódtak Pietro serdülőkori változása miatt. A hangszeres zene nem volt tiltva a templomban, így a fiú megmaradhatott úgymond állományban, azaz egyházi zenészként, tehát remélhettek további fizetést is, még akkor is, ha a zenemesterre is áldozniuk kell a későbbiekben. Ki tudja, milyen iskolákba jut el később Pietro... talán még az operában is játszhat, ha elég ügyes...

Nos, az immár mutáló Pietrót alaposan felkészítették későbbi szerepére, az éneklést pedig megtiltotta neki a templomi karmester arra az időre, amíg az árthat a hangjának. Türelmesnek kell lennie, és egyelőre foglalkozzék a hangszerével, amit egyébiránt becsüljön meg, mert az édesapja igen értékes zeneszerszámmal ajándékozta meg. A belsejében megtalálták a márkajegyvet is, Amati mester kézjeggyével. A széltől is óvja, s nehogy a kikötőben zenéljen rajta! Becses hangszert kapott, ami akkor fog szépen szólni a kezében, ha úgy tiszteli, mint egy fontos személyt, aki előtt hódolnia illik. Komoly bajban lehetett az előző tulajdonosa, ha ilyen könnyelműen adott túl rajta. Pietro ettől fogva valóban nagy tiszteletben tartotta a hangszert, és szorgalmasan eljárt a zeneórákra, ahol mestere türelmesen oktatta. Gyorsan, tempósan haladt, mintha neki találták volna ki ezt a hangszert és a zenei pályát.

Van egy másik titka is a remekbe sikerült hangszereknek. Ha tiszta lélek játszik rajtuk, magasztos, emelkedett hangokat csiholva ki belőlük, olyankor a zeneszerszám is valósággal életre kel. Pietro egy angyali lényt látott maga előtt, ha játék közben lehunyta a szemét. Hívta, vezette valami égi régió felé, ahol angyalok muzsikáltak, és ő köztük érezhette magát. Mennyei élmény volt ez számára, a közönségét pedig gyakran megríkatta ezzel. Fenségesen játszott, zenemesterre már nem is volt szüksége, mivel többet tudott annál. Felnőtt, érett muzsikussá vált, valódi művész lett belőle. Sokfelé turnézott, mindenfelé hívták, és ő nem tudott ellenállni ezeknek a meghívásoknak. Bár családot alapított és a felesége rajongott érte, a sok utazás nem tett jót a családi életének. Gyermekei alig látták. Inkább olyanak érezték, mintha egy távoli rokon, valamelyik bácsikájuk látogatná meg őket néha, aki ajándékokkal halmozza el őket, majd pár nap múlva ismét eltűnik az életükből. Pietro akkor már szólókoncerteket is adott, gyönyörű tenor hangja ugyanúgy hódított, ahogyan a mandolinjátéka. Aztán öregedett, fáradt, és egy napon egy távoli országban halt meg hirtelen. Családját nem ismerték, a hangszerét nem volt kinek átadni, így egyik kézről a másikra járt, amíg ki nem kötött Péter nagyapjánál.

Péter nagyapja, akit szintén Péternek hívtak, gyűjtötte a hangszereket. Féltette, óvta őket, üvegszekrényekben tartotta valamennyit, de aztán ő is elment egyszer, a hangszergyűjteményét pedig felvásárolta egy hangszerkereskedő. Egyedül ezt a mandolint tartotta meg Péter apja, aki még a nagypapától tanulta, hogy ezt semmiképpen ne adják el, ez a legértékesebb darabja a gyűjteményének. Így került utóbb a Péter szobája falára, akkor már csupaszon, mert az volt a divat, hogy valami hangszerrel díszítsék az ifjak a környezetüket. Ez jó volt a szemnek, de nagyon rossz a hangszereknek. Senki nem óvta, nem becézte, ahogyan korábbi tulajdonosai, mesterei. Sem Péter, sem az apja nem zenéltek, afféle hóbortnak tartották a muzsikát. A nagymama kalmárlány volt, nem tűrt semmiféle mókát, az életüket igen racionálisan rendezte be. Minden a pénz körül forgott. Péter is ezt örökölte, ezt a hajlamot, és kiváló kereskedő vált belőle utóbb. A mandolin azonban ott lógott a falon, és hiába kérlelt akárkit is a környezetében, hogy gondozza és szólaltassa meg, a szikár, anyagi gondolatok sehol nem találkoztak az ő szellemével és igen tiszta lelkével.

Félő volt, hogy a hangszer egyszer csak belepusztul a hiábavaló várakozásba. Egy napon azonban szép fiatal lány volt Péter látogatója. Amint belépett, csupa szín, fény és muzika lett minden. Mintha megtört volna a varázslat, és az ismeretlenül, gondozatlanul lógó hangszer társra talált volna a lányban. Mirandának hívták, és rövid beszélgetés után megkérdezte, játszhatna-e a mandolinon. Péter ugyan mást gondolt aznap délutánra, de ráhagyta Mirandára a dolgot. Hátha azzal is hangulatot teremt maga körül, ha egy darabig játszik. Mikor a fiatal nő meglátta, milyen állapotban van a hangszer, a blúza ujjával kezdte törölgetni róla a port. Péter erre elszégyellte magát, kisietett, majd egy tiszta törlőruhával tért vissza. Tisztítószert is hozott, de Miranda nem engedte, hogy használja. Egy ilyen ragyogó hangszert nem érinthetnek a durva kemikáliák.

Miranda alaposan letakarította a mandolint. Felhangolta, majd néhányat pendített rajta. A pántlikákkal egyelőre nem tudott mit kezdeni, azokat ki kell majd mosni. Óvatosan persze és kézzel, nehogy tönkremenjenek a régi textíliák. Ezt is magára vállalta, hogy megteszi a későbbiekben. Péter hagyta, és csak csodálta, mit tud annyit foglalatostkodni ezzel a régi vacakkal.

Már-már féltékeny lett rá, hogy Miranda nem vele foglalkozik, hanem csakis a mandolinnal, de úgy gondolta, ennyit még tud várni. Miranda nem mindennapi lány volt, nem megy fel akárkihez, ő pedig nem rohanhatja le, mert nem is illik.

Aznap délután csupán egy koncertben volt része Péternek, de nem is akármilyenben. Mikor megismerkedtek, még nem tudta, hogy Miranda zenészcsaládból származik. Szinte minden felmenője játszott valamilyen hangszeren, sőt a legtöbbjük több hangszeren is. Így aztán a lány beleszületett ebbe a művészi közegbe, számára ez volt a természetes. A hangszerek gondozása egyszerű volt a számára, nem is nyúlt volna hozzá egyikhez sem, mielőtt alaposan rendbe ne tette volna. Pétert egyáltalán nem érdekelték a művészetek. Tudta, hogy illik színházba, koncertekre járni, mert a jobb körök csak így fogadták be, de sem a zene, sem az irodalom nem érintették meg a lelkét. Jelen volt ezeken az eseményeken, tudta, hogy társadalmi kötelezettségeinek tesz eleget ezáltal, de nem volt oda tőlük. Alig várta, hogy hazamehessen, és nekilásson a saját munkájának, ami viszont őt kötötte le éjjel-nappal. Az agya folyton üzleti lehetőségeken kombinált, az ő világa ez volt. Akárcsak a nagymamáé, aki bizonyára felvilágosította volna róla, milyen könnyelmű lépésre készül, ha még élt volna.

Ám a nagymama rég meghalt, Péter pedig igen elszánt volt Miranda meghódítása tekintetében. Mindent megadott volna érte, ha ölbe kaphatja a lány karcsú, izmos testét és... szóval minden egyebet hozzá fantáziált, amikor ránézett Mirandára. A kis hölgyet azonban sokkal jobban érdekelte a mandolin, mint Péter. El volt bűvölve tőle. Csodaszépen játszott rajta, és nekiszegezte a kérdést:

-Hogy hanyagolhattatok el egy ilyen szép hangú hangszert ilyen sokáig? Mikor játszott ezen valaki utoljára?

Péternek fogalma se volt róla. Nem is érdekelte. Blöffölt, hogy talán a dédapja, aki még zenélt és gyűjtött hangszereket, de többre már ő se emlékezett a mandolin történetéből. Az apja kezdett szellemileg leépülni, és nagyon nem szerette, ha régi dolgokra vonatkozó kérdéseket tettek fel neki. Nem nyilatkozott sem a dédpapáról, sem a nagypapáról, hanem egyre több időt töltött magába roskadtan kedvenc karosszékében. Reménytelen eset volt bármiről is faggatni, mindentől mereven elzárkózott, vagy csak maga elé meredt és nem válaszolt semmiféle unszólásra. Voltaképpen röstellte, hogy nem emlékszik vissza fontos dolgokra sem, ezért inkább úgy tett, mintha azok nem is léteznének. Ha mégis erőltették a dolgot, agresszíven reagált, és előbb-utóbb elüldözte maga mellől a kíváncsiskodó személyt, még akkor is, ha az a saját fia volt.

Péternek támadt egy nagyszerű ötlete. Ha Mirandát annyira érdekli ez az ócska hangszer, akkor ezen keresztül fogja meghódítani. Úgy tett, mintha őt is nagyon érdekelné a dolog, s csak biztatta, hogy játsszék rajta, és a gondjaira bízta a hangszert. Nekiajándékozta. Kicsit rizikós volt a dolog, mert miután megkapta a mandolint, Miranda akár a faképnél is hagyhatta volna őt, de nem így történt. Valóban elhitte, hogy érdekli Pétert az ő játéka, ezért kedveskedni akart neki viszonzásképpen. Ígérte, hogy időnként eljön és játszik neki, amit Péter persze boldogan elfogadott. A hangszer tokját nem találták meg, anélkül kellett elvinnie Mirandának, de Péter készségesen hazavitte autón, nehogy szállítás közben megsérüljön a mandolin. Meg hogy még tovább együtt lehessen ezzel a különleges szépséggel. Sem a lány, sem a mandolin csínját-bínját nem ismerte, de nagyon meg akarta tudni. Így kezdtek egymáshoz járogatni. Egyszer Miranda jött el házi koncertet adni Péternek, máskor ő látogatta meg a nagypapa mandolinját úgymond. A lányhoz a kulcs a zene volt, amihez Péter valósággal süket volt. Annyit azonban tudott, hogy bármennyire is vágyik rá, nem puskázhatja el a dolgot. Ez érzékeny lány, máskülönben hogy tudna annyit a zenéről?! Ő ugyan nem érti, mi lakik benne, de annyit tud, hogy nagyon el tudná képzelni maga mellett feleségnek. Ez nem olyan szobacica, mint amilyenekkel neki sokszor volt dolga. De várt még, hogy ezt közölje vele. Félt, hogy

elriasztja vele, s hogy a lány, ahogy ismerte, inkább visszaadja a mandolint és egyértelművé teszi, hogy őt nem lehet egy ilyen gesztussal lekenyerezni, megvásárolni.

Aztán egy napon mégis visszahozta a lány a mandolint. Nem elutasításképpen, hanem mert a családja is alaposan szemügyre vette a hangszeret. Kiderült, hogy milyen értékes darab, és közölték vele, hogy ezért nem fogadhatja el csak úgy ajándékba. Megvizsgáltatták szakértővel, aki igazolta a hangszer márkásságát, ami azt is jelentette, hogy jegyzékbe kellett volna vetetniük, ám az eredetét is igazolni kellett. Miranda akkorra már vásárolt hozzá egy értékes tokot, a pántlikákat felújította, szépen rendben tartotta. Ezzel a tokkal érkezett meg Péter lakására, aki kellemes meglepetésként fogta fel és beinvitálta a lányt. Miranda hamar a lényegre tért. Nem éppen arra, amit Péter remélt, hanem a hangszer eredetére. Péternek fogalma se volt róla, honnan szerezte a családja a mandolint, és azt válaszolta, hogy őtőle lehet akármilyen értékes is az a felpántlikázott fa, a szavát nem vonja vissza, hogy is tételeznek fel róla olyasmit?! De ha Miranda ragaszkodik hozzá, hogy mégis az ő családjuké maradjon a hangszer, akkor van egy kompromisszumos megoldás: menjen hozzá feleségül és akkor mindkét családé lesz az általa olyan nagy becsben tartott antik darab, Miranda pedig továbbra is játszhat rajta. Annyit tud még ajánlani, hogy köt rá biztosítást, így a kedves menyasszonya, majd felesége biztonságban tudhatja a hangszerét. S azzal az íróasztalához lépett, amelynek fiókjából elővette a már rég megvásárolt eljegyzési gyűrűt. Nézze meg Miranda, hogy őneki fogalma se volt annak a vacak mandolinnak az értékéről, és hogy ő azért akarja a kezére húzni ezt az ékszert, mert nagyon szereti. Ő még soha életében nem találkozott ilyen különleges teremtéssel, és csak vele képzelel el az életét.

Miranda komoly lelki válságot élt át. Pétert megkedvelte, az ajánlat azonban az ő gyakorlatias és prózai felfogását tükrözte. Hogy képzelet, hogy kvázi megvásárolja őt ezzel az ajánlatával? Igaz, hogy a mandolint már megkapta ajándékba, de azért mégis... valami egészen délies szemléletet tükrözött ez a furcsa lánykérés, akárha Szicíliában lettek volna. A menyasszony kap valami jegyajándékot, aminek elfogadásával elkötelezi magát a kérő mellett. Igaz, a gyűrűt azelőtt vette, hogy megtudta volna, egy igazi Amati volt a család birtokában, azt meg komoly könnyelműségnek tartja, hogy csak úgy lemondjon róla az ő kedvéért.

Főtt a feje a kis menyasszonynak, de mire észbekapott, már az ujján is volt egy hatalmas szoliter, és nincs az a lány, akit el ne bűvölne, hogy őt ennyire értékeli egy férfi, aki még csak hozzá se érhetett eddig. Mindkét család nagy izgalomban volt. Péter apja boldog vigyorral konstata, milyen szép kis menyasszonyt hozott a fia a házhoz. Hiába beszéltek neki a mandolinról, csak legyintett, hogy ő nem zenél, hagyják őt vele. Szóval az alma nem esett messze a fájától. No, persze, nem mindenki volt szenilis a családjukban, és találgatni kezdték, hogyan férközhetett Miranda a családi kincs közelébe, de Péter hamar lehűtötte a kedélyeket, és megtiltotta, hogy bárki is célozzon arra a hangszerre vagy annak értékére, különben botrány lesz!

Péter és Miranda szép kis családot alapítottak. Csak egy gyerekük volt, aki zenélt, a többi fiú mind gyakorlatias szemléletű volt, akár az apjuk. A kis Francesco, mert így nevezték el valami végzetes ösztöntől hajtva, aztán felnőtt a szépséges, értékes hangszerhez. Előbb nem azon tanult, de a végzete mégis arrafelé hajtotta, hogy soha ne szakadjon el tőle. Már kiválóan muzsikált és énekelt, és bár Miranda szíve majd megszakadt, hogy a legkedvesebb fia ezt a pályát választotta, végül mégis útjára engedte, hogy ő is teljesítse földi küldetését. Francesco híres zenész lett. Nem tudni, hogy őt csodálták-e többet, vagy a hangszerét, de annyi bizonyos, hogy méltó volt annak használatára és a sokat hányódott mandolin sorsában való osztozásra. Ő is járta a világot, és egy napon egy olasz városban járva, elvetődött a kikötőbe. Sétálni vágyott, eltávolodni kissé a zenészek világától, így bolyongani kezdett a városban, majd a kikötőben.

Ott lett figyelmes egy vénségesen vén öregemberre, aki magába roskadtan ült és időnként motyogott maga elé valamit. Valami különös erőtlől hajtva odament az öregemberhez és szóba elegyedett vele. Nagyon öreg volt a férfi, rongyokba burkolózva ült, és alig figyelt Francescóra. Ő azonban kitartóan ostromolta kérdéseivel, mert érzett valamit, ami úgy vonzotta hozzá, akár a mágnes. Annál is érdekesebb volt, mert folyton egy mandolint emlegetett. „Szóval ő is mandolinjátékos”, gondolta magában Francesco. Rá is kérdezett. Már rég nem, roskadt még jobban magába az öregember, és szemeit elöntötték a könnyek. Volt régen egy mandolinja, amit egy könnyelmű és részeg pillanatában elherdált. Az édesapja vette neki és taníttatta zenélni rajta. Francesco szíve nagyot dobbant! Megvan, honnét származik az ő hangszere! Bizonyára ez volt a régi tulajdonosa! El is döntötte, hogy meghívja magához az öreget, de ilyen koszosan, elhanyagoltan bizonyára nem engednék be a szállodába. Vesz hát neki új ruhát, rendesen felöltözteti, akkor csak nem dobják ki.

Mikor felajánlotta az öregnek ezt a lehetőséget, az gyanakodva kezdte méregetni. Csak nem valami perverz alakkal van dolga, aki ki tudja, mit akar művelni vele? Egyszerűen elhárította az ajánlatot. Jobb neki itt, a kikötőben, ahol hallgathatja a sirályok vijjogását és a tenger hangjait. Valaha régen ő is tengerre szállott, de annyira gyötörte a honvágy, hogy egy idő után hazavergődött, és azóta nem menne el innen többé. Csak hagyja őt a fiatalúr békében, nem megy ő sehova vele. Ha nagyon akarja, hát fizessen neki egy italt, azt megköszöni szépen, másra ügyse vágyik már.

Francesco nagyon szerette volna, ha a mandolin és az öreg viszontláthatják egymást. Annyit azonban ő is érzett, hogy ebben az állapotban meg se érintheti a kényes hangszert, és az is kiszámíthatatlan volt, milyen hevesen reagálna a kisöreg, ha a kezébe kaphatná a mandolint. Vagy elragadná tőle,

esetleg felindulásában össze is törhetné. Tehetetlenül kínlódott, mit tegyen. A szálláshelyére is vissza kell már térnie, kereshetik, hol jár ilyen sokáig. De a hangszer és egykori mestere találkozását valahogy mégis meg kell oldania. Hatalmas köteg pénzt markolt ki a zsebéből, és a teljesen elképedt öregember kezébe nyomta. Szedje rendbe magát és jöjjön el az ő esti koncertjére.

Az illúzió egy pillanat alatt lett semmivé. Az öreg rámeredt a pénzcsomóra, és rögtön

vissza akarta adni. Ő nem megy sehová, és nem érdekli semmiféle mandolinoszás! Olyan dühvel támadt Francesco ellen, hogy ő kénytelen volt visszakozni. Csalódottan tért vissza a szállodájába, és készülődni kezdett az esti fellépésére. Aznap valami furcsa hangulatváltás észlelt a hangszer viselkedésében. Nem mintha nem adta volna vissza engedelmesen azokat a hangokat, amelyeket ő ki akart csinálni belőle, de valami mélységes szomorúságot érzett rajta. „Csak nem csalódott bennem, amiért nem hoztam össze újból a régi mesterével?“, gondolta, majd el is hessentette magától a gondolatot.

A koncert után a színházigazgató jelentkezett nála. Kissé fáradtan és enerváltan fogadta. Pihenni vágyott, és egyedül akart lenni a gondolataival. Mára elég volt az izgalmakból. A direktor csak gratulálni akart, majd távozás előtt egy furcsa eseményről számolt be neki. Az egyik drága helyen egy furcsa kinézetű öregembert találtak az előadás után. Egyáltalán nem úgy nézett ki, hogy megengedhetné magának a drága belépőjegyet. A ruhája rendben volt, de valahogy minden lógott rajta, mintha nem ehhez lenne szokva. A körülötte ülők méltatlankodtak, mert folyton nyüzsgött és párszor hangosan felkiáltott, miközben mások lelkesen tapsoltak: „Az én mandolinom! Az én hangszerem!” Francesco semmit nem hallott, mert az öreg szavait elnyomhatta a tapsorkán, amivel a közönség fogadta. Azt is mondták, hogy követelte, vezessék Önhöz, Maestro, mert beszélni szeretne Önnel. Senki nem törődött vele, és még kikerülni is nehéz volt a koncert végén, mert úgy tűnt, hogy elbóbiskolt. A teremőrök szóltak végül nekem, mondta a direktor, mert a kétes kinézetű öregember csak nem akart hazamenni. Mikor diszkréten fel akarták állítani, hogy kikísérjék, akkor derült ki, hogy halott.

-Hol van most? – kérdezte Francesco.

-A színház hátsó kijáratánál. Most várjuk a hullaszállítókat.

-Kérem, azonnal vezessen hozzá – kérte Francesco, és már fogta is a hangszerét.

A direktor meghökken, de engedelmesen elkísérte a művészt a hátsó kijáratához, ahonnan mindenkit eltávolítottak. Az öreget egy padra fektették és letakarták.

Francesco odalépett hozzá.

-Maestro, elhoztam a hangszerét. Kérem, tudjon róla, hogy a családom vásárolta egykor régen. Ön... már nem venné hasznát.

A halott mellkasára helyezte a mandolint. Ebben a pillanatban elpattant rajta egy húr. Halotti csend támadt körülöttük. Mindenki döbbenet meredt a halottra és a rajta nyugvó hangszerre.

-De hát ki volt ez az ember? – kérdezte a direktor, aki, gyakorlatias ember lévén, legelőször eszmélt. Köröttük már összefutott a személyzet, és kíváncsisággal vegyes félelemmel figyelték a jelenetet.

-Sejtésem szerint a hangszerem korábbi gazdája – hangzott a lakonikus válasz Francescótól, aki a történetek után magához vette a mandolint és elindult az öltöző felé. – Ma délután ismertem meg, és én invitáltam a koncertre. Kérem, bocsássanak meg a kellemetlenségekért, amiket ezzel okoztam!

Mikor a szállodai szobájában ismét kibontotta a tokjából kedves hangszerét, Francesco majdnem elsírta magát. Magához ölelte, simogatta, beszélt hozzá. Kicserélte a tönkrement húrt, és gondosan leápolva helyezte vissza a díszes antik tokba, melyet édesanyjától kapott. Sehogy nem találták aznap éjjel egymással a hangot. A mandolin hallgatott. Ő is gyászolt. Elpattant húrjával mintha a lelkének egy darabját vitték volna el. Tudta, hogy Francesco mindent elkövetett, hogy a vénséges vén öregember, akivé egykori gazdája lett, megérinthesse és játszhasson rajta ismét. És mégis... azok a tönkrement öreg ujjak... mi mindenre emlékeztették! Hány koncertre, hány szerenádra! Mennyi szépséges érzelmre, amelyeket akkori gazdájától tanult! És mégis, egy ilyen viszontagságos élet után még megvárta őt, hogy újból érintesse. De csak eddig tartott. Többé nem akart semmit se mondani embertársainak. Elhagyta őt és a világot, és ettől olyan üres lett minden.

Francesco természetesen tudta, hogy aznap már nem játszhat a mandolinon. Még csak meg se pendítheti. Lezárult egy fejezet a kettejük életében, és ő nem irányíthatja úgy többé a dolgokat, ahogy eddig. Valami meghalt a hangszerben is. Talán egyszer majd életre kel. Talán... ki tudja...

Fürtös bombák

Két ember ül a padon valahol egy távoli, talán képzeletbeli térben és beszélget. Jobban mondva főleg az egyiküknek van fontos mondanivalója, míg a másik a hallgató szerepében érzi jól magát. Néha-néha hozzászól valamit, de többnyire csak bólogat, és hagyja, hogy a másik kibeszélje magát. Biztosan hiányzik neki az emberi szó, mert valahol elvesztette azt a fonalat, amely embertársaival szilárdul összekötötte, és amelyen keresztül akkor is küldhetett nekik üzeneteket, amikor azok nem érték rá, vagy kedvük nem volt a magvas párbeszédhez. Futottak kerge ideáljai és mindennapi ábrándjai vagy csak kötelességeik után, hogy aztán lerogyva, mintegy önmaguk partjaira, pihenést színlelhessenek. Mert az ilyen ember soha nem pihen igazán. Folyton attól fél, sőt retteg, hogy valamiből, valahol lemarad, és akkor majd embertársai, akiket riválisainak tekint, lehagyják valamilyen tekintetben. Olyan

versenyben vesz részt, amit soha nem írtak ki, mégis folyik, akár a permanens háború: ember ember ellen, szomszéd szomszéd ellen, munkatársak egymás ellen, és akár rokonok is egymás ellen.

Nos, a két emberünk csak ült csendesen a padon, belebámulva a semmibe, majd az egyikük mesélni kezdett. Komótosan, sehová nem sietve, semmiféle fontoskodást nem színelve, csak úgy, mint valamikor falun és tanyán átmentek egymáshoz az emberek látogatóba, meg egy kis eszmeesére. S valóban, annak ellenére, hogy nem voltak távközlési eszközeik, a híreik és az értékítéleteik pontosabbak és értelmesebbek voltak, mint a mai, ész nélkül rohangáló tömegeké.

Így szólt az egyik férfi elbeszélése:

-Véres háború dúlt Európa egyik déli országában. A korábban egymással szövetkezett népek egymás ellen fordultak és olyan mérszárlásba fogtak, hogy az egész világ visszarettent az onnan érkező hírek hallatán. Naponta legelső hírként szerepelt a népiirtás a televízióban, és annak iszonyatos képei mindenhová eljutottak. Már jó ideje mindenki úgy hitte, hogy a második nagy háború után nem lesz olyan európai ország, amely valaha is háborúzásra kényszeríthető, lett légyen bármilyen provokáció vagy busás haszonnal járó ígéret, amivel biztatják az örök háborúcsinálók.

Aztán mégis megtörtént. A korábban közös felügyelet alá tartozó haderők széjjelváltak, és előbb csak két nép hadakozott egymással, majd a harcok kiterjedtek több régióra, tagállamra is. Nem kímélték a polgári lakosságot sem, ezért az emberek menekülni kezdtek. A megtámadott tagállam aztán sikeresen megvédte magát, kikiáltották a köztársaságot, lezárták határaikat, ám a harcoknak nem lett vége ezzel. A nemzetközi egyezmény alapján összehozott népszövetség nem működött többé, a harcok pedig eskalálódtak, s végül minden tagállamban dúlt a háború. Iszonyatos szenvedést mértek az ott élő emberekre, akiknek még azt se akarták megengedni, hogy elmeneküljenek valahová. A

folytatás ugyanaz lett: sorra egymás után váltak ki a tagállamok, és óvatosan, de mégis csak csatlakoztak az első önállóvá vált tagállamhoz, majd ők is függetlenné váltak. Nem is akárhogyan.

Mivel nemzetközi egyezmény alapján hozták létre a déli államot, a nagyhatalmak vonakodtak elismerni a független köztársaságokat. Csak hosszas egyezkedés és huzakodás után tették meg mégis, jóval később, mint ahogy ezek az új államok létrejöttek. Nemzetközi csapatokat küldtek, hogy megakadályozzák a civilek szándékos pusztítását és az erőszakos népvándoroltatást, s talán a különválást is, mert sértette a hiúságukat, hogy az általuk lenézett etnikumok az ő megkérdésük nélkül fogtak önálló akciókba. A szerencsétlenek exodusát próbálták megakadályozni, merthogy előbb csak ezeket, majd milliós tömegeket úztek el szülőföldjükről. Hogy ennek nyomtatékot adjanak, fürtös bombákkal szórták meg az érintett területeket. Hírheft fegyverek voltak ezek. Már rég be kellett volna tiltani őket, de erről nem volt semmiféle nemzetközi egyezmény, és nem volt megfelelő kísérleti eredmény sem, amivel alá lehetett volna támasztani, mennyire egészségtelen dolgot művelnek, és éppen a civil lakosság rovására.

Évek teltek el, és még mindig potyogtak a bombák, amelyeket voltaképpen figyelmeztetésnek szántak, de mint tudjuk, a fegyverek is akkor működnek hatékonyan, ha megfelelő kézben vannak, s nem öncélú erőszakosságból használják őket, hanem a szükséges önvédelemre. A fürtös bombák viszont nukleáris szennyel terítették be a célba vett területeket, sőt még azok határain túlra is terjedni kezdtek. Leírhatatlan károkat okoztak ezzel embernek és természetnek egyaránt.

A békefenntartásra kivezényelt erők nem éppen békés szándékkal közeledtek, legalább is nem mindig. Akár egykor a provinciákra küldött római seregek, lenézték és megvetették azokat, akik nyomorult sorba kerültek, ezért olykor nem lehetett tudni, ki kivel van, vagy kitől lehet ellenséges támadásra számítani. Az is előfordult, hogy egymást részesítették „baráti tűzben” a katonák, máskor ugyanúgy erőszakoskodtak a nőkkel, gyermekekkel és olykor még férfiakkal is, mint a teljesen bevadult és vesztesre álló helybeli seregek.

Nem tudni, mi hajtja ilyenkor az egyenruha álcája mögé bújt férfiakat. Van egy bizonyos határ, amelyen túl vérengző vadállattá válnak, s majd csak azután eszmélnek és szégyellik el magukat, amikor már véghez vitték a napiparancsként kapott őriületet. Olyan is van, aki utóbb mindent tagad. Mintha nem is ő vett volna részt a kegyetlenkedésekben, hanem valaki más. Az idegrendszer, önmaga védelmében, hárit, másra keni a felelősséget. Egy dolgot bizonyít ez nagyon erősen: azok a népek, etnikumok és személyek, akik és amelyek rávehetőek arra, hogy kivetkőzzenek emberi mivoltukból, még nem érettek, nem váltak felnőtté igazán, hanem az emberi fejlődésnek valamelyik gyermeki szakaszában tartanak. Pszichésen alulfejlettek vagy retardáltak. Jézus Krisztussal szólva nem tudják, mit cselekszenek.

S ha már Jézusnál tartunk, néha felmerül az a már-már blaszfémianak számító gondolat, hogy a megváltást nem érdemelte meg az emberiség. Sem Jézust, sem az Ő tanításait, sem a méltatlanul elnyert megváltást. Mintha az egész értelmetlen lett volna, hiszen az emberiség semmit nem okult belőle, hanem ugyanúgy lemegy kutyába, ősemberbe, civilizálatlanba, amikor olyan helyzet adódik. Nem győz benne az okosabbik fél, a felettes én nem parancsolja hátra a gonosz agarait, hanem inkább él a lehetőséggel, mert tudja, hogy utóbb megbánhatja, meggyónhatja, vagy csak úgy tehet, mintha ezt igazából átérezné, és így formálisan, színleg is átélhetné és megnyerhetné a megváltást, azaz szerinte a kibúvót a felelősségei és azok következményei alól.

Ezeket a gondolatokat azonban minden értelmes ember visszavonja, mert tudja, hogy a Mindenható akarátát nem írhatja felül, és bíráltnia sincsen értelme, mert az Ő szándékait nem láthatja keresztül. A fenti istenkáromló gondolatokat is legfeljebb akkor vélheti helyesnek, igaznak, ha az emberiséget *en bloc* egy egységes masszának tekinti. Ám ilyen massa nem létezik, hanem van egy nagyon sokszínű, változatos összetételű emberiség, amely egyedekből tevődik össze, és az egyéneknek egyenként saját szabad akarata van. Ennek birtokában mindig van lehetősége, hogy nemet mondjon az embertelen parancsokra. Ha viszont belesimul engedelmesen ebbe a képzelte masszába, akkor megmentheti a pusztát életét, de morális lényét már nem, amennyiben ő is együtt üvölt a tömeggel és ész nélküli engedelmisséggel vagy azt színlelve végrehajt bármilyen parancsot, utasítást.”

-És mitől olyan barbárok embertársaid? – kérdezte hirtelen a másik ember.

-Azt nem tudom, csupán sejtem, hogy nem éltek a fejlődés, a lelki felemelkedés lehetőségével – folytatta a társa, kissé meglepődve, mert azt hitte, a másik ember már csak passzív hallgatója akar maradni, s talán nem is nagyon érdeklik az ő szavai. – Bármilyen lehetőség jobb volt számukra, mint a pozitív irányba haladás. Azt hiszem, ők nem érezték Isten jelenlétét a világban.

-Miért? Ki érzi azt? – rökönödött meg a társa.

-Kérlek, ne borzass el efféle gondolatokkal! Máskülönben azt fogom hinni, hogy te is egy vagy közülük, és akkor nincs miért szólanom. Isten jelenléte mindenhol érzékelhető. A leggyengébb fűszálban, a leggyöngédebb szellőben, a legparányibb lényben vagy a kristályok láthatatlan erejében. A fák magasztos fenségében, ahogyan évszázadokon át is állják a viharokat, a természet megújulásában, mikor látszólag elpusztul minden tél beálltakor, tavasszal mégis, mintegy

varázsütésre, csodálatos metamorfózisba kezd, és apraja-nagyja ünnepi díszbe öltözik, hogy köszöntse a benne megmutatkozó istenséget.

-Értem. Térj vissza az emberek balgaságára!

-Olyanok ők, mint a magukra maradt gyermekek. Azt hiszik, senki nem látja őket, tehát rosszkodhatnak. Véghezvihatnak minden olyan tilalmas dolgot, amit mások jelenlétében nem merésznének. Kinyitják, szétszedik, tönkreteszik, eldugják, összetörik, összepiszkítják, megverik, megkínozzák, kiközösítik, egyszóval csupa olyanon törnek a fejüket, akár a pimasz, rossz kölykök, akik pillanatnyi magányukban ki akarják élni mindazt, amit egyébként a felnőttek nekik – igen bölcsen – megtiltanak.

Kissé megpihent az elbeszélésben, és jó ideig maga elé mélázva végül megkérdezte:

-Miért, te nem vagy talán ember? Nem ismered embertársainkat?

-Jóval kevésbé, mint te – felelte amaz rejtélyesen. – Miért? Nem úgy nézek ki, mint akármelyik ember?

-De, igen. Formára úgy tűnsz. De vannak hamis valóságok és látszatigazságok is. Folytassam az elbeszélést?

-Ha van folytatása, hát csak folytatd!

-Magam se tudom, miféle folytatása lesz ennek – tűnődött tovább az emberünk. – Ha így megy tovább, az emberiség elpusztíthatja önmagát.

-És az kinek lesz jó?

-Talán senkinek, de talán mindenkinek... De mégis... úgy hiszen, hogy az embereket a maga képére teremtette Isten, akik aztán előbb az egyedek szintjén, majd, társadalmat építvén, másokat is magukhoz rontván, az egészet megfertőzték az egészségtelen gondolataikkal.

-Kicsodák?

-Hát csak néhányan közülünk, akik mindig különbnek tartják magukat, de voltaképpen csak felfuvalkodnak. Semmivel nem jobbak nálunk, csak beképzelik maguknak, és azt hiszik, elég hangosan ordítva ezt hirdetni magukról, hogy a többieket alázatra és megadásra kényszerítsék.

-És mire való nekik az alázat és a megadás?

-Hogy erőszakosan megszerezzék a hatalmat, majd azt mindannyiunk ellen fordíthassák.

-Hallod, de kacifántos ez az emberi massa, ahogy az imént nevezted őket! Nem lenne mód megregulázni őket?

-Dehogynem. A primitív emberek szinte csak az ököljogból értenek. Semmi másra nem akarnak hallgatni, csak a feljükk sújtó ököltre, a rájuk cserdíteni készülő ostorra, a durva szavakra, istenkáromlásokra.

-S mitől ilyenek?

-A lelki fejletlenségtől, a felszínességtől, a koncentrációs képesség hiányától. Mert munka nélkül akarnak aratni, leszedni mindannak a gyümölcsét, amiért mások dolgoztak meg. Az önzéstől, a durvaságtól, a bennük rejlő, mert onnan még önként ki nem űzött Káin-faj bűneitől.

-Amint látom – szólt kissé szomorkásan az előbb még sokat hallgatott fél -, nem sok jót találsz bennük. De talán folytasd a mesédet, és mondd el, mi lett a vége a csúf déli háborúnak?

-Kérlek, ha valóban kíváncsi vagy rá, befejezhetem – csendesedett el a mesélő szerepét vivő ember. – Mint mindennek a világon, ennek a történetnek és annak a háborúnak is vége lett egyszer. Aki születik, meghal, ami elkezdődik, az véget ér, ami szép, az végül csúffá öregszik. Még a bonyolult csillagrendszerek is összeomlanak, amikor letelik az idejük. Hát hogyan lett volna vége amannak a háborúnak is, amelyről senki se hitte, hogy kitörhet, majd azt se hitte el a fél emberiség, hogy az átkos fegyverek elhallgatnak egyszer. Erős presszionálás után, majd sok-sok tárgyalás után a felek megegyeztek valamiben. Nem éppen abban, amiért harcoltak, csupán kölcsönös kompromisszumok hatására tett engedményekben, amelyeket írásba foglaltak. A nemzetközi csapatok még ott maradtak egy darabig, hogy biztosítsák a békét, meg hogy a felek betartsanak mindent, amire kötelezték magukat.

-S valóban betartottak mindent?

-No, nem, csak megközelítőleg, ahogy már lenni szokott. Tudod, az imént mondtam el, hogyan viselkednek a felnőttek távollétében a vásott kölykök, nos, ezek a lelkiileg még csak kölyökkorukat élő emberszabásúak se sokkal különbek náluk. De még mindig jobbak azoknál, akik lelki csecsemőkorukat élnek, mert azok csak ordítani tudnak, meg a földhöz verni magukat, akár a dackorszakban lévő gyermek. Ez is két külön életkor a fejlődésükben. A csecsemők bömbölve követelik, hogy őket szolgálják ki és tartsák el őket, mert még nem érzik elég fejlettnek magukat, hogy gondoskodjanak önmagukról.

-S mi lett a békekötés után? Mi lett a háborúcsinálókka? Mindet megbüntették?

-Sajnos nem. Egy-két bűnbakot találtak, ezeket elfogták, bebörtönözték, és olyan is volt, aki a rabságban halt meg.

-Súlyosabb büntetés nem volt?

-Halálbüntetés ma már nincsen, csak primitív országokban. A halál csak azoknak jutott ki, akik a háborúban elesetek, vagy szimplán legyilkolták őket otthonaikban vagy menekülés közben.

-Akkor nem is csodálom, hogy így beszélsz a háborúról, ilyen elítélőleg.

-Miért? Hogy kellene? Csak nem képezed, hogy egyetértek veled?

-Azt nem, de az emberi vélemény olyan árnyalt, és olyan sokféle ok van, ami az egyenes igazság útjától eltéríti az embereket. Téged is befolyásolhatnak egyéb körülmények.

-Néha igen. Mint az előbb mondtam, az embertársak ambivalens megítélése terén. Beszéltem neked az alulfejlett értelmi szintűekről, akik jobb' szeretnek a tömegekkel tartani. Ezekkel kapcsolatban nem nagyon van mit tenni. Hagyni kell őket, hogy most még együtt üvöltsenek, hogy végül belefáradjanak, majd önként vágyakozzanak rá, hogy magasabb szintre léphessenek.

-S aztán?

-Aztán vezekelnek korábbi bűneikért, elvakultságukért, s mindazért, amit mások ellen elkövettek. Csak aztán léphetnek tovább.

-És a megváltás? Nincs automatikus megváltás?

-Mondják, hogy igen, de én ebben nem hiszek. Isten sokkal bölcsőbb annál, hogy így kitoljon azokkal, akiket szeret és segíteni akar rajtuk.

-Miért lenne ez kitolás?

-Olyan lenne ez, mintha valakit jóval magasabb osztályba ültetnének be, mint ahová való. Hiányoznak az alapismeretei, s végül hülyének érezné magát a nála okosabbak között. S aztán megdühödne és tombolni kezdene. Ugyanúgy, ahogy némely megvadult politikus esetében tapasztalható. Csak ordítanak, fenyegetőznek, hogy mindenkit megbüntetnek, s még azt is elveszik tőlük, amit becsületes munkával szereztek. Fel se fogják, hogy tolvajmentalitás ez, nem egyéb. Aki a sátán ganaját óhajtja, annak nem a megváltás kell, hanem valamelyik pokolbugyor, ahová való.

-Talán ez történt a tömegemberek tömegeivel is, nem gondolod?

-De, talán. Túl hamar kaptak lehetőséget. Ezért mondtam, hogy a megváltást nem érdemelték.

-No, jó, de mi legyen a fejlett lelkekkel?

-Ők osztályt ugorhatnak. Amiben most élnek, az nekik büntetés, pedig nem ők érdemlik a büntetések sorozatát, hanem a gonoszkodó hajlamúak.

A két ember végül nem egyezett meg semmiben. De hiszen nem is kellett. A beszélgetés lényege nem a csihi-puhi, hanem az eszmecsere. Megismerni egymás véleményét, és értesülni, hogyan és miben különbözik tőlünk a világ túlsó része. Vagy csak egy közeli részecske, amit valami miatt nem láthatunk teljes valójában, csak olykor takarásban.

A háborúk történetét lehetett volna még tovább vitatni, ha ellenvéleményen lettek volna a róla elmélkedő férfiak. Azt azonban a lelkük mélyén ők is jól tudják, hogy a háborúkat mindig a férfiak csinálják, és a nők ellenzik. Mindazok, akik részt vesznek bennük, valamilyen formában érintettek, mert lelkileg nem álltak ellent neki. Ki ezért, ki azért. Talán gyávák és megalkuvók hozzá egy kicsit.

Milyen furcsa! Épp azokat nevezzük gyáváknak és megalkuvóknak, akik megcsinálták, végigcsinálták a háborúkat, s mindig csak aztán, a lövészárkok mellé tébolyultan vagy csak kétségbeesetten, eszüket vesztve leülve eszmélkedtek, miben is vettek részt... A fűrtös bombák meg maradnak, ahová szórták őket... míg valakinek eszébe nem jut, hogy begyűjtse, s talán egykor meg is semmisítse azokat...

A cinizmus regénye

Pesti Sándor rejtélyes író volt. Olyan korban élt, amikor sok volt körötte a zaj és embertársai túlon túl sok esztelenséget vittek véghez. Ahogy telt-múlt a század, az emberiség bűnei egyre csak nőttek, az elkövetők mégse mutattak semmiféle megbánást. Ugyanakkor sok volt a monotonía is: tébolyítóan hosszú gyűlések, tapsorkánok, éljenezések, egymást túlharsogó, értelmetlen szlogenek, transzparenszek, zászlóerdők, kötelező felvonulások, jelszavak, katonai parádék, egyetlen párttá lett emberi massa. Folyton olyanokat választottak meg vezetőiknek, vagy csak hagyták, hogy a nyakura telepedjenek, akik méltatlanok voltak bármiféle vezetői szerepre. Barbárok voltak és elmebetegek. Annyi pusztítást és gyászt okoztak az emberiségnek, hogy jó lett volna már megszabadulni tőlük.

Pesti Sándor értelmetlenül szenvedett tőlük, holott nem miatta kerültek hatalomra ezek az emberi karikatúrák. Pestinek, rendkívül olvasott és művelt ember lévén, a sok esztelenség igencsak terhére volt. Még a gyilkolásban is volt valami monotonía, ami az értelmes embernek az idegeire szokott menni. Nem volt rá magyarázat, sőt egyetlen észérv nem szólt amellett, hogy ami körülötte történik, az elfogadható volna. Így hát Pesti Sándor egyszerre szenvedett és unatkozott.

Jó tollú író volta egy elhatározásra sarkallta: írni fog egy regényt. Nem afféle szentimentálisat, amelyet unatkozó és nem túl értelmes nők igényelnek, hanem valami értelmeset. De mivel annak, ami körülötte történt, semmi értelme nem volt, úgy döntött, hogy nem kímélni a környezetét és embertársait eltorzító prominenseket és azok köreit, hanem inkább egy nagyon cinikus könyvet fog újtjára bocsátani. Aztán vagy tanulnak belőle, vagy nem. Aki nem él a lehetőséggel, hogy értelmesebbé váljon, az vessen magára.

Leült hát, hogy kiagyalja ennek a regénynek a szinopszisát. Azt már tudta, hogy a főhőse értelmes lesz és nagyon vonzó. Magához vonzza a kékharisnyákat, így írói karrierje felível majd, mert rajongói tartják a vállukon. Kicsit rá fog hasonlítani, mert a magafajta fickókról tudja ő a legtöbbet. És miért is ne? Nem elég hősies dolog túlélni ebben a mai emberi dzsungelben?!

Mindenekelőtt a legfontosabb az ellentmondó hajlam. Nem afféle örök kötözködő lesz a regényhőse, hanem inkább az örök kételkedő, akit elbizonytalanít kora társadalma, s mert nem hagyja érvényesülni, sőt élni, túlélni is alig, hát megleckézteti, és kvázi rajtaüt ezeken a tébolyult rendszert működtető bürokrátákon. Majd ad ő nekik tapsorkánt meg félórás éljenzéseket! Amit ő ír róluk, azt nem teszik ki az kirakatba!

Nos, a főhős, akit nevezünk X-nek, nem az az esztelenül hadakozó, mindenki idegeire menő gyászhuszár, hanem csupán egy szkeptikus ember, aki nem veszi be a blablákat. Hogy minél tágabb képet adjon a társadalomról és az azt elfogadó emberekről, utaztatni fogja X-et. Így sok emberrel találkozhat és sokakkal vitatkozhat, anélkül, hogy mindez feltűnő lenne. Egy utazó bárkivel szóba elegyedhet, úticéljáról felvilágosítást kérhet. Nos, X utazik és társalog. Kérdezősködik, mintha magától nem fogná fel a világ visszásságait, és míg naivul adja az ártatlant, fenekestül kiforgathat mindent az olvasók legnagyobb szórakoztatására.

X magában belső monológokat folytat. Ezek ki nem mondott gondolatok, melyeket jobb is, ha nem

mond ki, máskülönben lefülelhetné a gondolatrendőrség, melynek neve minden országban más, működése mégis annyira sablonosan egyforma, hogy attól egyszerre kell rettegni és ásítani. X belső monológjai és replikái folyton megakasztják a cselekmény folyamatát, ettől az egész olyanná válik, mint a bukdácsolás. Szellemi értelemben persze, mert amúgy roppant szórakoztató, ha a kedves olvasó szeret másokon mulatni.

A főhősről alkotott virtuális kroki máris készen volt, csak ki kellett dolgozni. Hová utazik, miért utazik, kikkel utazik, és miért nem máshová utazik. Ez már mind kellő alap egy folyton zsinóron rángatott alak téblábolásához. Ahogy sasszézik a neki kijelölt terepen, megvan az alaplépés, ahogyan Chaplin

kisemberének azzal a túlméretes cipővel és nem rá szabott öltönyével, kedveskedő, mégis elutasításra felhívó vigyorával. De az ő hőse nem clown-szerű figura, hanem komoly, vagy annak tetsző társadalmi állású, és nem verik el rajta folyton a port, hanem ő tör borsot a mások orra alá a cinikus megjegyzéseivel, fölényes, mert rendkívül művelt kritikáival és soha szünni nem akaró élcelődéseivel, amik egyeseknek az idegeire mennek, a vájtfülű közönség azonban úgy élvezi, mint az angol humort.

Kell még egy találó név. Lehet idegenes hangzású is, mert azt ugyan senki nem fogadná el hitelesnek, ha egy közönséges nevű ember mutatkozna a sok térd- és főhajtásra méltó ember szerepében, és Kovács Sándor vagy Kiss József névvel akarná játszani a világfit. Legjobb az angolos sikk, habár épp akkor, abban a történelmi

pillanatban, amikor Pesti Sándor ezeket mind kigondolta, az angolokat ellenségnek tekintette a hatalmon lévő gárda, az egyen-tőkfejek sérthetetlennek vélt klikkje. „A gittegylet”, gondolta megint magában Pesti, s elképzelte a nagyvezért, amint gittel teli pofával szónokol, azaz megpróbálja felolvasni a titkára által a kezébe nyomott papírról azt a frázis-sorozatot, amelytől az embernek rögtön ásítania kell, s ugyanakkor ököbe szorul a keze, bár ezt igyekeznie kell leplezni, már csak személyes önvédelemből is.

-Macpherson! – kiáltott fel hirtelen, majd újból visszazuhant apátiájába, és rögtön kételkedni kezdett választása helyességében. – A név nagyon jól hangzik, de egyáltalán nem angolos, sőt tősgyökeres skót, amitől az angolok puffogni, sőt morgolódni kezdenek magukban. Olyan is akad köztük, aki szitkozódásba fog, bár ezt az angol jólneveltsége tiltja neki. No, éppen ezért lesz jó a Macpherson név, mert már eleve provokálni fogja az ellenséges érzelmű közönséget. A skótok ugyanúgy utálják egykori leigázóikat és megszállóikat, mint mi... de ezt tényleg ne ejtsük ki, még titokban, idehaza sem... szóval a mindenkori megszállóinkat. Egészen természetes érzélem, mert ugye senki sem köteles imádni azt, aki betelepszik a házába, téged meg kitúr onnan... Volt elég ilyen Magyarhonban is, és nemcsak a történelmi köd borította homályban, hanem a mai napig elhúzódó következményekkel. Ahogy a Macpherson névtől egyből felszalad egy angol úr szemöldöke, ami után utálkozva végigméri a felemlítő személyt, majd igyekszik minél nagyobb távolságba kerülni tőle, ugyanúgy vannak nálunk is tabunak számító nevek és gondos keresztapák, akik irtják az ellenük szóló megjegyzéseket.

A név megvan, de hol éljen ez a skót úr, akinek neve igen jól hangzik irodalombarát közönségünk előtt, nem úgy, mint a ködös Albionban? De hogy is élhetne nálunk ma egy angol állampolgár, akit a neve ellenére mégis egy kalap alá vesznek a hazánkat és annak fővárosát még nem is olyan régen porrá bombázó szövetségeseikkel?! Hát, mondjuk irodalmi kapcsolatai révén, mert az őst és minden felmenőjét nagy tisztelettel fogadták Magyarországon, és akadt, aki ide házasodott, aztán itt maradt. -Egy cinikus Macpherson Budapesten! – kiáltott fel másodjára is a boldogan tervezgető Pesti.

Ezek után elkezdte fokozatosan felépíteni a figurát, éppen úgy, ahogyan a szobrászok összeállítanak egy szoborvázlatot. Megmintázzák, volna a helyes kifejezés, de lényeg ez a plasztikázás, amelynek során teljesen kialakul egy arc, egyre több egyéni vonást ölt magára, míg végül valósággal lelép az állványról, és magától járni nem kezd. Még becenevet is adott hősének:

-A haverok csak Mekferinek fogják hívni, ami egyúttal kifejezi a végleges honosítását, befogadását is, és nem fog úgy kilógni a sorból, mint ezzel az angolos, ó, bocsánat, skótos hangzású névvel! – örvendezett Pesti, aki maga is sok személyt „keresztelt már át” csak úgy heccből. Titulái általában találóak voltak, hamar elterjedtek, és úgy ráragadtak a célszemélyre, akár a bogánccs a kirándulók nadrágjára.

-De hogyan fog utazgatni és hová, ha éppen itt él? – hasított belé a fájó gondolat Pesti Sándorba. – Hiszen manapság, ha csak álmodsz róla, akkor is lefoghatnak, nemhogy ha még ki is ejted a szádon!

Kétségbeesetten járkálni kezdett fel-alá, mint egyébkor is tette, ha valami nagyon fontos dolgon törte a fejét, és az alkotói láz úgy magával ragadta, hogy észre se vette a szobájába belépő Kertészt. Kertész afféle minden lében kanál irodalmi ismerőse volt, aki hú ebként követte mindenhová, és olyan élethűen lelkesedett érte, hogy senki nem gyanakodott rá. Pedig utóbb kiderült róla, hogy jelentett, azaz irkált róla. Lerázhatatlan volt, mint egy kullancs, Pesti pedig tehetetlenül tűrte, hogy kövesse őt és feleségét, aki ugyanolyan rossz kádernek számított akkoriban, mint ő, a férje. Kertész folytonos felolvasásokkal gyötörte mindkettőjüket, saját írásaival, persze, de ez nem volt elég, hiszen eközben akár jókat lehetett volna bóbiskolni is, ám Kertész minduntalan lecsapott rájuk és a véleményüket kérte.

-Szar – gondolta magában Pesti -, és mondott rá pár semmitmondó frázist. – Ez a hülye úgyis ilyenekkel táplálkozik, nemigen veszi észre, ha kap hozzá pár másikat – vélte, de tévedett. Kertész ugyanis ezeket a mellékes mondatokat is buzgón feljegyezte az ellene írott feljelentéseiben, sőt azzal is kiegészítette, hogy „Pesti semmibe veszi az én irodalmi tehetségemet. Cinikus, érzéketlen ember”.

Ez persze nonszensz volt, mert Kertész nemlétező tehetsége olyan messze volt a valódi tehetségektől, akár Makó Jeruzsálemtől. Mondjuk, ez se lett volna feltűnő, mert a korszak ideálja éppen a semmilyenség volt. A karakternélküliség, amit bármilyenné át lehet formálni. Akár a szobrász a gyurmát. Igaz, ez az átformálás roppant fájdalmas volt minden épkezléb ember számára, de akik ezt a nemtelen „szobrászkodást” művelték, mit se törődtek alattvalóik érzelmeivel. Igen, annak tekintették őket, önmagukat pedig az új ember formálóinak, amiről regénytrilógiát is írtak valamelyik erre kapható tehetségtelen alaktól.

Pestinek igen kevés ideje maradt a regény gondos kifejtéséhez, mert egyrészt ott volt a megélhetés, ami akkoriban igen keserves volt mindenki számára, másrészt Kertész is folyton a sarkában loholt, szimpátiát, sőt lelkesedést tettetve, egyszóval a gondolatrendőrség gondos felügyelete alatt kezdett neki egyik főművének, a cinizmus regényének. Később úgy értékelte a dolgot, hogy Kertész rengeteg jó ötletet adott neki, azaz végső soron inspirálta, hogy minél tökéletesebbre formázza meg X, azaz most már Macpherson-Mekferi alakját.

Summa summarum, jó sokáig érlelte fiókban ezt a regényét. Nem mintha rajongtak volna érte és műveiért az akkor igen vonalas kiadók, szakmányban bértollnokoskodó szerkesztőcskék. Nekik olyan volt a pártszempontok rövid és vázlatos leirata, akár a szakmunkásnak a sablon: mindent ahhoz viszonyítottak, és egy milliméterrel, egyetlen jelzővel sem merészeltek eltérni attól. Mindenkit ebbe a Prokrasztész-ágyba kényszerítettek, aki hagyta, s vajon hányan nem akartak akkor érvényesülni?! Máig ezt szenvedni a társadalom, ezt a sok irodalmi kóklert, akik valóságos hentes-mészárosként várják lecsapni készülő bárdjukkal mindazokat, aki tehetségesebbek náluk, több nyelvet beszélnek,

mint ők (akik egyet sem tisztességesen, még a saját anyanyelvüket sem), és akik bölcs mosollyal hessentik el őket a közelükből, akár a piaci legyeket a kedves vásárlók.

A fiókban érlelés jót tett a cinizmus regényének. Pesti gondosan őrizte, így csak halála után fedezték fel, hogy ott lapul valami érdekes, ami akkor már a „tiltott”-ból átlépett a „túrt” kategóriába. Lelkes fogadtatásban részesült, és sok kritikus siránkozott, jajveszékelt, „Óh, hogy nem ismerhettük hamarabb ezt a remekművet és szerzőjét!”, de azért összébb húzták magukat, ha a főcenzor, aki még mindig hivatalban volt, megjelent valahol a láthatáron. Olyankor gyorsan témát váltottak, és a szovjet irodalom valamelyik „remekét” éltették, hátha az Öreg, aki meghallhatta pár szavukat, majd erre értelmezi, és utóbb dicséretben részesíti őket.

Pesti utóélete „futott még néhány kört”, de azok, akik úgymond az irodalmi közvéleményt formálták, nem tülekedtek, hogy jobb legyen a PR-ja. Megdicsérgették az özvegyet pár semmitmondó félmondatdal, de hivatalosan soha nem írtak le a Mekferi-regényről semmit. Féltették is a saját, gondos munkával körbenyalt pozíciójukat, és titokban féltékenyek is voltak, amiért nem éppen velük foglalkozik az egész sajtó.

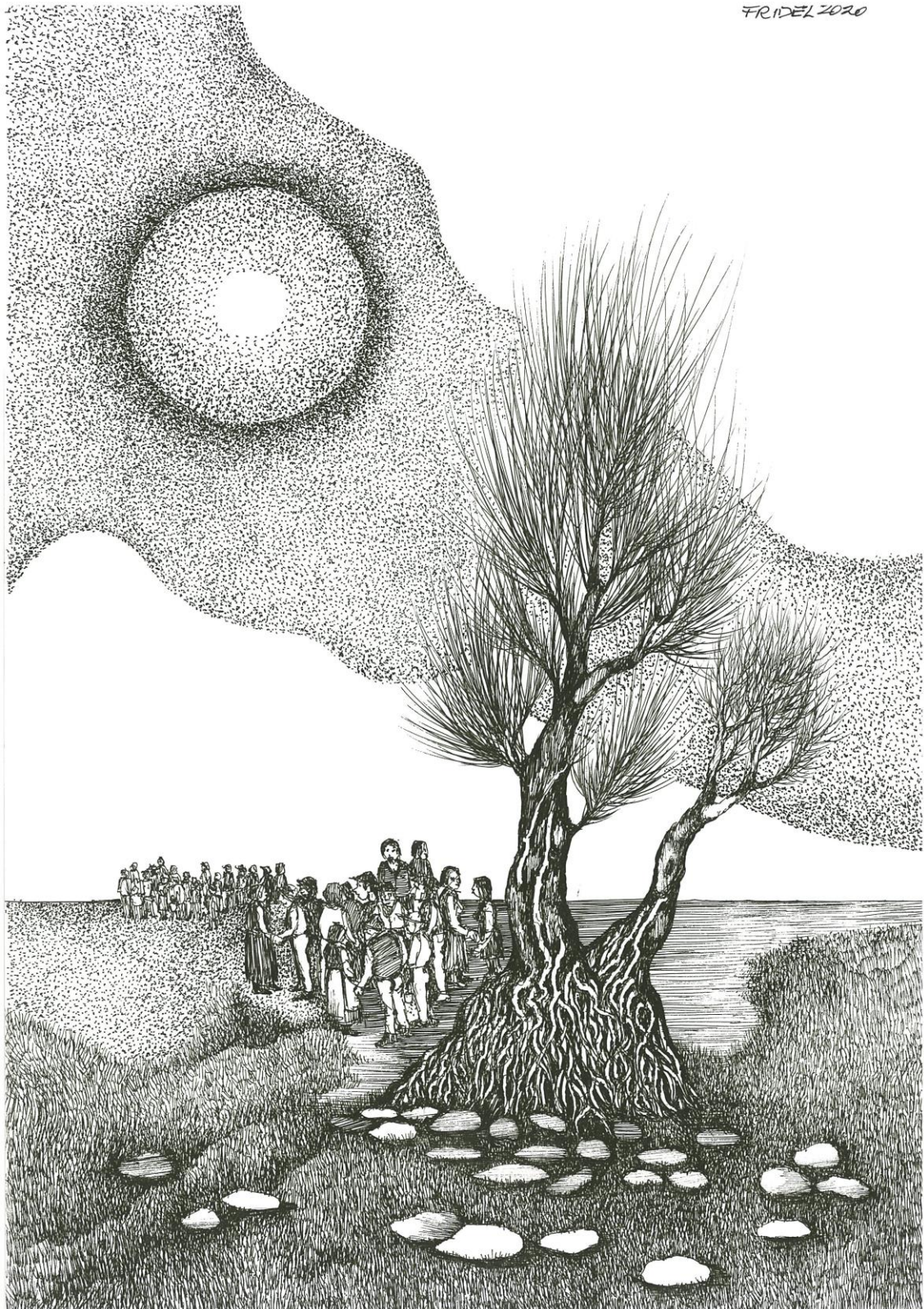
Utóbb meg azért húzódtak jó távolra a könyvtől és az özvegytől is, mert kénytelenek voltak ráeszmélni, hogy Pesti a remekbe formált regényével és annak főszereplőjével, akinek neve egy telitalálat lett, túlságosan is emlékeztet valakire, egy nagyon prominens személyre, akire ők egyetlen szó megjegyzést nem mertek volna tenni, legfeljebb, ha ömlengő dicséreteket nem. Meg is tették olykor, és a szóban forgó prominens minden látványosan kirívó elméleti fogyatékosága ellenére még zseninek is nevezték. Ráadásul a becenév is annyira találó volt, hogy Pestit ez alapján vátesznek kellett volna minősíteniük. Így viszont megint csak kerülendő és kiközösítendő valakinek, akinek semmi keresnivalója nincsen az irodalmi kánonban. Szóval egy idő után elhallgatták. Őt is, a művét is.

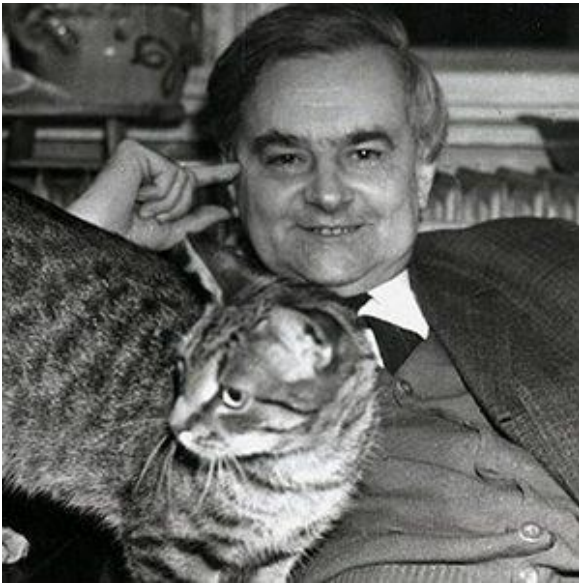
Bizonyára akadnak még olyanok, akikben kíváncsiságot ébreszt, ha Pesti nevét és írásait emlegetik. Pár lelkes filosz elő is ásta, hogy alaposan áttanulmányozza az életművét, majd félretették jobb időkre, mondván, hogy ez most sem aktuális, sőt lesznek, akik magukra vennék Pesti célzásait. Ezek nem célzások voltak ugyan, hanem pontosan eltalált jelzők, félmondatnyi utalások és remekbe sikerült aforizmák, de maradjunk annyiban, hogy az egykori kritikusok által felnevelt utód-filoszok se voltak különbek a Deákné vásznánál. Első a karrier, a jól pozícionált alkotásszerűségek, a „mindig jó

helyen lenni jó időben” attitűd, így Pesti életműve továbbra is várja, hogy valaki igazán értő műkritikus belepillantson.

Aki nem hiszi, hogy mindez megtörténhetett, az vessen magára, és vegye tudomásul, hogy egy cinikus alak! Még Pestinél is cinikusabb, sőt az általa megformált Macphersonnál is. Megérdemel minden cinikus kritikát...

A tudós macskája

Cirmikének nem túl fantáziadús nevet adtak gazdái, mivelhogy cirmos volt, és ezt a vak is láthatta. Ő mégis szívesen hallgatott egyetlen személynevére, és vidáman galoppozott oda ahhoz, aki hívta. A területet, ahol élt, saját birtokának tekintette, és naponta többször körbejárta. A legjobban a gazdájához, egy öreg tudóshoz ragaszkodott, aki gyakran ölébe vette, simogatta, becézgette, s bár Cirmike tudta, azaz kifinomult ösztöneivel érezte jól, hogy Ali bácsi gondolatai nem éppen körülötte járnak mindig, mégis szívesen fogadta a kitüntető figyelmet a család legtekintélyesebb tagjától.

A cirmos napjai főként lustálkodással teltek. Aki nem ismeri a macskákat, azt se tudja róluk, hogy

ez a látszólagos lustaság voltaképpen felkészülés az éjszakai szolgálatra, ami természetes egy családi házban, ahová mindenféle betolakodó be szeretne költözni. Nos, ilyenkor jött Cirmike műszakja, amely során bebizonyíthatta rátermettségét. Néha sorra kitergette a járdára az általa elfogott egereket, sőt még a gyíkokat se kímélte, bár ezeket védenie illetett volna neki is, és az őt befogadó családnak is.

-Idefigyelj, Cirmi! – mordult rá ilyenkor Ali bácsi. – Hányszor mondtam már, hogy a gyíkokat ne bántsd?! Ezek olyan rovarokat fognak el, amikre te soha nem fanyalodnál rá. Egyszóval hasznosak.

De beszélhetett a cirmosnak. Amikor kitört rajta a vadászösztön, megint csak elfogta és sorra megfojtotta az általa betolakodónak vélt állatokat, sőt még a szomszéd kutyát is megkapta, amikor az átdugta a pofáját a kerítés lyukain, hogy őt megrendszabályozza. Így telt hát az idő. Ali bácsi sorra írta az érdekes tanulmányokat, ebéd után szunyókált is egy kicsit. No, ez volt a cirmos legkedvesebb napszaka. Mindig úgy intézte a dolgot, hogy ilyenkor Ali bácsi ölébe kerülhessen, és hangos dorombolással altassa, ahogy kölyökkorában tanulta, még az anyja mellett.

Néha még eszébe jutott az öreg hölgy, aki igen jó anya volt. Nehezen eresztette el maga mellől, pedig azt mondják, hogy a macskák nőstényei hamar elüldözik maguk mellől a kölykeiket, mert féltik tőlük a saját vadászterületüket. Anyja bundája finom meleg volt, a kiscicák valósággal belevesztek a bozontos szőrzetbe, mely jótékonyan rejtette őket az idegenek elől. Igaz, nem sokáig, mert mindegyiküket elajándékozták akkori gazdáik. Mikor Cirmike az anyjára gondolt, mindig keresett valami menedéket, ahová összegömbölyödve behúzódhatott: ládát, kartondobozt, szennyestartót, üres virágcserepet, bármit, ami azt az egykori védettséget és melegséget sugározta, amit az anyjától megkapott. Az általa kiválasztott tárgyak értelmét senki nem tudta igazán, még a tudós Ali bácsi sem, csak azt látták, hogy a cica most elvonul valami privát szférába, amit ő maga választott ki magának. Hagyták hát, hogy élvezze a privát perceket, melyek után még nagyobb biztonsággal közlekedett az általa saját birtoknak tartott területen, farkát jó magasra emelve, ezzel is jelezve, ki az úr az ő kis birodalmában.

A neve megtévesztő volt. Ez alapján a becéző, simogató, kedveskedő név után mindenki nősténynek gondolhatta volna, ám Cirmike kandúr volt. Tekintélyes kandúr. Mintha a környékbeli macskák is

megértették volna, hogy milyen fontos ember macskája is ő, tiszteletben tartották. Tehát nemcsak a saját macskavitésége miatt, hanem a gazdái érdemeiért is. A szomszédok közül páran ugratták, hogy majd csizmát varratnak neki, de Cirmike nemigen vágyott erre. Még ha legalább valami finom étellel, tejjel kínálták volna, de ez a csizmás ígérgetés teljesen komolytalan! Arrébb is húzódott olyankor az értelmetlenül locsogótól, és inkább felmászott az udvaron álló cseresznyefára, annak ágain vackolt be egy időre, vagy a háztetőre feküdt ki napozni, amíg az utálatos látogató el nem ment. Aztán előjött, kissé sértődötten, és Ali bácsitól, Gerti nénitől várta az engesztelő simogatást és falatokat.

Cirmoska tehát, mert így is hívták néha, jóra való ragadozó állat volt, némi mindenevő beütéssel, Annnyiban, hogy szívesen fogadott el egy-egy falatot azokból az ételekből is, amiket a gazdái fogyasztottak. Vegyék ezt királyi kegynek, merthogy a saját birodalmában valóban királynak érezte ő magát. Az embereket viszont afféle nagytermetű alattvalóknak, akiket ő szelídített meg és fogadott kegyeibe. Abban a mérhetetlenül nagy kegyben, hogy elfogadta meghívásukat és igénybe veszi szálláshelyüket. Megmelegíti ágyukat, mikor éppen el nem küldik máshova. Amikor közeledik hozzájuk, megint csak kegyeiben részesíti őket, mert a pofáját hozzájuk dörgölve megjelöli őket: ezek az én szolgálaim, más nem veheti igénybe őket.

Cirmike azzal a különleges tulajdonsággal is rendelkezett, hogy erősen fotogén volt, Macskatársával ellentétben nem idegesítette, ha fényképezik, sőt nagyon jópofa pózokat tudott felvenni. Mókás képeket is vágott, amitől az emberek el voltak ragadtatva. Már több, róla készült kép is elnyerte „A tudós macskája” címet, és ezeket nagy házakban, úgynevezett kiállításokon mutogatták, ahová csak egyszer engedték be Cirmikét. Ő ott nem érezte jól magát. Sok ismeretlen és általa ellenségesnek is

vélt szagmintát kapott, ami elől jobbnak látta visszahúzódni a szállítóketrecébe, miután már több tucat képet is lekaptak róla, meg Ali bácsiról.

Azt is szerette, amikor Gerti néni békésen ülve kötögetett kedvenc karosszékében. A szék tulajdonjogán ugyan összevesztek néha, és akkor Cirmike akár egy hétre is elbujdosott Gerti néni elől. Különösen, ha megszidta, és akár a bundáját is kiporolva hozta tudtára a néni, hogy a székre most neki van szüksége. De ha kötött, néha elgurult a gombolyag, és akkor neki is szabad volt játszania a puha, meleg és igen kellemes hatású kerek valamivel. Ez is a kölyökkorára és az akkor érzett biztonságra emlékeztette. Anyja jó meleg bundájára, dorombolására, evés utáni mosakodására, melyre őt és testvéreit is hamar rászoktatta. Volt úgy, hogy az egész család csak ült és mosakodott. Igaz, ez az időszak nem tartott sokáig. Egy napon megérkezett Ali bácsi és Gerti néni a ketreccel, és akkor neki jönnie kellett velük. Sírt ugyan pár napig az anyja után, s mert úgy érezte, elveszítette az életéhez szükséges biztonságot, de hamar megvigasztalódott. Nem is volt más választása. A kismacskának az a sorsa, hogy egy idő után mennie kell. Mindig máshová, mint ahol az anyja lakik, az élet már csak ilyen. Ha magától nem megy, hát majd elkergetik.

Cirmike sorsa azonban az ünneplő élet maradt. Az idős házaspár szépen gondoskodott róla élete végéig. A legtöbben úgy vélték volna, hogy a saját életük végéig, de Cirmikének nem kellett megérnie az utcára kitett, otthonról elkergetett macskák sorsát, és menhelyi macska se lett belőle soha. Kitaróan kényeztették, gondozták és mindennel ellátták. Igaz, néha állatorvoshoz is elvitték, amit nem álhatott. Olyankor fújt, és nem akart előmászni a ketrecből. Az állatorvos azonban ismert pár fogást, ezekkel rutinosan kihalászta Cirmike a rejtekhelyéről, és sajnos a legtöbbször meg is szurkálta valami hegyes és fájdalmas dologgal. Cirmike sajnos mégse tudott visszavágni, csupán egyszerűen tudta

alaposan megkarmolni a szadista embert. Ő azonban nem haragudott rá, sőt volt úgy is, hogy megdicsérte, és még szurit sem kapott.

Egy napon nagy eseményre készült a tudós családja. Ali bácsi kitüntetését kapott, ami azt jelentette, hogy valami fityegőt tettek a zakójára, ami Cirmikét roppantul vonzotta. Mikor hazajöttek az ünnepélyről, Ali bácsi megengedte a cirmosnak, hogy megpiszkálgathassa a mancsával azt a bizonyos csüngő-büngőt. Volt nagy kacagás, vidámság, és Ali bácsi azt ígérte Cirmikének, hogy ezután még több kényeztetésben lesz része. Úgy érzi, hogy a sikerét neki, a derék házi cirmosnak is köszönheti. És természetesen Gerti néninek is, aki hűséges társa már vagy fél évszázada, amiről Cirmi nem tudta, hogy mi az. Ali bácsi kapott egy zsámolyt, hogy kényelmesebben ülhessen a karosszékében, Gerti néninek pedig vett egy masszírozó széket, ami jót tett a fájós derekának. Cirmikének egy díszes kosár jutott, ahol puha párnák közt kényelmesen heverészhetett, ha kedve tartotta. Másnap megint újságírók, fotósok érkeztek Ali bácsi házába, vagyis hogy a Cirmikébe, ahogyan ő vélte. Ali bácsi ölbe vette, majd az íróasztalára is feltette, ahol szintén hosszasan heverészni szokott, egyszóval pózoltatták, ő pedig élvezte a helyzetet. Most ő volt a központ. Igazi uralkodó. Mindenki vele foglalkozott, mi lenne a legelőnyösebb helyzet, amiben lencsevégre kaphatnák. Addig mesterkedtek, amíg valóban sikerült pár remek képet lekapniuk.

Erről utóbb értesült Cirmike és a család is. Mindenki azt mondta, hogy közönséges házi cirmos létére a lehető legnagyobb karriert futotta be. Ő lett A tudós macskája verseny legsikeresebb cirmosa. Mellékesen Ali bácsit is meginterjúvolták, de mi az az ő sikeréhez képest? Ezek mind az ő alattvalóivá váltak, mert neki hódoltak, miatta másztak négykézláb, hasaltak vagy feküdtek hanyatt a szebb felvételek kedvéért. Így aztán nemcsak Ali bácsi kapott kitüntetését, hanem Cirmike is, akihez díszes delegáció jött hódolni. Az ő nyakába is akasztottak egy szép medáliát, ami piros szalagon függött, tehát lehetett játszani vele, piszkálgatni, minden mancs technikáját bemutatni rajta. Ebből újabb derűtség, újabb képverseny lett, és Cirmikét akkor már a világhírtől se lehetett megmenteni.

Aztán jött a macskavírus, ami teljesen felforgatta az életét. Teljesen legyengült tőle, és bármit követtek el az érdekében, semmi nem használt. Amikor érezte, hogy eljött az ideje, elindult utolsó útjára. Többször is megkísérelt átkelni a kerítésen, hogy rendes cirmos módjára ne otthon végezze,

hanem valahol távolabb, ám a szomszéd kutyája mindig megakadályozta ebben. Ott találta meg Gerti néni a kerítés tövében élettelenül kiterülve. Sírhelyét is ott jelölték ki neki. Kis kereszt emlékeztet rá, hogy ott senki ne mászkáljon, hagyják békében nyugodni a család kedvencét.

Biztosan vannak, s voltak nála érdekesebb, különb, s olykor gazdagabb cicók is a földön, ám Ali bácsi és Gerti néni számára ő volt a legértékesebb cica, amellyel senki nem vetekedhetett. Ahol csak járt a házban, mindenhová az ő fényképeit akasztották ki. A szomszéd kutyája pedig nem kapott többé csontot Ali bácsiéktól.

Mert hát a tudósoknak is lehetnek gyengeségeik, tudományosan és emberileg nem annyira értékelhető tulajdonságaik.

A kutyát a szomszéd gyerek árulta be. Ő látta, hogy huzakodik Cirmikével a házörzőjük, de nem avatkozott bele a „játékukba”, merthogy ő annak vélte. Csak utóbb vette észre a drótkerítésen át, mi történt.

Az élet pedig ment tovább. A cirmos sírdombja épp olyan domború, mint a háta volt, amikor kényelmesen elhevert Ali bácsi ölében. Utóbb talán még szobrocskát is kap. Apró macskaszobrot, hogy senki ne feledhesse fontos személyiségét és gazdái szeretetét. Azt a megmagyarázhatatlan valamit, amelynek révén Cirmike is bekerült Ali bácsi életművébe.

Trópuson

Don Pedro latifundiumán példás rend uralkodott. Ezt ugyan kemény kézzel érte el, de neki megérte. Kimaradt azok közül a földbirtokosok közül, akik ellen folyton lázongtak a munkások, a cselédség és a falusiak. Élete egyszerűen, már-már unalmasan folyt, senki és semmi nem zavarta, legfeljebb egy-két trópusi vihar okozott neki kellemetlen pillanatokot. Olyankor félténie kellett az évszak bőséges termését vagy a szabadban maradt állatokat, de egyéb kára, vesztesége, fejfájásra okot adó dolog nem esett. Mintha elakadt volna élete folyása egy bizonyos ponton: se nem fejlődött tovább, se nem esett vissza, csak stagnált. Unalmasan és furcsán fájón.

Ezt a fájdalmat nem tudta volna megmagyarázni, ha akad olyan emberfia, aki fel merte volna tenni neki a kérdést, mégis lelke mélyén egy határozott crescendóval fokozódott, hogy tiltakozni kezdett ellene. Azt még nem tudta pontosan, hogy mi ellen, csak a fájdalom unalma vagy az unalom fájdalma ellen, ennyit tudott volna magyarázatként adni, de ő maga sem töprengett túl sokat ezen. Hozzászókkott, hogy azon a vidéken, ahol ő és családja él, a dolgok úgymint megváltoznak előbb-utóbb. Minden erőfeszítés nélkül, csak úgy, maguktól. Ahogyan a természet adta termékek teremnek.

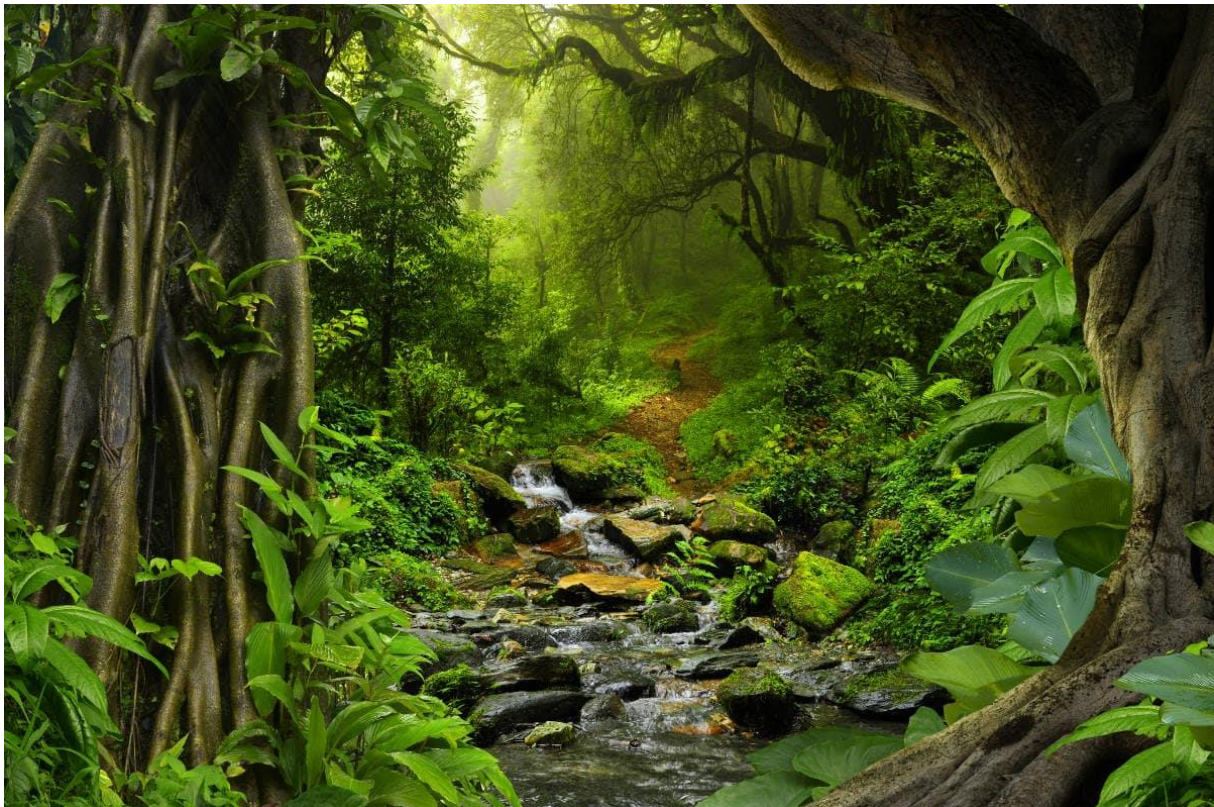
A fejlődés trendje ez, máskülönben nem változna semmi. Az ember évezredek óta már csak ilyen: a nehezen kivívott status quo-ját szeretné megőrizni, már csak azért is, mert ez a legkényelmesebb dolog a világon. Nincsenek benne nyugtalanító kilengések, világrendet felforgató események, lehetetlen követelések, sem bárgyú szenvelgések, elvágyódások vagy soha be nem teljesülő vágyak. Az ember arra született, hogy beteljesítse élethivatását, s ha ebben akadályozni próbálják, akkor vívjon meg érte becsülettel. Számára ilyen egyszerű volt az élet, s talán a halál is. Ő egyik

verzió se töprengett, hanem csak szembenézett vele, mert így tanulta otthon, és ez volt az egyedüli becsületes út, melyet követhetett.

Jókora latifundiumot örökölt édesapjától, aki, miután visszavonult a gazdálkodástól, hamarosan végleg letette a lantot. Ő sem érzelt, csak amikor érezte, hogy közeleg az ideje, józanul felszámolta addigi életformáját, és kevés pihenőt engedélyezett még magának. Volt, aki továbbvigye a gazdálkodás dolgát, és nem voltak éppen világregető forradalmak sem, amelyek veszélyeztették volna birtoka rendjét, szóval ment, csomagolt és igen csendesen jobblétre szenderült.

Abba a távoli világba, ahonnan az édesapja érkezett Dél-Amerikába, ő már nem vágyakozott vissza, mert nem is ismerte azt a földet, csak néha hallott róla az apjától, aki szándékosan nevelte ilyen lokális személetűnek. Utazni se nagyon utazott a családja, mert hiszen a föld annyi munkát ad, hogy képtelenség otthagyni, ha az ember azt akarja, hogy az irányítás ne csússzon ki a kezéből. Számára nem volt se félelmetes, se értelmetlen a dzsungel kaotikusnak tűnő rendje, mivel jól ismerte. Éppen ezért soha nem tekintette káosznak, ami ott uralkodott, sőt ellenkezőleg, tudta, hogy ez a legmagasabb szinten szervezett rend és harmónia, mert soha nem rúgja fel az isteni törvény szerinti rendet, hanem teljes lényével abban él. Ennek nagy ára volt. Fel kellett adnia személyes szabadságának egy tetemes részét és minden figyelmét arra összpontosítani, hogy a rend megvalósuljon és világát áthassa.

Don Francisco halála megrendítette ugyan, de hamarosan rájött, hogy az öregúr nagyon is helyesen cselekedett. A halál csupán egy másik létforma, amelyben másfajta feladatokat kap a lélek, ám tevékenykedni soha nem szűnik meg. Így hát hamar napirendre tért a dolog fölött, és úgy döntött, ha neki is közelegni fog az ideje, ő is átadja a fiának a birtokot és ő is vissza fog vonulni pihenni kicsit. Érezlegni természetesen nem fog rajta, és túl sokat ő se igen időzik feladata fogytán, hanem csendesen és tudatosan készül a visszaútra. Mindezt azzal is magyarázta, hogy a neve kősziklát jelent, tehát illik is keménynek és állhatatosnak lennie, mint Jézus tanítványának, akire a Mester az egyházát alapította.

De a gazdasága nemcsak dzsungelből állt, hanem volt kávéültetvénye, dohányültetvénye, cukornádföldje, banánt, ananászt is termesztett, meg egyéb gyümölcsöket, amelyekről legfeljebb ábrándozni lehet az öreg kontinensen. Az ő hazájában termékenyek voltak a földek, szaporák az állatok, és valóságos paradicsomi állapotokat idézett a kívülálló számára, hogy szinte minden magától megterem. Ám ez csak relatíve volt így. Aki felszínesen gondolkodik, gyakran vélheti úgy, hogy másoknak könnyű, neki meg egyedül nehéz. Ilyenkor már eleve téves a kiindulás, mert tévítélen alapszik, nem tapasztaláson, azaz valós ismereteken. Aki rossz ösvényen indul el, annak gyakran vissza kell fordulnia, hogy útirányát korigálja, máskülönben útvesztőbe kerülne és elpusztulna.

Don Pedro élete így hát rendkívül egyszerű és sallangmentes volt. Neki természetes, másoknak külön, mert nem vágyott a városba, és a környékbeli férfiakkal ellentétben soha nem járt az ottani kuplerájokba, mert semmi hősieset vagy macsót nem talált abban, ha valaki önként utazik el egy kis szifilisz fertőzésért. Azt se találta szépnek, hogy ezen fals ideálok jegyében elszórja valaki a kemény munka árán megkeresett pénzt, s csupán azért, hogy mások ezért példaképnek tekinthessenek. Tisztelte a feleségét, donna Elvirát, aki hozzá hasonlóan puritán elveket vallott, s mint a barátai néha élcelődtek rajtuk, akár protestáns vallásúak is lehettek volna. De nem voltak. Csupán a természet rendjében hittek legjobban, amelyet Isten teremtett épp olyanra, ahogyan ők is szerették. Talán ez az általános és kölcsönös tisztelet volt az, ami erősen megkülönböztette őket másoktól. Azoknak ugyanis, akiknek már a hetedik felmenője is rabszolgákat tartott és kegyetlenkedett velük, a vérében volt ez a gyilkos hajlam, és soha nem változtak volna meg, hacsak valaki rá nem kényszeríti őket. Külső erővel, maszkulin módon. Nem, ő ezekkel nem értett egyet, s bár szerette a barátait és tiszteletben tartotta azok világát, a szokásaikat, ezeket a vérükben élő és erőszakos módon beléjük is nevelt életmódjukat nem kedvelte.

Talán született demokrata volt, talán az apjától tanult értékrend vált a vérévé, neki mindenesetre ez volt a természetes, és ezt a rendet úgy magától, mint a környezetétől megkövetelte. Lehet, hogy édesapja egy másik kontinensről hozta ezt a világszemléletet, ő mégsem akart változtatni rajta. A jelek szerint lehetett egyszerre két kontinens rendszere szerint is élni. Mivel nem ártott másoknak ezzel, elnézték neki ezt a különbséget, és végső soron elfogadták vele együtt barátjukként.

Don Pedro nem úgy volt demokrata, ahogyan az ál-pártok ál-politikusai, akik soha a görög alapelveket nem ismerték és be se tartották volna. Amazok inkább amőbákhoz hasonlítottak vagy rákos sejtekhez, mivel a fél világ felfalása után bekebelezték volna a másik felét is, ha senki nem korlátozza őket benne. Don Pedro úgy gyakorolta a demokráciát, mint ahogy más levegőt vesz. Beleszületett, édesatyja is erre nevelte. Európában ugyanis már évszázadok óta hatnak olyan eszmék, amelyek egyenlőnek tekintik az embereket, ugyanúgy, ahogy a Szentírás szerint Isten. Senkinek nem kellett hajlongania előtte, mert nem várt hódolatot senkitől, ahogyan a rabszolgatartók leszármazottai az alkalmazottaiktól. Nyugodtan lehetett hozzá fordulni gondokkal, kérdésekkel, s főként a gazdaság működtetésével kapcsolatos feladatokkal, mert nem a rosszat kereste másokban, hanem az embertársat. Amit mások elhordtak otthonról, hogy elszórakozhassák a rosszhírű házakban, mulatókban, azt ő az alkalmazottai életszínvonalának az emelésére fordította, valamint értelmes beruházásokra, modernizációra, ezért is alakultak jól a dolgai.

S hogy ennyi jóindulat és segítőkészség ellenére miért is stagnált a latifundium, s benne Don Pedro

élete? Valószínűleg azért, mert ahhoz, hogy az általa elképzelt fejlődés teljes legyen, mindenki másnak is hozzá kellett volna igazodnia, azaz átvenni a jól működő rendszert. De a világ már csak ilyen. Fontosabb a status quo, mint a nagyszerű lehetőségek, amelyek Don Pedro rendszerében rejlettek. Ahol pedig nincsen kiteljesedés, ott bekövetkezik a stagnálás, majd a hanyatlás. Pedig az újító nagybirtokosnak csupán annyit kellett volna tennie, hogy megbeszéli az elveit a szomszédaival,

barátaival, s aztán segít nekik a továbblépésükben. Csak annyit kellett volna beláttatnia velük, hogy jobb lehetőségek várnak rájuk, s hogy ebben az ő segítségére is számíthatnak.

Ám számolt az úgynevezett „latin lustasággal”, azaz a tettekézség hiányával. „Mañana” (Majd holnap!), szokták válaszolni mindenre, amiért strapálni kellett volna magukat, és ezt átvette tőlük az óslakosság is, már amennyi megmaradt belőlük. És épp ez volt az egyik akadály: társai lenézték az indiánokat, megvetették a néger rabszolgák leszármazottait, fanyalogtak a meszticekre, a mulattokat pedig legfeljebb nőkként használták, azt se túl felemelő módon. Nos, mivel ismerte jól a barátait, nem is számított arra, hogy

azok bármiben is megváltoznának a kedvéért. Márpedig vagy ők tesznek legalább pár óvatos lépést a reformok felé, vagy őt fogják elpusztítani azzal, ahogyan a szép nagy ország birtokai körbezárják őt és latifundiumát, hogy előbb csak egy üde szigetként tenyészik ennek a hatalmas erőnek ellenállva, azaz elveiket nem gyakorolva és gazdasággal kapcsolatos nézeteiket át nem véve, majd az ellenerők megindulnak ellene és elpusztítják, felfalják mindenestül.

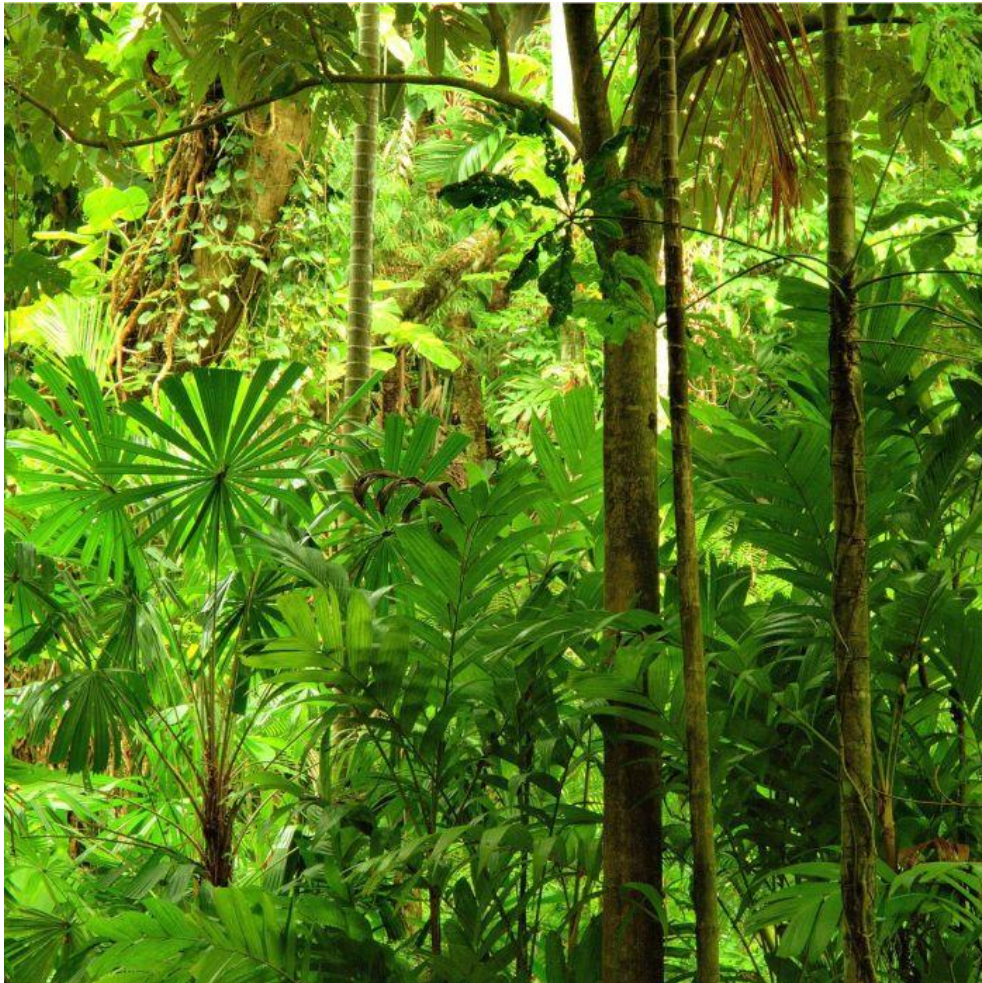
Amint látjuk, Don Pedro józanul gondolkodott, ahogy európai apjától tanulta, majd épp ettől a józan élettől kezdődtek el a bajai. Most még csak stagnálás formájában, ám a közelgő bajokat is előrevetítve. A szép nagy országot ugyanis nem a saját politikusai irányították gyakorlatilag, hanem egy idegen nagyhatalom, amelynek politikusai és üzletemberei rendkívül kapzsiak voltak. Soha nem tekintettek a másnapnál továbbra, hanem lehetőleg csak a mában élve és annak rövidtávú, szűk látókörű szemléletét gyakorolva és terjesztve.

Amint tudjuk, a perspektívanélküliség egyfajta ősemberi szintű gondolkodást mutat. Ez a gyűjtögető életmód ismerve, ám azóta évezredek teltek el, és a magukra valamit is adó országok és azok társadalmi célszerűen megtervezett gazdaságokat működtettek. Voltak ugyan közöttük olyanok is, amelyek a nagyhatalmak felfogását majmolták, és ők is csak a másokra való rátelepedés elvét vallották. Ezek jelentős klikket képeztek a hozzájuk képest normálisan tervezető államok közt, jócskán visszaélve helyzeti előnyükkel és összelopkodott, háborúk sorai alatt összeharácsolt vagyonukkal, valamint az ebből eredő anyagi biztonságukkal. Úgy vélték, hogy nekik ez jár, és ebből a tévhitükből nem engedtek egy jottányit se. Igen sok feszültség keletkezett ebből, de háborúzni nem mertek, mert tudták, hogy ahhoz rengeteg pénz kellene, továbbá igen nagy embervesztésekkel is járna, a győzelem pedig több mint kétséges.

Odaát az öreg kontinensen hasonló helyzet volt kialakulóban, mint Don Pedro hazájában. Azok, akik másokat legálisan kifosztottak, nem akarták belátni, hogy tulajdonképpen a rabszolgatartó társadalmat éltetik tovább, azaz ők gyakorolják az ókori nagyurak és nagyhatalmak elveit. Márpedig, ha egy társadalmi rend egyszer már összeomlott, azt nem lehet restaurálni. Ha mégis erre törekszenek, önmagukat és rendszereiket ítélik halálra, nem is olyan soká bekövetkező elpusztulásra. Don Pedro tudta, hogy neki van igaza, de nem érzett magában elég erőt ahhoz, hogy egymaga

szálljon szembe egy egész országgal és az azt irányító erőkkal. Emiatt érzett fájdalmat helyzete változatlansága és önnön tehetetlensége fölött.

A bajokat azonban azért bocsátja ránk Isten, hogy szembesüljünk hibáinkkal, s ha ez megtörtént, akkor tegyünk ellenük. Don Pedro is sejtette ezt, csak még nem tudta, mi a megoldás. Hogy jó gondolatai legyenek, időnként kivonult a természetbe, azaz kilovagolt a birtokára. A mintagazdaságban minden szépen alakult, a dolgokat rendben találta, ezért gyakran fordította a lovát olyan irányba, ahol kevés emberrel találkozott, s ha ott leszállt róla, teljesen beleolvadhatott a természetbe. Onnan várta az ötletet, valóságos inspirációt, amelytől valami megnyugtató választ nyer majd.

Egy ilyen napon és egy ilyen helyen, ahol csend és béke honolt, ismét egy szép kis liget felé vette az útját. A ló már tudta, mit akar, és szinte ösztökélni se kellett, hogy odaérjenek az elképzelt helyre, a nyugalom és béke ligetébe. Az úr el is határozta, hogy építtet ide egy kis pihenőhelyet. Legalább egy pergolát, ahová leülhet meditálni, a világ dolgain gondolkodni. Az idő kellemes volt, már amennyire a trópusokon kellemes tud lenni fényes nappal, amikor közeleg az esőzés ideje, de még nem érkeztek meg a fellegek, amelyek elől aztán jobb fedett helyre húzódní. Nos, ezért is volt indokolt Don Pedro elgondolása, hogy kis menedékhelyet építtet. Ha a viharokra gondolt, akár egy erdei házikó is jobb menedék lett volna. Igaz, akkor a lováról is gondoskodni kellett volna, tehát egy kocsibeállóval vagy lovak számára is alkalmas menedékkal egészült volna ki az erdei felüdülést szolgáló kis hely.

De nem tudott sokat töprengeni ezen, mert az egyik barátja közeledett lóháton, s mikor őt észrevette, maga is bekanyarodott arra az ösvényre, hogy megnézze, nincs-e valami baj, kell-e segíteni Don Pedrónak. A találkozásra nem volt éppen ideális az idő, mivel Don Pedro inkább szeretett volna egyedül maradni a gondolataival, de talán a sors keze, hogy ebben a formában nyújtott neki segítő kezet. Lehet, hogy jobb lesz megosztania gondolatait másokkal. Talán így kap majd választ több kérdésére, amelyeken egyelőre magában emésztődött, vélte, s íme, máris betoppant kis ligetébe Don César, kissé harsányan az erdei idillhez képest:

-Hol jársz erre, ahol a madár se jár? – lovagolt oda hozzá.

-Én csak egy kis sétalovaglásra jöttem ki, de te, barátom, mit keresel a birtokomon? – válaszolt kissé fanyarul Don Pedro.

-Épp hozzátok igyekszem. Nyugtalankodnak az embereim, valamiért nehezebben lehet bírni velük. Gondoltam, megkérdezlek, nálad is ez a helyzet vagy te továbbra is a béke szigeteként irányítod a farmodat?

-No, hát nem éppen jenkis módra vezetem, így hát nem is érdelem ezt a gringo titulust a birtokomra – mordult fel Don Pedro. – De ha már kérdezted, nálam továbbra is rend van. Nem is tudom, mitől lennének izgágák, amikor mindenük megvan.

-A maguk szintjén, kedves Don Pedro – ellenkezett nem túl nagy hévvel Don César.

-Hát hogyan. Mindenki a maga szintjén tud élni, gondolkodni. És a legtöbben úgy érzik, hogy az ő gondjuk a legfontosabb, ezért a másokét lekicsinylik. Valójában a sajátjukat nagyítják fel aránytalanul, és mindig a saját szempontjukból értékelik a dolgokat, nem pedig az egész emberi közösség érdekében, ahogy kellene.

-Talán mert a köznapi dolgokat valóban a saját szintjükön kell megoldaniuk. Ha teszem azt megsérül a lovad, nem a kormánynak kell kovácsot találnia hozzá, hanem neked – ellenkezett kicsit Don César.

-Ez igaz, de vannak ennél nagyobb kérdések is, mint egy meglazult lópatkó. Ha az én gazdálkodási elveim szemet szúrnak valakinek és ellentét támad köztem, meg a szomszéd birtokosok között, akik szeretnék, ha változtatnék ezen, akkor országos ügy is kerekedhet belőle. Ha helyileg nem tudjuk rendezni a kérdést, nagyobb konfliktust is szülhet.

-Ha ez bánt, csak ne nyugtalankodj miatta, kedves Pedro barátom! – mosolyodott el szélesen Don César. – Senkinek nem jutna eszébe téged megbántani ilyesmivel. Már édesapád is, akiről mindenki tudta, hogy idegen országból jött ide, nekünk különös elveket vallott, mégis a jó barátunk volt, mindenki elfogadta, és az egész családot szívélyesen befogadta.

-Hálás is ezért a családom. Édesapám arra nevelt bennünket, hogy alkalmazkodjunk az új hazához, és még csak véletlenül se bántunk meg senkit azzal, hogy bíráljuk annak az országnak a rendjét, amely befogadott bennünket.

-De hiszen te már itt születted! Itt nevelkedted, és soha nem volt köztünk akkora különbség, ami miatt ne tekintettünk volna téged a társunknak. Ahogyan Don Francisco, úgy te is a legbarátságosabb emberek közé tartoztál mindig. Ezt nagyra becsültük bennetek.

-Örömmel hallom, és köszönöm. Bennem ugyan mindig volt egy kérdés ezzel kapcsolatban, nem tudtam, hogy édesapám elvei nem bosszantják-e a szomszédokat. Tudod, ha valaki egy szép napon betoppan egy számára idegen vidékre, majd mindent másképpen csinál, mint a többiek, azt felfoghatják bántásképpen is. Van, aki támadásképpen fogja fel az ellenkező nézeteket.

-Azért nem vagyunk mi olyan elmaradottak. Ti olyan kedves emberek vagytok, hogy már csak a kötelező udvariasság is előírja, hogy a vendégjogot is tiszteletben tartjuk.

-_Én se akarlak megbántani, de elárulom, hogy attól tartottam, továbbra is vendégnek tartotok, nem pedig úgy, mint egy itt született embert.

-Erősen csodálkozom rajtad, Kedves Don Pedro. Elnézem a sápadt arcodat, amit az itteni ember már eleve is tisztel. Nem tudom, tudsz-e róla, hogy ez valóságos márkajegynek számít ezen a vidéken?

-Sose gondoltam effélére. S miért?

-Ez elég kényes kérdés. Nem sokat beszélünk róla, de mindenki tudja, hogy hallgatólagosan létezik. Minél fehérebb egy ember arca, annál elegánsabbnak, magasabb rendűnek tűnik, mint a sok kreol, kevert vérű helybeli. Tudod, hogy érzünk az indiánok iránt, akik ellenségnek tekintenek minket. A néger is, mert annak idején erővel hurcolták ide őket rabszolgának. Nem merik mondani, de olyan fojtott ellenszenv süt belőlük, hogy az idegesítő.

-Érdekes. Apám mindig úgy mondta, hogy minden ember egyenlő. Az, hogy most nekem dolgozik valamelyik indián vagy néger, csupán annyit tesz, hogy én vagyok a munkaadójuk, ők pedig az alkalmazottaim. Aki betartja a játékszabályokat, annak soha nem lesz baja velem.

-Ezt csak azért mondd, mert az őseid nem itt éltek. Régen nagy harcok voltak, és csak kemény kézzel lehetett uralni a helyzetet. Nektek mi mocskos rabszolgatartók vagyunk, csak mert nem küldünk minden egyes lerészegedett munkásnak meghívólevelet, hogy kegyeskedjen befáradni dolgozni. A hagyományok szerint jóval direktebb közlési módot használunk. Mi nem kérünk, hanem parancsolunk. A munkásaink is, akik régebben rabszolgák voltak, ehhez vannak szokva.

-Kérek szépen, én soha nem szólnék bele a ti dolgotokba. Úgy tanultam, hogy ez magánügy, tehát kellő távolságtartással kezelendő. Arra se gondoltam soha, hogy az arcszínemért tisztelnék, de hát ezt ti tudjátok, én ebbe se szólok bele. Hanem hallod, nehogy udvariatlannak tarts, ha éppen hozzám indultál, menjünk át hozzám. Amúgy is közeledik az eső, ne ázzunk itt a szabadban! Gyere, hadd vendégeljelek meg!

-Köszönöm, kedves Don Pedro! De mondd csak: véletlenül álltál meg itt, vagy szándékosan kerested a helyet?

-Szándékom volt visszatérni erre a helyre, mert van egy elgondolásom veled. Nem tudom, mi teszi, de nekem kedves menedékem ez. Már többször tértem be ide, és arra gondoltam, hogy építtetek ide valamit. Egy kis búvóhelyet, ahová rossz idő esetén is behúzódhatom. Jó időben meg csupa mosoly ez a táj. Úgy érzem, van miért idejőnnöm.

-Nocsak. Talán valami kis kalandon töröd a fejedet? – ugratta a barátját Don César.

-Hova gondolsz? Én szeretem a feleségemet. Nem sérteném meg ezzel.

-Én is szeretem a feleségemet, de képtelen volnék elviselni a gondolatát is, hogy csak egy nő lehet az életemben. Ha bemegyek a városba, úgyse tudja meg, hogy nemcsak az üzletfeleimmel találkozom, meg a bankba térek be, hanem máshová is... – vigyorodott el Don César.

-Kérek, hagyjuk ezt! Nálunk nem szokás házasságtöréssel dicsekedni – komorodott el Don Pedro. Igyekezzünk inkább egy kicsit! Mindjárt esni fog.

Azzal sarkantyúba fogták lovaikat, és gyorsabban tempózva haladtak, míg el nem érték a birtokközpontot, ahol csinos, nagy ház állt több más épülettől körülvéve. Don César útközben azon törte a fejét, hogyan tudja a barátja olyan ügyesen álcázni a saját kis ügyeit, amit, magából kiindulva, mindenki másról is feltételezett, de nem izgatta magát sokat ezen. Az ő dolga, és ő nem hal bele, ha nem kötik az orrára, ki mivel szórakozik a szabadidejében.

Don Pedro sejtelméi elég hamar beigazolódtak: valaminek kellett történnie, ami nemcsak megzavarta kissé az állóvizeket, hanem teljesen felforgatta az addigi életüket. Elmélete nagyon is igaz volt. Életmódja akkora kihívás volt a környezetének, hogy sokféle mozgolódni kezdtek az emberek. Híre ment ugyanis, hogy valami európai szocialista földesúr meg akarja változtatni az addig bevált rendszert, és ez meglepő módon nem annyira a földbirtokos osztályt háborította fel, mint az alkalmazottakat és fél-rabszolga sorban élő színesbőrű lakosságot. Általános elégedetlenségi hullám söpört végig az országon, ami persze nemcsak úgy spontán indult el, hanem idegen ügynökök épültek be mindenhová, és azok gerjesztették a korábban csak latinosan lazán kezelt ügyet. A hamvadó parázs egyszer csak felizzott, majd felperzselte a fél országot. Az egészet azért nem tudta, mert annak egy része mocsaras terület volt, oda pedig egyetlen ügynök se tudott beszivárogni. Ha mégis valami csoda folytán eljutottak volna az egyébként csak a világtól elzártan élő

indiánok világába, a trópusi állatok és betegségek elpusztították volna őket. Esetleg egy-egy jól irányzott mérgezett nyíl...

Amint azóta a déli kontinens történelméből tudjuk, rejtélyes forradalmak és katonai puccsok sora váltotta egymást, gyakran fél országokat romba döntve. Nem igazán tudni, mi megy végbe az emberek lelkében, amikor önmagukból kivetkőzve egymásnak esnek, és kegyetlen mészárlásokat visznek véghez. Csak annyi látható ezeknek szisztematikus voltából, hogy szinte periódusos rend szerint ismétlődnek ezek a barbár időszakok, s hogy utána, mintha elszégyellték volna magukat kollektíve, elhallgatnak, mindent újjáépítenek, csak egészen másképpen. Többé már semmi nem lesz a régi, de a ciklikusan ismétlődő események monotoníája ugyanaz. Mindig azt diktálja, hogy mintegy varázsütésre pattanjanak fel, ne maradjanak vesztve, hanem kezdjék újra a viaskodást.

Don Pedro és családja is áldozatul esett az előbb forradalomnak nevezett felkelésnek. Bár jómaga békés természetű volt, családja és birtoka mintegy a béke szigeteként lebegett az őket körülvevő országban. Az elégedetlenség ugyan nem őt érintette, hanem a továbbra is irgalmatlan felfogásban élő birtokostársait, és volt, aki ellene irányítsa a felkelők haragját. Valaki, aki tudomást szerzett róla, milyen mesebeli, szép uradalom rejtőzik a dzsungeltől övezett területen. A kapzsi szerzésvágy aztán tovább dolgozott az illető nyavalyásban, ezért úgy rendezte, hogy az ő ügynökei is megközelíthessék azt a vidéket, majd akcióba lépjenek, amint lehet.

Úgy hisszük, ebben sincsen semmi új, mert ha visszatekintünk az emberiség történetére, világosan kivehető, hogy ezek a szereplők és ezek az események nagyjából ugyanazok. Mintha életük végeztével visszatérnének a Teremtőhöz, aki természetesen nem ezzel a feladattal küldte el földi szolgálatra őket, és ők akkor földre vetik magukat, leborulnak, kegyelemért esdekelnek, majd rendre visszaélnék az Isten bizalmával. Egy idő után újabb földi feladatot kérnek, s mivel Isten jósága végtelen, kapnak is. Akkor megint visszatérnek, és ugyanazt művelik, akármilyen nevelést kapjanak is szüleiktől, tanítóiktól. Szóval ők az emberiség nagy bukott szamarai, akiken semmiféle nevelés, semmiféle kultúra nem fog. Mindig a sárban szeretnek fetrengeni, mert az az ő elemük. De a kegyetlenkedésnek és a háborúknak is megvan a maga rendje. Ezeket nem Isten tervezi meg, hanem a megátalkodott Gonosz, mely osztja a bukott szamarak sorsát és életfelfogását. Újra és újra ráveszi őket, hogy gonoszkodjanak másokkal, öljenek-gyilkoljanak, s hogy leljék örömüket ebben. Vele együtt.

Nem tudni, Isten miért hagyja rájuk ezt a rengeteg aljasságot. Talán csak hagyja, hogy kiélessék magukból azt a sok rossz hajlamot, hogy végül megundorodjanak saját maguktól és fogjanak bele egy új tervbe, melynek végén a lélek újjászületése következik be. Talán így van. Ha megtiltaná nekik a gonoszságot, ellenkezést váltana ki, és mivel ezek a lelkek alulfejlettek, csak azért is azon lenének, hogy kijátsszák a figyelmét, vagyis hogy kilelessék az alkalmas pillanatokat szörnyű játékaikhoz.

Nos, Don Pedro birtokát egy éjjel lerohanták a felkelőknek álcázott idegen zsoldosok, akik persze magukkal vittek pár embert a környékbeli birtokokról is, és kegyetlen mészárlást vittek véghez. A házat, az épületeket és azok berendezését nem bántották, mert ki volt adva nekik parancsba, hogy az épített értékeket meg az ingóságokat kímélniük kell. Ezért nem volt gyújtogatás sem, ahogy más ilyen akcióban lenni szokott, hanem valami titokzatos erőttől vezérelve „csupán” az emberéletekben esett kár. A ház körül dolgozó alkalmazottak közül, akit csak értek, legyilkoltak, mert nem volt szabad szemtanúkat, túlélőket hagyniuk. Ketten azonban mégis túléltek a katasztrófát és menekültek árkon-bokron át, amint rájöttek, mi történik odabent a házban. Az egyik szobalány szökött ki éjszaka, hogy randevúzzon Don César inasával. Egymás kezét fogva osontak a végtelennek tűnő éjszakában, míg el nem értek Caracol gazdájának birtokára. Nem volt könnyű átsurranniuk a birtokot körülvevő idegen zsoldosok gyűrűjén, de Caracol ismerte jól a vidéket. Így jutott el a híre Don Césarhoz, hogy a barátja

nincs többé. Mire azonban segítséget hívhatott volna, őt is, meg az embereit is feltartóztatták annak az ismeretlen valakinek a katonái, akik aztán senkit nem engedtek belépni többé arra a területre. Még a rendőrökre, katonákra is lőttek, akik előbb be akartak jutni, hogy rendet teremtsenek, de akkora fegyveres erőket koncentráltak a birtokra, hogy képtelenség volt kiverni őket onnan.

Aztán úgy hírlett, hogy a birtok tulajdonjoga, mivel a család teljesen kihalt, az államra szállt vissza, attól pedig megvásárolta egy idegen úr, aki hamarosan beköltözött Don Pedro birtokára. Teljesen más elképzelése volt a birtokvezetésről, mindent alaposan felforgatott. Irtotta az őserdőt, különféle ültetvényeket hozott létre, sőt olaj után is kutatott. Nemcsak úgy vaktában, hanem a rendelkezésére álltak olyan térképek, amelyeken pontosan megjelölték, hol érdemes keresni az akkor már legértékesebb ásványkincset.

A többi birtok rendjét is felforgatták. A bányászathoz utakat kellett építeni, a szállítást megszervezni. Az idegen úrnak útjában voltak a többiek is, ezért a számára fontos területeket fenyegetéssel, terrorizálással, s csak nagyritkán felvásárlással igyekezett megszerezni. Nemcsak Don Pedro családja pusztult el szerencsétlenül abban a rajtaütésben, hanem több más szomszédos birtok tulajdonosa és alkalmazottaik is. Az egykor idilli környék félelmetessé vált, az emberek kezdtek elköltözni, elmenekülni onnan. A vidéken megvalósult az új birtokos minden rettenetes terve. Csak ő akarhatott valamit, aki az útjában állt, azt kegyetlenül elpusztította. Így vagy úgy. Aztán a táj is elsivatagosodott. A kiirtott erdők helyén vöröses port kavart a szél, a vadállatok visszahúzódtak a maradék erdőkhöz. Mérgező kígyók tanyáztak arra, és nem volt ajánlatos embernek a lábát betenni erre az elátkozott területre. Az idegen úr is elment onnan egy idő után, mivel az egykor idilli birtok szellemtanúvá változott. A lepusztított területekről folyamatosan hordta a homokot a szél, a levegő kellemetlenné vált, és mivel az erdők nem védhették tovább a klímát, egyre gyakoribbakká váltak a bozóttüzek és erdőtüzek. A vadállatok abban az irányban támadtak ki, amerre tudtak. Háziállatait gyakran elragadták a mélysötét trópusi éjszakákban. Az idegen úr, akit csak Don Extranjerónak (Idegen Úrnak) hívtak a háta mögött a maradék helybeliek, kezdte megelégedni a dolgot. Bármit követett is el birtoka védelmében, mégse lelhetette örömét benne. Éjszakánként parázsként villogó szemek közeledtek, és már annyian, hogy ő maga is kezdett félni. Azt is tudta, hogy azok, akiket ő és zsoldosai olyan barbár módon támadtak le, viszonozni fogják az ő ellenszenvét, és nem fognak segíteni rajta, ha bajba kerül.

Egy napon ő is menekülőre fogta a dolgot. Mint hírlík, volt azért annyi összeköttetése kormánykörökben, hogy visszavásároltatta az állammal a birtokot, amely több más birtokkal egészült ki, s végül egy másik trópusi országba költözött, hogy ott is újrakezdje azt a nemtelen játékot, amit itt majdnem a végkifejletig véghez vitt.

A környék fellélegzett. Nem mintha bármi is jobbra fordult volna. Azok az ügynökök, akik elősegítették Don Extranjero ügyleit, rég felszívódtak, és azok az eszmék se találtak kellő fogadtatásra, amelyeket olyan vad dühvel terjesztett, mivel látható volt, hogy ő is csak magának harácsol, míg a többieket, mindenki mást, tönkreteszi. Ugyanúgy, ahogy az erdőket, az egész vidéket, az egész országot.

Nemcsak a trópusi idillnek lett vége, hanem az idegen betolakodó uralmának is. Az egész ország mást akart, mint amit rákényszerítettek. Modern kifejezéssel úgy mondják, hogy rendszert váltottak. Olyasmi volt alakulóban, amit már akartak az emberek, csak sokat kellett még dolgozniuk rajta, hogy valóban ki is alakuljon.

A maradék őserdő mélyén, amit nem tudtak elpusztítani, valami ősi, földalatti erő lépett működésbe. Nem értette más, csak az indiánok. Ők hittek és bíztak őseik erejében és bölcsességében. Egészen pontosan az a hely volt, ahol Don Pedro egykor erdei házacskát szeretett volna építeni. Ő, aki jó kapcsolatot ápolt a természettel, ráértett valamire, aminek ősi jogához viszont neki se volt köze. Hatalmas romváros rejtőzött a dzsungelben, a föld mélységes mélyén. Sok tízezer éves település volt ott, óriási kincseket takarva. Szerencsére olyan mélyen, hogy még a műholdas műszerek se voltak képesek észlelni. Nem is tudták meg soha, hogy a legelső földi civilizáció romjai fölött pásztáznak.

Az őserdő megőrizte titkait. Nem hagyta, hogy a kíváncsiskodó, szenzációéhes népség betolakodjon oda és mindent felforgasson. Az ősök hamvait tiszteletben kell tartani. De mivel ezt önmaguktól nem látják be az emberek, kénytelen ő maga intézkedni, hogy ez így legyen. Az ősi város egyre sugározza

azt az erőt, amelytől önmagát fosztotta meg az emberiség. Az erdő soha nem akarja megmutatni, mi mindenre voltak képesek az elődök, akiket a felszínes és előítéletes utókor ugyanúgy lenéz, mint ahogyan az ott letelepedett és egy darabig ott élt rabszolgatartók foglyul ejtett munkásaikat.

Az erdőknek hatalmas ereje van. Égből és földből nyerik azt az erőt, amely minden értelmes embert tiszteletre és hódolatra készítet. Ők a Földanya bölcs gyermekei. Ágaik és gyökereik roppant erejűek, leveleik lengék és éteriek. Don Pedro lelke néha, holdfényes éjszakákon, amikor sejtelmes árnyak bolyonganak a földön, megjelenik azon a helyen. Most már nyugodtan elmélkedhet rajta, miféle rejtélyes erők is élnek és hatnak odalent a föld mélyében.

Csak meg ne sűgja soha senkinek!...

Maxi

Ormótlan pofájú, csúf korcs kutya őrjöngött a kerítés mögött. Az utcán haladók visszarettentek tőle, sietősre fogták lépteiket, majd amikor már tisztes távolságban tartottak, cifra káromkodásokkal illették Maxit. Ő erre még jobban felemelte a hangját, nem kímélve senki délutáni nyugalma. Igaz, nem is igen akadt olyan ember a környéken, aki sziesztázott volna. Mindenki dolgosan végezte teendőit. A falucska rendje ezt kívánta, és ez alól senki nem vonta ki magát.

Miután a járókelők már messze jártak, Maxi kényelmesen körbejárt az udvaron, mint aki sikeresen megőrizte gazdasszonya területét. Mintha elégedett lett volna ezzel, megnyújtotta kissé az inát, peckesen járt-kelt, akár a tyúkudvarban a kakas, de mivel senki nem figyelt rá, hát elvonult az ólához. Onnan tartotta szemmel az utcafrontot. Nem mintha a hallására és a szimatára nem támaszkodhatott volna, azért fel-felpislantott, hogy a szeme se lustuljon el. Igaz, hogy most már inkább fél szemmel figyelt, az is elég volt egy rövid szunyókáláshoz. Csak néha-néha hessentett el pár szemtelen legyet, amelyek éppen a szeme környékét csipdesték. Aztán megint elnyomta a buzgóság, de csak kicsit. Fülel éberrel figyeltek, álmában még hegyezte is őket. Semmi nem kerülte el a figyelmét.

Nagymama azt mondja, hogy Maxi megérzi, ki milyen ember. Csak a rossz szándékúakat ugatja meg olyan agresszíven, másoknak csupán pár udvarias vakkantás jár. Hogy honnan tudja ilyen pontosan? Hát a szimata az, ami nem csalja meg. A tolvajnak többnyire ápolatlan a ruhája, nemcsak a lelke. Folyton fél, hogy lebukik, ezért olyan szaganyagokat, kémiai üzeneteket bocsát ki akaratlanul is, ami elárulja. Az egészen profi kutyatársak kiszimatolják még a nagy betegségeket is, így segítik az orvosok munkáját.

Nagymama jött elő a kert távolabbi végéből. Topogott kissé, hogy leverje fekete tornacipőjéről a földdarabokat. Volt sárhúzó is a kertkapunál, de most nem kellett. Még pár csuszolás, toppantás a téglajárdán, aztán indult előre, a kút felé. Zöldséget hozott a kötényében, azt akarta megmosni. A kút mellett a földön egy kosár állt, abba helyezte el a zöldségeket. Ki tudja, mit gondolt, hogy épp estére szedte fel őket, ő tudná megmondani. Maxi farkcsóválva közeledett hozzá. Nagymama hagyta. Majd rá is sor kerül. Előbb leszedte a répa és a karalábé levelét és behajította a tyúkoknak. Lett is nagy kotkodácsolás, tülekedés. Mindegyik részesülni akart a váratlan ajándékból.

Nagymama egy vödör vizet húzott fel a kútból. Maxi bele akart inni. Nagymama arrébb tessékelte:

-Várj már sorodra! Vidd odébb azt a lapos pofádat! Nem neked húztam. Nehogy beleigya! Előbb megmosom a zöldséget.

Úgy is tett. Maxi hátrébb húzódott kissé, valóban várt sorára. Nagymamával nem lehetett vitatkozni. Az volt, amit ő akart. Ezt tudta minden állat, ember. Tiszteletben is tartották érte. Soha nem követelt olyat, ami értelmetlen lett volna. Utóbb mindenki rájött, miért van igaza. Legfeljebb nem értették azonnal, mit akart.

Maxi természetesen kapott a friss vízből, csak nagymama előbb egy műanyag tálba tette a letisztított zöldségeket, majd rászólt Maxira:

-Hozd ide az edényedet!

Maxi máris futott, és a szájában hozta az ivóedényét, amiből két oldalt csorgott kifelé a maradék langyos víz. Augusztus volt, napközben még erős meleg, és délutánra már nem volt kedve Maxinak, hogy igyon belőle. Most rögtön megkapta a magáét, és heves farkcsóválással és hűséges pillantással köszönte meg Nagymamának, hogy róla se feledkezett el. Hát persze, hogy nem! Ő aztán senkiről. Az egész élete a másokról való gondoskodásról szólt. A kertben növényeket nevelt, az ólakban állatokat. Míg élete párja élt, neki is folyton a kedvében járt. Nyáron is megsütötte a kenyeret és egész kemencére való kelt tésztát, amiből jutott a szomszéd család örökké éhes gyerekeinek is. No de hát igen... a gyerekek kirepültek, ki erre, ki arra lakik a családjával, a Nagypapa pedig... rég a temetőben nyugszik szegény. És a Nagymama kenyeret se süt már. Kinek, minek? Az a kicsi, ami nekik kell, kapható a boltban. Derék pékmester lakik a faluban, nem sajnálja ki a hozzávalókat, jó házi kenyeret süt... Igaz, kenyér... maradt még Maxinak is délről, azóta már megszikkadhatott kissé, de nem baj, jó foga van neki, meg tudja rágni.

Lassan beballagott a házba, vitte a mosott zöldségeket. Kisvártatva megjelent a lépcső aljában, kezében jókora kolbászsíros kenyér.

-Nesze! – tartotta oda Maxinak, aki elvette a kezéből a neki szánt ételt. Így szoktatta Nagymama. Csak tőle vehette el, nehogy megmérgezze valaki, vagy magához édesgesse, hogy amikor jön, ne jelezzon a kutya. Tudta ezt jól Nagymama, és tudta Maxi is. Rend volt a portán. A kutyát rendre kellett szoktatni a saját érdekében. Nagymama ugyan nem félt senkitől. A falujukban nem sokan akadtak, akik ne viszonozták volna jólelkű segítségét. Igaz, most már ő szorult volna erre, de gondosan titkolta. Nem kell azt tudni senkinek. Majd ő elboldogul, amíg a Jóisten segíti, aztán meg magához veheti, ha már nem bírja magát.

Maxi mindenhová kísérte a Nagymamát, de a házba nem mehetett be. Nem hiányzik, hogy mindent összesározzon rossz időben, amúgy meg figyeljen jól odakintről, ki jár a ház körül! Ma már másmilyen idők járnak. Nem lehet úgy nyitva tartani mindent, ahogy korábban. Azelőtt meg se az ajtót, se a kaput nem kellett bezárni. Az éjszaka nyugodt volt, mindenki azon volt, hogy kipihenje a napi fáradalmait. Egy lélek se járt, amikor leszállt az éj.

A Nagymama egy napon ágynak esett. Hetvenhét éves volt. Sokat dolgozott életében, és a szervezet, meg talán a Jóisten is azt mondta, hogy elég lesz már, eljön az ideje a pihenésnek. Az egyik lánya gondozta, és az unokák is eljöttek látogatóba a városból. Csak ültek az ágya mellett és igyekeztek jó kedvre deríteni a Nagymamát. Néha sikerült is, máskor meg mintha nem is hallotta volna őket, mintha valaki mással társalgott volna. Szava nem volt, csak néha tett egy-egy kézmozdulatot, mintha a beszédét kísérte volna ezzel a gesztikulációval. Az arcjátéka is arra vallott, hogy valaki mással kommunikál.

Nagymama szobájához kész labirintus vezetett a házban. Az udvar felől lépcső kanyarodott fel a verandához, abból nyílt a konyha. A konyhából fürdőszobába lehetett belépni, s csak onnan a Nagymama szobájába. Miközben az unokák csendesen figyelték, hogy piheg a nagymamájuk, egyszer csak nyílt az ajtó, és berontott rajta Maxi. Egyenesen az ágyhoz futott és nyalni kezdte a Nagymama kezét, ő pedig egyre csak simogatta a hűsége állat fejét. Hamarosan megjelent azonban Sára asszony, és csúnyán ráripakodott Maxira.

-Kifelé! Azonnal takarodj ki innen! Nem tudod, hogy nem jöhetsz be a házba?

Szegény Maxi azonnal tudta a regulát. Takarodott ő farokbehúzva, de az ajtóból még folyton visszavisszanézett. Azaz hogy egymást nézték a Nagymamával. Senki nem szólt a védelmében, a Nagymama meg már túl gyenge volt ahhoz, hogy vitatkozzon a lányával. Ő ápolja, utána is ő lesz az úr a házban. Maxi aznap kikapott. Alaposan kiporolták a bundáját, nehogy még egyszer betegye a lábát a tiszta szobába.

Az unokák elutaztak, a ház Sára asszonyra maradt, Maxival pedig nem törődött senki. Sára nem szerette az állatokat. Semmilyen állatot, csak a csirkéket. Azokkal elbeszélgetett, mikor ráért, de a macskákat kimondottan ellenszenvesnek találta, a kutyát pedig azon gaztevőnek, amelyik csak letapossa a virágokat a kertben. Arra senki nem gondolt, hogy a Nagymama kezébe adjon egy darab ételt, amivel naponta megkínálhatja Maxit. Csak utóbb jutott eszébe az egyik unokának, mikor már otthon volt.

Maxi hosszasan sírt, amikor a Nagymama meghalt. Még a temetés után is, napokon át. Ételt ezután se fogadott el senkitől, hiszen ehhez volt szoktatva. Aztán egyszer csak eltűnt. Kisurranhatott a kapun, amikor a rokonok mentek el, vagy kapart magának valami részt, ki emlékszik ma már, hogy csinálta? Napokkal később találtak rá a temetőben. A Nagymama sírján feküdt. Már nem élt. Onnan vitte el a sintér nagy szitkozódva.

Hogyan ne írjunk drámát?

Satyricon mesternek valóságos márkavédjegye volt a bozontos fekete szemöldöke. Az alól nézett ki a világra, amelyből elsősorban a színház jutott ki neki. Ő maga Molière-i alkat volt: szikár, már-már csontvázszerű testén vékony nyakon jobbra-balra ingó fej, aszott karok, pipaszárláb, a feje kopasz, és a szemöldöke alól szúrós, fekete szemek vették célba a világot. Nem is volt népszerű, mégis sokan kedveskedtek neki, mert igen jelentős, magas körökkel tartott kapcsolatot, tehát félték tőle a kollégái.

Megjelenése nem gátolta abban, hogy megkapjon bárkit, akit kiszemelt magának. Férfit, nőt egyaránt. Szerep nem osztódott ki az ő rábólintása nélkül, és ha egyszer megharagudott valakire, az többé nem állhatott meg előtte. Maga volt a megtestesült Mephisztó, így hát a híre is épp ilyen volt. Véleményét kinyilatkoztatásként közölte mindenkivel, lett légyen az illető segédszínész vagy miniszter. Mivel a tekintete mindenkibe képes volt beleszuggérálni az akaratát, valóságos atyaúristennek képzelte magát, és ebben a minőségében sokan mások is hittek.

Az emberek hajlamosak összekeverni a tálentumot a kánon által elfogadtatott mércével, és a szekere-tolt embert a zsenivel. Ennyi már biztos belépő a halhatatlanok panteonja felé vezető bejáratig. Igaz, annál tovább nem, mert azon a bizonyos küszöbön túl már isteni erők hatnak, és azok nem bocsátanak be oda akárkit.

Satyricon mester viszont még a kapu innenső oldalán át élt, és mit se törődött a halhatatlansággal meg az isteni erőkkel. Ő ateista volt. Rendületlenül hitt a saját képességeiben, és elutasította azt a lehetőséget, hogy minden tehetség csakis Istentől származhat. Könnyű volt neki, mert az a társadalom, illetve annak vezetősége is hasonló elveket vallott, amelyben élt. Mindent tagadtak, ami nem ők voltak, és bármit képesek voltak dicsőíteni és isteníteni, ami közülük és belőlük származott, mindegy, bármekkora bunkóság és tehetségtelenség volt is az, nekik bejött. Mivel minden létező szintet erőszakkal elfoglaltak, mindenkivel a saját dicsőségüket hirdették, így egy időre az esendő kisemberek tömegei dőltek be nekik és harsogtak velük együtt a dicshimnuszokat. Tomboló éljenzésben, tapsviharban törtek ki, mintegy vezényszóra, és bármennyire fájt is a tenyerük, nem merték abbahagyni, amíg le nem intették őket, vagy valamelyik nagy fejes így nem tett, tehát ők is követhették.

Satyricon mester tehát a rendszer kegyeltje volt. Korábban senki nem figyelt fel a tehetségére, de amikortól fogva az övéi dirigáltak, neki minden szabad volt. Szabadon játszott, szabadon rendezett és szabadságában állt másokat megbuktatni vagy fényes karriert biztosítani a számukra. Élt is a lehetőséggel, így eléggé kontraszelektált társaság díszlett körülötte, rendezéseivel pedig gyakran elborzasztotta a közönséget. A kritikusokat nem, mert azok csak róla és az általa futtatottakról írtak jókat, aki viszont nem állhatott meg Satyricon mester előtt, arról mindig lehúzták a vizes lepedőt. Kialakult egyfajta új színházi nyelv, amelyről azt állították, hogy „tök modern”, és kultiválói sikeresen behúzták a csőbe a sznobokat, akik egyébként se a műélvezetért jártak színházba, hanem hogy ruhatárukat, ékszereiket mutogassák, s hogy befogadja őket az ún. „magasabb társaság”. Úri osztálynak már nem merték nevezni, mert az kiment a divatból, s éppen Satyricon mester vezénylete alatt. Ő meghirdette a fő-fő modern művészetet, ami nem jelentett egyebet, minthogy mindent ellenkezőképpen csináltak, épp csak hogy nem jöttek be hátrálva a színpadra a színészek, és azért előadás végén mégis csak leeresztették a függönyt, nem pedig felvonták.

Azért nemcsak rossz tulajdonságai voltak Satyriconnak. Akiket kedvelt, azoknak szép pályafutást biztosított, és elfogadtatta őket a kritikával is. Azt nem tudjuk, mi volt az ára ennek, de nem is firtatjuk, mert méltatni is akarjuk a mestert, nemcsak ironizálni fölötte. Kihívta viszont az értelmes és tehetséges nemzedék tagjainak haragját maga ellen, akiket nem tudott, s talán nem is akart magához édesgetni. Talán tartottak tőle, hogy túl nagy árat kellene fizetniük az érvényesülésért, vagy csak mindent a maguk feje után akartak csinálni. Ezek az ifjak rendszeresen összejártak, és folyton azon tanácskoztak, hogyan újíthatnák meg a drámaírást, amely Satyricon és hozzá hasonlóan vonalas társai keze nyomán ugyancsak sematikussá kezdett válni. Mit szépítsünk... már az is volt.

Volt egy nagy hátránya a fiataloknak. Nemcsak a vágyott sikertől voltak elzárva, hanem még szegények is voltak. Nem tudtak megengedni maguknak olyan passziókat, minthogy rendszeresen megvendégeljék a sajtómunkásokat, ahogyan Satyricon is tette, hanem leshették, hogy őket mikor hívják meg egyáltalán ilyen helyekre. Így a velejéig romlott sajtó se hajlott feléjük. Nem merték volna megdicsérni őket, mert akkor Satyricon mester egyből megvonta volna tőlük ezeket az agapékat. Volt ugyan pár fiatal köztük is, akik maguk közt csak apagének nevezték Satyricon vendégségeit, nem is túlzottan leplezve, hogy az „Apage, Satanas”-ra való utalással kifejezetten sátáni figurának tartották Satyricont.

Az ifjú mellőzöttek meg csak üldögéltek a maguk közt is nyilvánosan is csak Gödörnek titulált egyetemi kocsmában, és szövögették terveiket, hogyan üthetnék ki a nyeregből Satyricont, akinek helyzete megingathatatlanak tűnt. Akkor még. Elindítottak hát egy vitasorozatot ezzel a címmel: „Hogyan ne írjunk drámát?” Ebből is látható volt, mennyire unják a sokak által lejárt lemeznek tartott satyriconi színházat.

Egyszerű lett volna mindent a visszájára fordítani és nekik is ellenkezni az előző kurzussal, de amint említettem, ezek tehetséges fiatalok voltak, nem afféle értelmetlenül lázongók, akik csak abbeli frusztrációikat akarják feldolgozni kirohanásaikkal, hogy nekik nem jutott elég nő. Elveiket rendszerbe foglalták hát, és új kánon volt kialakulóban. Ezt már nem lehetett csak úgy lesöpörni az asztalról, mert még „A Szakma” is felkapta a fejét és elgondolkodott rajta, hogy a színházi életnek valóban meg

kellene újulnia. Bármekkora tapsvihar kísérte is a sematikus darabokat és mesterkéltnéző pózokkal teli alakításokat, odabent, a lelke mélyén mindenki benn volt egy hiányérzet.

A lázadás első stációját az volt, hogy az érzelmentesített darabok díszletmentes színpadai helyett klasszikus enteriőröket képzeltek el a színpadon, ahol kosztümös szereplők igenis megengedik maguknak azt, hogy nyíltan kifejezzék érzelmeiket. A modernkedő nyelvezet helyett preferálták a saját anyanyelvük szépségét és annak gazdag szóincsét, tehát ezzel is éltek. Ugyanezt gondolták a filmművészetről, amelyet valódi művészetként tartottak számon, nem pedig filmiparként, amely sorozatban ontja a semmitmondó, pártos műveket. Náluk a szereplőválogatás, azaz mai szóval casting azt is kizárta, hogy valaki maga előtt lobogtassa a párttagkönyvét, letiporva maga körül kedves kollégáit, akik viszont jóval tehetségesebbek voltak nála.

Második stációjaként úgy döntöttek, hogy nyíltan kifejezik nemtetszésüket, így kollektíven jártak színházba, ahol bizony kifütyülték Satyricon számos rendezését, amiből aztán botrány lett. Kivezették őket a nézőtérről, ami ellen hangosan tiltakoztak, és a példájuk ragadós lett. Előadás közben többen felkeltek a helyükről és velük együtt távoztak. Az ifjak aztán ott maradtak a színház előcsarnokában, s mivel ott tartózkodniuk nem volt tilos, ott beszéltek meg egymással, mitől volt olyan pocskék az előadás, hogy nem bírták tovább nézni. Vitáikba bevonták azokat a nézőket is, akik velük együtt távoztak, így a dolognak híre ment, és Satyricon kellemetlen helyzetbe került.

Magas kapcsolatai ugyan még védték, de azok, akik őt is futtatták, nem szerették a ma már csak lúzernek titulált alakokat, vagyis a vesztesekkel nem közösködtek. Azokra előbb-utóbb a kiközösítés várt. Satyricon ekkor egy ravasz fogással próbálta leszerelni az ellene támadt mozgalmat. Addigra ugyanis már valóságos mozgalom lett az ifjú mozgolódásokból. Az öreg róka úgy vélte, hogy ha megosztja őket, megint csak ő kerekedik felül, az ifjak pedig nem vele lesznek elfoglalva, hanem egymás marásával. Kipécéztet hát magának egyet-kettőt, a csinosabb fiúk közül persze, és meginvitálta őket az irodájába, hogy felkérése van a számukra. Külön-külön fogadta őket, hogy ne tudjanak egymással egyeztetni, és tesztelte őket, vajon megingatja-e őket a busás jövedelemmel járó álláslehetőség. Elcsábítani nem próbálta őket, bár kedve lett volna hozzá, csak éber ragadozóként figyelte az arcukat, hogyan reagálnak arra, amikor dicséri a képességeiket, s hogy mennyi dicséretet hallott már róluk volt tanáraiktól.

Az ötlet jó volt, de az ifjakat se ejtették a fejük lágýára. Átláttak a szítán és miután meghallgatták Satyricon semmitmondó hízelgéseit, körmönfont mondatait, egyszerűen felálltak és beintettek neki.

Egyetlen fiú akadt köztük, aki nem tudott nemet mondani Satyriconnak. Ő volt a csoportban a tégla, s neki ez valóban nagy lehetőséget kínált. Ők ketten rögtön szót is értettek egymással, és Satyricon örökös „friss hús-éhsége” is kapott némi elégtételt. Igaz, a fiú korábbi állását elvesztette, mivel a fiatalok többé nem álltak szóba vele, tehát jelenteni se tudott róluk, így Ragadványi onnantól fogva ki volt szolgáltatva Satyricon kegyeinek és kéjsóvárságának.

A kis kör egyre népszerűbb lett, és bár országosan kiment a körlevél minden létező kulturális szervnek, színháznak, színjátszó körnek, s talán még az egyházaknak is, hogy ennek és ennek a fiatalnak mindennemű ambícióját le kell törni, színházi munkát nem szabad adni neki, valahogyan mégis érvényesülni kezdtek. Ahogyan a színházban is akadtak olyanok, akik egyetértettek füttyeikkel és fujjzásaikkal, ugyanúgy az egyetemi klubokban, ifjúsági rendezvényeken egyre többen csatlakoztak hozzájuk. Satyricon ezekkel szemben tehetetlen volt. Annyira utálták már, hogy fel se merülhetett az a gondolat, hogy vele bármiben közösséget vállaljanak.

Változtak az idők. Satyricon kezdett kimenni a divatból, a fiatalok újromantikus hulláma viszont hatni kezdett, és akár úgy is mondhatnánk, hogy divatba jött. Nagy riadalmat keltett ez az addig egyeduralkodónak tartott Satyricon és társai köreiben: mi lesz, ha menesztkik őket? Hogyan tovább, ha nem ŐK mondják meg, mi az egyetlen és megdönthetetlen dogma? És egyáltalán, hogy merészelik? Hogy mernek ellenállni és szembeszegülni velük, akik élet és halál urai a kultúrában? Hiszen ők utaznak külföldre, és a sajtó csak az ő nevüket említheti, mindenki mást már rég félresöpörtek az útjukból. Akiről ők azt mondják, hogy nem frankó, az, ugye, nem is létezik?! Azt tuti, hogy nem fogják elfogadni nyugati körökben sem.

Eleddig így is volt, de ifjaink már tudták, hogyan, melyik irányból fognak úgy betörni az ismertség eddig kisajátított fénykörébe, hogy Satyricon és pártfogoltjai meg büntársai lebévülnek a döbbenettől. Egy, azaz több alkalommal megismerkedtek külföldi kollégáikkal, hozzájuk hasonló fiatalokkal, és mit ad Isten, szót tudtak érteni egymással! Mikor elmondták nekik, hogy nem hagyják őket érvényesülni, hanem szándékosan elhallgatják és elhallgattatják őket, s hogy nemcsak azok a dogmává merevült elvek léteznek a honi színjátszásban és kultúrában, hanem vannak alternatív elképzeléseik is, külföldi kollégáik meghívták őket vendégszerepelni. A fiatalok örömmel kaptak az alkalmon, s csak annyit kértek, hogy egyelőre ne csináljanak túl nagy reklámot nekik, mert akkor ők

nem kapnak útlevelet. Turistaként fognak utazni, s még ha meg is büntetik őket, mikor hazajönnek, teljesen nem tudják már eltitkolni a létezésüket.

Igaz, így kisebb lélegzetű művekre és kevés szereplős darabokra vállalkozhattak csupán, de még így is nagy feltűnést keltettek újszerű megoldásaikkal. Mondhatni, megtört a jég, és megnyílt előttük az érvényesülés útja. Satyricon tajtékzott. Mondják, több nyugtatót és antidepresszánt is bekapott, mikor ezt a hírt vette. Bezárkózott a szobájába, ahol több tucat poharat és egy teljes teáskészletet is földhöz vert. A takarítónő nagy szitkozódva tüntette el a nyomait másnap. Satyricon viszont sürgősen bejelentkezett jelentéstételre nagy magas pártfogójához, hogy együtt kiagyaljanak valamit.

De akkor már nem lehetett tenni semmit. A külföldi sajtó olyan ösztüzet zúdított rájuk, s nemcsak nyugatról, hanem keletről is, hogy attól mindenki megdöbbsent. Mindent lehoztak, hogyan gáncsolják a fiatalokat, s hogy nem hagyják érvényesülni őket, hogy a botrány óriási hullámokat kavart. Satyricon széke megingott. Minden hangulatjelentésben az állt, hogy szívből utálja már mindenki. Satyricon keményen inni kezdett. Jobban mondva, nem most kezdte, hanem már jóval korábban, de miután felmondtak neki, azaz érdemeire való tekintettel nyugalmazták és egy jelentős érdemrenddel kidekorálták horpadt mellkasát, mehetett, amerre látott. Még nyugati útlevelet is kapott, hátha önként lelép.

Ellentmondó hírek keringtek róla, hogy külföldön halt-e meg, vagy a saját hazája fővárosában. Idült alkoholizmusa aztán megtette a magáét. Látták a lakása előtt kóvályogni, majd le- s fel a lépcsőházban, mikor éppen túlságosan nekikeseredve elmúlt fénykoráról fantáziált. Senkihez nem szólt, sőt olyan részeg volt, hogy meg se ismert másokat olyankor. Aztán bejelentették, hogy hosszas szenvedés után jobblétre szenderült a nagy Satyricon.

A fiatalok már eddig se törődtek túl sokat vele, mi van az öreggel, tették, amit elgondoltak, és valóban sorra megvalósították a terveiket. Egy dologban egyhangú volt a véleményük: hogyan nem szabad drámát írni? A döntés egyszerű volt és megvétőzhatatlan. Nem szabad ripacs főszereplők számára csapnivaló darabokat írni. Előadatni és egy országgal bevetetni, hogy az az egyedüli helyes irány és ízlésvilág, pláne nem.

Szerenád

Szép csendes nyári éjszaka volt. Már mindenki nyugovóra tért a városka lakói közül. Az éjkiáltó is rég elmondta mindenkinek, mire vigyázzon, aztán ő is elhúzódott vackába, melyet a város biztosított számára. Neki nem is kellett több. A nem túl jövedelmező, de biztos állása megvolt, és ő már nem is várt semmi egyebet, mint ezt az öregkori biztonságot. Ha megbetegszik, valaki csak gondját viseli, s ha meghal, majd eltemetik szerényen.

Mélységes csend hullott a kisvárosra és az azt körülvevő tájra. A hold sötét felhők között bujkált, de időnként szépen megvilágította őket és a csillagok is láthatóvá váltak kis időre. Aztán ismét a sötétség és a csend. Halk, óvatos léptek hallatszottak, egyre közeledtek Lauretta

házához. Jobban mondva édesatyja házához, ahol a fiatal leány is élt a családjával. Az aranyműves háza nem volt nagy, de szép elrendezésű, s hozzá csinos kert tartozott. Négy lányt nevelt, és csak egyetlen fiában bízhatott, akinek továbbadhatta tudását és családi üzletét. Simeoni mester megbecsült tagja volt a városkának. Munkáját szépen fizették. Ha a fia beletanul az aranyművességbe, és katonának el nem viszik, talán a lányoknak se lesz nehéz élete. Azért inkább abban szeretett volna biztos lenni, hogy jól adja őket férjhez. A felesége és velük élő húga mindent elkövettek, hogy megfelelő nevelést kapjanak. Simeoni úr se nyugtalankodott ezen az éjszakán, hanem mély álomba merülve pihente ki aznap szorgoskodása fáradságait. Most éppen a hercegné számára kellett ékszereket készítenie. Szép megrendelés volt, és ő bizonyítani akart, hogy méltó a megtiszteltetésre.

Lauretta két húgával együtt aludt egy nagyobb szobában. A legkisebb lányka a nagynénivel egy másik, kisebb szobában lakott, így gyakran kimaradt az esti sutyorgásokból, amit néneji folytattak egymással. Lauretta tizenhét esztendő volt, Carletta tizenöt, Marta tizennégy. Csak ő, a kis Renata hált külön tőlük. Ő még csak tízéves volt, a nagylányos témák őt még nem annyira érdekelték, bár roppantul kíváncsi volt rá, mit tudnak annyit nevetgélni még lefekvés után is a nővérei. Nem tudhatta, hogy ez az ő korokban természetes. Nincs az a süldő lány, aki meg tudná állni legalább kuncogás nélkül, ha férfiakról, fiatalemberekről esik szó, s főleg, ha az ifjú az ő nyomukban jár.

Laurettának is akadt már lovagja. Szép termetű, csinos ifjú volt, de túl sokat nem tudott róla. A néni úgy vigyázott rájuk, mint egy sárkány. Legfeljebb távolról tudta követni őket, mikor templomba mentek vagy látogatóba valamelyik ismerőshöz, rokonhoz. A néni szigorú szeme mindent észrevett, de szeme egyetlen éles oldalvágásával azonnal letörte az önbizalmát akármelyik jelentkező hódolóknak. Tisztességes ifjak csak tisztességes úton közeledjenek a lányokhoz, elvégre mindennek megvan a maga rendje. A fiatal emberek azért csak összegyűltek a templom előtt vagy a városka terein, és biztatták egymást. Ha a leányok nem biztathatják őket, mert komoly felügyelet alatt tartják őket, nekik kell megtenniük az első lépést, hogy megismerkedhessenek velük.

Robertót is így tüzelte fel a társasága, hogy merészebb lépésre szánja rá magát. Mivel híres volt mandolinjátéka, úgy vélték, hogy a legjobb ismeretség úgy alakul ki, ha szerenádot ad szíve kis hölgyének. A zene nagy kerítőmester. Nincs az a női szív, ami el ne olvadna tőle, s ha a leányzó már érdeklődést mutat, talán annak is szerét ejti, hogy Roberto bemutatkozhasson a szüleinek. Roberto jó házból való ifjú volt, Lauretta családjának nem sok kifogása lehetett ellene, csak még mindketten igen fiatalok voltak.

A szerenád azonban alaposan meg kellett szervezni. Előbb ismerni kellett a ház elrendezését, és mindjárt az elején felmerült egy komoly akadály. Roberto lefizette az aranyműves cselédjét, a nagyszájú Tinettát, hogy árulja el, a ház melyik részén lakik Lauretta. Tinetta nagy csalódást okozott neki, mikor felfedte előtte, hogy a nagylányok egy udvarra néző szobában alszanak, így hát az utca felől nem adhat neki szerenádot. A háztetőre meg csak nem mászhat fel, mint egy kandúr, abból nagy harag lenne, a felbőszült atya elkergetheti, akár el is páholhatja. És nem is illene egy tisztességes nemesifjúhoz, akinek tiszták a szándékai. Az udvarra megint nem léphet be, mivel a család számára még idegen. Éjszaka amúgy is zárva a kapu, tehát valami mást kell kieszelnie.

Lauretta és húgai szobája valójában az emeleten volt. Az alsó szint nagy részét ugyanis édesapja foglalta el a műhelyével és egyéb helyiségeivel, amelyekre azért volt szüksége, hogy ott fogadhassa az ügyfeleit, meg hogy ott tárolhassa azokat az anyagokat, amelyekre a mesterségéhez volt szüksége. A konyha és a kamra is a földszinten volt, csak az udvar hátsó traktusában, ahol nyugodtan ellehetett az Édesmama, meg a konyhai személyzet, anélkül, hogy találkoztak volna a mesterhez betérő ügyfelekkel. Az udvar első részét dús lombosított cserjék választották el az udvar másik felétől, és egy állványzatra sok virág volt felfuttatva, ami szintén takart, így annak szövén nem hatolhattak át kíváncsi tekintetek. Az ügyfelek közvetlenül a kapualjából léphettek be egy ajtón keresztül Simeoni mester műhelyébe. Irodája is onnan nyílt, tehát a vendégeknek nem is volt semmi keresnivalójuk a család részére fenntartott udvarrészben.

Roberto azon is gondolkodott, hogy rendel valami ékszert a mestertől, de éppen emiatt vetette el a gondolatot. Ha be is jutna a házba, mert miért is ne juthatna be egy megrendelő, tovább nem

léphetne, hanem vissza kellene fordulnia dolgavégezetlen. Azért az ékszerrendelés nem rossz ötlet. Egy szép műremlere való felkéréssel meglágyíthatná az apa szívet is, aki végső soron majd dönteni fog, ha kérőként is jelentkezik nála.

El kell mondani, hogy mivel ez egy régi történet, Roberto igen sokáig töprengett, mielőtt kieszelte volna a pontos tervét. Jobb is, hogy így tett, mert akkoriban, és épp Itáliában, nem volt szokásban a könnyelműsködés. Aki mégis erre vetemedett volna, azt egyetlen lányos apa se vette volna komolyan. Márpedig neki feltétlenül meg kell ismerkednie a lánnyal! Nála édesebb teremtést még nem látott életében. A cinikus mai olvasó persze azonnal rávágja: ezzel minden szerelmes így van. Ezek a történetek is oly sablonosak, hogy a sok operettet, zarzuelát látott, romantikus lányregényt olvasott ember előre tudja is a következő lépést, és a maga módján unja. De ez most nem az ő ideje, hanem a szerelmeseké. Merthogy a történet arrafelé veszi irányát, hogy hamarosan kitörjenek az érzelmek, és a szenvedély vezérelje a fiatalokat a józan ész helyett.

Robertónak egyetlen támpontja, azaz magaslati helye maradt. A ház előtt, közvetlenül a kapu előtt állott egy fa, amelynek ágai ránézésre stabilaknak mutatkoztak. Arra csak nem tilos felmászni. Annak ágain kényelmesen elhelyezkedve elő tudja adni szerelmes dalát, és a lány is rálát a fára, s talán a cinkos holdfény segítségével őrá is. Onnan be tud hajítani egy csokor rózsát is az udvarra, és amíg azt valaki felveszi, ő gyorsan elinalhat, mielőtt Simeoni mester lefülelhetné és lekergethetné a fáról.

Más lenne a helyzet, ha a barátai is elkísérnék, mert annyian nem férnének el a fán, és nem is kellene. Elég, ha a lány őt megpillanthatja. Micsoda romantikus jelenet! Igaz, minden gyakorlati érzék híján gondolhatta ezt, mert a sötétben a lány ugyan nem sokat láthatna meg, és a fán dalolászó ifjú is vajmi keveset lát olyankor, hiszen a fa lombja takarja előle a látványt, és Lauretta a házat se hagyhatja el, mert azt nem illik. De a szerelmes lélek célratörő, és nem sokat ad a részletekre. Fontos,

hogy nekik alkalmuk nyíljk a találkozásra, akár ebben a kétes értékű formában is, onnantól fogva pedig két szerelmes szív dobbanásai határozzák meg, mi történhet azután. Igaz, ebbe a szigorú atya is beleszólhat, de ha el találja csípni, legfeljebb bocsánatát kéri, és mindent bevall. Aztán, ha megengesztelődik a mester, talán csak bebocsátja egy mostmár hivatalos látogatásra, amikor szóra bírhatják a lányt is, hajlik-e felé a szíve. De miért ne hajlana? Az ifjak ritkán tartanak attól, hogy nem, mert a szerelmes szív igen kemény páncéllal van felvértezve. Vakon hisz a szerencséjében, és a saját vonzerejében is. A józan mérlegelés csak aztán következhet, ha szorult helyzetbe kerül.

A zenekarral kísért éji zene ugyan vonzó lehetőségnek tűnt Roberto számára, de aztán mégis elvetette. Ha az őket üldözőbe vett Simeoni mester valamelyik barátját kapná el, esetleg rá gyanakodna, és vele vetetné el a lányát, azt nem élné túl. Jobb lesz egyedül próbálkoznia. S hogy miért kell elmenekülnie a helyszínről, azt maga se tudná megmondani. Ennek az első találkozásnak az a lényege, hogy a lány hajlandóságát megtapasztalja. Azt nem hiszi, hogy gyertyával visszajelezne, hiszen szigorú őrizet alatt van, de a szerelmes szív megérzi a másik szív dobbanásait még egy nagyon nagy tömegben is. S minél közelebb kerül hozzá, annál tisztábban hallhatók ezek az árulkodó jelek.

Szegény Simeoni mester nem is sejtette, mikor ezen a szép meleg nyári éjszakán végre nyugovóra tért, micsoda szcénának lesz kitéve, miután felverték legjobb álmából! A nagyjelenet azonban nem váratott sokáig magára, mert a lángoló ifjú türelmetlenül várta ezt az éjszakát, és bármilyen baj érné, akkor is megkocáztatná, hiszen csak az nyerhet, aki bátran belevág a dologba.

Roberto fel is készült mindenre. Volt holdfény, jótékony felhők, amelyek olykor eltakarták a tolakodó világítást, csend volt, kellemes meleg, és a barátságos kőrisfa is ott állt a Simeoni-ház kerítése mellett, szinte hívogatta őt, hogy másszon fel rá. A hóna alatt a mandolin, a kezében szépséges rózsacsokor, tehát rászánta magát eddigi élete legbátrabb cselekedetére. Elhelyezkedett a fán, igaz,

nem volt túl kényelmes, de a hátát meg tudta támasztani, csak még azt nem tudta, hogy a szerenád előtt hajítsa-e be a csokrot vagy annak végeztével. Úgy gondolta, hogy jobb lesz utána, mert akkor már figyelheti Laretta az ablakából, vagy legalább annak függönyei mögül, és egy berepülő csokor felkelti majd a figyelmét, míg ha előtte ad túl a virágon, ami kezdte egyre kényelmetlenebbé tenni a várakozást a fa lombjai között, akkor legfeljebb reggel veszik észre, amikor a virágok rég ellankadtak. A hatás, ugye, mennyire más? De ez a gondolat még logikus volt, ami nem annyira jellemzi a szerelmesek gondolatmenetét.

A kert sejtelmesebbnek nézett ki éjszaka, amikor minden csupa árnyék. Az éj először csak mélykék köpenyébe burkolja a kertet és a vidéket, majd bársonyfeketébe. Most vette észre, hogy amikor a felhők megint beárnyékolják a földet, a kezében virító piros rózsák is szinte feketének látszottak. De hogy fogja akkor észrevenni Laretta, milyen ajándékot kap, ha az ő virágai is feketének tűnnek? Inkább fehéret kellett volna hoznia, amivel egyúttal szíve hölgye tisztasága előtt hódolhatott volna, na de most már mindegy. Nekilátott hát, hogy előadja a szép dalt, a csokrot meg maga mellé helyezte egy ágra.

Roberto valóban nagyon szépen mandolinozott és dalolt. Laurettán kívül minden más női szívet is meghódított volna. Igen ám, de a hangra odarohantak a kerítésen belül a kutyák és hangos ugatásba fogtak. Előbb csak megugatták, majd hangosan vonítani kezdtek a számukra nem kedves frekvenciák hallatán. Úgyhogy Roberto éjszakai koncertje elég csúfos zenekart kapott kíséretnek. Mégis jobb lett volna a barátaival jönnie, annyi embert mégse tudnának túlüvöltetni ezek a piszok dögök, gondolta magában nagy mérgesen. A házból hangos ajtócsapkodás hallatszott, fény is gyulladt, igaz, nem Laretta ablakában. Eljött az ideje, hogy bedobja a csokrot, aztán fusson. Így is tett, de szerencsétlenségére a kutyák kapták el és millió darabra szaggatták a gyönyörű virágokat.

Simeoni mester csoszogott ki a házból. Hálóköntöst és hálósipkát viselt.

-Ki van odakint és mit keres erre?

A kutyákat szétkergette, és a virág maradványait konstatálva a fejét csóválta.

-Miért nem válaszol? És egyáltalán hol van?

Roberto előbb mukkanni se mert. Megpróbált lecsusszanni a fáról, de a köpenye beleakadt az egyik ágba. Márpedig innen le kell jutnia. Nincs más hátra, szólania kell.

-Én vagyok, uram. Fennakadtam a fán – nyögte ki vékony hangon.

-Melyik fán? – tudakolta a mester.

-Idekint a kapu előtt – folytatta még jobban megriadva Roberto.

-Idegen vagy városbeli? – faggatta tovább Simeoni mester.

-Idevaló vagyok, a Caldieri család fia, Roberto.

-Ejnye, fiam, hát nem találtál tisztességesebb módot, hogy a házam közelébe férkőzz?

-De, igen, uram, nagyon szeretném, s ha adna rá módot, hogy hivatalosan is bemutatkozzam, hát...

-No, egyelőre csak mássz le onnan, és menj haza lehiggadni! Gondolkodj el rajta, illik-e ilyen botrányt kavarni éjnek évadján egy tisztességes lányos ház körül! Aztán valld be atyádnak, mit tettél, és velem beszéld meg, mi az illendő viselkedés, s hogy szerinte mi a teendő!

-Nagyon köszönöm, uram, hogy ilyen kegyesen bánik velem, de nem tudok lemászni, mert a köpenyem fennakadt.

-Márpedig azt ne várd tőlem, hogy a végén még én szedjelek le a fáról! Ha fel tudtál mászni, akkor lefelé is ugyanaz az út. Legfeljebb hagyd ott a köpenyedet, ezen a meleg éjszakán nem fogsz fájni. A segédeim reggel majd leszedik és érte jöhetsz.

-S akkor remélhetek?

-Remélheted, hogy visszakapod holnap a műhelyemben. Jó éjszakát!

Azzal faképnél hagyta a megszeppent ifjút és komótosan visszaballagott a házba.

Roberto hamarosan visszanyerte elvesztett önbizalmát, és már ki is tudta volna szabadítani a köpenyét, de ezt az alkalmat nem szalaszthatta el. Szép lassan kibújt belőle, leugrott a fáról és futásnak eredt. Csak most jött rá, hogy el is kaphatják az örök, és annak büntetés lesz a vége az

éjszakai mászkálásért. Inalt hát hazáig, és csak azután, hogy már szobája biztonságos mélyén volt, szakadt fel a kebléből a felszabadult sóhaj:

-Úristen! Mit cselekedtem?!

No, másnap meg is kapta a magáét érte Caldieri uramtól! Nem volt más választása, mindent be kellett vallani, ha azt akarta, hogy ne legyen nagyobb viszály a két család között. Édesatyja, heves vérmérsékletű ember lévén, előbb lekevert neki két csárdás pofont, majd alaposan elpáholta, úgyhogy onnantól fogva nem hódító szerelmesnek érezhette magát, hanem megrendszabályozott kisfiúnak, aki a kamrában torkoskodott. De legalább jutott volna neki valami méz! Már azt se tudta, hová legyen, amikor apja, lehiggadván, nekilátott, hogy alaposabban kifaggassa.

-Melyik lányra vettedél szemet?

-Laurettára. Őt kívánom feleségemül.

-Hm. Azért megkérdezhettél volna előbb, fiam. A család rendes, jóra való, de nem nemesi származású. Neked nemes leányt kellene feleségül vened.

-Nem, apám, csak azt ne! Egyedül Laurát akarom! – fogta könnyögőre a dolgot Roberto.

-Ezenkívül el is rontottál mindent. Örülhetsz, hogy nem az öreg Simeonitól kaptál ki, hanem csak tőlem. A szomszédok is előjöhettek volna, akkor meg ki tudja...

-Nem láttam senkit!

-Ők attól még láthattak téged. Egészen bizonyosan az ablakból leselkedtek.

-Azt nem tudom. Fel voltam akadva a fára.

-Micsoda? Még nevetségessé is tetted magadat?! Egyáltalán minek másztál te fára? Csak nem mentél be a Simeoniék udvarára?

-Nem, azt tudom, hogy nem illik. De a leány szobája az emeleten van, és csak így láthatott meg.

-Na, szépen állunk! A fa tetején kornyikálsz, mint egy szerelmes kandúr, s aztán még fel is akadsz. Hát elment a szép eszed? Hogy fogunk most ebből kikerülni?

-Simeoni úr azt mondta, hogy menjek el ma reggel a köpenyemért.

-Hogyhogy? Azt meg otthagytad zálogba?

-Nem zálogba, csak mert nem tudtam leszedni a fáról – lódította Roberto.

-Hát akkor valóban érte kell menned – csóválta a fejét Caldieri úr. – De most már nem engedlek egyedül. Még valami újabb bolondságot találsz csinálni.

-Elkísérne, atyámuram? – reménykedett Roberto.

-Nem, fiam, te kísérsz el engem.

No, lett nagy öröm! Roberto máris azon tüsténkedett, melyik ruhájában mutatna legjobban, de édesapja rámondult:

-Csak ne olyan hevesen! Polgárházba megyünk, nem szükséges annyit cifrálnod!

-De én szeretném biztosítani Simeoni mestert, hogy komolyak a szándékaim!

-Előbb talán engem kérdeznél meg, nem az öreg aranycsinálót, hogy mit szólok hozzá! Meg az édesanyádat is, aki nem is tud semmit erről az éjszakai kalandodról.

-Természetesen. De hogy kérjek bocsánatot, hogy ennyi izgalmat okoztam mindkettejüknek?

-No, ez már más. Arról meg kell egyeznünk Simeoni mesterrel is. Most komoly követelésekkel állhat elő, hogy ilyen szégyenteljes helyzetbe hoztad a lányát.

-Mifélekkel?

-Hát először is, hogy vedd el azt a híres szépséget.

-De hiszen épp azt akarom!

-Ahhoz még fiatal vagy, és a lány is várhat. Húszesztendős vagy, és amint az éjszakai kalandodból látom, egyáltalán nem nőtt be a fejed lágya. Várhattok még egy-két évet.

-De apám!

-Nem házasodhatsz csak úgy hirtelenjében, mert akkor azt fogják gondolni az emberek, hogy vele bujálkodtál, és csak el akarjátok kerülni a szégyent.

-Ó, dehogyis, hiszen ő a legangyalibb lány a földkereken!

-Ugyan, ugyan. Hányat ismertél eddig?

-Mit mondjak? Nem sokat.

-Látod, látod? És mi lesz, ha később megismeresz nála is angyalibbakat?

-Az nem létezik! Olyan nincsen!

-Vagy ha beleszerelmesedsz a komornájába?

-Én?! Abba a tramliba?!

-Csak ne olyan hevesen! Volt már ilyen jobb házaknál is.

-Nem! Az velem nem fog előfordulni!

-Na, akkor készülődj, és elmegyünk levizitálni, meg a köpenyedet hazahozni. De illedelmesen viselkedj, és ne csépled a szót! Majd mi öregek szót értünk egymással.

Roberto boldogan és szorongva készült a nagy bemutatkozásra. Kétségek között hányódott, mert nem tudta, édesatyja mit forgat a fejében, és azt sem, hogy Simeoni mester hogyan fogadja majd őket. Mindkettő úgy hiszi, ő van fölényben. Apja azért, mert magasabb rangú, mint az öreg aranyműves, Simeoni úr meg azért, mert őt sértették meg, tehát neki jár elégtétel. S valóban, mindkét atya ebben a hiszemben volt, de azt nem sejtették, hogy a fiatalok alaposan meglepik majd őket.

A lányok ugyanis büntetésben voltak, mert az ablakban leskelődtek a szerenád idején. Nem tudták, csupán sejtették, hogy ki szerenádozik az utcán. A kőrifalombjai takarták az ifjú arcát, és amikor a kutyák vonítani kezdtek, berontott a szobájukba a néni és úgy lehordta őket, hogy gyorsan eltakarodtak az ablaktól. A kutyák dühöngését is csak hallották, a széttépett csokorról se tudhatták meg, milyen, mert a dühös kutyák ízekre szedték. Csak Tinetta súgta meg nekik, hogy reggel az udvar tele volt piros rózsaszirmokkal, szóval szerelmes üzenetnek szánták.

Simeoni mester alaposan kikérdezte őket, melyikük lovagja lehetett az a pórul járt trubadúr, de egyikük se tudott semmi pontosat, tehát az öregúr megbizonyosodhatott tisztességük felől. Mikor a nénit kérdezte, ő rögtön tudta, ki leskelődik folyton Lauretta után. Roberto nyakon volt csípve. A kalandot van kin számon kérni, s ha még el is jön a köpenyéért a délelőtti folyamán, akkor kell adnia valamit zálogképpen, hogy a bűnjelet semmisnek vegyék és visszaszolgáltassák a gazdájának.

Caldieri úr is tudta, hogy az engesztelés útja valami szép megrendelésen fog múlni. Már ki is tervezte magában, hogy végleges elkötelezettségről azért nem lehet szó. Ahhoz alaposabban meg kell ismernie a leendő rokonságot, és tudnia kell, hogy Lauretta nem olyan kacérfajta leány-e, aki később szégyent hozhatna a családjukra. Nem a Simeoni családra gondolt ekkor, hanem csakis a sajátjára. Annak tisztességéért ő felelt. Simeoni meg ügyeljen a sajátjára. Szóval gyűrűt nem rendelhet Roberto,

legfeljebb egy kis karkötőt, ami ugyan drágább lehet, mert jóval több arany kell hozzá, de a lánc egyúttal érzékelteti a lekötelezettséget, mármint a Simeoniak részéről.

Mindezt akkor gondolta ki, amíg a Simeoni-ház felé tartottak. A kocsisnak megparancsolta, hogy lassan hajtson, nincsen sürgetős dolga. A hintó nagy elegánsan gördült be Simeoniék háza elé. Ott nem volt kocsibeálló, így a kocsisnak az utcán kellett várakoznia. Az öreg aranyműves fogadta őket, és a kölcsönös bemutatkozás után rögtön az irodája felé tessékelte az urakat. Caldieri úr oldalba bökte a fiát, mire Roberto gyorsan, szinte hadarva rázendített:

-Bocsánatát kérem, kedves Simeoni úr, hogy meggondolatlanul megzavartam a családja nyugalma! Higgyc el, nem volt szándékomban ilyen zavart kelteni. Tisztelem Önt és leányát, Laurettát is. Szándékaim komolyak...

Caldieri úr ekkor félbeszakította.

-Kérem, erről majd később!

Simeoni mester rögtön észrevette, hogy egyelőre nincs egyetértés apa és fia között, így udvarias gesztussal beljebb invitálta őket.

-A fiatalúr köpenye az irodámban van. A segédem szedte le a fáról, és kitisztította. Azt hiszem, hogy kissé megsérült, amikor Roberto ifjúúr fennakadt a fán.

Caldieri úr arca összerándult. Nem szívesen vette, hogy emlékeztetik, hogyan tette nevetségessé magát a fia.

-Kérem, közölje, milyen követelése van velünk szemben! Biztosíthatom, hogy mi is megnyugtató megoldást keresünk.

-Nincsen nekem követelésem, gransignore. Itt egyedül a jó erkölcs szabályai követelnek meg ezt és azt – felelte kissé megbántottan Simeoni úr. A lányom becsülete, s ha már néven is nevezték, a Laurettáé, elégtételt kíván. Nem kívánhatják, hogy ilyen szégyenben maradjon, vagy hogy ilyen ifjan kolostorba adjam!

-Jaj, dehogyis! – hördült fel Roberto. – Meg is ölné az önvád, hogy miattam...

Caldieri úr ismét félbeszakította a fiát:

-Juventus ventus. S ha már itt tartunk, a gyermekeink igen fiatalok még.

-Szó mi szó – felelte kissé lehangoltan Simeoni mester. – De Roberto úrfi ahhoz már nem olyan fiatal, hogy ekkora botrányt kavargon és a lányomat szégyenbe hozza. Hogyan lehetne ezt helyrehozni másként, mint a házassággal?

-Igen, igen, azért jöttünk – vágta rá izgatottan és reménykedve Roberto.

-Mint említettem – szólt Caldieri úr -, a gyermekeink szinte még gyermekek. Egy leendő férj, egy családapa nem lehet ilyen hebehurgya, mint az én fiam.

-Kétségtelen, én is elgondolkoztam rajta, mit válaszoljak, ha a fiatalúr megkéri a lányomat, és én is meggondolatlanul tartom a történetek után. Komolyodhatna még. Bizonyára nem rosszak a szándékai, de a módszereinek finomodniuk kell.

No, ezt meg a nemesi gőg vette rossznéven, hogy jogosan bár, de mégis csak szó érte a ház elejét. De mi az, hogy az ő fia nem megfelelő parti egy ilyen ékszergyártó polgárnak!

-Simeoni mester! Készítene-e számunkra, mármint a kedves lánya számára egy szép karkötőt? Igaz, még nem is láttuk, de úgy vélem, a fiatalok összeismertetésével még várhatunk kicsit. Ám addig is, hogy ne a sértés maradjon meg emlékül, hanem a megbékélés szándéka, no meg a fiataloké – veregette hátba kissé lelombozódott fiát – s ha a leánya is hasonló szándékkal van a fiam iránt, mint amilyennel ő Lauretta kisasszony iránt, akkor legközelebb arról is beszélhetünk. Aranyláncfűzre gondoltam, közte ékkövekkel vagy igazgyöngyökkel. De ez utóbbit döntse el mester uram, jobban ismeri a lánya ízlését, mint én, vagy ez a széllebélelt fiú. A költséget ne kímélje, szeretném, ha igazán megengesztelődne a kisasszony a történetek után.

Simeoni mester elmosolyodott erre. A lánc is elkötelezettséget jelent, de majd talál ő olyan köveket hozzá, amik viszont éppen azt fejezik ki. És végülis az éjszakai kellemetlenség után jól kezdődik a napja: máris egy gazdag vevő.

-Van-e már a leányának kelengyéje, hozománya? – kérdezte végül Caldieri úr.

-Hová gondol, uram, mind a négynek megvan már! – méltatlankodott az aranyműves. Istennek hála sok jó embernek dolgoztam életemben és mindig megbecsültük a pénzt, az aranyat. De remélem, nem azért kérdi, merthogy a tegnapi eset miatt úgy véli, folt esett a becsületén?!

-Nem, mester uram, nem így értettem. Csak látva a fiam türelmetlenségét, azt hiszem, hogy nem érdemes túl sokáig visszatartani a szerelmes indulatokat.

Roberto majd kibújt a bőréből, amikor látta, hogy édesatyja így megenyhült iránta. Apja is, ő is tudták jól, hogy Simeoni mesternek jelentős vagyona van. A szerenád tehát jó helyen történt, jókor. Ki tudja,

hányan versengtek volna a Lauretta kegyeiért. És Roberto már azon törte a fejét, hogyan érhetné el a gyűrűváltást is. Simeoni mester is megnyugodott. Ha már ilyen heveskedve és meggondolatlanul indult is a fiatalok ismeretsége, azért a szándékuk jó, és legidősebb lánya nagyot emelkedik rangban.

Így esett, hogy két gazdag család egyesült Roberto és Lauretta nászával. Egy kerek évet kellett várniuk addig, s mire minden kert kivirágzott, az ő szívük is a legszebb várakozással nézett a házasságuk elé. Az öregek úgy vélték, érdekházasság történt, az ő szándékuk szerint, míg a fiatalok csak egymás fiatalságát és szépségét látták benne.

Ákombákom és Irkafirka

Két kis elemista kezdte az első évét az iskolában, egy kisiú és egy kislány. Mindketten nagy reményekkel és még nagyobb szorongással indultak szüleikkel első „munkahelyükre”, amiről még természetesen nem tudták, hogy annyi kötelezettséget ró rájuk, mint a felnőttek „dolgozója”, ahová minden reggel olyan kötelességtudóan rohannak. Hamarosan megismerkedtek egyesével is az osztálytársakkal, de nem volt ritka az az eset, hogy egymásra különféle titulákat, beceneveket vagy csúfneveket ragasztottak.

A kislány neve már nem is fontos, mert hamarosan ráragadt az Ákombákom név. A tanító néni ugyanis ezt emlegette vele kapcsolatban a legtöbbit.

-Ejnye, kislányom, mi ez az ákombákom megint? Igyekezz szebben írni, mert senki nem tudja majd elolvasni az írásodat! – korholta.

De Ákombákom csak ragaszkodott a túl gömbölyű betűihez, amik ezen felül még összevissza dülöngéltek is. Bizonytalan volt a kis keze. Nem adtak neki elégszer ceruzát, hogy azzal firkálgasson, gyakoroljon valami értelmesnek tűnő dolgot rajzolni. Sokkal hamarabb kapott különféle elektronikus játékokat, majd táblagépcskét is, amin elszórakozgatott, ám a hagyományos gyerekes játékokra, s főleg az írás alapjaira senki nem tanította meg. Mindenki folyton sietett, a kis Ákombákom pedig azzal foglalta el magát, hogy kütyözött, puttyogott, nyomkodott és figyelte, mit fele rá a gépecske. Elvult vele, játék helyett játékkal, s mivel csendben maradt, mindenki azt gondolta, milyen jó kislány. Ám a kis keze nem fejlődött úgy, ahogyan az ő korában illene. A felnőttek nem is sejtették, hogy bizonyos agyi funkciói nem fejlődtek úgy ki, mint más gyerekeknek, akik szívesen rajzolgattak, nem is beszélve a kis zenészpálántákról, akiknek igen fürgén mozogtak az ujjai.

Mindez akkor derült ki, amikor már iskolás lett. Azt nagyon érdekesnek találta, hogy annyi szép írószert kapott, de leginkább csak rakosgatta, rendezgette őket. Rendkívül pedáns volt, a tolltartóját mindig rendben találták. A ceruzáit is olyan akkurátusan hegyezte ki, hogy senki nem talált köztük kopott írószerszámot. Szóval úgy tűnt, hogy odabent a fejecskében rendben vannak a dolgok, csak hát vannak iskolai követelmények, és ezeknek eleget kell tenni. Még a legbátortalanabb nebulóknak is. Egy ilyen szidás után könnyel teli szemekkel tartott a papírkosár felé Ákombákom, amikor

beleütközött egy kisiúba. Már őt se a családnevén hívták, sem a keresztnévén, hanem mindenki csak Irkafirkának nevezte.

No, Irkafirka épp az ellenkezője volt Ákombákomnak. Mármint kinézetre. A kislány mindig simára fésült hajjal járt, a ruhája rendesen lesimítva, sehol egy ránc, egy gyűrődés, Irkafirkának viszont folyton kócos volt a haja, az inge, pólója kilógott a nadrágjából, és a cipőfűzője is gyakran lógott, néha majd felbukott benne. De Irkafirkát ez egy csöppet se zavarta. Ha felgyülemlett benne a feszültség valami miatt, hirtelen térdre vágta magát és csúszott pár métert a tisztára sikált kövezeten. Képzeltük, hogy nem is sokáig tartott nála egy nadrág. Kopott lett hamar a térd, majd ki is szakadt. Igaz, ezzel a szokásával nem volt egyedül. Valóságos divat lett belőle a fiúk között. Akár kopott térdű osztálynak is hívhatták volna őket, de ezt senki nem tette, mert senkinek nem is tűnt fel ez a szokásuk, amit rendes népszokás helyett gyakoroltak.

Irkafirka is úgy tett szert a titulájára, ahogy Ákombákom: a tantó néni mindig megszidta a rendetlen írásáért. Őt meg ezzel korholta:

-Micsoda irkafirka ez? Nagyon csúnyák a betűid, kislám. Szerintem ezt még te magad se tudod elolvasni.

Először még visszaszólt nagy méltatlankodva, hogy ő igenis el tudja olvasni, de aztán beletörődött a sorsába. Csak rózta a sorokat, amiket aztán rendre irkafirkának neveztek, és a szabadidejében ő is elég sokat „gépezett”. Igaz, a labdát is rúgta eleget a barátaival, és ettől sokat erősödött a lába, ám a keze nem. Pedig az íráshoz meg kell erősíteni és folyamatosan ügyesíteni a kis gyerekujjakat, de erről is megfeledkeztek egy idő óta a felnőttek. Másfajta időket élünk, mondták, és már siettek is dolgukra szegények.

Hogy miért nevezzük őket szegényeknek? Mert ők is lemaradtak folyton valamiről. Annak ellenére, hogy mindig siettek oda, ahonnan mégis rendre elkéstek. Nagyanyó azt szokta erre mondani, hogy ez egy paradoxon, ami nagyjából annyit jelent, hogy nem az az igaz, ami annak látszik. Vagyis hogy látszólag nagyon sietnek valahová, ami nem is érdekli őket igazán. Akikkel meg szeretnének együtt lenni, azokat lerázzák valami pótcselekvéssel. Hogy miért teszik, azt ők maguk se tudják, csak látni, hogy a lelkük valami nagy bénultságban szenved. Nem tudják megparancsolni maguknak, amit fontos volna megtenniük. Helyette bokáznak jobbra-balra, meg futkosnak ész nélkül mindenhová, az eredmény meg tiszta kudarc.

Ákombákom és Irkafirka összebarátkoztak. Nemcsak azért, mert Irkafirka előzékenyen előreengedte Ákombákomot, amikor ki akarta üríteni a ceruzafaragója tartalmát a papírkosárba, hanem egyébként is. Szimpatizáltak egymással, amit ma persze lájkolásnak mondanak rettentő slamposan, és egyúttal sorstársaknak tartották egymást, ami valóban úgy is volt. Akit sokat korholnak és soha nem dicsérnek, az egy idő után belefásul a dolgokba, és már nem is reagál az újabb letolásokra. Épp úgy, ahogyan ez a két gyerek. Ám az egészséges lélek folyton keresi a kiutat. És úgy is van, hogy ehhez komoly segítséget kapnak.

Ákombákomnak volt egy tündérien szeretetreméltó nagymamája. Nos, a nagyanyó a fejébe vette, hogy az ő kisunokáját zongorázni kell taníttatni. Felajánlotta, hogy majd ő elkíséri Ákombákomot a zeneiskolába, s ha kell, a tandíját is kifizeti. Ez ellen aztán tiltakozni kezdtek a szülők, hogy hova gondol a nagyanyó, nem akarják ők lehúzni. Elég, ha elviszi Ákombákomot a zeneórákra, így van külön nagymama-unoka programjuk is. Ez persze erős túlzás volt, mert Ákombákom nem a nagymamával foglalkozott a zeneiskolában, hanem a zenéléssel és a zenetanárokkal, előtte és utána pedig az utazással, de a nagyanyónak mégis jóleső érzés volt, hogy törődhet a kisunokája nevelésével. A zongorázás ugyan nem volt divatban akkoriban, de tudta bölcs öreg fejével, hogy a zenélés a legjobb terápia minden problémára. No, persze az állatokkal való foglalatosság mellett.

Irkafirkának meg a nagypapája gondolt hasonlót, de ő a fuvolát javasolta, mert annak a hangját szerette a legjobban. Ő is elvitte Irkafirkát a zeneiskolába, ahová felvették, csak a fuvola még korai volt, így hát először furulyázni tanult.

A kezdeti ügyetlenkedések után Ákombákom és Irkafirka fejlődni, ügyesedni kezdett. Az ujjaik megszokták a hangszerekkel való bánást, sőt komoly sikerélményük lett belőle. A nagymama és a nagypapa boldogan sugárzó arccal kísérték őket a zeneiskolába, és a dicséreteket maguknak is besöpörték:

-No, lám, nem megmondtam? Észre se vettétek, milyen tehetséges ez a gyerek!

A két kis elemista meg az iskolában is hasznát vette a zenei fejlődésnek. Könnyen tanultak, sokat fejlődött a

memóriájuk, mindenre azonnal tudták a választ. És már az írásukért se korholták őket, hiszen a girbegurba szálkás betűk és a nagy ákombákomok rendre kiegyenesedtek vagy kikerekedtek. Elkezdtek szépen írni.

A tanító néni rácsodálkozott mindkét gyerek füzetére:

-Nahát, ezt hogy csináltad, kislányom?

-Sokat fejlődöttél, kisfiam, megdicsérek érte. Sokat gyakoroltál otthon?

A szülői értekezleten szóba került aztán, hogy mi az oka a gyermekek kiugró sikereinek, merthogy a zeneiskolában is valósággal szárnyakat kaptak. Attól még távol voltak, hogy ők is kis virtuózok legyenek, de megvolt rá az esélyük.

Irkafirka aztán megkapta az első fuvoláját is. Nagyon tetszettek neki az ezüstös hangok, amiket éppen ő csalogatott elő az elegáns hangszerből. Mikor már egészen megügyesedett, másokkal együtt is kezdett zenélni, és ezek után hamarosan sor került az első közös koncertjükre is. Nagyon szépen hangzik, amikor sok gyerek fuvolázik egyszerre! Mintha gyerekruhába öltözött rigók lennének mindannyian, olyan szépen fújják, és ettől mindenki el van bűvölve. Bámulatos sikerük volt, s nemcsak azért, mert a közönség java a szülőkből és nagyszülőkből, testvérekből állt, hanem mert valóban bűvös hangokat csaltak ki a hangszereikből az ifjú zenészpálánták.

Az egyik elragadtatott nagypapa még azt is mondta nagy boldogságában, hogy ezek a gyerekek mind földre szállt angyalok. Lehet, hogy éppen Irkafirka ótatája volt az, már senki nem emlékszik rá, csak a szép zenei élményre, amelyet sokáig emlegettek.

Később eljött az az idő is, amikor már magában léphetett fel Irkafirka, és még csodálatosabb, hogy Ákombákomnak kellett őt zongorán kísérenie. Ehhez elég sokat kellett együtt gyakorolniuk, de megérte. Mindketten nagyon szépen fejlődtek úgy a zenélés terén, mint az iskolában. Ha egy fogas kérdésre

senki nem tudta a választ, akkor biztos, hogy ők ketten viszont igen. Gyúlt is a sok dicséret, és ők büszkén vitték haza. Most már nem azok a sorsukba beletörődött, csüggedt fejű gyerekek voltak, hanem büszke, önérzetes kisdíákok, akik biztos léptekkel haladtak tovább nekik ajándékozott útjukon.

Mondják, a zene csodákat tesz. Lehet, hogy van, aki elvitatja ezt tőle, ám annak feltétlenül ajánlani kell Ákombákom és Irkafirka példáját. De senki ne higgye, hogy a hirtelen jött dicsőség megártott a két nebulónak! Az igazán nagy zenészek soha nem nagyképűek. Ellenkezőleg: végtelenül szerények. Minél többet tudnak, annál szerényebbé válnak. Mikor már szert tesznek némi életbölcsségre, másokkal ellentétben ők pontosan tudják, milyen kevés az, amit az ember élete során elsajátíthat. A tudásukat se saját érdemnek tudják, hanem isteni ajándéknak. Ezért is nevezhetette a kicsi zenészeket földre szállt angyaloknak az a bácsi.

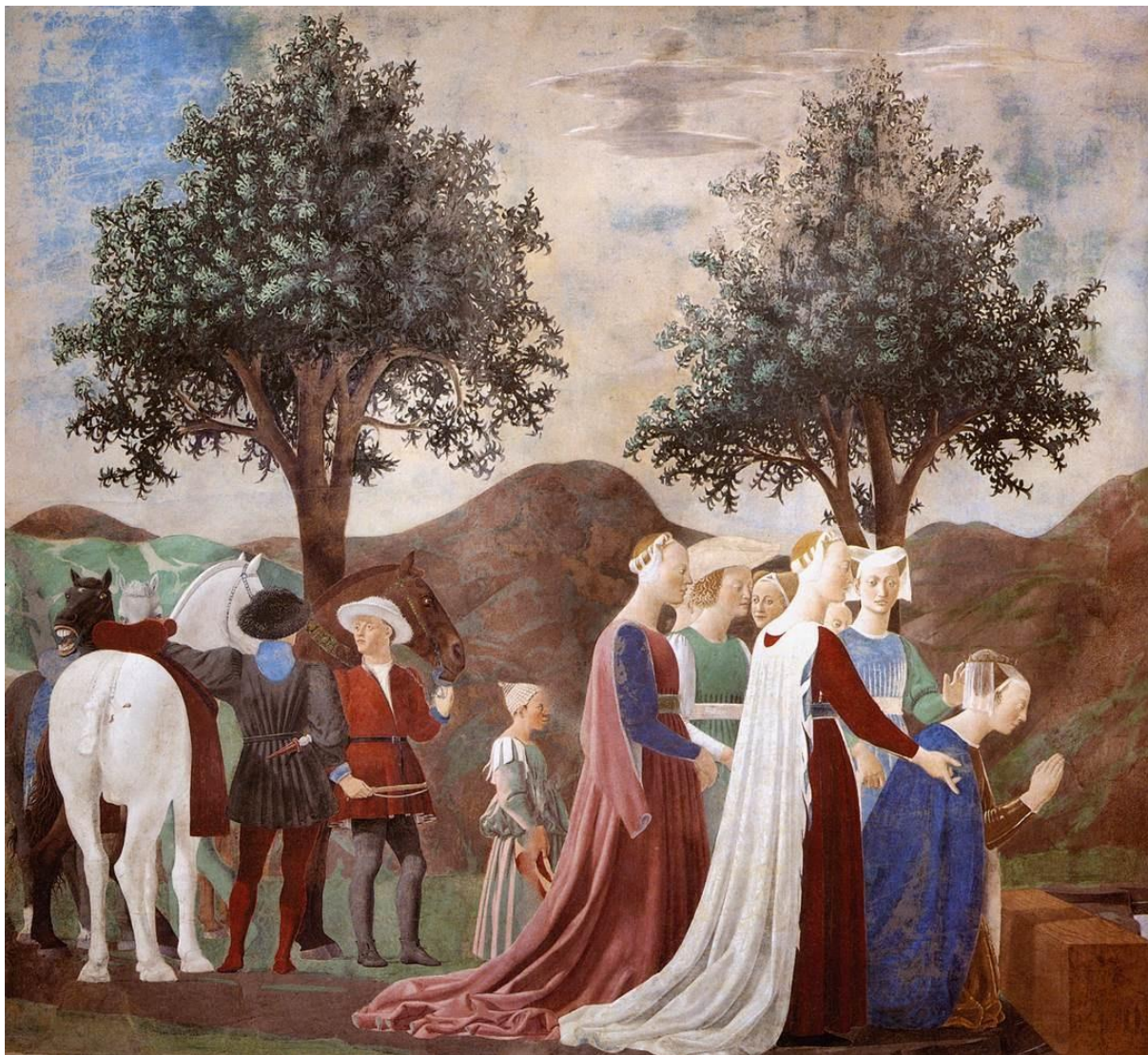
A zene ajándék. A zene szórakoztat és gyógyít. Még az oktalannak mondott állatok is értenek belőle valamit. Nyugodtabbak, békésebbek lesznek tőle, az emberek pedig boldogabbak és kiegyensúlyozottabbak. Azt is mondják, hogy a zene voltaképpen az angyalok anyanyelve. Megint mások azt, hogy finom frekvenciáival Istenhez visz közel, s hogy az ihlet egyenesen Tőle jön a zeneszerzőkhöz. Ők ezeket az ajándékba kapott hangokat földi frekvenciákkal szólaltatják meg, majd az így megszólaltatott fizikai hangok visszaindulnak Istenhez, és mintegy földi mosollyal nyugtázzák a mennyei mosolyt. Aztán Isten megint elmosolyodik...

Kobayashi Ken-Ichiro japán karmester Budapesten

A szép, művelt zenét meg kell becsülni. Úgy, ahogyan Ákombákom és Irkafirka tanulta a zeneiskolában. De nem csak ott. Voltak kedves, műértő nagyszülei, akik bevezették őket ebbe a csodálatos birodalomba. Megértették velük, hogy a zenélés feloldja azokat a fránya gátlásokat is, amelyek nagyon meg tudják keseríteni egy kisgyerek életét. S hogy többé nem kell olyan csúfneveket viselniük, amelyeket értelmetlenül aggatott rájuk a környezetük.

Messer Gandolfo különös útja

Messer Gandolfo különös ember volt. Régesrégén élt Itália földjén, ahol soha nem nyugatott egy helyben. Sokat utazott, és távoli útjairól mindig újabb élményekkel érkezett haza. No meg sok-sok drága ajándékkal, hogy Monna Renatát, a feleségét megengesztelje csavargásaiért. Mert bizony ebben az egyben nem értettek egyet: miért kell egy házasembernek folyton úton lennie, a családjával pedig alig törődnie.

Messer Gandolfo mindenre talált kivédhetetlen választ. FÜRGE nyelvű kereskedő lévén szüksége is volt erre. Míg a nyelve gyorsan pergett, addig a kezével olyan értékes és különleges dolgokat csempésztett a vevők keze ügyébe, hogy azok rögtön meg akarták érinteni az új portékát, s ha már megérintették, meg is akarták szerezni maguknak. No, legalább egy részét. Mert Messer Gandolfo nem holmi értéktelen bővikkal kereskedett, hanem valódi drága árukkal.

Mikor hazatért, mesélni akart úti élményeiről Monna Renatának, de az nem mutatott különösebb érdeklődést ezek iránt, és hamar leintette:

-Legalább ne dicsekednél velem, hiszen úgyis tudod, mennyire bánt, hogy nem tudlak magam mellett tartani! Mikor nő már be a fejed lágya? Mikor telepedsz már le végleg, hogy rendes polgárként élhess? Ha tudnád, milyen magányosak az estéim! Hétszámra, hószámra nincs kihez szólnom, ha a gyerekek lefeküdtek, én meg csak üldögélek a tűz mellett, s folyton arra gondolok, mi lesz velünk, ha téged rablótámadás ér, vagy ha a hajód elsüllyed és már csak a halálhíred ér haza? Erre sose gondolsz, te nagy világcsavargó?

-Ne nehezítsd meg a dolgomat, dráma Renatám! Hiszen tudtad, amikor feleségül kértelek, hogy mi a foglalkozásom.

-Tudtam, tudtam, de fel se fogtam, mivel jár az. Úgy véltem, hogy a kereskedő a boltjában állva fogadja a vevőket, kiszolgálja őket, majd délben hazatér ebédelni, sziesztázni, aztán délutántól estig ismét a boltjában dolgozik.

-Asszonyi ész! Aztán mit képzeltél, honnan veszem a portékát, amit eladok? Csak úgy magától terem a polcon? A jóféle árunak utána kell járni és ügyesen alkudni rá messzi országokban, ahol nem is tudják az értékét, mert nagy szegénységben élnek, a pénzünk értéke pedig ott jóval nagyobb, mint idehaza, Itália földjén.

-Úgy vélem, megvehetnéd az árut azoktól, akik hazatérnek hajóikon távoli földekről, s azokat is árusíthatnád.

-Te ebbe inkább ne szólj bele, kérlek! Ha másoktól venném, akkor nekem drágábban kellene adnom, mint azoknak, akik annyit utaztak érte, máskülönben semmi hasznom nem lenne az egészen.

-Talán kisebb lenne a hasznod, mint így, de boldogabban élhetnénk – kesergett Monna Renata.

-Mondtam, kérlek, hogy ne ártsd bele magadat a dolgaimba! – förmedt rá most már kissé indulatosan Messer Gandolfo. – Ha drágábban adnám a portékáimat, senki nem akarna tőlem vásárolni, az áru a nyakamon maradna, te pedig nem öltözködhetnél olyan szépen, mint most, és nem lennének olyan szép ékszereid, talán még komornát, cselédeket se tarthatnánk. Akkor egészen bizonyosan nem lennél úgy oda a szép élettől, hanem követelni kezdenéd rajtam mindazt, amit nem tudnék megvenni neked.

-Hát jó, de azért tudnod kell, hogy igen bánatosná teszel ezzel a folytonos távolléteiddel. Gino már tízesztendő, kellene neki az atyai szigor és a jó példa, hogyan viselje magát.

-A gyermeknevelés az asszonyok dolga. Tőled mit tanul, ha nem vagyok indiszkrét ezzel a kérdéssel?

-Mindent, amire szüksége van, és amit egy anya megadhat a fiának, ám engem nem utánozhat, ahogyan az ő korabeli gyermekek szokták. Ahhoz nagyon hiányzik neki a te példád.

-No, hát akkor most kezelésbe veszem – ígérte Messer Gandolfo. – Pár hétig itthon leszek, amíg a hajóimat felkészítik a következő utamra.

-Istenem, hát megint elmegy? – zokogott fel Monna Renata.

-Ahogy eddig is tettem. De most ne azt nézd, hogy mikor megyek el, hanem örvendjünk együtt az életnek, amíg együtt lehetünk! – ölelte meg szerelmes hévvel hitvesét Messer Gandolfo. – Mennyi ideje már, hogy nem nézhettem a szép szemedbe, drágám?

Monna Renata kissé ellenkezett még, de aztán mégis olvadozni kezdett Gandolfo mester karjai között, amelyet annyiszor hiányolt még ifjú élete során. Valóban nem erre vágyott, amikor a jóképű fiatalember kérőként jelentkezett atyja házában, és amikor csak azt remélte, hogy gazdag kalmárné

lesz, ám semmi gyakorlati érzéke nem lévén, még el se tudta képzelni, miféle házasság lesz az övéké. Csak álmodozott, ahogy minden szerelmes fiatal, és csupa olyat képzelt jegyeséről, mint a legtöbb leány. Nos, éppen ezek a képzelgések, fantáziálások azok, amelyek eltérítik a bakfisokat a valóság szürkeségétől, és valóban ez az oka annak, hogy oly boldogtalanná lesznek későbbi életükben. Az atyák bűne is ez, mert nem világosítják fel leányaikat a legelemibb dolgokról sem, amiket át fognak élni. Csak hagyják őket, hadd legyenek boldogok még egy kissé. Az élet úgyis megtanítja őket minden durvaságra. Épp elég lesz akkor szembesülniük vele, amikor már elkerülhetetlen.

Így történt, hogy Monna Renatát is meghagyták a szülei ebben a boldog lebegésben, ami körülpárnázza az ifjú jegyeseket, és ami valósággal elszigeteli őket minden mástól, ami felébreszthetné őket a rózsaszín álmából. Meg is haragudnának, ha valaki józan, hideg szavakkal mondaná el nekik, hogy a hófehér ruha és a narancsvirág-koszorú bizony hamar a feledés homályába merül, és rájuk kemény munka vár. Mikor a férje távol jár új árukért, neki kell majd helytállnia helyette a boltban, és szigorúan kell felügyelnie minden munkamozzanatot. Még akkor is, ha vannak segédjei Gandolfo úrnak, és műhelyvezetője, aki helyettesítse. Ezeket mind kordában kell tartani, és ez családi feladat.

Gino fia még ifjú, gondolta elmélázva Monna Renata mostanában. Ha atyja nyomdokaiba akarna lépni, valószínűleg nem örülne neki. Lebeszélni azonban nem merészné, mert akkor magára vonná férje, s talán az egész család haragját. Így hát tehetetlenül vergődött érzései és kusza gondolatai hálójában, akár a szegény megfogott darázs a pók kelepcéjében. Még két-három esztendő, s aztán semmit nem tehet az ellen, ha az ura a fiukat is magával akarná vinni. Ha neki szánja az üzlet vezetését, mire felnő, azt se ellenezheti, hiszen a fiak dolga az, hogy atyjuk nyomdokaiba lépjenek. És épp az imént tett szemrehányást, amiért Gino nem ismeri elég jól az apai példát.

Monna Renata nem is sejtette, mekkora út vár Messer Gandolfóra, aki már egy ideje azon törte a fejét, hogy a Hesperidák kertjén túlra merészkedik. Igaz, a mester ezúttal túl nagyot akart kockáztatni. Semmit nem tudott arról, hogy a kelméi, drága ékszerei kinek kellene majd a tengeren túl, csupán úgy vélte, hogy mindenütt vannak uralkodók és gazdag családok, s ezek majd bizonyára jó vevők lesznek. Azt meg csak remélte, hogy a szegényeknek is eladhat valami kevésbé értékes portékát, amivel azok beérik. Már jöttek hírek a távoli földről, hogy az mennyire gazdag, s hogy ott sok az arany, meg a drágakő, ám ekkora útra nem vállalkozhatott egyedül. A kocsmatöltelék, nagyszájú tengerészek meséire viszont nem alapozhatott egy ekkora vállalkozást. A jó üzlethez biztos alapok kellene, máskülönben könnyen összedől, és maga alá temetheti egész eddigi kereskedőházát, valamint üzleti jó hírnevét is.

Amint látjuk, a töprengés, magányos órákon folytatott rágódás a lehetőségeken családi vonás volt Messer Gandolfo házában. Akárha mindenki fejben sakkozott volna, sakktábla nélkül, ide-oda tologatva a bábukat, majd visszatáncoltatva, ami a sakkban nem lehetséges, ők mégis így tettek. Volt azonban egy komoly hibájuk: nem társasjátékban gondolkodtak, hanem önmagukat tették meg főszereplővé, azaz a történet középpontjába helyezve tudtak csak látni mindent. Csőlátásban szenvedtek, mondják manapság. Csak önmagukat látták, s azt is csak győztesen bevonuló, diadalmaskodó főszereplőként, nem pedig saját, nekik rendelt szerepükben. Képzeljünk el egy operát, amelyben nincsenek mellékszereplők, epizodisták, néma figurák, csak mindenki azon tülekszik, hogy félrelökösse a többieket, majd a helyükbe állva ő óbégasson a lehangosabban! Egészen addig, amíg őt is félre nem lökik az útból, hogy aztán újabb főszereplőjelöltek páváskodjanak és áriázzanak – a többiek rovására. Ugye, ma nincsen ilyen, Kedves Olvasók?!

Messer Gandolfo is ekképpen képzelte el története folytatását. Mindent kocáztat, majd mindent megnyer, s végül diadalmasan tér vissza új portékákkal gazdagon megrakott hajókkal, amelyek révén ő lesz a leggazdagabb ember egész Firenzében. Akár egy álmodozó suhanc, aki minden győztes hadvezér helyébe képzeletben magát: minden csatát megnyer, minden népet legyőz, leigáz, uralma alá hajtja, s aztán elnyeri az ott megüresedett trónt, s vele a szépséges hercegnő kezét. Ugye, ilyen álmodozók sincsenek ma már?! Az emberek lehiggadtak, s nem álmodnak arról, hogy egymás hazáját elfoglalják, azt kifosztják, s ott minden szép nőt meghódítanak?! Az asszonyok, sőt már a fiatal lányok se álmodnak olyasmiről, hogy ők lesznek a leggazdagabb férfiak asszonyai, s hogy a Nagy Hódító kizárólag az ő lábuk elé akarja teríteni minden kincsét, és az így szerzett birodalmak minden alattvalója, sőt minden molekulája csak nekik akar hódolni, ugye, ilyen sincs?! Ugye, ma már mennyivel fejlettebb társadalmakban élünk? Az emberiség rég túl van ezeken az őseMBERI igényeken, nemde?!

Nos, Messer Gandolfo nagyratörő álmai megint csak Monna Renata kőkemény falaiba ütköztek, ahogy eddig is, minden útja előtt. A hölgy zokogott, férje lábai elé vetette magát, elájult, mindenféle rohamokat kapott, egyszer még tetszhalott is volt, amivel komolyan letaglózta férjeurát. Ám volt még idő, hogy Gandolfo mester alaposan átgondoljon mindent, s csak aztán döntsön. S arra is maradt ideje, hogy feleségét gazdag ajándékokkal, kényeztetéssel és minden más módon magához

édesgesse, úgy, hogy a hölgy ne az elutazáson gondolkozzék, hanem jelenlegi otthon-tartózkodásán. A kalmár-ész már csak ilyen... csavaros, furfangos, tekervényes, furmányos, amely minden fortélyát beveti, ha el akar érni valamit. Messer Gandolfo pedig nagyon nagyra tört. S kettőjük közül ő volt az okosabb.

Egyre azon törte a fejét, hogyan csatlakozhatna ahhoz a hajóhadhoz, amelyeket a spanyolok indítanak a most már csak Indiáknak nevezett szigetcsoportra. Ha odáig eljut, különleges facsemetéket szerezhet be, amelyek az itáliai gazdagok kertjeit ékesíthetnék. A nemesség rajong az egzotikumokért, bizonyára pazar árat lehetne kapni ezekért a növényekért. Még csak azt kell kiötlennie, mit vigyen cserébe ezekért, mert úgy hírlík, igen primitív körülmények között élnek az ottani lakosok, akik egyébiránt békés természetűek. Sok arany- és ezüstékszert viselnek, de ezeket nem sokba nézik, tehát aranyat lehetne valami egyébért cserélni velük. Értékes kelmék nemigen kellene nekik, hiszen majdhogynem mezítelen járnak, olyan meleg van arrafelé.

Magával a génuai hajóssal kellene konzultálnia, máskülönben esélye sincsen, hogy bekerüljön abba a kereskedő armadába, merthogy a spanyolok és a portugálok már felosztották maguk közt a területeket. Minden a két korona uralma alá tartozik, azok pedig nem osztozkodnak senkivel. Mindkét király gőgös, embereik erőszakosak, meglehet, hogy élve nem kerülne vissza, ha velük támadna baja.

Jobb ötlete akadt Messer Gandolfónak. Utánuk hajózik a Hesperidák kertjén túlra, ahol van néhány sziget Afrika partjaitól nem messze. Állítólag Columbus is onnan vágott neki a tengernek, mielőtt Indiát elérte volna. Vagy amit annak hitt, mert hiszen még mindig nem tudni pontosan, hová s meddig jutott el valójában. Meglehet, hogy csak valami nagyobb szigeten kötött ki, ami eddig nem szerepelt a térképeken. Ha ismét kihajóznak India felé, neki is lenne esélye, hogy azon szigetek valamelyikén kikössön s talán onnan is hozhatna valami különlegességet, anélkül, hogy vállalkoznia kellene arra a nagyon hosszú útra, mely akár a vesztét is okozhatná. Van valami igaza Monna Renatának, hogy ő valóban sokat csavarog. Odüsszeusz is kalandos természetű volt, s neki az a furfangos görög mindig tetszett. Ő bezzeg nem habozott annyit, mint ő, Firenze legjobb kereskedője, akire, mintha az öregség köszöntene rá azzal, hogy százszor is meggondolja lépéseit.

Máskor megint azt gondolta, hogy nem kellene az asszonyokra hallgatni, mert ők folyton félnek valamitől. Ha nincs semmi fenyegető rémség, ők akkor is kigondolnak ilyeneket. A gyerekeket is csupa olyan mesével riogatják, hogy a legszívesebben megtiltaná nekik. Nem jó, ha félni tanítják a kicsiket, mert aztán felcseperedvén, majd gyávák lesznek. Így hanyódott egyik végletből a másikba Gandolfo mester, miközben hajóit javították és felszerelték mindennel, ami az akkori hajózási tudomány szerint szükséges volt a hosszú tengeri úthoz.

Egy napon hírhozói jelentették neki, hogy nagy készülődés van a génuai kikötőben. Már megint onnan kezdődik valami. Még csak Spanyolhonba se kellett újabb hírekért küldenie senkit, hogy megtudja, két napon belül elindul a flotta, hogy újabb szerzeményekkel járjon a királyi pár kedvében. No, ha csatlakozni kívánna, azzal várhat még legalább egy évet! De a második terve még beválhat. Ha ezek elhajóznak a Nagy Ismeretlen felé, akkor neki még marad felfedezni való terep a szigeteken és azok környékén, esetleg délebbre. Afrika belsejébe nem merészkedne be, mert rossz híreket kapott az ott élő vadak támadásairól. Az inkább egy hadseregnek való terep. Oda feltétlenül katonasággal kell menni.

Monna Renata felfigyelt férje izgatott készülődésére. Csak nem akar megint útra kelni? Pedig annyit nyugtatgatta őt, úgy elhalmozta figyelmességeivel, hogy már-már úgy érezte magát, mint menyasszonykorában. S ha megint elmegy, ugyan merre veszi az irányt? Napnyugatnak, napkeletnek? Persze mindegy, hiszen mindenfelé leselkednek rá veszélyek. Ha más nem, hát a

tengeri kalózkodók. Igaz, vannak neki jó lövészei, és a kardot is jól forgatják mind a férfiak, de baj mindig akadhat. No, szegény Monna Renata megint sokat tördelte a kezeit. Vajon még ebben a hónapban indulnak, vagy várnak a következőig? Mit készítsen neki az útra? Készíttessen jó sok térszaféléket? Szárított húst, aszalt gyümölcsöt, zöldségfélét minél többet... olajat, meg hát elegendő ruhaféléket, fehérneműt... ez mind asszonyi dolog, erről neki kell gondoskodnia. De előbb meg kell győződnie, van-e elegendő raktáron. Istenem, mennyi dolog vár rá megint! S aztán a gyerekek! Hogy fognak sírni, ha az apjuk ismét elmegy!

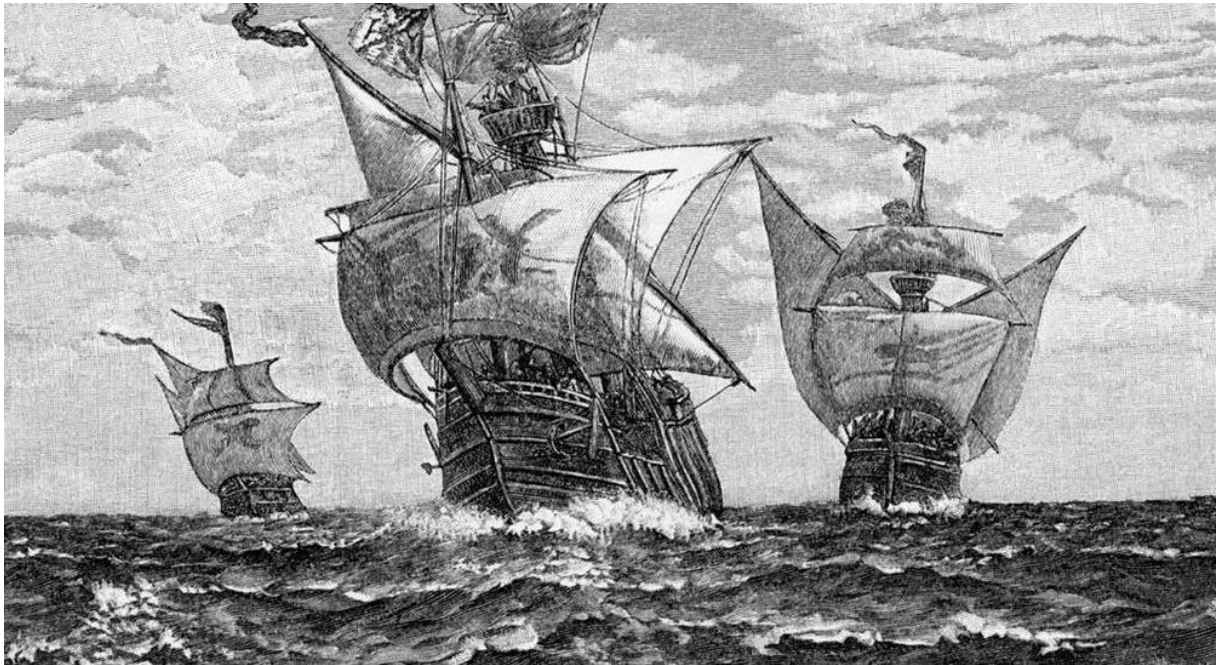
Nos, hát az utazási láz Messer Gandolfo egész házát magával ragadta. Készültek megint anélkül, hogy bárki egy szót is ejtett volna arról, hogy lássanak munkához. Monna Renata rendelt ezt, készíttetett azt, csomagolt mindenfélét, hogy amikor az ura szól, hát gyorsan tudjon intézkedni. Bármennyire fájt is neki az elválás gondolata, mégiscsak hajós kereskedőfeleség volt, akinek valósággal menetrend szerint működött nemcsak a háztartása, hanem az egész szervezete is.

Aztán egy napon eljött a búcsúzás pillanata is. Egész karaván hordta, vitte a rengeteg árut, hogy útra keljenek Livorno felé. Mindenki a kapuban integetett, kendőket, kalapot, sapkát lengetett, kinek mi volt a keze ügyében. Messer Gandolfo háza népe együtt búcsúzott, sírt vagy örvendezett, legtöbbjük lelki szemei előtt valami nagy és csodálatos hajó képe lebegett. Olyasmi, mint a későbbi híres Mary Rose. Ám addig századok teltek el, hogy a másik nagy hajós nép mérnökei megalkothatták volna a szerencsétlen sorsú vitorlás hajót.

Monna Renatának azonban nem kellett annyit sírnia, szomorkodnia, mint először hitte. Férje ugyanis viszonylag hamar visszatért a később csak Kanári-szigeteknek elkeresztelt, különlegesen szép tengeri paradicsomból. Úgy vélte, megtalálta a Hesperidák kertjét, melyet sokkal szebbnek talált, mint amelyikről Észak-Afrika vidékén létezni hallott. A spanyolok akkor még nem foglalták le maguknak ezeket a tündérkerteket, csupán utolsó kikötőül használták, mielőtt nekivágtak volna az olykor félelmetesen sűrű szürke színűre váltó óceánnak.

Messer Gandolfo kiváló helyet talált magának, hogy onnan árut szállítson Itália földjére. A növényeken kívül, amikről hallott már korábban, színes tollú egzotikus madarakat is hordott haza. Ezekre roppant büszke volt, remek áron adhatta el őket a mindig újra vágyó nemes kisasszonyoknak, unatkozó feleségeknek. Később maga is sikeresen tenyésztette őket, hogy külön üzletágot fejleszthessen ki a maga számára, amelyben egyelőre nem volt konkurenciája.

Úgy tudta, hogy ilyen messzire előtte csak a föníciaiak merészkedtek a nyugati vizeken. Akkor még nem tudhatta, hogy viking hajósok régebben is jártak a Columbus által felfedezett új földrészen. Azok írásai, korai feljegyzései jóval azután kerültek elő, hogy a mester is letette a lantot. Álmaiban gyakran kísértette egy régi hajóhad, melynek nevét ma már minden művelt ember ismeri.

Messer Gandolfo különös útjain azonban még jó darabig követte Odüsszeusz nyomát. Ő nem ment túl azon a határon, amelyet gondosan megtervezve kivihetőnek tartott. Álmodni álmódott még az Indiákról, ahogy Amerikát sokáig nevezték, de már nem érezte elég fiatalnak magát, hogy nekivágjon, amikor a spanyolok és a portugálok féltékenyen és harciasan őrizték az általuk kisajátított új földeket és vizeket. Jobb is volt nem beleavatkozni azokba a harcokba, amelyekbe sok jó hajós belehalt.

Monna Renata hamarosan ikergyermekekkel ajándékozta meg Gandolfo mestert: egy kisfiúval és egy kislánnyal. Még kettővel több ok, hogy keresse az otthon melegét, s hogy miután Gino fia felnőtté érett, már nyugodt lélekkel rábízhatta az üzletet. A lábai köszvényesek lettek a gyakran oly hideg és metsző szélből, a huzatos tengeri utaktól. Akkor már kellett neki a kandalló jótékony melege. Monna Renata azonban még hallotta, hogyan adja ki álmában a régi parancsokat:

„Vasmacsát fel!” vagy „Vitorlát bonts!”

Olyankor nyugtalan álma volt az ősz mesternek. Monna Renatának annál nyugodtabb. Bár köszvényesen, megfáradtan és ősz fejjel, de végre úgy érezte, hogy magához kötötte az ő jó öreg Gandolfóját.

Csacsi vagy szamár?

-Csacsi ül a szamáron! – kurjantotta el magát a Nagyapó, amikor meglátta, hogy a négyéves Julcsika bátyja, Imruska hátán lovagol.

No, lett erre riadalom! A kis „lovacska” rögtön levetette hátáról kis lovasát, és mindketten hemperegni kezdtek a szőnyegen. Nagyapó ekkor ismét vígan vetette oda nekik a szót:

-Ne négykézláb közlekedjete, hanem kettőn, elvégre embergyerekek vagytok! Iszkiri, gyorsan öltözzetek fel, megyünk sétálni!

Ez a vezényszó mindig hatott. A két testvér majd leverte egymást a lábáról, úgy igyekeztek, hogy csatlakozhassanak végre a Nagyapóhoz. Ilyenkor mindig hosszú séta következett, majd cukrászda, máskor étterem, és a programok változatosságát fel se lehet sorolni, mert a Nagyapónak volt ám fantáziája. Mikor mivel tudta megörvendeztetni az unokákat, azzal ált elő. Nagymamihoz nem mindig mentek át, mert a Nagyapónak ez volt a külön programja az unokákkal. Volt úgy, hogy Nagymami is elvitte őket sétálni, de inkább ők mentek át látogatóba, mert azt jobban szerette, és ő is kényeztette a kicsiket, ahogy ő nevezte az unokáit. Jókat főzött, sütött nekik, ezért gyakran korholták is, hogy ne hizlalja a gyerekeket, meg hogy ne fárassza magát az Édesmama anyyi házimunkával.

Most azonban a Nagyapón volt a sor. A Nagymami kimenőt kapott, úgy mondta. Találkozik a barátnőivel. Nekik is kell valami külön délután, amikor női dolgokat beszélnek meg. Ahhoz pedig nem kellene a férfiak, sem a gyerekek. Modern nagyszülők voltak, csak azt az egyet nem szerették, ha sokat nyomogatták a gombokat a gyerekek a különféle elektronikus eszközökön.

-Kütyüket kikapcsolni, félretenni! – hangzott a napiparancs, és nem volt apelláta. – Azért vagyunk együtt, hogy egymással foglalkozunk, ne pedig mindenféle képzelt dologgal, amit virtuális valóságnak is szoktak nevezni a felnőttek. Nekik is voltak efféle eszközeik, de szinte soha nem használták őket a gyerekek jelenlétében, hogy jó példával járjanak elől. Őket senki ne okolja, hogy

mindent ráhagynak az unokákra, csakhogy népszerűbbek legyenek, mert annak az eredménye az elrontott nevelés volna amúgyis.

Julcsika és Imruska meg is szokták, hogy a nagyszülőkkel másféle rendet kell követniük. De hát miért is bánták volna, ha egyszer jóval szórakoztatóbb volt az idősekkel lenni, mint egymás mellett ülni a haverokkal és egymás mellett kütyüzni, de egymáshoz egy szót se szólni.

Nagyapónak erre a napra rendkívüli programajánlata volt.

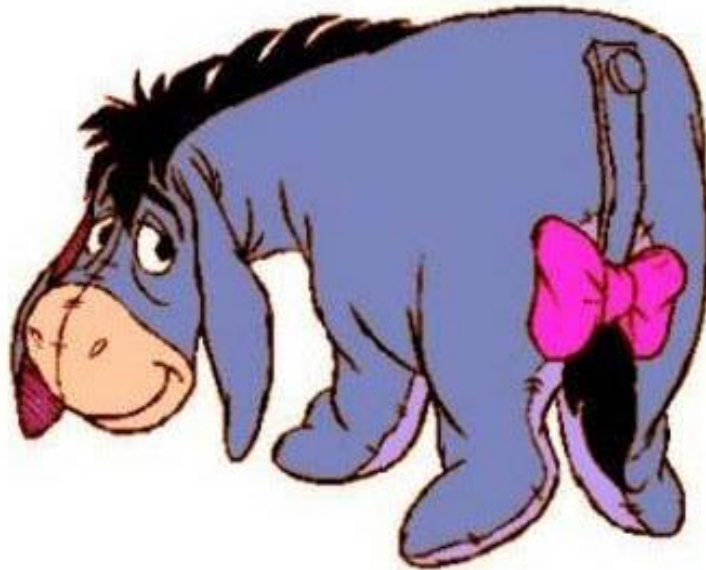
-Megyünk állatsimogatóba.

A gyerekek, városi gyerekek lévén még nem tudták, micsoda mókában lesz részük. Azt viszont nagyon is jól tudták, hogy a Nagyapóval nem fognak unatkozni.

-Melegebben öltözzetek! Ma szeles idő van – hangzott a következő napiparancs.

-Csacsik is lesznek? – kíváncsiskodott Julcsika.

Ez azért is izgatta, mert szerette volna látni, milyen egy igazi szamár. Ő ugyanis eddig csak Micimackó barátját, Fülest látta, azt is rajzolt változatban.

-Lesznek –közölte lakonikusan Nagyapó – Legalább kettő: te meg Imruska.

-Na, de tényleg: lesznek ott csacsik?

-Csacsik is, szamarak is, csak igyekezzetek már, mert előttetek mindenki lefoglalja őket, aztán lemaradhattok róluk – sürgette az unokáit a Nagyapó. – Akár hiszed, akár nem, a szamarak nagyon népszerűek.

-Miért? – tudakolta Imruska.

-Az emberek tudatlansága miatt van csak így, egyébként egyáltalán nem buták – válaszolta a Nagyapó, kifelé tuszkolva a gyerekeket az ajtón.

-Akkor miért mondják, hogy buta szamár? – faggatózott tovább Imruska.

-Mert nem ismerik őket. Ha látnák, hogyan vezeti és irányítja a bárányokat egyetlen szamár odakint a legelőn, soha többé nem csúfolnák őket.

-Hogy irányítja őket? – bátorodott fel a bátyja példáján Julcsika. – Beszél hozzájuk? Megparancsolja nekik, hogy meneteljenek szépen?

-Dehogyan, kis csacsikám! Az állatok nem tudnak beszélni. A csacsi köztük a vezér, mert ő a legnagyobb. Ezért a kisebbek hallgatnak rá. Egyébként is, a szamár jól tudja, merre van a jó legelő, finom füvecské a bárányok számára, és oda vezeti őket. Nekik csak követniük kell.

-Úgy szeretném látni, hogy csinálja! – rikkantott Imruska.

-Hát majd keresünk ki videókat az internetről – válaszolta a modern Nagypapa. De rögtön hozzá is fűzte – Ha jók lesztek, elmegyünk a Hortobágyra, ahol sokféle állatot láthattok a szabadban. Azokat nem biztos, hogy meg szabad simogatni, de amire kíváncsiak vagytok, azt ott megtudhatjátok. És beszélünk majd a pásztorokkal is, akikkel együtt dolgoznak a szamarak.

-Akkor a szamarak a pásztorok kollégái? – kérdezte Imruska.

-Ahogy vesszük. Kollégának azokat az embereket nevezzük, akik egy munkahelyen dolgoznak. Állatokról még nem hallottam ilyet. De ha tudnák, hogy így megtisztelted őket, bizonyára kihúznák magukat – mosolyodott el Nagyapó, aki már az Állatkert pénztáránál állt az unokákkal és várt, hogy sorra kerüljenek.

Az állatsimogatásra se kellett túl sokáig várniuk. A csacsik olyan szimpatikusak és szelídek voltak, hogy legszívesebben hazavitték volna őket a gyerekek. De persze nem lehetett. Be kellett érniük annyival, hogy a Nagyapó megígérte, legközelebb hosszabb sétára, azaz kirándulásra viszi az unokákat. A csacsiknak meg legalább estére volt egy kis nyugtuk. Rájuk fért már, annyian akarták simogatni őket, hogy biztosan elégük lett ebből estére. De az is meglehet, hogy az állatok könnyebben megoldják ezt a kérdést. Ők nem hisztiznek, csak félrevonulnak, mint Füles a bogáncsosba, vagy az északi rénszarvaspásztorok a tajgába, amikor kitör rajtuk a sarki hisztéria. Nagyapó erről is mesélt útközben hazafelé.

-Tudjátok, az északi klíma még azoknak is nehezen elviselhető, akik ott születtek. Hónapokig sötétség van, olyankor fel se kel a nap, mert ő is téli álmat alszik. Máskor meg hetekig nem nyugszik le, és olyankor éjjel-nappal világos van. Ezek olyan szélsőségek, amiket egy idő után képtelen elviselni az emberi szervezet.

-Mit csinálnak azok, akik sarki hisztiznek? – kérdezte Julcsika.

-Nem hisztiznek, sőt nagyon tapintatosan viselkednek, mert nem akarnak zavarni vele senkit. Viszont nem tudják elviselni embertársaik társaságát, ezért fogják magukat, és egy időre elvonulnak valahová messzire a többiektől.

-És nem félnek egyedül ott a nagy havas vidéken? – tudakolta megint Julcsika, akit nagyon megrendített ez a történet.

-Egyáltalán nem – mondta elgondolkodva Nagyapó. – Ők ott vannak otthon abban a nagy végtelen fehérségben. Nekik az olyan, mint nekünk lemenni sétálni a parkba.

-A vadállatok nem bántják őket? – élénkült meg Imruska fantáziája is.

-A vadállatok félnek az embertől, mert náluknál nagyobb ragadozó állatnak tartják. A vadonban ez a törvény. A kisebbek félnek a nagyobbaktól, a nagyok pedig ettől biztonságban érik magukat.

-Milyen furcsa! – töprengett el Julcsika. – Én azért nem szeretnék egyedül lenni, mert az nagyon unalmas lehet.

-Tudod, kicsim, az nálunk is úgy van, hogy aki mozgalmas munkahelyen dolgozik, az arra vágyik, mikor nyaralni megy, hogy nyugodt helyen lehessen, ahol kevés az ember és nincs nagy túlekedés. Aki viszont sokat van egyedül, mert mondjuk távmunkát végez vagy portásfülkében ül naphosszat, az vágyik az emberi társaságra, és feltétlenül olyan helyet keres szabadidejében, ahol sokan fordulnak meg, és akikkel tud kommunikálni.

-Szóval mindig más kell, mint ami van – tette hozzá bölcselkedve Imruska. – Ilyen kötözködő természetű az ember?

-Nem kötözködő, csak igyekszik kiegyenlíteni azt, ami unalmassá vált a számára – helyesbített Nagyapó. – Talán a rénszarvaspásztorok is megelégednek, amikor pl. hóviharban kénytelenek napokig a sátraikba húzódva gubbasztani. Aztán egyszer csak nem bírják tovább, és kirohannak a nyitott területekre, hogy kiszellőztessék a tüdejüket.

-Biztosan üvöltene is egy nagyot, amikor már jó távol járnak – találgatta Julcsika. – Én biztos futnék pár kört, ha nekem is guggolnom kellene napokig.

-Hát attól ne félj! Csak szólnotok kell, én mindjárt értetek jövök, ha sétálni szeretnétek – nyugtatta meg mindkettejüket Nagyapó. Nos, akkor legközelebb hová menjünk?

-Hát a Hortobágyra! Azt ígérted, hogy ott igazi pásztorokat nézhetünk, meg csordavezér szamarakat!

--Drágám, a bárányok nem csordában élnek. Az a név a teheneket, szarvasmarhákat illeti meg. A juhok nagyobb csoportját nyájnak mondjuk.

-Hát akkor nyájvezér – keresgélte a szót Julcsika.

De mire ideérték gondolatban, már a lakásban vetkőztek a gyerekek. Alig lehetett bírni velük, egymást túlharsogva mesélték, milyen nagy élményben volt részük. Nagyapót is valósággal vonszolták befelé, hogy segítsen nekik mindent helyesen elmondani, mert ilyen, élő állatokkal kapcsolatos szókincsük nem volt elegendő.

-És, ugye, elviszel bennünket sok helyre, amit még nem láttunk? – kérdezték szinte egyszerre, kórusban.

-Ahová csak lehet, de lehetőleg idehaza, Magyarországon – válaszolta eltöprengve Nagyapó.

-Miért? Máshol nem érdekes? – szontyolodott el Julcsika.

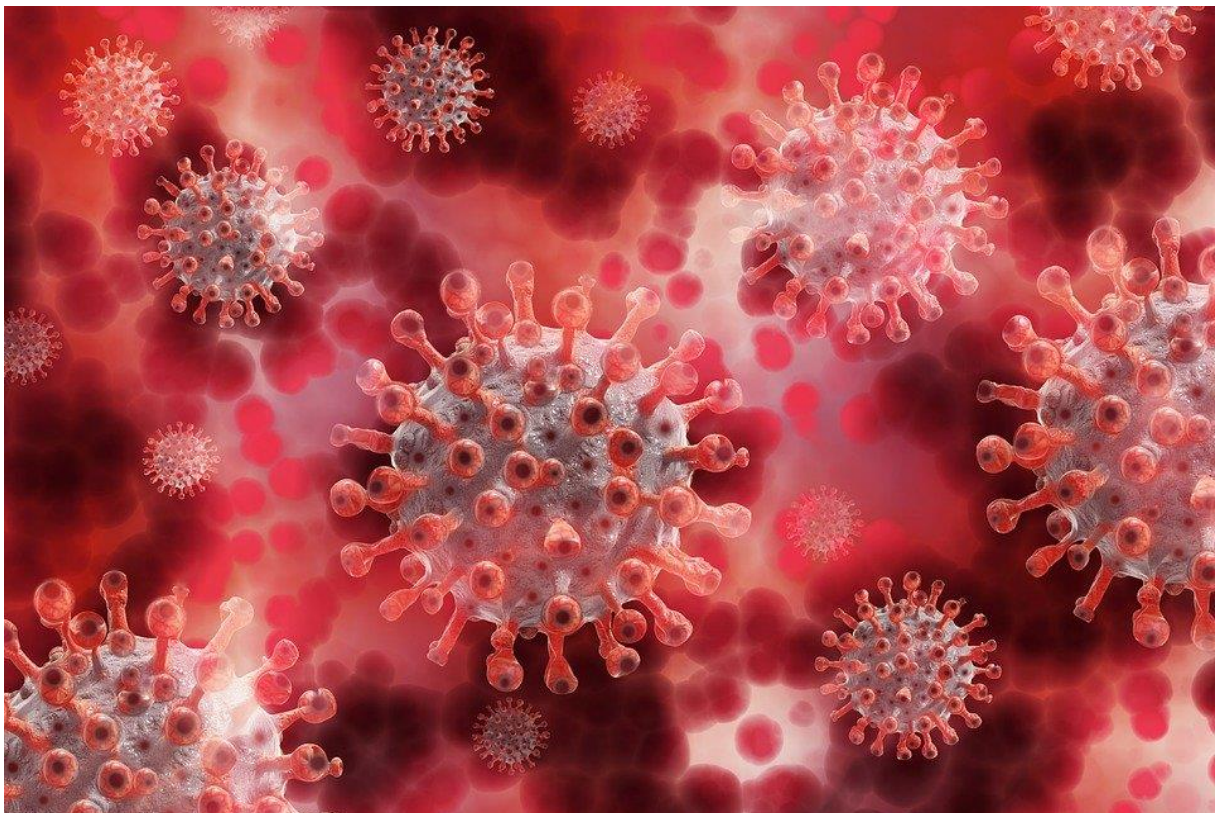
-De, igen, drágám. Én azonban már eleget utaztam, és az itthoni utak még nem fárasztanak annyira. Egy hosszú út az fiataloknak való.

-De mi veled akarunk menni! – rikantotta Imruska.

-Akkor maradjunk a Hortobágnál egyelőre – felelte Nagyapó.

-Én nem is akarok oda menni, ahol sarki hisztiznek az emberek! – nyüzsgött Julcsika. –Énvelem ne hisztizzen senki! Épp elég nekem az oviban, amikor a Niki utálatoskodik.

A hortobágyi túrát azonban jó időre el kellett halasztaniuk. Olyan váratlan esemény szakította félbe az egyébként már megszervezett és előre megrendelt utat, amire senki nem számított. A tettes neve olyan élőlény volt, amit még a szülőknek is nehezebbé esett elmagyarázniuk: koronavírus. Ez minden idilli állapotot megszüntetett, amiben addig részük volt a gyerekeknek. Nagyapó kórházba került, és éppen ettől a furcsa nevű és pimasz természetű vírustól szenvedett az egész család. A Nagypapa életéért kellett aggódni, és ezt sokáig nehéz volt megértetni a kicsikkel. A Nagyapót ráadásul senki nem látogathatta, mert zárlat alá helyezték a kórházat, minden kórházat akkoriban.

Szerencsére a sportos, életvidám Nagyapóban tartották a lelket az unokák, akik mindennap hívták telefonon, már amikor kezdett erősödni kissé és szabad volt telefonálni neki. A vesztegzár azonban jó időre elválasztotta őket egymástól. Úgy érezték, ez volt eddigi életük legnehezebb időszak.

Ugye, milyen jó lenne, ha ezt is el lehetne felejteni, mintha meg se történt volna?

Ötvenhatos anziksz

Különös küldemény érkezett Gerinek, akit természetesen Gergelynek hívtak: egy vaskos boríték, benne felbontatlan levelekkel. Éva küldte különböző országokból, és bizony már nem tegnap. Nem is akart hinni a szemének, amikor felbontotta a nagy borítékot, amelyből csak úgy hullottak kifelé a kisebbek, ezek már eléggé megviselt állapotban voltak, és akadt pár színes képeslap is. Ezek a mai technikához képest jóval gyengébbet képviseltek, de hiszen ez természetes is annyi idő múltán.

Gergely Évának udvarolt, amikor kitört a forradalom. Az akkori idők szokása szerint kapcsolatuk jóval szolidabb volt, mint ma szokás. Egy tizennyolc éves srác és egy tizenhat éves lány bizony kevesebbet engedhetett meg magának, mint a maiak. A lányok szigorú szülői felügyelet alatt éltek, s ha jól belegondolunk, sok hebehurgyaságtól és meggondolatlanságtól kímélték meg őket a felnőttek. Igaz, az ifjúság a maga módján mindig követeli magának a teljes szabadságot, de kérdés, hogy mit tud kezdeni vele. S hogy valóban azt kapja, amire vágyik, ha erre alkalma nyílik, vagy mindennek csupán silány változatát.

Mindenre fény derülhet, ha van türelmünk kivárni a végét. Máskor az Élet nevű nagy rendező szól bele és irányítja a dolgokat, ellene pedig nincs apelláta. Van, aki soha nem tudja meg tettei következményét, mások túl korán is szembesülnek vele. Nos, Gergely egyik típushoz se tartozott, csak éppen belecsöppent pár dologba, ő legalább így érezte.

Ötvenhatban minden más volt. Nem lehet megismételni az érzést, amely az egész országot elárasztotta és egységes nemzetté tette. Mindenki érzelmileg élte át, s ha magyarázatát kérik, csupán erről a nagy érzésről tud beszámolni, amelynek jelentősége azonban hatalmas. Olyan minőségi előrelépést jelentett annyi évszázados rabság és örökké ismételt rabság után, hogy ezt csakis efféle érzelmi csúcspokkal lehet kifejezni. Eufóriában úszott az ország. Vonult és intézkedett, várta, akarta és átélte a változást, mely reményei szerint ezúttal érdemei szerint következik be, és abban a formában, amely az egész nemzetnek jó.

Tudjuk, ma már nem szokás ezt a szót emlegetni, mert megszállott őrültek még a szólásszabadságot is korlátozni akarják. Ám akkor dicsőséges hangzása volt a puszta szónak is, míg mára elrongyolódott a legszebb szó is, ha olyanok szájából hangzik el, akik mindig csak formálisan tesznek eleget minden törvénynek és elvárásnak, közben pedig minden szabályt csak annyiba néznek, hogy folyton késztetést éreznek azok kijátszására. Aztán nem is haboznak sokáig, gátlástalanul megteszik.

Gergő és Éva is részt vett minden megmozdulásban. Veszélyesben és veszélytelenben egyaránt. Ám míg Gergely, az akkori Geri a diáktanácsban tevékenykedett, addig Éva a pesti srácok csapatába állt be és küzdött a szabadságért, amíg küzdeni lehetett.

Mindez, és még sok más érzés is kavargott Gergely feldúlt lelkében, amikor megkapta azt a bizonyos levélgyűjteményt. A nagyszerű élmények, aztán a csalódás. Mindenért, amit hirtelen elnyert anyyi társával együtt, majd ugyanolyan gyorsan el is veszítette. Igaz, csak fizikai létében, de lélekben soha.

Az első anziks, ami a kezébe került a szertehulló csomagból, bécsi volt.

„Kedves Geri!

Ne haragudj, hogy nem tudtam elköszönni. Tegnap hajnalban indult egy teherautó, ami elhozott bennünket. Tudod, hogy sietni kellett, mert azt mondták, hamarosan le fogják zárni a határt.

Most egy lágerben lakunk. Jutkáékkal jöttem. Nekik vannak rokonaik itt is, Amerikában is. Még nem tudom, hová fogok menni innen. Az osztrákok nagyon kedvesek és segítőkészek. Együttéreznek velünk, és meg vannak döbbenve a történetek miatt.

Nagyon hiányzol. Ha tudsz, gyere te is. Egy héttel ezelőtt még nem hittem volna, hogy valaha is elszakadunk egymástól. Ugye, nem így lesz?

Szeretettel csókol:

Éva”

Ha ezt negyven évvel ezelőtt megkapja Geri! Talán ő is rohant volna, hogy egy másfajta végzet vezérelje, mint ami itteni sorsát irányította. De akkor semmit nem tudott Éváról, csak azt, hogy egyszerűen eltűnt az életéből. Úgy érezte, elhagyták, becsapták, magára maradt mindannak a következményeivel, amiben mindketten részt vettek. Évát tartotta gyönyörűnek és hűtlennek egyszerre és felváltva. Iszonyatos úrt hagyott maga után. Előbb attól félt, hogy elesett a harcokban, és ebben soha nem lehetett volna biztos, ha az egyik barátja hírt nem ad magáról. Tőle tudta meg, hogy Éva Amerikába ment. S hogy miért tartották vissza ezt a levelet, és miért éppen most küldték el neki, elképzelni nem tudta.

Istenem, a pesti utca! Hogy nézett ki a ruszki bevonulása után! Elmondani se lehet, csak emlékezni és soha el nem felejtteni! A Széna tér, és végig mindenütt a város minden pontján az a rengeteg rom! És akkor Éva is eltűnt. De legalább írt volna egy anzikszot!

De hiszen írt! Itt van ez a paksaméta, és ezt neki épp most kell megkapnia, amikor megint visszajöttek a kommunisták! Igaz, most másképpen hívatják magukat, de a lényegük semmit nem változott. Soha nem is fog. Előbb hagynák megint rommá lövetni Pestet, minthogy beismerjék: tévedtek. Folyton ez a dicsekvés, amiről

nem tudnak leszokni. Azt képzelik, elég azt hirdetni magukról, hogy ők mindent jobban tudnak, mindenhez jobban értenek, és akkor majd minden valóra is válik. Soha nem néznek tükörbe. Ugyanolyan bárdolatlanok maradtak, mint voltak.

Ugyan ki őrizte ilyen sokáig ezeket a leveleket és lapokat? S mi lehetett a célja vele, hogy négy évtized múltán kvázi az orra alá dörgölje: Eddig is figyeltünk, apám, és tudd továbbra is, hogy soha nem feledkezünk meg rólad! A kismadár kiröppent, és már semmit nem tehetsz, legfeljebb megmutathatod neki mostani romos állapotodat, hogy még nagyobbat csalódjatok egymásban. Most már mehetsz, amerre látsz. Akár ki is vándorolhatsz, kinek fogsz hiányozni?

Igen, ez a gesztus, ez mélységesen sértő. Talán jobb lett volna, ha az, aki úgymond archiválta ezeket a „palackpostákat”, inkább megtartja magának őket. Titkosszolgálatinak kellett lennie. Egészen biztosan ezeknek dolgozott, és róla is jelentett. De miért éppen most küldte el, amikor már köztudott, mennyi anyagot daráltak be az elvtársak?! A dokumentumok, az iratok, az akták mind

papírfecnikké lettek. Annyi ember élete mint papírhulladék! Ugyan hogy fognak elszámolni mindezzel? Nemcsak Istennek, hanem az embereknek is...

Nagyot sóhajtott. Egész megcsúfolt életének minden keserősége csapott most fel belőle. Micsoda aljas gondolat ilyen még csak kigondolni is! Az egyik fél ír a másiknak, de szándékosan visszatartják, tehát a címzett nem értesül róla, mit akarnak közölni vele. A feladó meg azt képzeli, hogy személyében sértették meg, mert a fiú nem válaszolt. Tehát mindkettőjüket manipulálták. Lényeg, hogy ők rosszakat gondoljanak egymásról. S ha már felmerültek a negatív gondolatok egymással kapcsolatban, azok tovább hatnak. A kapcsolat meg van mérgezve egy életre. És ezeknek a perverz alakoknak pont ez a célja. Ők ezt élvezik, ez kétségtelen. Az istenfáját neki! Ezek manipulálták őt és az egész társadalmat majdnem fél évszázadig. És most megint visszaszemtelenkedtek a hatalomba. Pedig egyszer már lerágott csonttá tették ezt az országot. Most ugyan mit akarnak ellopni? Eddig csak azt, ami nem volt lebetonozva. Most meg azt, ami le van?

Az infláció negyven százalék körül jár. Amit tavaly kerestünk, az az idén már nagyjából a felét éri csak. Hát hogy lehet ebből kimászni? S pont egy ilyen bagázssal, amelyik oda van magától, a gőgtől nem látnak, koncepciójuk semmi, csak a szakképzett tolvaj mentalitása hajtja őket.

Istenem, mennyi minden alakulhatott volna másként! Ha akkor tudnak találkozni és együtt vágnak neki a világnak! Vagy ha Éva itthon marad... nem, azt mégse lehetett! Kivégezhetnék volna '57-ben vagy azután. Az egész élete derékba lett volna törve, csak mert az elvtársak bosszúvágya féktelen volt. Még ma is az. Senkinek nem tudják megbocsátani mindazt, amit ők követtek el ellene. Micsoda felfogás! Még hogy ők kegyeskednek másokkal! Hiszen jóérzésű ember a sáros cipőjét se törölné beléjük! Hogy lehet, hogy egy ember ennyire fejlődésképtelen legyen?! Ráadásul nem is egy emberről van szó, hanem az egész klikkjükről. Mind egy követ fújnak, körbedicsérik egymást, nyalakodnak, aztán lefelé meg taposnak.

Neki is kijutott a börtönévekből Ötvenhat után. A Diáktanácsot soha nem bocsátották meg neki. Igaz, ő nem is kért tőlük bocsánatot. Akármennyit verték, kínozták, semmiféle imperialista kapcsolatot, kémkedést nem vallott, mert hiszen nem is volt ilyen. De ezeknek mindegy volt, fontos, hogy legyen egy lestemplizett papírjuk, amivel gyakorlatilag kitörölhették volna... de nekik mégis kellett. Akár erőszakkal is, illetve főleg azzal. Az egész történelmük ebből áll: vérfürdőkből, meg erőszakos nyomulásból. Aztán a konszolidációnak csúfolt ember-bedaráló korszakuk! Kit és mit konszolidáltak? A saját hatalmukat, mert a szó eredeti értelme szerint konszolidálni anyit tesz, mint megerősíteni, megszilárdítani. Még a terminusaik is hazugok. Bolsevikoknak nevezték magukat, pedig a bolsevik többségit jelent. Ők viszont mindig kisebbségben voltak, egy erőszakos kisebbség nyomult és gyilkolászott, mert olyan jellemtelenek voltak, és mert soha együtt nem éreztek a saját hazájukkal, a saját honfitársaikkal. Igazából ők voltak a menysevíkek, azaz kisebbségiek, de nekik még ezt is muszáj volt elhazudniuk. Nekünk meg nézni kellett az önelégült pofájukat, ahogy kivonultak és ünnepeltek, meg ünnepeltették magukat. Pfuuj.

A prolik ilyenkor kiköpnek, de nálunk ez sose volt szokás. Még a börtönben se tudtam rászokni, ahol pedig sokfajta ember megfordult. Úgy tudtam megmaradni, hogy soha senkinek nem engedtem meg, hogy lerángasson a saját szintjére... Évának talán könnyebb volt, hogy megszabadult innen. De miért is lett volna jobb? Apám mindig azt mondta, ne higgyek a propagandának. Sehol nem fonják kolbászból a kerítést. Ahol nagyobb a jólét, ott jobban meg is kell dolgozni érte. Mikor Amerikába ért, Évának is bizonyára meg kellett küzdenie a helyéért. Idegenben egzisztenciát teremteni nem könnyű. Mindenkiel szemben vannak elvárások, és aki ezeknek nem felel meg, azt egyszerűen leselejtezik. Mehet a skartba.

Azt mondják, az amerikaiak lenézik a bevándorlókat. Úgy vélik, hogy aki oda elment, az feladott mindent, amit maga mögött hagyott. Nincs semmije, tehát ő egy senki. Azért ezzel a tudattal se lehet könnyű élni! A fenti elmélet megalkotói úgy tartják, hogy emiatt a senkiség miatt a bevándorló még az ott lenézett indiánoknál és négereknél is alábbvaló. Miért? Mert azok már pár évszázada ott dolgoznak, és az amerikaiaknak elsősorban a munkád számít. Az egy munka alapú társadalom. Nem lehet könnyű beleilleszkedni, de hát aki azt vállalta, annak biztosan megy.

Évi még csak tizenhat éves volt, mégis kész nő. Akkoriban még nem voltak olyan lazák az erkölcsök, mint ma. Most ki csinál ügyet abból, ha egy tizenhat éves lánynak már úgymond múltja van? Akkor kiskorú megrontása, több éves börtönbüntetés járt volna érte. Meglehet, ma is, de a közfelfogás sokat változott. Igaz, a mostani lányok arra törekednek, hogy minél lecsupaszítottabb képeket mutassanak magukról. Azelőtt csak a szajhák hirdették magukat efféle formában külföldön. Most ez a divat. Mikor a hetvenes években az egyik haver Bécsben járt, hozott haza pár kivágást. Egész lapokat nem mert, mert azért szankcionálták volna. Hát kitépett pár „pajzán oldalt”, és azokat mutogatta itthon a megbízható ismerőseinek.

Ki tudja, talán az is csak provokáció volt... Lehet, hogy éppen ő jelentett rólam. Ó, hiszen annyi mindenki megtehetné volna! Kádárék olyan piti felfogású, kicsinyes, irigy és furkálódó népséget faragtak az itthonmaradottakból, hogy azt mások, a külföldiek, meg akik innen származtak el, elképzelné se tudják. Hogy is írta Nagy Gáspár? „Hajrá, mindenki, mindenki ellen!...” Polarizáció, szegregáció, önkéntes elkülönülés, mi mindennek nem nevezik a jelenséget?... Persze jó vicc! Hogyan válhatnál azonos fajtájúvá azokkal, akik számtalanszor feljelentettek? Akik önkéntes besúgók voltak, ma meg játsszák az eszüket, hogy őket csak rákényszerítették. Ott tartunk, hogy nekem kellene sajnálgatnom a feljelentőimet, a tartótisztet, aki a rám állított spicliket hetente raportra rendelte be, sőt magát a belügyminisztert is, aki ezt a rendszert dirigálta. Még mit nem! Egyszer úgymint meglakolnak mindenért, hiába menekülnek egyre magasabb pozíciókba!

Nézzük inkább a következő lapot!

„Kedves Geri!

Bizonyára nagyon haragszol rám, hogy válaszra se méltatsz. Pedig tudhatod, hogy nem jöttem volna el nélküled, ha nem vagyunk életveszélyben. Anyámék se akartak elengedni. Tudod, hogy féltettek mindig. Utólag már megértem, de akkor még éretlen kamaszlány voltam.”

-Mikor is írta ezt? Ez már jóval későbbi lehet. Hát igen, jó húsz évvel később. Ausztráliában utaztatott, miközben nekem útlevelet se adtak. Még akkor sem...

„Nem tudom, te hogy vagy vele, de én még mindig sokat gondolok rád. Ha úgy gondolod, írd a Los Angeles-i címemre, mikor hazamentem.

Szeretettel üdvözöllek:

Éva”

Hát igen. Ő eredetiben látta mindezt... Nekem meg gondolni se lehetett külföldi útra, különben nagyon előszedtek volna érte. Most, hogy így együtt látom ezeket a lapokat, leveleket, egészen biztos lehetek benne, hogy mindvégig figyeltek. Még akkor is megtették volna, ha egyébként nincsen priuszom. Ez is micsoda kifejezés! Mintha bűnöző lettem volna, akit azért nem szabad kiengedni külföldre, mert csak lejártná a nagy magas népköztársaságot! Meg őket, a nagy magas elvtársakat! Azokat, akik máig nem tanultak meg viselkedni, csak a tahóság ömlik belőlük éjjel-nappal. Ők, mint etalon! Ők, mint követendő példa!

Voltak és vannak olyanok, akiket be tudtak törni. Domesztikálták őket, mint az állatokat. Konzolidálták a rendszert, aztán mire jutottak vele? Tiszta égés az egész. Amint kinyitják a szájukat, az egész művelt világ láthatja, kicsodák. Igaz, most már nem a négy elemi az etalon. Akadnak köztük diplomás gazemberek is. Képesek voltak beállni közéjük, csak hogy ők, csakis ők, előbbre jussanak. Pedig csak egy falatnyival több az, ami nekik jutott, mégis elég volt nekik júdáspénznek. A végén

elárulták volna a saját nagyanyjukat, az apjukat-anyjukat, ha választás elé kényszerítik őket. Ha őszinték lennének, ők is ezt művelnék, mint a megvadult elvtársaik más parlamentekben:

Nem sok híja van. Tőlünk délre most egymást ölik-gyilkolják a jugoszlávok. Minden háború borzalmas, de néha úgy érzem, semmi nincsen szörnyűbb annál, mint amikor a tegnapi még egyenes jellemű embereket gerinctelenné nevelik át. Amit művelnek, azt agymosásnak nevezik más országokban. Amint hatalomba jutnak, azonnal nekilátnak, hogy mindenkit lerángassanak a saját szintjükre. Nekik csak az alantas felfogású alattvaló a jó ember. Aki nem engedelmeskedik nekik, azt irtják, pusztítják, lelkiileg tönkreteszik a saját eszközeikkel.

Politikai ígéret! A sok baleset meg bedőlt nekik a legutóbbi választásokkor is! Csak mert azt a szakadt nyakú főnöküket mutogatták mindenhol, hogy sajnálja a jónép. Pedig mindenki tudhatná, hogy a baleset mindig figyelmeztetés: nem jó irányba haladsz, komám! Változtass sürgősen! De hát ki figyel már ilyesmire manapság? Ateistává nevelték át a népet, így hát nem is törődnek az isteni sugallatokkal. Minek az nekik? „Lökde ide a sört!...” Az fontosabb. Az a legfontosabb. Az állati ösztönök. Egyél-igyál, gyerekem, az a tiéd, amit megeszel-megiszol...

Pedig alapvetően jólelkű nép a magyar. Ha mások szenvednek, mi mindig szolidárisak vagyunk velük, Erdélytől Afrikáig, meg akárhol természeti katasztrófa történik, mi azonnal gyűjtésbe kezdünk. Mitől bicsaklott hát meg annyira valami ott, belül, hogy mindezt megtagadva mennek neki ismét egymásnak az emberek? Igaz, ahogy az előbb mondtam: vannak dolgok, amiket nem lehet. Ha a tisztát összekevered a mocskossal, akkor minden egyformán koszossá válik. Igen. Kellene egy össznépi nagytakarítás. Mert a rendszerváltáskor nem tetszettünk forradalmat csinálni... így mondta Antall József, és most már fővünk a saját levünkben. Azóta megint vérszemet kaptak. Pedig hogy paráztak '89-ben! Még az utca másik oldalára is áthúzták a belüket, ha megláttak bennünket, akiket pribékek kezére adtak.

Alantas, alantas, és megint alantas! Ezzé tették maguk körül a világot. De vajon a világ tanult-e belőle? Kötve hinném. Nyugaton mindenki profitorientált. Mit érdekli az őket, hogy bennünket itt, ebben a kicsinnyé tett Magyarországon feszít csépelnek? Megint el fognak adni bennünket. Mindig ez

a história. Mire a nép észbekap, már megint lelépett valamelyik nagy csirkefogó a szajréval, mi pedig bottal üthetjük a nyomát.

Jobb is, hogy Évike kimaradt ebből. Neki már biztos egzisztenciája lehet, akárhol is él. Náluk nincsen negyven százalékos infláció, az csak nekünk jut ki, akár a háború után, amikor mindenki bokáig járt a sok milpengőben. De odáig talán csak nem süllyedünk?... Ha a józan eszemre hallgatok, azt kell mondanom, hogy igen. Kinek fűződik érdeke ahhoz, hogy egyszer az életben beismerje: Magyarországot eladták. Trianonban is, Bécsben is, Jaltában is, és mindig, akárhol is. Mert semmit nem tudnak kezdeni a tehetségünkkel. Elvenni tőlünk nem tudják, utánunk csinálni, amire mi képesek vagyunk, megint csak nem, így hát rugdálnak, ahol érnek.

Az első világháborúval megszűnt a korábban kötelező lovagiasság. Sem nővel, sem férfiak egymással szemben nem gyakorolják többé. No, legalább társadalmi szinten. Évike még úrilány volt. Jó nevelést kapott otthon. Szépen viselkedett, tiszteletet parancsolt. Nem tudom, ma mindez hogyan is lenne. Ha tartaná magát, sokat szenvedne. Ahogyan én is, mert bár nem hagytak továbbtanulni, a könyveket nem zárhatták el előlem. Igaz, az nem azonos az egyetemi végzettséggel, de nem is lettem az a tahóvá, amivé gyötörni akartak. Könyvtárba jártam, és sok könyvet vettem. Az asszony szidott is eleget emiatt. Ő már egyszerűbb lélek, nem olyan, mint Évi. De mit tehettem? Diplomás lányok nem álltak szóba velem, pláne, ha megtudták, hogy ültem is.

Ez a másik aljasságuk az elvtársaknak, hogy a bűnözők szintjére soroltak minket, és ezt az előítéletet az emberekbe is belesulykolták. Ugyan ki merete volna börtöntölteléknek nevezni Jókai Mórt a maga korában? És hány nagy emberünk jutott még erre a sorsra, mert az osztrákok se voltak különbek a ruszkiánál?! Wesselényi vakon került ki Kufsteinből. Dobó István köszvényesen, végletesen legyengülve. Miért? Mert mi magyarok annyira szeretjük a szabadságot, hogy nagy történelmi pillanatokban meghalni is hajlandóak vagyunk érte. Hogyan is érthetnék ezt meg azok, akik csak beleszülettek a készbe, amiért az őseik harcoltak?

Az oroszoknak csak át kellett venniük az osztrákok által kiépített bürokratikus rendszert. Amennyire gyűlöltek őket, annyira utánozták a jól szervezett erőszak szervezeteiket. Mindez hogy fért meg együtt a lelkükben?... Én, ha nem állhatok valakit, nem fogom követni a példáját. Miért is tenném? Akkor hogyan tarthatnám magamat különbnek nála? Na, persze. A győztesek mindig gőgösek. Mit törődnek ők a leigázott népekkel?! Nekik ez a legfontosabb: a leigázás. Mások rabságba kényszerítése, hogy aztán elmondhassák, mennyire nyomorult, primitív, elmaradott népség ez, meg se érdemli, hogy emberszámba vegyék. Ebben aztán uniformizáltak. Mind egykutya. Nincs emberség egyikben se. Csak a szerzés, meg a hatalmuk fitogtatása. A hatalomé, amit durvasággal, primitív módon és erőszakosan szereztek. Török, német, osztrák, orosz mind egyformán bánt velünk. Jól elbántak velünk, hogy pontosak legyünk. Fosztogásaik eredményét pedig büszkén mutogatják a múzeumaikban. Ne higgye senki, hogy a sok műkincset mind vásárolták! Rablóhadjáratok, örökösödési háborúk, meg olykor ürügyet se kerestek hozzá, hogy valahová betörjenek erőszakos seregeikkel. Aztán „Vae victis!”

Minek is kellett nekem annyit foglalkozni a történelmünkkel?! Csak annál jobban megtanultam, mennyire szánalmas módszerekkel győztek le bennünket. Mert a lovagiasság szabályait már akkor se tartották be. Ahogy ez a mostani bagázs, ahogyan csámcsog és a kezét dörzsöli, mégcsak nem is leplezi valódi szándékait, hogy itt és most is csak fosztogatni akar. Most mondja meg nekem valaki: miben különböznek ezek az NKVD-sektől?

Velem együtt mások se tudják a választ. Én is csak annyit, hogy aki ide erőszakos szándékkal tör be, azt nem tudjuk másnak tekinteni, mint idegen megszállónak. Annak pedig tisztelet nem jár, csak az egész nemzet megvetése. Mégse tanulták meg a leckét annyi évszázad óta. Ugyanazokat az aljas módszereket alkalmazzák velünk szemben, és kímélet, az soha nincs.

Csak tudnám, melyik volt Évi utolsó levele! A régi borítékokon annyira elmosódott már a pecsét, hogy nem is látszik. Nem tudom kivenni belőle, hány évvel ezelőtti a levél vagy a képeslap. No, talán a levélben. Évi volt olyan jólnevelt, hogy tudta és tartotta a formákat. Biztosan írt dátumot is mindegyik levelébe. Itt van ez. Ennek nem olyan régies a kopertája. De vajon meddig folytatta ezt a keresést? Nem volt neki is családja? Annyi év telt el, egészen pontosan négy évtized, az alatt biztosan talált magának valaki mást. Én se vártam el tőle, hogy élete végéig hűséges maradjon hozzám, ha már így

elszakadtunk egymástól. Nekem is megvoltak a nőügyeim. Pesten nem nehéz elkutyulni... De nehéz volt nekem is. Eleinte még mindenkit hozzá hasonlítottam. Az alapján választottam, hogy mennyire hasonlít Évire. Máskor meg, hogy mennyire az ellenkezője. Volt bennem egy adag visszavágási vágy. Amikor megharagszunk egy nőre, akkor tuti, hogy olyan partnert szedünk fel, aki más. Nagyon más. De aztán lehiggad az ember. Rájön, hogy nem is volt miért visszavágni. Akkor olyan viharos volt a történelem, hogy elsodort egymás mellől bennünket a szele.

Máskor meg úgy hittem, hogy mindez előre meg volt írva a csillagokban. Hogy csak hisszük, hogy mi alakítjuk az életünket, pedig láthatatlan kezek irányítanak bennünket, gyakran egészen másfelé, mint szeretnénk. Olyankor fájnak ezek a változások. Nem tudjuk, mire jők, csak a húsunkba vágnak, és nem lehet másnak érezni őket, mint sorscsapásnak. Aztán megedződik az ember. Már a rosszat is tudja úgy fogadni, mintha az a javát szolgálná. S talán így is van. Annyi értékes gondolat született már abból, hogy az embert magányra, magányos életre kényszerítették! Nem tudom, más hogy éli meg, de nekem utóbb mindig bejött valami tanulság. Azt hiszem, olyasmi ez, mint amikor valaki elveszíti a látását, és ettől kifejlődik a belső látása, ami soha nem történne meg vele, ha fizikailag látna.

Micsoda képtelenségeken töröm a fejem, ahelyett, hogy gyorsan átolvasnék mindent! Abból csak összeáll a történet. S hogy mikor írt ennyi levelet ez a lány. S hogy minek. Csak nem volt végig szerelmes belém? Akkor most nagyon elszégyellném magam. Négy évtizeden át kitartani mellettem, ezt azért nem hiszem el. Csak volt valakije, hiszen olyan szép és intelligens lány volt. Ha mégse ment volna férjhez, akkor a körülötte élő férfiak mind vakok voltak. Vagy ő ennyire hűséges hozzám, ahogy megígérte?

Ez a boríték egészen újnak néz ki. Talán ebben lesz a megoldás kulcsa.

„Kedves Geri!

Talán most írok neked utoljára. Ennyi évtized után még mindig szeretném elmondani neked, hogyan is történt az, hogy el se búcsúztam, hanem egy hirtelen elszánással felszálltam arra a teherautóra, bezúfolódva egy csomó, hozzám hasonlóan szerencsétlen ember közé, és már vissza se akartam nézni. Pedig visszanéztem, és hányszor!

Ezek a levelek és képeslapok is, amiket még mindig írok, ugyanolyan visszatekintések, mint azok, amikor megfordultam és egyre vártam, hátha felbukkansz valahol a semmiből. De te nem jöttél. Volt egy srác, akire rábízta egy levelet. Neked írtam. Kértelek, hogy gyere ugyanahhoz a fuvaroshoz és tarts velem. Az életünket együtt képzeltem el. Személyesen nem mertem elmenni hozzátok, mert a szüleid megtiltották volna neked, hogy külföldre gyere. S talán az én öregeimet is értesítették volna, hogy megakadályozzanak a disszidálásban. Nekem az pedig a biztos halált jelentette volna. Tudod, hogy részt vettem utcai harcokban, és ezt a mai napig nem bánom. Igaz, ezzel megsértettem a Tízparancsolatot, de a Tízparancsolatban az sincsen benne, hogy legyél hazaáruló, és ne véd meg a hazádat, ha idegenek támadnak rá. Nekem ez volt a végzetem.

Te megfontoltabb voltál, és a te dolgod a diáktanácsban volt, ezt akkor is értettem, és máig ebben a hiszemben élek. Mindketten forradalmárok voltunk, te az intellektuálisabb típusú, én a talpasok közé álltam. Máig rólunk jegyzi a magyarság legszentebb és legtisztább forradalmát. Talán mert akkor épp azok váltak hőssé, akik lélekben a legtisztábbak voltak. Ők voltak a bibliai aprószentek Magyarországra leszületett kis csapata. Istenem, a pesti srácok! Micsoda tisztesség volt közük tartozni!

Nem tudom, veled mit műveltek, amikor elfogtak. Mert ha otthon maradtál, akkor biztosan elfogtak! Még belegondolni is rossz, miket művelhettek veled! De egy idő után kénytelenek voltak szabadon engedni, és most, ha élsz, már szabadságban élsz. Biztosan van családod, gyerekeid, és azoknak elmeséled, milyenek voltak azok a dicsőséges napok.

Már nem kérem, hogy írd, mert valamiért mégse válaszolsz a leveleimre. Most már haza is utazhatnék, hogy végleg megtudjam, mi az igazság, de úgy hallom, ismét a kommunisták vannak hatalmon. Bennük egy fikarcnyit se bízom. Tőlük bármi kitelik. Még az is, hogy egy idegen állampolgárrá lett egykori honfitársukkal szemétkedjenek. És azért se utazhatom, mert súlyos beteg vagyok. A férjem orvos, de ő se tud segíteni rajtam. Hamarosan véget ér a földi pályafutásom. Tudom, vagy sejtem, hogy haragszol, hogy benned tüske maradt, de kérlek, hogy legalább erre való tekintettel lépj túl ezen, és ha megtetted, akkor hívd fel! Tudom, hogy a kis haza most komoly anyagi bajban van. Éppen ezért mellékelek egy csekket, amit, ha beváltasz, telik majd telefonálásra. Ne vedd ezt sértésnek, csupán biztos akarok lenni, hogy legyen rá alkalmad. Telefonszámom a következő:

.....

Szeretettel üdvözöllek:

Éva”

Hát ezt kitörölték! Itt bizony egyetlen szám sincsen. És természetesen a csekket is lenyúlták. A tolvajbanda! Nem mintha fel akarnám használni, sőt, ha él még ez a cím, akkor vissza is fogom küldeni. Ha koldulnom, lejmolnom kellene, akkor se az ő pénzén telefonálnék!

Hát ez szép! Ha beváltanám a csekket, akkor stricinek néznének. Ha meg nem, akkor baleknak. De kit érdekel, minek tartanak? Ezek szerint kvittek vagyunk, mert én meg bűnözőknek, tolvajbandának tartom őket. És ez is micsoda tolvajtempó, hogy kitörlik a leglényegesebb adatot, a telefonszámot! Egy halálos beteg nő utolsó kívánsága lehet talán ez a telefonbeszélgetés. Ezeknek semmi se szent! Még mindig bosszút akarnak állni azokon, akik az ő engedélyük nélkül váltak szabad emberekké valamelyik szabad országban. Megáll az ész! Negyven évvel később! Ahhoz bezzeg van eszük, hogy egy amerikai csekket ellopjanak! De hogy tudják beváltani, ha az én nevemre szól? Ezek mindent tudnak, talán még hamis személyi adatokkal manipulálni is.

De mi ennek a dátuma? 1995. augusztus 26. Lehet, hogy azóta már nem is él Évi? Gyorsan nézzük, van-e ennél későbbi levél vagy képeslap! Ó, hát ez tiszta dzsumbuj, el se tudok rajta igazodni! És mindegyiken valami furcsa pecsét... biztosan ezzel iktatták őket. Iktatni! Azt, hogy hivatalosan elloptak egy csomó magánlevelet, vagyis magánokiratokkal való visszaélést követtek el! Levéltitok? Ezeknek?! Még mindig nem ismerjük őket eléggé? És ki a titokzatos feladó? Maga a titkosszolgálati hivatal csak nem adhatta fel! Azzal lebuktatnák magukat, hogy tényleg voltak, és tényleg azzal foglalkoztak, hogy a mások ügyeiben turkáltak. Micsoda perverzió! Ezért fizetést felvenni minden hónapban, és ebből eltartani egy családot! Vajon mifélek lehetnek ezeknek a gyerekei is? Ugyanolyanok, mint a szüleik, csak mert sikeresen a saját képükre formálták őket?! Vagy ez már genetikailag eldőlt?

Pedig csak közülük való juthatott hozzá ehhez az anyaghoz. Ez nem olyan, mint könyvtárból kikölcsönözni egy könyvet, ez nem volt hozzáférhető bárkinek. Szóval valamelyik mocskos spicli szórakozik velem. Még most is, annyi évtized után. Talán még a lakásomat is figyeli, és most úgy vélte, hogy elérkezett a döntő pillanat. A neki szóló nagy pillanat, amikor lesheti az arcomat, mennyit árulok el abból, amit érzek. Hát iránta csak undort és megvetést, abban biztos lehet! Így kitolni valakivel, és most kéjelegni abban, hogy most is szenvedést okozhatnak neki! Pfuj! Legszívesebben beverném a pofáját!

De nem hagyom magamat ilyen primitív módon manipulálni! Most már egyébként is lejárt az idejük áltól, felszámolják Magyarország legmocskosabb hivatalát. Hozzájuk egészen biztosan nem

fordulhatok segítségért. És tőlük nem is kérnék semmit. Épp elég volt, hogy annyi hosszú éven, évtizeden át mindenbe beleütötték a mocskos orrukat. Biztos fedezékből, kiemelt fizetésért! Na, mindegy, nézzük gyorsan a többiekét, hátha akad köztük valami nyomravezető adat!

Gergely még sokáig tanulmányozta a boríték tartalmát. Egyedül volt otthon, senki nem zavarta ebben, és nem is tettek fel neki indiszkrét kérdéseket. Ezt az időt most arra kapta, hogy rendezze, legalább valamelyest, a gondolatait. A felesége épp elutazott a szüleit meglátogatni vidékre, a gyerekei is rég kirepültek. Arra gondolt, hogy innia kellene valamit, hogy a hirtelen felgyülemlett idegfeszültséget levezesse, de aztán mégse. Ehhez tiszta fej kell, hogy mindent alaposan átgondoljon! Egyébként se volt italos ember. A kollégái nem is szerették érte. Hogy ő mindig kivonja magát mindenből, nem is igazi csapatjátékos, meg hogy antiszociális, már minden verzió volt, csak úriembernek nem nevezte senki. Mindössze annyi volt a bűne, hogy tartotta magát az otthoni neveléshez, és a gyerekeinek is azt adta tovább. Már amennyire lehetett, mert az iskola éppenséggel a szülők ellen igyekezett fordítani a fiatalokat. Hogy csak azért se engedelmességeskedjenek, meg hogy tagadják meg Istent, a hazájukat és a családjukat... Hát igen, mindent, ami alapvetően fontos egy ember életében...

Hirtelen élesen felberregett a csengő. Ki lehet az ilyenkor?

Mikor kinyitotta az ajtót, egy szürke felöltős, szürke kalapos ember állt ott, és bebocsátásra várt. Sejtelme se volt, ki az, és mit akarhat.

-Kérem. Mit óhajt? – kérdezte hűvös udvariassággal Gergely.

-Nem ismeresz meg? – kérdezte az idegen. – Osztálytársak voltunk. Héja Pista vagyok.

-Kérlek, gyere be – invitálta Gergely.

-Köszönöm, de most ne! Azonnal gyere velem!

Gergely gyanakodva mérte végig. Csak tán nem tartóztatják le megint? Eléggé titkosrendőr kinézete van, még ha az osztálytársa volt is.

-Letartóztatasz? – kérdezte elszántan és hidegvérrel.

-Nem, dehogyis. De szeretnék elintézni valamit, amihez te kellesz.

-Én? Mi közöm nekem a te dolgaidhoz? Évtizedek óta nem is láttuk egymást. És egyáltalán mi ez? Mi ez a titkozatoskodás? Kinek dolgozol?

-Kérlek szépen, a dolog nem tűr halasztást. Éváról van szó.

-Éva? Kerekes Éva?

-Igen. Pontosan ő.

-De hát mi van vele?

-Kórházban fekszik. A Kékgyöngy utcában.

-Látni akar?

-Igen, de már nem sok van neki hátra. Úgyhogy vedd a kabátodat és gyere!

Egy egész élet minden eseménye zúgott át hirtelen Gergely fején, miközben cipőt húzott és a kabátját kereste. Sál, kalap, kulcs, minden megvan, mehetnek is.

-Vigyek magammal valamit? Három napi élelmet, tiszta alsóneműt? – ironizált Gergely, a volt osztálytárs megjelenésére célozva.

-Kérlek, erről ne most! Azt megbeszéljük később. Nem kell semmitől tartanod, tényleg a Kékgolyó utcába megyünk. Lent áll a kocsim, elviszlek, hogy mielőbb találkozhatatok.

-És Évinek ne vigyek valamit?

-Nem hiszen, hogy bármire is szüksége volna még – közölte száraz hangon Héja.

-Annyira rossz állapotban van? És te tudtad? Hogyhogy nem szóltál hamarabb?! – ragadta meg a másik férfi felöltőjét Gergely. – Egyáltalán hogy jössz te ehhez?

Héja lefejtette magáról Gergely kezét.

-Nem jól teszed, ha most dulakodni vagy verekedni akarsz. Sietni kell, és különben is, hivatalos közeggel erőszakoskodni... tudod... Nagyon megütheted a bokádat.

-Velem csak ne fenyegetőzz, te patkány! Ugye, te voltál, aki azt a halom levelet elküldted nekem?

-Igen, de ne érts félre!

-Mit lehet ezen félreérteni? Az egész ügy olyan világos, mint a nap! – ordította Gergely. – Engem kicsináltak, soha nem hagytatok továbbtanulni, diplomát nem szerezhettem, pedig a kisujjamban több volt, mint bármelyikteknek! Évával nem hagytatok levelezni, negyven évig nem is tudhattam róla, hogy hol él! És még te beszélsz félreértésekről?!

Akkor már az utcán jártak. Héja betuszkolta a ház előtt parkoló gépkocsiba Gergelyt, majd ő is beszállt. Egész úton nem szóltak többet egymáshoz.

A Kékgolyó utcai kórháznál Héja tovább kísérte Gergelyt, aki ismét nekiesett:

-Kopj már le! Miért nem hagysz békében?

-Csak higgadj le! Nélkülem be se engednének.

Azzal elővette titkosszolgálati igazolványát és felmutatta a portásnak.

-Eva Jackson asszonyhoz. Száztizenhármás. Meg van beszélve Tomory főorvos úrral.

A portás szó nélkül felengedte őket. Ők pedig, ketten, a világ leghosszabb és leglassabb útját tették meg akkor este. Lépteik visszhangoztak az üres kórházi folyosó csendjében. A száztizenhármás elé érve Héja csak ennyit szólt:

-Most menj be, én itt várlak.

-Mi a fenének?! Egyedül is kitalálok.

-Csak menj be, és ne húzd az időt! Kifelé is biztosítanom kell az utadat. Máskülönben két perc alatt kivágnának innen. Nem fogod fel, hogy zárt intézetben vagyunk?

Gergely kelleetlenül, de tudomásul vette, hogy kénytelen kísérője úgy fog várni rá odakint, ahogy egy börtönőr a cella előtt. A francba kívánta, de nem volt mit tenni. Egy mély lélegzet, a ruháját lesimította, kalapját levette, és már bent is volt. Éva egyszemélyes kórteremben feküdt. Mélyen

aludt. A karjából csövek lógtak ki. Az arca meggyötört volt és nagyon sovány. Meg is öregedett persze. Hát igen... ötvenhat éves volt. Milyen érdekes, hogy ő most annyi éves, mint...! Egy ötvenhatos hős, ötvenhat évesen... Hirtelen, búcsú nélkül ment el, azazhogy...

Egy nővér ült az ágy mellett. Figyelte Éva minden rezzenését.

-Kérem, hagyjon most magunkra! – kérte csendesen Gergely.

-Nem lehet, az szabályellenes. Nekem kell vigyáznom a hölgyre. Nagyon súlyos az állapota.

-Akkor legalább menjen át a kórterem másik végébe, hogy melléülhessek és megpróbáljak pár szót váltani vele.

-Rendben van, de tudnia kell, hogy Mrs. Jackson mély narkózisban alszik. Senki nem zavarhatja. Ha felébred, erős fájdalmai lesznek ismét.

-Egészen biztos lehet benne, hogy nem bántó szándékkal érkeztem. A vőlegénye voltam valamikor.

-Értem. Csak tessék – enyhült meg a nővér, és arrébb ült, távolabb Gergelytől és Évától.

Hosszú percek teltek el, míg csillapodott valamelyest a feszültség, ami Gergely és a nővér között keletkezett. Gergely előbb kezet mosott, s csak aztán ült az Éva ágya mellé. A nővértől egy fehér köpenyt, sapkát és cipővédőt is kapott. Lassan, megfontoltan és nagy-nagy szeretettel fogta meg Éva kezét. Valóban nem akarta megzavarni az álmát.

-Évi! Évike! Én vagyok itt, Geri – kezdte az egyoldalú beszélgetést a férfi. – Csak most tudtam meg, hogy itt vagy. És a leveleidet is csak ma délután kaptam meg. Mindet egyszerre. A titkosszolgálat foglalta le valamennyit, és nekem sejtelmem se volt róla, hogy akár egyszer is írtál volna nekem. Most kiadták, és egy volt osztálytársam, aki nekik dolgozik, hozott el hozzád... Gondolhatod, mennyire nehéz ez most nekem. Megöl a lelkifurdalás, hogy nem voltam erősebb, és nem próbáltam utána menni... Engem hamar elkaptak. Könnyű volt. Az egyetemen voltunk mindannyian és tanácskoztunk. Ezért nem tehettem semmit. Túl hamar tartóztattak le, onnan meg nem volt kiút. Jó pár évet rám varrtak, és nem kaptam kegyelmet. Már minden volt ismerős rég megállapodott addigra, mire kiszabadultam. Senki nem akart szóba állni velem... De nem ez az érdekes... Ez az ember engem most odakint vár. Nem tudom, mit akar, de nagyon feldühített, hogy csak most szólt. Hiszen tudhatta, hogy itt vagy, és már nem tegnap óta. Egyáltalán hogy kerültél haza? Tavaly azt írtad, hogy gyógyíthatatlan beteg vagy, és az orvos férjed se tud segíteni rajtad. Azt már sejtem, miféle betegség kínoz, és nagyon sajnálom. Mint ahogy azt is, hogy csak most találkozhatunk ismét, és épp ilyen körülmények között.

A beteg szeme megrebbent. Gergely tudta ezt, már számított rá. Ő úgy hitte, hogy a test aludhat, de a lélek soha nem pihen. Annak kell ügyelnie, hogy a még élő test a tőle telhető módon funkcionálni tudjon. Tehát Éva lelke reagált. Gergely elszántan folytatta:

-A leveleiből most arra következtetek, hogy nem felejtettél el, hiszen mindig kerestél. Én viszont semmit nem tudhattam erről, mert azok a piszkok, akik ellen akkor mi harcoltunk, nem engedték. De tudnod kell, hogy én is titokban a szívem legféltebb csücskében őriztelek.

Éva keze megmozdult. Csak nagyon gyengén, mert már nem

volt ereje. Gergely azért érezte, hogy igyekszik megszorítani a kezét. Gergely folytatta:

-Tudod, mindig abban hittem, hogy csak az történhet meg velünk, amit az Úristen megenged. Bár mindkettőnknek nagyon fájt, de ennek mégis így kellett lennie valamiért. Az értelmét csak azután tudhatjuk meg, ha már mindketten visszatértünk Hozzá. De ott, ugye, várni fogsz rám?

Éva szeme ismét megrebbent, és egy pillanatra kinyílt. Egy nagyon gyenge sóhaj hagyta el a száját:

-Geri!

A sóhaj elszállt, és valami furcsa, mély csend ült rá a kórházi szobára. A gép sípolni kezdett és egyenes vonalat húzott. Ez eléggé egyértelmű. A nővér felpattant és odaszaladt Éva ágyához.

-Uram! Ezt mégse kellett volna! Egy ilyen súlyos beteget ekkora stressznek kitenni! Még élhetett volna!

-Élhetett volna? Így? Hát élet ez magának? – kelt ki magából Gergely, de Éva kezét nem engedte el, hiába tuszkolta volna ki a nővér a kórteremből. A nővér tehetetlenül állt egy darabig, majd az orvosért indult. Az ajtóból még visszafordult:

-Kérem, nagyon szépen kérem, hogy távozzon el, mire visszajövünk! Amiért jött, azt megkapta. A menyasszonyának nagyon szép halála volt. Ami most következik, az már csak rideg kórházi protokoll. Ezt nem kell látnia.

Mindketten Éva arcára néztek. Angyali mosoly ült rajta, a vonásai teljesen kisimultak.

Megvárt, csak engem várt még, szegénykém, gondolta Gergely. Lassan felkelt, és Éva mellkasára helyezte a kezét. Sajnálta, hogy többet nem mondhatott neki, de tudta, érezte, hogy neki már semmit nem kell mondania. Éva mindent tud, lát odaátrol. A kórházi öltözéket gyorsan levetette és egy székre tette, aztán kisietett, az ajtóból még egyszer visszanezve. Meg akarta őrizni azt az angyali mosolyt, amitől Éva arca olyanná vált, mint fiatalkorában. Furcsa egy varázslat, gondolta magában, miközben elindult, hogy épp a halál, ez a nagyon csúnya és kegyetlen halál tette vele ezt a csodát. Tisztára olyan, mint kislánykorában!

Pedig a csodát nem a halál tette, hanem ők ketten: Geri és Évike, a halál küszöbén megifjodott két nagy gyerek.

Héja odakint várta. Gergely nem szólt hozzá. Csak mentek, távolodtak attól a helytől, amely a fiatalság varázsát hozta, ha csak pár percre is, Gergely számára. Héja értette, mi történt odabent. Ő

intézte el, nem a főorvos, hogy a nővér maradjon bent velük, amíg elbúcsúznak egymástól. Ha nincs szemtanú, még megvádolnák valamivel ezt a szerencsétlen flótást! Aztán járhatná újból a maga kálváriáját.

Héja lelkében nagy viharok dúltak. Tudta, hogy teljesen szabálytalan volt kiadnia Éva leveleit Gergelynek. Be kellett volna darálnia. Valami mégis visszatartotta. Hosszú évek alatt megkérgesedett lelkén valami olvadozott. Gergely nem tudta, hogy Héja is szerelmes volt Évikébe. Azt se tudta, hogy most mindketten gyászolnak. Ő csak valami oktalan érzelgésnek és bocsánatkérésfélének fogta fel Héja váratlan gesztusát. Már kint jártak az épületből, ahonnan a portás ugyanolyan hangtalanul engedte ki őket, mint ahogyan befelé jövet, amikor Héja megfogta Gergely karját. Gergelyből ekkor szabadult fel minden lefojtott indulat.

-Ne merészelj hozzám érni, te...! Te, szörnyeteg! Hogy nem rohadtál meg az egész rohadt rendszeretekkel együtt?! Látod, mit műveltetek velünk? Most jobb neked?

Héja csendesen tűrte a heves indulatrohamot. Volt már neki része effélékben épp elégszer.

-Na, gyere, hazaviszlek.

-Abból nem eszel! Soha többé ne gyere a közelembe se!

Héja várt, áldogált egy darabig, majd belátta, hogy itt nincs több tennivalója. Lassan a kocsija felé indult. Visszafordult, de Gergely akkor már rég elrohant. Megpróbálta autón követni, hátha meggondolja magát Gergely, és épp az Alkotás úton akart bekanyarodni, amikor Gergely hirtelen a kocsija elé lépett. Mindketten figyelmetlenek voltak, a nagy érzelmi vihart, ami a lelkükben dúlt, nem tudták lebírní. Héja hirtelen mozdulattal félrekapta a kormányt, de Gergelynek már késő volt. Szinte elrepült, ahogy a szélvédőnek csapódott.

-Egy másik angyal – gondolta még magában Héja, de már neki se volt ideje reagálni. Egy teherautó kapta telibe a kocsiját a másik sávban, ahová kisodródott, miközben menteni próbálta Gergely életét.

A helyszínelők azonnal felismerték Héja autóját. A holttestét másik kórházba szállították, mint a Gergelyét. Holtában is VIP-ellátásban volt része. És hát titkosszolgálati múltja miatt titkosan kellett kezelni magát a balesetet is.

Ettől függetlenül szándékos gázolásnak tartotta mindenki. Szóbeszéd is indult vele kapcsolatban. Pesten gyorsan megy az ilyesmi. Valóságos legenda született az egykori szerelmesek történetéből.

Gergely felesége a konyhaasztalon találta meg Éva leveleit. Csak forgatta, nem értett semmit. Azt hitte, hogy Gergely titkolta előle, és most otthon felejtette valamiért ezeket a leveleket, meg színes képeslapokat. Aztán megkapta a hírt, hogy a férjét elgázolták. Egész világa összeomlott. Biztosan megint belekeveredett valamibe, vélte. Pedig szépen is élhettünk volna, kettesben, öregségünkre, pityergett, miközben az egyik színes anzikszot forgatta a kezében.

Budapest fölött valami hirtelen, mély csend támadt. A nővér úgy látta, mikor az ablakon kinézett, mintha két hófehér lélek szállt volna kézenfogva egyre magasabbra. A levegő párás volt, de ez a két alak olyan fényes volt, hogy szinte megriadt tőlük. Ilyen nincs, ez ellentétes az orvostudomány minden tanával, gondolta magában. Aztán eszébe jutott megint az a boldog mosoly, amit Éva asszony arcán látott. Na, igen, de ki az a másik lélek, tette fel a kérdést – önmagának. Ő még semmit nem tudott Gergely hirtelen eltávozásáról.

Mint ahogy arról sem, hogy Héja lelke igen sokáig dekkolt földközben. Ő még mindig rendezni szeretett volna valamit, amit annak idején nagyon elrontott. De már nem lehetett. Neki be kellett érnie egy díszes állami temetéssel és a vele járó protokollal.

A csóka

Kölyökkorában találta a festő a csókát. Szárnya megsérült, elrepülni nem tudott, csak vergődött a földön egy közeli parkban. A férfi odalépett hozzá:

-Na, mi van, haver? Leparittyáztak? Mi lett a szárnyaddal?

Nem tudhatta, hogy macska támadta meg szegényt, miközben az anyját várta, hogy hozzon neki valami ennivalót. A madár beszélni nem tudott, csak pislogott riadtan, de megérezte valamit a széles tenyér erős fogásán, hogy az neki jót akar. Aztán túrta, hogy a zsebébe tegye, hogy csak a feje látszott ki belőle.

Jó darabig mentek, amíg a belváros egyik legsűrűbb utcájába értek, a Nagykörútra. Ott is álltak fák, bár nem olyan sok, mint a parkban, ahol a festő találta a csókát. Itt minden más volt. Óriási forgalom, száguldozó autók, teherjárművek, motorok, villamosok, és minden létező jármű, ami pöfögni és túlkölni tud. Szegény madár behúzta a

nyakát. Ez már rémséges volt a számára. Fészkelődött, de úgyse tudott volna elmenekülni. A festő erősen tartotta, nehogy valamelyik autó elé vesse magát.

Aztán bementek egy házba, Már mint a festő vitte magával határozott léptekkel, felfelé egy kanyargós lépcsőn. Valami oldalajtón keresztül fordult be oda, és semmi kétség nem fért hozzá, hogy ez az otthona. Már a tetőtér felé tartottak, amikor a férfi ismét megszólította a csókát:

-Eztán ez lesz az otthonod, jó? Velem laksz, amíg meg nem gyógyulsz, s talán, ha akarod, később is. Meglátod, itt sose fogsz unatkozni.

Beléptek a műteremlakásba. Volt azon az emeleten egy másik, kisebb lakás is, egykor a cselédek rezidenciája lehetett, de most egy színésznő mini-lakásaként szolgált. Nagyobbra itt, a fővárosban nem telt neki, még ehhez is nagy ismeretség kellett, hogy megkapja. Keveset volt otthon, nappal többnyire későig aludt, aztán fodrászhoz, kozmetikushoz, meg tornaórákra járt. A festővel csak ritkán futott össze, egyik erre sietett, a másik arra, nem zavarták egymás vizeit.

A festő most vette alaposabban szemügyre a csókát. Hát bizony ezt a szárnyat rögzíteni kell. Nem azért, hogy a zsebében tartotta, hanem mert valami támadás érte, a jobb szárnyát ernyedten lógatta. A festő a rajzasztalára tette a madarat.

-Maradj itt szépen! Mindjárt hozok kötszert és rendbe teszek – nyugtatgatta a madarat, amely nem is igen figyelt rá. Annál inkább a rajzasztalon álló, heverő és itt-ott széjjel hagyott tárgyakra kacsingatott fél szemmel. Némelyikhez oda is ugrált, mindent szemügyre vett. Nagyon tetszett neki a műterem, csak a nyitott teret hiányolta, a fákat, bokrokat, a park növényeit, az ismerős környezetet, ahol cseperedni kezdett.

A festő már jött is vissza a fürdőszobából magával hozott kötszerekkel és egy törülközővel, amire szépen lefektette a madarat. Az előbb odavágott neki a csőrével, de aztán ezt a fegyverét is leszerelték. A férfi erősen tartotta az egyik kezével, miközben a másikkal a szárnyán matatott. A madárnak fájts kicsit, de moccanni se bírt, olyannyira hatástalanították. Igaz, túl sokáig se tartott a művelet. A férfi gyakorlott mozdulatokkal kezelte le a kölyökcsókát, fertőtlenítőszerrel szórt a szárnyára, leragasztotta valami sebtapasszal, amit ollóval elvágott, aztán már talpra is állította.

-Na, ennyi volt kis haver. Aztán ne csipkelődj velem túl sokat, mert én azt nem szeretem! Tudod, nekem a kezem olyan fontos, mint neked a szárnyad. Én ezzel keresem a kenyeremet. Apropos, kenyér. Nem vagy éhes?

Egy üres ecsetes tálkában vizet hozott, a tervezőasztalra helyezte. A madár megkóstolta, majd mohón inni kezdett. Aztán kapott morzsákat, meg felvágott-darabkákat. A festő bőkezű házigazda volt. Magvakat majd venni kell holnap, gondolta magában. De azért talált egy kis szotyit is. Valamelyik modellje hagyhatta ott. Némelyik lány olyan primitíven tud viselkedni, gondolta magában a festő. Micsoda tanyasi szokás ez, napraforgót köpködni, miközben éppen Vénuszként áll modellt egy művésznek!

Mindezt még szerényen is gondolta, mert neves művész volt, egyike a legkvalitásosabbaknak. Tágas lakása gyakran telt meg barátokkal, meg a folyton nyomuló lányokkal, akik mindenáron híressé szerettek volna válni valamelyik neves művész modelljeként. Ezért mindenre képesek voltak.

Most viszont sokkal időigényesebb társaságot szerzett magának. Még nem tudta, hogyan tartsa. Örökké szabadon nem lehet, mert zavarná a munkájában, és a lányok is félnének tőle. De a kalitka se megoldás, mert a madárnak a lételeme a szabadság. Mégis csak az volna a helyes, ha röpképes maradna, amikor a szárnya meggyógyul. Aztán majd kiengedi, ha már tud gondoskodni magáról. A telet biztosan itt tölti velem. Már egyre erőteljesebben megyünk bele az őszbe, addig nem tanul meg repülni. És valóban, a megszeppent madár semmi jelét nem adta annak, hogy valaha is megtanulta volna társai leglátványosabb mutatványát, az égen szárnyalást.

Hát akkor majd veszek neki egy kalitkát, egy nagyobbat, hogy ne legyen klausztrófóbiás, gondolta magában a férfi. Kap játékokat is, amikkel játszhat, hiszen még csak gyerekmadár.

Kapott is mindent Csocsó, aminek elnevezte a nevelőapja. Elég sokat cserregett, hangoskodott, és egyes hangokat ügyesen eltanult, mert sok mindent csak úgy ellesett az emberektől. Gyakorolta is szorgalmasan, s aztán, amikor a festő rájött, miféle készségei vannak a madarának, maga is taníttatni kezdte. Igaz, jót-rosszat egyaránt eltanult az értelmes jószág. A káromkodásokat, amik akkoriban divatban voltak éppen, a legkönnyebben. Volt honnan, mert a festő nem mindig volt jókedvében. Ha túl korán kezdte el szólóztatni a gazdáját, a festő jól letolta. Egy reggel, amikor a vendégei túl sokáig voltak nála, még jócskán aludni szeretett volna, egyszer csak a következőre ébredt:

-Kurrrrrva madárrrr.... kurrrrrva madárrrr... Fogd márrrr be a csőrrrröd!

A festő akkor éppen nem aludt egyedül. Az egyik lány nála maradt éjszakára, és a különös madárhangokra ő is felfigyelt.

-Te így szoktál beszélni ezzel a madárral? – kérdezte elképedten.

-Nem mindig, de ez nem is tartozik rád. Na, most már öltözködj, és sipirc haza! Hazajöhet a feleségem.

-Miért? Nem lakik itt mindig?

-De, igen, csak most vidéken vendégszerepel. Utána hazautazik.

-Kár, még maradtam volna... — sipákkolt a lány.

-Már éppen eleget voltál – zárta le a vitát a festő a kis modell fenekére csapva, majd pénzt adott a lánynak, aki gyorsan a retiküljébe gyűrte a stekszet, és hagyta, hogy a férfi kituszkolja az ajtón.

-Szerrrrrusz – kiabált utána Csocsó.

A festő aztán a madárhoz fordult:

-A szádra, azaz a csőrödre jobban vigyázhatnál, haver! – dorgálta a csókát. – Nem elég, hogy Nyilas Misiként itt dugdoslak a lakásomban, te reggel káromkodsz, amikor hölgyvendégem van. Teljesen leégetsz mások előtt.

A csóka, mintha értette volna a szavak értelmét, szégyellősen leszegte e fejét, majd megismételte a reggeli produkcióját:

-Kurrrrrva madárrrr.... kurrrrrva madárrrr... Fogd márrrr be a csőrrrrröd! Szerrrrrusz!

-Na, szépen nézünk ki! Előtted már egy szót se lehet szólni, hogy a lehető legalkalmatlanabb módon és időben elő ne hozakodj velem!

Aztán a lányra gondolt. Helyes kis nő, de csak elfogadta a pénzt, szóval nem a nők egyes számú kategóriájába tartozik... Persze, nem is baj, így biztosan tudom, hogy kvittek vagyunk. Meg hogy mennyi a tarifája. Azért ez a feleségről szóló szöveg mindig bejön. Egyik kis liba se szeretné, ha Kati megtépné.

Valójában azonban már válófélben voltak. Kati csak ritkán vetődött haza. Úgy tűnik, hogy a vidéki színházban akadt barátja, aki miatt őt hanyagolja. Hát igen... akár a matrózok... ahány dokk, annyi lány, azaz neki meg ahány színház, annyi pasi... Pedig hogy szerették egymást! Mindenki ellenezte a házasságukat, de ők mégis ragaszkodtak egymáshoz... Aztán mindketten félreléptek. Nem jó ez a távházasság, és mindkettőjüknek annyi alkalma nyílt, hogy szélhámoskodjanak. Aztán jöttek a visszavágók: ha te úgy, én is úgy...

Nem volna szabad így élni. El kellene döntenie, ki mennyit jelent a házastársa számára, s hogy valóban házasságnak lehet-e még tekinteni ezeket az alkalmi összebújásokat.

Figyelme ismét a madárra esett. Szegény folyton bent dekkol, nem jó ez neki. De hát mégse hagyhatta sorsára őrkelmét, azzal a törött szárnyával. Akármelyik macska elkaphatta volna, nem érte volna meg a következő hetet. Kieresztette Csocsót, aztán taníttatni kezdte:

-Na, idefigyelj, kishaver! Inkább énekelni tanulnál meg, minthogy reggel a káromkodásodra kelljen felébredni!

Azzal szájharmonikát vett elő, azon kezdett valami divatos slágert fújni. Csocsót ez a legkevésbé sem érdekelt. Már is rázendített következő strófájára, amit jól tudott már:

-Csocsónak rrrreggelit! Csocsónak rrrrrreggelit!

-Hát arról lehet szó – mosolyodott el a festő, majd kiindult, hogy behozza Csocsó kedvenc magvait, és egy dobozt, amiben kövér lisztkukacok kunkorogtak. Ezeket nagyon szerette a madár. A festő csipesszel adagolta neki a csemegét.

Csocsó boldogan termelte be a finomságokat. Már egészen megerősödött, nem volt olyan elesett, mint mikor a festő megtalálta. Igyekeznie is kellett, mert a levegőben valami változás előjelei mutatkoztak. Még egyikük se tudta, de a jeles magyar festőre, Csocsó gazdájára komoly veszély leselkedett.

Nem egyszer fordult már elő a magyar történelem során, hogy tehetséges művészeket üldözzenek. Csocsó gazdájával is ez történt. Összetűzésbe került az egyik magas tisztséget viselő pártvezérrel, aki féktelen dühvel vetette magát a szerencsétlen művész nyomába. Egzisztenciálisan tönkretette, majd azt tervezte, hogy az életére tör. Elérte, hogy bebörtönözzék. Ám a festőt óriási kaució fejében szabadon engedték egy időre. Ő ekkor tervezte el, hogy külföldre szökik. Barátai és Kati segítették ebben. Mindent alaposan eltervezett, és már csak két napja volt, hogy véghezvihesse szándékát. Igen ám, de a madár! Mi legyen Csocsóval, aki annyira a szívéhez nőtt? És hogy fogja viselni, hogy az eddigi rendszeres ellátás után, amitől bizony elkényelmesedett városi csókává lett, az egyik napról a másikra magára marad? Hogyan fog tudni gondoskodni magáról? Akárhogy is intézi, a madarat mindenképpen felnőtté kell nyilvánítania. Ha lesittelik, akkor is itt maradna a lakásban egyedül és elpusztulna. Csocsó útja bizony kifelé vezet.

Már mindent összecsomagolt, ami az elutazásához kellett. Az autója a ház előtt állt. Kinyitotta az ablakot és a párkányra egy edénykébe magvakat, egy másikba vizet rakott ki. Belülre is tett egyet, arra az esetre, ha Csocsó mégis elbátortalanodna, és mivel visszavárná, visszatérne a lakásba. S hogy legyen erre módja, a nyitott ablakot kitámasztotta egy magas támlájú székkal, nehogy becsapja a szél.

Csocsó kíváncsian figyelte, mit művel a gazdája. Érezte, hogy valami meg fog változni ezen a napon, nem kellett sokat magyarázni neki. A madarak nem vesztették el a hatodik érzéküket, mint az emberek, így minden érzékével a festő felé fordulva, mintegy kitárulkozva felé és a rá váró szabadság felé, csak nézett csupa értelmet sugárzó, fényes szemével. A festő legszívesebben magával vitte volna, de az teljes képtelenség volt. A zöld határon akart keresztüljutni, ott pedig egy beszélő madár a biztos halált jelentette volna. A torkában gombócot érzett, amikor Csocsót kitette az ablakon:

-Futás, haver! Ezentúl mindketten szabadok vagyunk. Itt még van kajád, de aztán tanulj meg magadról gondoskodni. Ha mégse megy, bűvölj el valakit a beszédtudományoddal, hátha befogad! Isten áldjon! Éljen boldogul!

Azzal megbillentette kicsit Csocsót, hogy az riadtan rebbent fel a kezéből, majd a ház előtt álló hatalmas platánfa egyik ágán le is szállt. Onnan nézett vissza rá riadtan és értetlenül. De visszamenni mégse akart. Volt valami a levegőben, amit nem tudott megmagyarázni. Illatokból és egy furcsa vonzerőből állt, aminek képtelen volt ellenállni. Nézelődni kezdett maga körül, és az ablakból sokszor látott utcai forgalom is érdekelte. Észre se vette, amikor a festő visszalépett az ablaktól, és csendesen kísértelt a lakásából. Az ajtóból visszafordulva ellenőrizte, nem lógott-e vissza Csocsó a lakásba, de nem látta.

Csocsó mégis megpillantotta őt, amint az autója motorhangja ismerősen zúgott fel odalent az utcán. Indult ő is a szabadság felé. Mindketten boldogultak valahogy. Ez valahogy előre meg volt írva az életük könyvében, bár abban a pillanatban nem sejtették.

Május volt. Langyos szél fújdogált, a fák üde zöld lombkoronát viseltek méltósággal tartott törzsük fölött. A madarak társakat kerestek. Az emberek közül is sokan. Szerelmespárok andalogtak odalent a forgalmas pesti utcákon. Valósággal pezsgett az élet. Sokan már a közelgő nyárra gondoltak. Az országúton egy csinos Alfa Romeo tempózott, egyelőre még nem a határ felé. A festő beugrott a vidéki színházba, ahol Kati akkor játszott. A forgalmas folyosón találkoztak utoljára. Már nem beszéltek. Kati minden értett, és nem akart egyetlen vigyázatlan szót se kiejteni a száján. Mindketten

tudták, hogy vége. Örökre vége, mert a festőnek nem lesz visszaútja, és abban is biztosak voltak, hogy a végzetük másfelé sodorja őket. Abban a pillanatban nagyon féltették és ismét nagyon szerették egymást. Csak a szemük beszélt. Aztán a festő megfordult és határozott léptekkel kifelé indult. Túlságosan feltűnőek voltak, és abban a zaklatott korban, amelyikben éltek, az egyiküknek se volt biztonságos. A festő a hátában érezte, ahogyan a felesége tekintete az egész alakját körbeöleli. Olyan hévvel, ahogyan soha azelőtt.

Olyan volt ez, mint amikor a lélek kilép a testből, és az addig őt tartó ezüstoffonál hirtelen elszakad. Még egy pendülést is hallott, ami olyan volt, mint egy húr elpattanását idéző, szépséges rezonancia. A vég, mely egyúttal valami újnak a kezdete is. Ez a finom rezdülés kísérete végig az útján, amíg a határközeli városhoz nem ért. Onnantól már rutinosan hajtotta végre az előzetesben alaposan átgondolt tervét.

Kati és Csocsó tágra nyílt szemei néztek utána, mikor már rég nem is látták. Mindketten rémültek voltak. Nemcsak önmagukért, hanem azért az emberért is, aki elindult a végzete felé. Mind a hárman nagyon magányosak lettek, és ebből a búcsúból soha többé nem gyógyultak ki.

A modell

Palotai, a festő híres volt a flegmájáról. Lapos bemondásaiból valóságos szállóigék lettek, és ezek terjedtek a fővárosban, de vidéken is. Nem akart ő senkit megbántani, csak ilyen volt. Hirtelen gyártott viccei olyanok voltak, mint a pingpongasztalon csattanó, váratlan leütések. Mindenki felkapta a fejét, és a nevetés olyan hirtelen tört ki, hogy az általa kipécézettek gyakran dühösen pattantak fel és távoztak még a közeléből is. Pedig ő úgy érezte, hogy csak ironizál. Hát hogy is lehetett volna kihagyni azokat a poénokat? Aki csak hallotta, dőlt a nevetéstől.

Alapvetően filozófus alkat volt. Szeretett eltöprengeni az élet dolgain, és gyakran gyártott magában különféle elméleteket. Ezek homlokegyenest ellenkezőek voltak, mint a korszak idétlen pártbrosúrái, és nemcsak a festő szerint voltak szórakoztatóak, hanem népes rajongótábora igazolta, nem jár messze az igazságtól. De a filozófia komolyabb dolog ennél, Palotai viszont mindig a humornál kötött ki. Igaz, ezzel jó pár ellenséget is szerzett magának, és az elvtársak se nézték jó szemmel, hogyan űz tréfát az általuk legszentebbnek tartott dolgokból, amelyekhez őket egyfajta párthűség kötötte. Jobban tisztelték ezeket, mint a saját anyjukat, akit persze rég megtagadtak, csak mert nem erre az agyrémre tanította őket már a bölcsőjüktől fogva.

Palotainak éppen egy csinos lány ült modellt. Az arca is szép volt, de rettentő buta. Nem volt ez ritka jelenség, mert hiszen ez a foglalkozás rég afféle iparággá nőtte ki magát. Diplomás nők nyilván nem hajlandóak aktképekhez modellt ülni, így be kellett érni azzal, ami elérhető volt. A Főiskolán, amit egykor Akadémiának neveztek, elérhető volt a modellek névsora, és gyakran maguk is önként jelentkeztek a lányok. Büszkék voltak a testükre, és szívesen megmutatták akár egész társaság előtt is.

-Hmm – mormolta maga elé Palotai. – Egy akt megszületéséhez kell egyrészt a kukkoló hajlamú közönség, másrészt a modell exhibicionizmusa... Azért nem minden az esztétikumról szól, meg a művészetéről. Régen nem volt pornó, hát művészetté konvertálták a puszta anyagiakat...

Ezen aztán elmélázott egy darabig. Szófukar embernek tartották a modellek. Nem szívesen ment bele hosszabb társalgásba velük, mert úgy érezte, intellektuálisan nem sokat nyújtanak neki. A magvasabb beszélgetésekhez ott voltak a kékharisnyák, akik szintén szívesen lebzseltek művésztársaságban. Értük se volt oda, de hát őket, a legismertebb művészeket már olyan szorosra fogott védőháló fogta körül, amit egyrészt talán a barátaik építettek ki körülöttük, másrészt a saját elméletük arról a bizonyos elefántcsonttoronyról, ami mindannyiuknak imponált, hogy azon a hálón privát személy nemigen hatolhatott át. Ki ne szeretne egy válogatott elit csapathoz tartozni? Ennek még a gondolata is izgalmas. Megfordulnak utánuk, összesúgnak az emberek, követik őket kiállításokra, bemutatókra, művészeti rendezvényekre. Már a FÉSZEK Klub se nyújt menedéket, mert oda is beülnek rájuk kíváncsi alakok meg nőcskék, és valósággal kinézik a szájukból a falatot, ha beugranak valamit gyorsan bekapni egy-egy munka közben. Úgy ülnek ott az asztalok mellett, ahogyan a horgász a pecabot mellett: árgus szemekkel figyelik, mikor csaphatnak le rájuk és köthetnek váratlan ismeretséget valamelyik nagy művésszel. De olyan is van, aki beéri a kisebb kaliberűekkel, és akik megint csak azért járnak ugyanoda, ahová ők, hogy a privátok közéjük tartozónak tartsák őket. Ezzel vélik emelni a renoméjukat.

-Micsoda hiúság vására! – szokta ilyenkor gondolni Palotai. – Csak ezért betérni ide és sóvárogni valami után, ami úgyis elérhetetlen a számukra... Tiszta dili... Azzal az erővel a végcsénit is sztárolhatnák, mert ő aztán mindannyiunkat ismer! Tőle mennyi intim dolgot tudhatnának meg rólunk!

Széles vigyorra húzódott a szája, amire a modell is felfigyelt.

-Mi az? Nem tetszik valami? – kérdezte kissé méltatlankodva és sértődötten a lány.

-Mi van, szívi? – kérdezett vissza a festő.

-Csak azt kérdezem, hogy mit vigyorgog? – folytatta a lány némi flegmával.

--Igen? Vigyorgotam? – kérdezte kissé szórakozottan Palotai. – Eszembe jutott valami, ami egyébként nem tartozik rád. Te csak feküdj szépen nyugodtan a kanapén, az a dolgod. Azért fizetlek, nem?

-Na ja – vetette oda mintegy mellékesen a lány. – Fel lehet fogni ilyen öregesen is...

A festőnek se kellett több. Megint előbújt a háta mögött gyakran ott settenkedő kis krampusz, és elhatározta, most valami visszavágót rendez. A lány teste tökéletesre volt formázva. Nem eredetileg, hanem mert többször is feküdt sebészkes alatt. Minden létező kozmetikai műtétet elvégeztek már rajta. Egy laikust el is kápráztatott volna, de az ő szemét nem lehetett megcsalni.

-Jársz valami iskolába? – kérdezte Palotai.

-Már nem. Minek?

-Hát persze. Minek is? – adta vissza a szót a festő.

Magában viszont azt gondolta, hogy aki ilyen elutasító a tanulással szemben, annak hiába adnának elő Arisztotelészről, meg Picassóról. Jól elvan magával, és csak ezt a részeredményt látja, amikor a tükörbe néz, ezt a sebészi műalkotást, amitől butább pasasok esetleg odavannak.

Váratlan mozdulattal letette az ecsetet. Elővette a vázlatfüzetét és egy széket húzott maga alá. Rajzeszközei mind kéznél voltak, így nekilátott, hogy megvalósítsa, amit kigondolt. A keze sebesen dolgozott, csak úgy siklott a papíron. A lány meghökkenten nézte.

-Na, mi az? Nem akar lefesteni? – kérdezte kissé türelmetlenül.

-Dehogynem. Előbb készítek pár vázlatot. Nem mindegy az neked?

-De. Ha megfizeti...

-Ugyanannyit kapsz, mint szoktál, de ez nem jelenti azt, hogy bele is locsoghatsz a munkámba – felelte most már ingerültebben a festő. – Még jó, hogy nem a modellek mondják meg, mit tehetünk a saját műtermünkben!

-Jó, jó, azért nem kell úgy odalenni – visszakozott a lány, aki nagyon szeretett volna a híres Palotai festményein szerepelni.

A festő tovább dolgozott. Már jó néhány rajzzal elkészült, de még mindig csak skiccelt, és ami a keze alól most kikerült, sokkal inkább hasonított egy krokisorozatra, mint festményvázlatokra. A lány nem mert több megjegyzést tenni, de az oldalát majd kifúrta a kíváncsiság, miket rajzol az öregfiú, akinek ő magában gondolta.

Palotai keze sebesen járt. Már nem is fogta vissza magát, úgy belejött ebbe az újabb tervébe. Időnként fel-felnézett, a szeme kissé beszűkült, ahogy bemérte az arányokat, és szántotta, szántotta a fekete vonalakat a rajzpapír fehér mezőjén.

-Nem ülhetnék fel egy kicsit? – kérdezte a lány, hangjában némi kislányos elesettséggel. – Már tisztára elzsibbadt az oldalam.

-Mindjárt, csak még befejezem ezt a rajzot.

Hamarosan eljött az a pillanat is. Aztán szünetet tartottak. Palotai kissé engedékenyebb hangulatban volt.

-Na, gyere, egyél valamit! Vagy te is olyan őrült diétát tartasz, mint a többiek?

-Dugni is akar? – kérdezte a lány, miközben hatalmasat nyújtózkodott.

-Ejnye, de üzletiesbe nyomod... - mérte végig a festő. – Ez is benne van a tarifádban?

-Még mit nem! – felelt a modell. – Azért külön fizetni kell.

-Hát akkor ejtsük egyelőre a dolgot – válaszolta Palotai, és meg se kérdezte, mennyit akar a kis nő az aktusért. A szájába tömött még pár falatot, és indult vissza az állványához. – Sok dolgunk van még mára.

A lány ismét nyújtózkodott, aztán ruganyos léptekkel indult vissza a kanapé felé.

-Elszívhatnék egy jointot? – kérdezte váratlanul.

-Még mit nem! – csattant fel Palotai. – Bebüdösítenéd nekem a műtermemet, aztán a vevőim azt gondolnák, hogy én vagyok drogos! Meg ne próbáld!

-Jó, jó, nem kell úgy odalenni – felelt méltatlankodva a lány. – A mi foglalkozásunkhoz ez is hozzátartozik.

-Mert különben nem tudjátok elviselni az ilyen öreg pasasokat, mint én? – csipkelődött vele a festő.

-Azt én nem mondtam. Csak kell néha a jó hangulathoz...

-Ugyan miféle jó hangulat lehet az, ami magától nem megy?

-Próbálja ki, majd megtudja – rejtélyeskedett a lány.

-Na még csak az kéne! Nem ettem meszet! – förmedt rá Palotai. – Nem akarok epilepsziás lenni. Neked meg nem az a dolgod, hogy itt drogdílerkedj, hanem hogy ülj, azaz feküdj szépen a helyeden!

Azzal odament és beállította a lányt a korábbi pózba. Profi mozdulatokkal végezte, nem volt benne semmi intimitás. Már kezdett az agyára menni a lány.

-Maga impotens? – kérdezte hirtelen elszánással a lány. Most nagyon ki akart provokálni valamit.

-Ugyan miért lennék? Nem vagy az esetem – vágott vissza a festő. – Amúgy meg vedd már észre magad, hogy nem kuplerájban vagy, hanem egy neves festő műtermében! Aszerint viseld magad!

Hát ez a hangulat el volt rontva végleg. Palotai nagy elszánással fogott neki, hogy igazi művészi választ adjon ennek a kis libának a pökhendi, kekk viselkedésére. Most ismét a vásznon dolgozott. Amit akart, ahhoz nem kellett különösebb illúziókeltő ecsetelés. Nagy, széles mozdulatokkal kente fel a vásznonra a festéket. A lány elbűvölten bámulta. Na, most lesz belőle valami! Ő pedig besorolhat a híres modellek közé. Úgy érezte magát, mint Maya, aki Goyának, vagy ki a fenének feküdt modell. Igen, ő is lesz olyan szép. A régi modellek olyan dagadtak voltak! Még ez a Maya is. Igazán fogyózhatott volna, hogy normálisabban nézzen ki! Végignézett a saját testén. Ezt igazán szépen megmérnökölte a sebész, gondolta. Van rajta mit nézni, még ennek a vén impotens krampusznak is, aki úgy nyúlt hozzá, akár egy zsák liszthez... aztán meg azt mondja, hogy nem vagyok az esete... Dehogynem, csak szívna el vele egy füves cigit, majd odalenne ez is... Akkor mára csak szimpla

keresete lesz, többre nem számíthat... Bezzeg más festők mindenre kaphatók... Legközelebb valami fiatalabb mókushoz jelentkezik be. Nem kínlódik ő ilyen vén mukikkal...

-Felkelhetsz, kislány, mára végeztünk! – riasztotta fel gondolatai közül a festő harsány hangja.

-Oké – mondta röviden a lány, majd elment felöltözködni.

Kisvártatva visszatért és a festőállvány felé tartott.

-Ugye, megnézhetem? – kérdezte a festmény felé mutatva.

Tudta ugyan, hogy a festők nem szeretik megmutatni a félkész műveiket, de most majd megölte a kíváncsiság, és azt is megkockáztatta, hogy kirúgják.

-Tessék, nézd csak! – válaszolta kaján vigyorral az arcán Palotai. – Már készen is van.

A lány hüledezve tartott a kép felé. Mi baja lehet az öregnek, hogy ilyen hirtelen összecsapta? Mások sokkal többet dolgoznak egy festményen. Na, mindegy, ő tudja, amúgy se volt valami szórakoztató itt lenni...

Az állványhoz lépve hátrahőkölt.

-Mi ez? Hogy nézek ki ezen a képen? – rikácsolta dühösen.

-Úgy, ahogyan a sok operáció nélkül kinéznél, szivi. Mindent lefaragtam rólad, ami nem eredeti, hanem hogy is mondjam, mű... mesterkélt, amilyen a modorod. Nincsen feltöltve csilivel a szád, nincsen kitömve laticellel, vagy mi a fenével, a melled, nincsen lefaragva a csípőlapátod, hogy fejletlen kamaszlánynak nézz ki perverz pedofilok gusztusa szerint, nincsen átoperálva a popsid, ami egyébként lapos volt, nincsen tele botoxszal az egész arcod, a hajad pedig seszínű szőke, amilyen hidrogénezés előtt volt. Folytassam?

-Nem kell! Maga vén majom! – kiabálta sírva a lány. – Maga mindenkivel ilyen kegyetlen?

-Nem, kisanyám, csak azokkal, akik nem látnak a gögtől! Te miket mondtál nekem, arra nem emlékszel? Ki vagy te, hogy egy művészt fikázzál, csak mert nem akar lefeküdni veled?

A lány reszketett az idegességtől. Ilyet még senki nem mondott neki... és az volt benne a legszörnyűbb, hogy igaz volt minden szava, és a festményének minden részlete. Pedig hány öreg mókussal feküdt össze, hogy ezt a mostani alakját összehozza... és most ez a divat...

A festő a kezébe nyomta a munkadíját.

-Na, menj haza szépen, és addig meg ne lássalak, amíg emberi formát nem öltesz magadra!

-De hát hogy látja maga mindezt? – gyúrta be a pénzt a táskájába a modell. – Mindenki azt mondja, hogy nagyon jól sikerült rajtam minden.

-Egy festő szemét te nem tudod becsapni, kislány... – tuszkolta most már kifelé a lányt Palotai. – Aki tanult anatómiát, az ismeri minden izom, minden ín és az emberi test minden porcikájának felépítését. A természetes felépítését, nem az összevissza farigcsáltat. Egyébként tudod te, hogy fogsz kinézni húsz év múlva? Sőt már tíz év múlva is...? Akkor majd örülnél, ha Picasso modorában festettek volna le...

A lány elviharzott. Most nagyon kellett volna az a cigi, de hát az utcán csak nem füvezhet. Még csak haza se rohanhatott, mert be volt jelentkezve egy másik festőhöz, oda kellett igyekeznie.

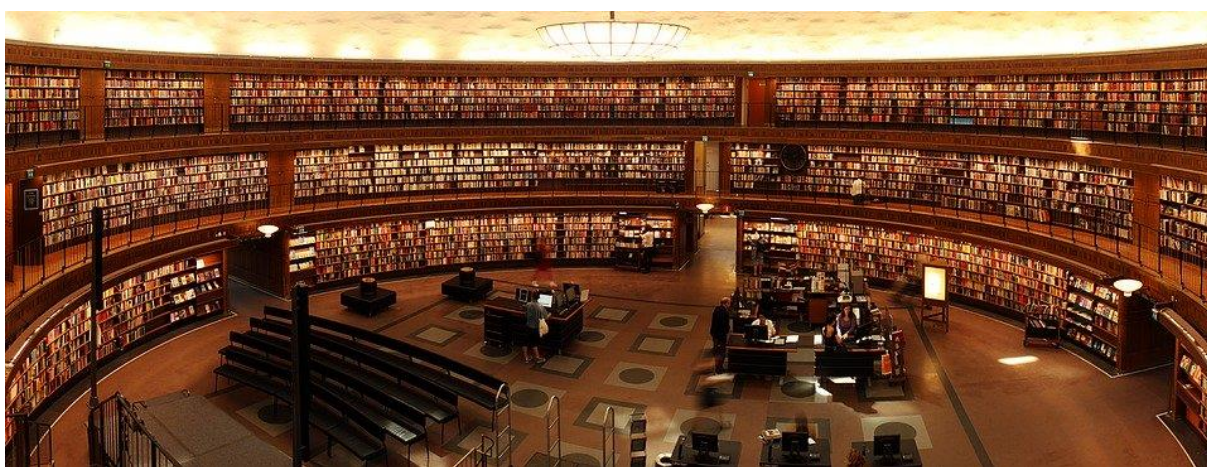
Palotai képe hamarosan nagy feltűnést keltett. Sok más festménye mellett ezt találták a legérdekesebbnek. Igaz, jó címet is talált hozzá: Modell plasztikázás nélkül.

A modell nem mert elmenni a kiállítás megnyitására. Remélte, hogy az arcát és a testét úgyse fogják felismerni abban az eredetinek mondott változatában. Ahányszor csak rágondolt, milyennek látta őt a festő, mindig az a stresszes pillanat jutott az eszébe, amikor rámeredt a vászonra. Arra viszont sose gondolt, amire Palotai figyelmeztette: hogyan fog kinézni később, egy-két évtized múlva... Inkább csak abban reménykedett, hogy majdcsak lesznek akkor is sebészek...

Könyvtár

Szép, napos délután volt. A diákok már mind a könyvtárban ültek, és ki-ki belemélyedt a tanulmányaiba. Volt, aki olvasott, mások jegyzeteltek, és olyan is akadt, aki színes tollakkal, váltott ütemben húzgálta alá a számára fontos adatokat. A legtöbbjük már rutinosan végezte ezeket a feladatokat, még a színes tollakkal szövegeket cífrázó diák is, aki egyébként egy magas rangú politikus fia volt. Ő köznevetség tárgyát képezte ezzel a szokásával, no meg persze az apja iránti megvetés miatt is. Ez a fiú mindenkitől elkülönözött, senkivel nem barátkozott. Hétfvégeken mindig jött érte a minisztériumi fekete autó, amibe rajta kívül soha senki más nem ülhetett be. Évfolyamtársai, akik szintén a fővárosba tartottak, vékonypénzüek voltak, így az országút mellett stoppolni próbáltak. Nem volt könnyű, de a legjobban az dühítette őket, amikor a nagy fekete autó elhúzott mellettük, és a benne ülő srác joviális mosollyal az arcán kiintegetett nekik, majd tovasuhantak.

A napfény vidáman táncolt az asztalok közt, és hívogatta volna kifelé a fiatalokat, de akik vinni akarták valamire, azok most igyekeztek nem figyelni rá, hanem annál jobban beletemetkeztek a munkába, azaz az előttük heverő könyveikbe. Közeledett a zéhák ideje, és komolyan vették, máskülönben hamar kiszelektálták volna őket. Tudjuk, ma már más rendszer van, de akkoriban nagy tisztességnek számított, ha valaki továbbtanulhatott. Kiválasztottnak érezhette magát, különösen a másodév végén sikeresen letett szigorlatok után. Akkor már lehetett remélni hozzá, hogy elvégzi az egyetemet. Minden főiskolás vagy egyetemista tudta, hogy kihullhat a rostavizsgákon, és ez nemcsak a színi akadémistákra vonatkozott, hanem mindenki másra is. Akkor még nem volt agyat elbutító füvezés, amitől manapság épülnek le és rostálódnak ki a diákok az iskolákból. Ilyen szempontból nagyon is tiszta időszak volt...

Ketten figyeltek árgus szemekkel egy csinos szőke lányt, aki nemcsak szép volt, hanem nagyon szorgalmas is. Az egyikük az a bizonyos színessel aláhúzgáló fiatalember volt, nagydarab, testes, és egyáltalán nem vonzó külsejű. Valami miatt mégis nagyon hitt a sikerében, talán éppen a papája miatt. Nehéz elmagyarázni a mai, romlott világban felnövő fiatalságnak, mennyire másként gondolkozott az akkori ifjúság. Kommunistának lenni, pártvezérek, miniszterek gyerekeinek lenni egyáltalán nem volt irigylésre méltó dolog. A diákok zöme eleve ellenzéki érzelmű volt. A szép szőkének se volt kedve tudomást venni a fekete autós érdeklődéséről, pláne, hogy a társai folyton cukkolták vele. Kikerülni nem tudta, hiszen az egyetemisták mind ismerték és köszöntötték egymást. Nem volt mit tenni, csak udvariasan meghallgatta, ha megszólította az utcán vagy az egyetemen, és

többnyire párszavas beszélgetés után sietett tovább. A diáktársak viszont gúnyosan lesték, mire jutnak ezek ketten egymással.

A másik fiatalember izmos, magas fiú volt, lángvörös haja csak úgy világított, amikor megjelent. Diákszínész volt, nagyon jól játszott, és valósággal rajongott a lányért. Ő viszont gátlásos volt, és nem mert megszólítani. Csak távolról figyelte, és olyankor valósággal izzott körülötte a levegő. Hatalmas kék szemei szenvedélyesen világítottak ki az arcából. Lehetetlen volt észre nem venni. A lánynak is tetszett a fiú, de furcsállta, miért nem mondja, amit ennyire láthatóan érez. Néha követte, mint az árnyék, de semmit nem kezdeményezett. Volt úgy, hogy másokat kért meg, kérdezzenek meg valamit a lánytól, de nem lehetett tudni, mihez kezdett az így szerzett, többnyire sablonos információkkal. Találkoztak az egyetemi klubban is, de

formálisan ott se ismerkedtek meg, a fiú még csak táncolni se kérte fel a lányt, amikor zenés rendezvények voltak. Úgy hírelett, van egy állandó barátnője, ezért a lány nem is foglalkozott a gondolattal, hogy akarjon tőle valamit. Nagyon komolyan vette a tanulmányait. Nem volt jó káder, sőt, és az időszakos kiostálásoktól akkor is kellett tartania, ha jól teljesített.

Úgy érezte, két tűz közé került. Bár egyik fiú sem ostromolta hevesen, mint azt a látszat alapján gondolni lehetett volna, mégis úgy érezte, folyton figyelik. Ez a gondolata nem is volt alaptalan, hiszen a kövér fiú, akit az évfolyamtársai maguk közt csak törzskönyvezett idiótának neveztek az általuk röhejesnek tartott szokásai miatt, nyilván maga is megfigyelés alatt tartott személy volt, s ha ő kapcsolatba lépett valakivel, arra rögtön rászállt a titkosrendőrség. Mondjuk, a lányban ez nem tudatosult ilyen formában, de valami mégis feszélyezte. Nemcsak az árgus szemek, amelyeket magán érzett, akárhová ment is, hanem a fiatalember ismétlődő „leszólításai”. A többi fiú folyton cukkolta, ugratta vele, hogy majd ő is miniszterfeleség lesz. Ennek még a gondolata is elborzasztotta, s nemcsak azért, mert a fiúk azt is mondták, hogy úgy fut utána a Dezsőke, mint egy pincsikutya. Neki az egész rendkívül kínos volt. Otthon nem is szólt erről semmit, nehogy még az öregeitől is hallgatnia kelljen, amikor hazautazik, hogy mi újság a minisztériumban.

Dezsőke egy idő után leszokott az Ági után futkosásról. Vagy mert észrevette, hogy nincs sikere nála, de nagy valószínűséggel a szülei is lekádereztek a most már megfigyelés alatt tartott leányzót, és elborzadtak a lehetőségtől, hogy valami rossz káder kerüljön a családjukba. Mert hát Dezsőke igen elszánt volt eleinte. Nos, szóval lebeszéltek róla, hogy kínos helyzetbe hozza őket, így Ágnes megszabadult egy kellemetlen helyzetből, amit ez a rajongás hozott az életébe.

Kálmán, a diákszínész viszont továbbra is rajongott érte. Némán, mint egy XIX. századi lovag, aki semmiképpen nem tud szíve hölgye közelébe férkőzni, mert ő szigorú gardedámra van bízva. Pedig Ágnest csak egy láthatatlan védőburok vette körül, amelyet a belőle kisugárzó fiatalos energiák okoztak, meg a nagyon rezervált természete. Egy fiú azt mondta neki, hogy valóságos krúdys ködfelhőbe burkolódik, amin nem lát

keresztül senki. Valahogy úgy is volt.

Dezsőke és Kálmán továbbra is kitartóan figyelte Ágnesnek minden mozdulatát. Bizonyára észrevették egymást is, de Ágnes nem rájuk figyelt, hanem az éppen megtanulandó vagy kijegyzetelendő anyagra. Szemei valósággal lefényképezték, amit olvasott, így viszonylag keveset kellett bajlódnia vele. A jegyzetelés, cédulázás viszont kötelező része volt annak a képzésnek, így serényen cédulázott is. Igaz, nem mindig találta elő ezeket a módszeresen teleírt cetliket, mert a nővére takarítómániájának gyakran áldozatul estek. Erzszi olyan hirtelen tudott rendet rakni, hogy képtelenség volt követni a mozdulatait. Ám utána eligazodni az addig rendben tartott íróasztali anyagokban... no, az már nem volt egyszerű.

Március 15-én egyetemi zárlat volt. Miután az előző évben diákszavargások voltak a fővárosban, mindennemű utcai ünneplést megtiltottak. A zárlat pedig azt jelentette, hogy kizárólag az egyetem falain belül volt szabad megemlékezni a negyvennyolcas hősökéről. A piros betűs ünnep megszűnt létezni a naptárakban, és nem volt többé munkaszüneti nap sem. A pesti diákok se utazhattak haza, mert kötelező tanítási napot rendeltek el. Természetesen tudjuk, hogy ez ma már megdöbbeníti a fiatalokat, sőt a középkorúakat is, akik akkor még igen zsenge korúak voltak, de mégis ez volt a helyzet. Az elvtársak rettegtek egy újabb forradalom lehetőségétől.

Ágnes nagyot gondolt, és rendhagyó ünnepi öltözékben jelent meg az egyetemen. Kötött magának egy zöld szoknyát és ugyanilyen színű mellényt, s hozzá fehér pulóvert vett fel. Ennek a tetején pedig paprikapiros kabátja jelezte, hogy nem fogyott ki a nemzeti érzelmekből, csak mert örült politikusok, akik közé Dezsőke édesapja is tartozott, így látják helyesnek. A diáktársak majdhogynem megtapsolták ezért, nagy zúgás támadt, amikor belépett az auditórium maximumba.

A diákszínjátékosok is lelkesen készültek az ünnepélyre. Kálmán és barátnője játszották a főszerepet az előadáson, aminek végére meglepetéssel is szolgáltak. Ágnest korábban többször is invitálták maguk közé, de ő nem érzett késztetést, hogy színésznő legyen belőle. Még amatőr szinten se. A műsor ezúttal egy olyan jelenettel zárult, amely egyszerűen lekoppintotta a Zeffirelli-féle Rómeó és Júlia film

ismerkedési jelenetét. A diákok egy részét felinvitálták a színpadra. Ágnes Kálmán barátnője fogta kézen, és vezette oda, majd mindenki kézen fogta egymást, a hozzá legközelebb álló, illetve táncoló társakkal. Kálmán a hátsó sorba húzódva várta, hogy Ágnes hátratáncoljon hozzá, ahogyan Júlia tette a filmben, de Ágnes nem szerette az imitációkat. Elértette, mit szándékoznak vele tenni, de nem ment bele a játékba. Együtt játszották a finálét a színész társakkal, majd visszasétált a helyére, hogy együtt tapsolják meg az előadást.

A félnk, vagy túlságosan is rajongó Kálmán elutasításnak fogta fel ezt a dolgot. Ágnes viszont otrombának találta, hogy a nagy nyilvánosság előtt akarják „felcsípni”, ezért ismét a krúdysnak nevezett ködbe burkolózott. Arra pláne nem vágyott, hogy esetleg mindenki szeme láttára megcsókolják, csak mert a filmbeli történet alapján ez lett volna a folytatás. Szóval jókora snitt következett a happy end helyett.

Kálmán vérig volt sértve. Mivel ez az ismerkedési forma volt a legideálisabb elképzelései szerint, most megint kifogyott az ötletekből. Duzzogott és szenvedett. Ilyen lányt még nem látott. A fővárosban másként esnek az ismeretségek, ő pedig a legromantikusabb verziót találta ki, azaz adaptálta volna Zeffirelli mestertől.

A napfény csak táncolt a könyvtár minden bútorán és könyvén. Csillogott az ablakokon, időnként elkápráztatta a bent ülőket. A fiataloknak, Ágnesnek, Kálmánnak és Dezsőkének különböztek az ábrándjaik, és ezek az ábrándok úgy porladtak szét pillanatok alatt, hogy szinte észre se vették. A két fiú továbbra is figyelte Ágneset, és a megtört varázst szerették volna újraépíteni. Mert bármennyire különbözőek voltak is, az illúzió a fiatalság számára nagyon fontos. Akkor még nem fogalmazták meg a maguk számára, hogy maga a szerelem is egy illúzió. Az a nagy illúzió, amelyet két ember tud kelteni egymásban. És ehhez nem kell a harmadik, nem kell a nagy nyilvánosság sem.

Táncolt a napfény, és beragyogta a tágas termet. Beragyogta az egész tanuló ifjúságot, akik kaptak egy kicsiny részt a három fiatal szilánkokká lett történetéből. Istenem, hát tavasz volt! Ki örülhetett volna jobban neki, mint a nagy illúziókra vágó, szertelen fiatalság?!

Színházi próba

Dögvészi irgalmatlan rendező volt. Mániákusan ragaszkodott dogmáihoz, azaz elferdült alapelveihez, hogy ő, mármint a rendező atyaúristen a színházban. De ez még nem elég, úgy képzelte, hogy neki joga van darabokra összetörni a színészek egyéniségét, hogy aztán azokból a ripityára szétesett szilánkokból rakjon össze egy teljesen másat. Engedelmeset, alázatosat, olyat, aki vakon megtesz bármit, amit ő instruál. Mindezt a produkció érdekében, hitte, és akiknek így átmosta az agyát, egy idő után azok is követték, mesterüknek hitték, és akár tűzbe is mentek volna érte.

Két huncut ember van, mondják: az egyik, aki műveli a disznóságot, a másik, aki tűri. Dögvészi estében is így volt. Senki nem mert ellentmondani neki, mert az biztos kirúgást jelentett volna, és olyan mértékű megalázást, amit ép lélekkel nem viselt volna el senki. Rendezései nagy sikert arattak az általa szintén csak hipnotizált közönség köreiből. Ők mondták el mindenkinek, hogy a nagy Dögvészi mester micsoda modern művé konvertálta valamelyik klasszikust, s hogy nekik az úgy sokkal jobban tetszik. Ez a kollektív vélemény úgy terjedt, mint a lepra, és akadtak, akik utánózni kezdték. A tömjénezés ráragadt az újságírókra, akik kaphatók mindenre, ami tagadás, ellentmondás, provokáció, csak a klasszikus értékekre nem. Azokhoz elmélyült tudás és jelentős intellektus szükségeltetik. Ők viszont már diákkorukban egy olyan botcsinálta, nagy dumás tanárukat sztárolták, aki minden durvaságot megengedett magának velük szemben, és hasonló elveket vallott, mint Dögvészi. Mások egyéniségét széttiporni, majd mozsárban porózássá törni, és ebből a maradékból összerakni valamit, amit ő haladó újságíró modellnek nevezett. Így is ment ez, amíg páran meg nem elégték a módszerét és egészen más irányban tájékozódtak, mint azt Dögvészi úgymond megengedte nekik.

Nos, ebből a koprodukcióból tevődött össze a modernnek hitt színjátszás és az ezt követő, sztároló műkritika. Ennek a mindent tagadásnak a nemtelen pora rátelepedett a közönségre is. Dögvézi ezt olyan agresszivitással művelte, hogy még azok se nagyon mertek ellentmondani neki, akik normálisan gondolkodtak. A közönség megtapsolta, éljenezte, Dögvézi pedig valósággal úszott a dicsőségben. Élete nagy vágya teljesült ezzel, mármint hogy ő nagy emberré legyen, és másokat arról a képzel magaslatról semmibe vegyen.

Ezt az úgynevezett rendezői koncepciót nem más, mint a benne eredendően meglévő és soha fel nem dolgozott kisebbségi érzés táplálta. Aki normális, az nem vágyik még sokkal normálisabbá válni, hanem a maga természetes egyszerűségével éli meg érzéseit, és nem azzal tölti a napjait, hogy folyton összehasonlítgatja magát másokkal, vajon ki különb még nála. Dögvézi viszont folyton ezt tette, és emiatt nagyon boldogtalan és frusztrált volt. Valóságos vulkánként működött benne az elégedetlenség, amit megint csak fenekestül kifordított, mert ez vált lételemévé, ez a permanens ellentmondás. Akárkivel, akármikor, akármilyen tárgyról volt is szó, lényeg a szembefordulás volt, hogy annak folytatásaként igyekezzen levadni másokat. Rendezései már a határokon túl is hatni kezdtek, és valósággal a maga képére formálta az egyébként tisztességes elveket valló rendezők és színészek produkcióit is. Utánozni kezdték, és úgy vélték, hogy most ők is nagyon modernnek, mert ez a trend, s ha ezt átveszik, ők is naggyá válhatnak.

A színészek már nem mosolyogtak az előadásokon, hanem megvető arccal mérték végig egymást és a közönséget. Ha kellett, okádtak vagy üzekedtek a színpadon, és minden létező undokságot kipróbáltak és bevetettek, hogy még modernebbnek tűnjenek performanszá degradált fellépéseikben. Dögvézi ilyenkor volt elemében. Valósággal élvezte a nagy nihillé alakított egykori valamit. Mephisztói vigyorral nyugtázta, hogy hódolnak előtte mind a színháziak és a profi kritika is. Már amit annak neveztek.

Azt a néhány vakmerőt, aki meg mert írni vagy mondani róluk, hogy amit ő rendez, az egyszerűen a

megtettesült nihilizmus, valódi értéke nincsen, lejárató hadjáratokkal tette tönkre, hogy végül már az élettől is elment a kedvük. Páran azért így is maradtak, és elkezdtek mindenhol hangoztatni, hogy a modernnek hitt irányzat rég elavult, művelői egyszerűen retrográdok, sőt szellemileg is visszamaradtak. Lelkileg torzok, elemien frusztráltak, s hogy rendezéseik és alakításaik mind ebből fakadnak, ebből az elferdült ízlésből, azaz ízléstlenségéből.

Dögvészi hatalmas kampányba fogott. Méghogy neki, a nagy Dögvészinek ellent mer mondani valaki? Hát kicsodák azok a kis nyikhajok, hogy egyszerűen a tolluk hegyére merik tűzni őt és a minden haladó országban modernnek tartott életművét?! Örüljenek, hogy egyáltalán kiejthetik az ő nevét és írhatnak róla!

A kultúrharc hosszú volt és véres. Sokan estek el a csatározásokban, vagyis járatódtak le, amiért ennyi ideig szembe mertek menetelni a közönség akarásával. Korábban nagyinak tartott színészeket füttyült ki a közönség, amely kezdte hülyének tartani Dögvészt. A színház, ahol rendezett, kiürült, már nem érezte úgy senki, hogy neki feltétlenül ott kell feszítenie minden premieren, új ruhában, felékszerezve, vagy csak azért is slamposan, nehogy még valaki maradinak tartsa őket. Voltak, mert mindig maradni szoktak, akiket csak utolsó csatlósoknak szokás nevezni úgy a történelemben, mint a kulturális életben. Ők nagy visszavágókat forgattak a fejükben, és minden létező fórumon támadták azokat a színházakat és rendezőket, akik és amelyek azt merészelték vallani, hogy ők márpedig visszatérnek a klasszikus értékekhez. Azok értékállóak, nem csak afféle színházi gegek, amiket mindenki elfelejt már úton hazafelé, nemhogy azután. Legfeljebb a nagy undorodás élménye marad meg bennük, amit efféle alakítások láttán éreznek.

Dögvészi kissé másnaposan és gyűrötten ment be a színházba aznap délelőtt. Keresztülnézett a portáson, aki udvarias meghajlással üdvözölte. Nem fogadta a kellékes köszönését sem, csak ment magába fordult, játszotta a nagy újitót, aki csak azért se tart be semmilyen formát. Csak ennyit üvöltött a folyosón lézengő színészekre:

-Próbaaaa!

Azok pedig sebesen szedni kezdték a lábukat, és már iszkoltak is a színpadra. Egyvalaki hiányzott csak, Dengelegi, a kedvenc, aki sokkal többet megengedhetett magának, mint a többiek. Ő még akkor ébredett a színészszállón, ahol több sorstársával együtt lakott. Dögvészi most azonban őt se kímélte. Nagyon dühös volt a kritikákért, amiket újabban egyre merészebb formában kapott. Mi az, hogy az ő nagyságát meg meri kérdőjelezni valaki?! Hogy jön hozzá egy tehetségtelen kezdő, hogy rajta gúnyolódjék?! Hiszen róla kritikákat se kellene írni, mert ő minden kritika fölött áll! Kiordított hát a színpad mögé:

-Azonnal kerítsék elő Dengelegit! Hol a fenében mászkál ilyenkor?

Ment azonnal a riadólánc az ügyeletestől az öltözetőig, meg a portástól a világítóig, hogy az öreg nagyon zabos, és hogy Dengelegi iparkodjék, mert nagy baj lesz!

Dengelegi lustán készülődött, amikor berontott hozzá az egyik kis mindenés. Szinte meg se hallotta, amit mondott, egyedül azt vette sértésnek, hogy ilyen izgatott hangon közli vele a hírt.

-Mi? Hogy az én barátom pipa rám? Nem mondd... Hiszen országos haverok vagyunk! Na, menjél már vissza, aztán mondd csak, hogy kissé fáradtnak láttad a nagy Dengelegit! Vagy tudod mit? Inkább hozzá! Nekem először egy kávé! Mi? Hogy ahhoz pénz is kell? Na, nesze, te kis samesz!

Azzal pénzt nyomott a riadt kis ember kezébe, majd utána rikkantott:

-Az se baj, ha valamelyik táncos pipivel küldöd a kávé! Na, szedd a lábad!

A szegény emberke valóban szedte a lábát, és halálra volt rémülve, mi lesz ebből.

Ezenközben Dögvészi elkezdte instruálni a színészeket. Semmi se volt neki jó aznap, és ezen felül még az is bosszantotta, hogy az ő parancsa ellenére Dengelegi még mindig nincsen ott. A többiekén töltötte ki a haragját. Ordított, mint egy sakál, majd fogdosta őket, sőt az egyik lánynak hátulról benyúlt... nos, szóval oda... amire az nagyot sikítva ugrott félre az útjából. Dögvészi meg csak ezt gondolta magában nagy flegmán:

-Most mit van oda ez a kis liba? Örüljön, hogy nálam játszhat, s hogy én rendezem!

Így telt-múlt az idő, és Dengelegi még mindig nem jött. Dögvészinek már akkora volt a feje, hogy azt leírni nem lehet. Már mindenkit porig alázott, ahogy egyébként is szokta, és most következett volna egy nyáladzó leereszkedés a részéről, de még mindig nem térhettek át erre a „munkafázisra”, ahogy ő nevezte, de a nagy országos haverja miatt nem lehetett. Ő bizony még beiktatott egy gyors menetet a kis táncoslánnyal, aki a kávéját hozta. Már dél volt, és mindnyájan megéheztek, de Dögvészi még inni se engedte a színészeket. Csak hadd szenvedjenek meg a produkcióért, a sok kis nyavalyás, gondolta megint Dögvészi, amikor a legcsábosabb mosolyával besétált a színpadra Dengelegi.

-Te meg hol a francba' voltál? – ordított rá Dögvészi.

-Jó, jó, most mit vagy oda? – képedt el a színész. – Fáradt voltam, és a napi rutinom, tudod...

-Nekem csak ne rutinoskodj itten! Állj be a helyedre és játssz, mint egy kisangyal! –üvöltötte a rendező. – Most az a rész következik, hogy megkörmökezed a Pistát.

Dengeleginek nem sok kedve volt hozzá, hogy a reggeli cicázás után most az egyik kollégáját vegye kezelésbe. Nagy unottan ténferegve lépett oda Szeleshez, aki már várta, hogy adja elő a félresikerült amorózót. Még riszált is egyet, hogy eszébe juttassa, honnan folytassa.

-Te, Oszi! Most muszáj ezt? Majd kifordul a gyomrom, ha csak ránézek a szőrös pofájára! – kelletlenkedett Dengelegi.

-Na, hát pont az a jó, ha undorodol tőle! – vetette oda nagy flegmán Dögvészi. – A közönség épp azt eszi, kisbogaram. Neked ez meg csak szakma, eddig soha nem kifogásoltad. Na, gyerünk!

Mit volt mit tenni, Dengelegi durva és félreérthetetlen mozdulatokkal látott neki aznapi színpadi feladatának. Ma semmihez nem volt kedve. És különben is, mit pattog neki ez a vén hülye? Mintha nem tudná, hogy ő a lányokat sokkal jobban szereti! Dögvészi azonban ma vele is elégedetlen volt. Nem mintha nem ismerte volna a színészt kívül-belül, de mégis... ezek a nyikhaj újságírócskák... nagyon a bögyében voltak.

-Na, csak vesd be magad még jobban! Mit kíméled?

-Ugye, nem képzeled, hogy most itt meghágjam ezt a marhát?!

-Ha én mondom, azt is meg kell csinálnod! – ordította felbőszülve Dögvészi. – Hát hányszor ugassak nektek művészi hitvallásról, meg a mindent elsöprő modernizmusról?!

-Neked az a modernizmus, hogy én ezt a félresikerült alakot taperoljam, meg benyúljak neki, ahogy te szoktad a lányokkal?

-Megcsinálod, vagy ki vagy rúgva!

-Tudod, mit? Tedd fel te saját magadnak!

Azzal Dengelegi kiharzott a színpadról, mit se törődve Dögvészi további őrjöngésével. Már kint is volt az épületből. Friss levegőre volt szüksége, és arra a ragyogó napsütésre, ami betöltötte a várost. Úgy érezte magát ebben a pillanatban, mint a halál küszöbén állók: végig kellett gondolnia egész addigi életét. Leszerződött ehhez a vén majomhoz, mert őt is beetette a nagy modern rendezői elveivel. Végigjátszott vele minden undokságot, csakhogy a kritika elismerését és a közönség tapsait

is elnyerje. És most hol tart? Kifordul a bele ettől a színháztól. A tapsokon kívül nincs benne semmi sikerélmény. Na, persze az, hogy ő a vezető színész ebben a csapatban, annak is megadta az árát. Dögvészi, meg az ő szereposztó kanapéja...

Egy park felé vette az útját. Friss levegő, séta, most ez kell. Fiatal párok andalogtak, kismamák sétáltatták a gyerekeiket. Öregek üldögéltek a padokon, beszélgettek, az öregapók újságot olvastak. Ő is leült az egyik szabadon álló padra.

-A bácsi miért szomorú? – kérdezte az egyik kislány az édesanyjától, miközben elsétáltak előtte.

-Tényleg szomorúnak látszom? – szólította meg a színész. Jólesett neki a romlatlan gyermeki hang és az érdeklődés. – Hát tudod, kislány, épp most rúgtak ki a munkahelyemről.

-Tényleg a fenekedbe rúgtak? – kérdezte a kislány naivul.

-Hát, majdnem úgy valahogy – válaszolta eltöprengve Dengelegi.

-És hol dolgoztál?

-Színházban, kislány. Egy nagy színházban – hangzott az elmélázó válasz.

-És ott mit csináltál? – faggatózott a kislány, akit az édesanyja igyekezett elvonszolni onnan, de az nem tárgított.

-Játszottam – jött a lakonikus válasz.

-Tényleg? Olyan is lehet dolgozni? Akkor én is azt akarom majd csinálni, ha nagy leszek! – tapsikolt örömeiben a kislány. – Akkor senki nem mondja majd, hogy le kell feküdni, meg aludni, hanem én is nagyon sokat játszhatok!

Most hogy mondja meg neki, ennek a romlatlan kis teremtésnek, hogy ami ott folyik, az minden, csak nem játék? Hogy miután őt is játszani rendelték, ellátták mindenféle hamis instrukcióval, most itt csücsül, élete romjain, fiatal harmincasként, és gőze nincs, mitévő legyen. Pedig most nagyot kell fordítania az életén. Dögvészihez nem megy vissza, az tuti. És örül, hogy végül beszólt neki. Már rég kellett volna. Sokkal régebben.

A kislány ott téblábolt előtte. Nem akart arrébb menni, pedig az édesanyja nagyon húzta a kezét, hogy hagyja az összetört lelkű színészt. Dengelegi végül mégis megszólalt:

-Tudod, mit, kislány? Ha annyira szeretsz játszani, akkor inkább a bábszínházban akarj dolgozni, ha felnősz! Az az igazi móka. Állandóan bábozhatsz, és még az igazgatót is kijátszhatod.

A kislány csak nézett rá kikerekedett szemekkel. Az édesanyja most már tényleg arrébb vonszolta.

-Na, szervusz, kislány – simogatta meg a szőszí fejét a színész. – Aztán fogadj szót az anyukádnak!

-És most hová még, hogy fenékbe rúgtak? – kérdezte a kislány visszafordulva.

-Keresek egy másik színházat, ahol rendesen játszhatok – szólt utána Dengelegi, és megpróbált kedvesen mosolyogni. Ez talán még megy, hiszen ez is csak szakma...

Titokzatoskodók

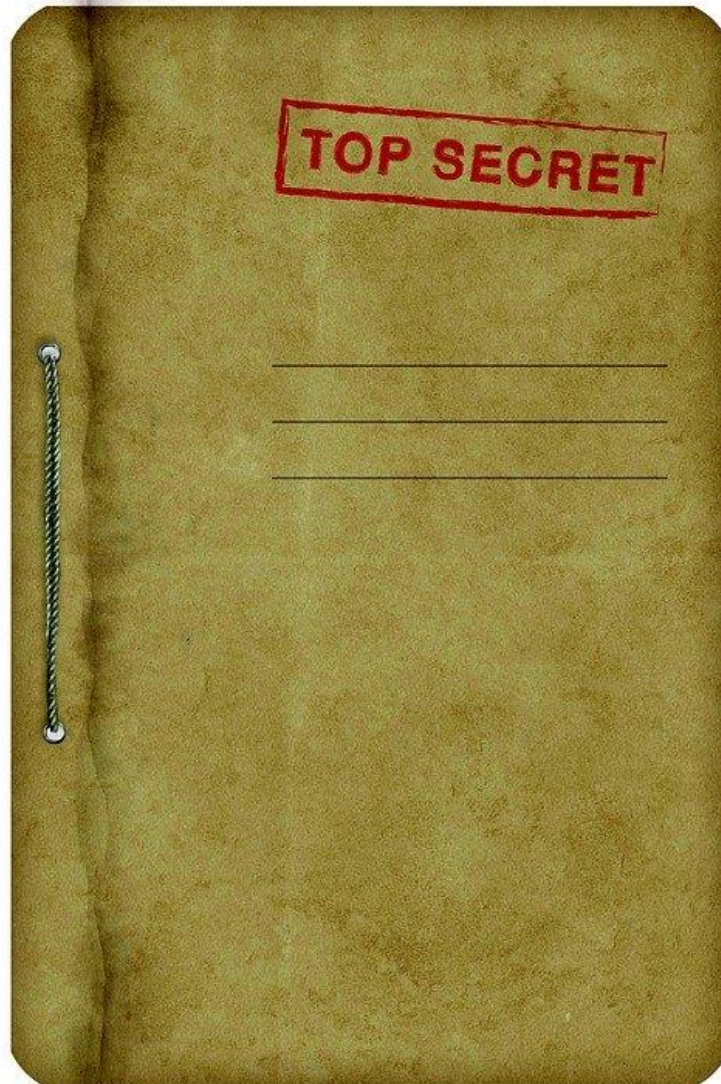
Kovácsnak titokzatos foglalkozása volt. Olyannyira, hogy senkivel nem közölhette, mi a munkája. Még a feleségével sem. Szerződést írt alá, amelyben hallgatási kötelezettséget vállalt, s hogy ennek esetleges megszegése igen súlyos következményekkel járhat rá és családjára nézve. Nem is volt ezzel semmi baj, mert Kovács ezt a szerződést nagyon komolyan vette. Hallgatott, mint a sír. Az persze feltűnő lett volna, ha semmilyen foglalkozást és iskolai végzettséget nem vall be, erre szolgált a fedőtevékenysége: kereskedelmi képviseleti megbízott. Ez elég hangzatosnak tűnt, és amikor leendő feleségét kiszemelte magának, nagyon szimpatikusnak találta a leányzó egész családját.

A felesége aztán nem is sokat foglalkozott Kovács munkájával. Fő, hogy a pénzt hazaadja, tanulta otthon az anyjától, és ő is így gondolta. Mikor eleinte, házasságuk kezdetén a munkájáról faggatta, Kovács azzal hátrított, hogy amikor otthon van, inkább vele szeretne foglalkozni, mert fő a család az ember életében. És ez nagyon tisztességesen hangzott, főként azzal kiegészítve, hogy a munkahelyi problémáit nem akarja hazahozni. Ahogy ott becsukja az ajtót maga mögött, a foglalkozásával kapcsolatos kérdéseket is otthagyja másnapig.

Kovácsné így hát boldog fiatalasszony volt, hiszen férje minden figyelmét magáénak tudhatta. Hamarosan szabályossá gyarapodott kis családjuk: egy fiú, majd egy leánygyermekük született. Ahogy a nagykönyvben meg van írva, Kovács mindent időre és hibátlanul teljesített. Onnantól fogva az asszony figyelme is le volt kötve, merthogy a gyereknevelést teljesen rábízta az ura. A karrierépítés a férfiak dolga, az asszonyok csak szenteljék magukat az utódoknak, vallotta, de mivel a foglalkozása ennyire titokzatos volt, hát nemigen mondta, csak éreztette a feleségével, hogy mit vár el tőle. Kovácsné nem is igen bánta ezt a munkamegosztást. Megvolt mindenük. Előbb lakást vásároltak, aztán autót, külföldre is jártak nyaralni, igaz, kizárólag keletre, s végül szép családi házzal gyarapodott a közös vagyon.

Kovácsnak rengeteg titkot kellett megőriznie, és ez olykor nyomasztotta, de nem szólt róla senkinek, hiszen ezt vállalta. Elég sok adat futott be hozzá, ő ezeket szabályosan iktatta. Még csak a titkárnőjére se bízott túl sokat. Érdekes, hogy azon a „munkaterületen” egyértelmű férfiuralom volt. Mintha tartottak volna a nők fecsegő hajlamától, a lényeges dolgokat csak a Főnökkel beszélték meg, aki el is várta ezt tőlük, beosztottaitól. A munkatársnőiket is szabályosan válogatták ki. Az ő dolguk az volt, hogy szépek, csinosak, mutatósak legyenek, divatosan öltözzenek, és már első ránézésre magukra vonják a látogatók figyelmét. A mindenre kaphatóakat egyéb bevetésekre alkalmazták, azok hamarosan titkos állományba is kerültek, és nem sokat fordultak meg az irodákban. Eleve más időbeosztás szerint éltek, hát nem sokat keresztezték egymást az útjaik.

Kovácsnak és néhány kollégájának időnként hétvégi továbbképzésre kellett mennie. Ennek mibenlétéről se tájékoztatta az asszonyt, hiszen vele is megállapodtak valamiről a házasságuk kezdetekor. Nem is kellett tudnia, hogy ennek részét képezi a lögyakorlat és egyfajta military tréning, ahogyan divatos szóval manapság nevezik. Kovács ilyenkor mindig jó fáradtan érkezett haza, és érdekes módon soha nem vitt haza jegyzeteket, mint mások, akik szintén hétvégi tréningeken jártak, de ez csak egy kósza gondolat erejéig fordult meg Kovácsné fejében, majd el is hessentette magától a gondolatot.

A fiatal és fitt Kovácsból később egyre ridegebb középkorú Kovács lett. Mintha rákötött volna egyfajta hivatali egyenruha és álarc, még az arckifejezése is uniformisszerű volt, semmit nem árult el belvilágáról, érzéseiről, gondolatairól. Akár egy robot. Tette a dolgát, egyik lépést tette meg a másik után, csak haladt és nem tévovázott. Mindent a hivatali rendszabályzatnak megfelelően végzett, nem beszélt vissza a feletteseinek, és neki se beszélt vissza senki. Sem otthon, sem a munkahelyén.

Hogy odabent milyen is volt ez a Kovácsok Kovácsa, azt senki nem tudhatta, talán még ő maga sem. Ki más is láthatta volna el tökéletesebben a munkáját, mint ő? A főnöke meg volt elégedve vele, így szabályosan, fokozatosan és mindig időben haladt előre a ranglétrán. Nemzeti ünnepeken, évfordulókon kitüntetéset kapott, és ő ezt is természetesnek vette, merthogy ezt vállalta, és meggyőződése szerint pontosan, precízen, munkaköri kötelezettségeinek megfelelően teljesítette.

És boldogan éltek, míg meg nem haltak, mondhatnák a cinikus lelkek, akiknek semmilyen idill nem eléggé idillikus, és akiknek minden érzelmes történet gejl és röhejes. Ám mint tudjuk, minden rendszerbe csúszhat hiba, és mindenkiel történhetnek rendkívüli dolgok, amiket nem sejthet előre, ezért nem is védheti ki őket, mert hiszen nem értesül ezekről előzetesen, csak beléjük csöppen.

Kovács életében ezt a rendszerváltoztatás nevű fedett akció hozta el. Valami változás már volt a levegőben, ennek szele olyan erősen fújdogált, hogy nem kerülhette el Kovács figyelmét sem. Sejtett valamit, és ettől rossz érzése támadt. Nem tudta, miért, hiszen minden megbízását híven teljesítette, de ez a rossz érzés csak fokozódott benne, ahogy a társadalmi események is felerősödtek és fokozódtak, ő és a hivatal pedig sodródni kezdett. Ettől egész életérzése megváltozott. Már nem volt olyan biztos a dolgában, és a főnöke se adott neki egyértelmű utasításokat. Részt kellett viszont vennie olyan fedett akciókban, amik megviselték az idegrendszerét, és kezdett idegessé válni ezektől. Ahogy azelőtt sohasem, most félni kezdett a következményektől.

Mint tudjuk, a félelem és a harag rossz tanácsadók. Ez itatta át a hivatal légkörét is, amelyben a kollégák már nem voltak olyan szívélyesek egymással, ahogy régen. A bizalmatlanság vette be magát közéjük, és ők, mintha egy távoli kikötő felé sodródtak volna egy irányíthatatlan hajón, amiről tudták, hogy hamarosan ki kell kötnie, ám az úticélt egyikük sem ismerte. Tehát nem tudták, hol fognak kikötni. Ennek híján terveik se lehettek a jövőjükre nézve, ami eleddig egészen biztosítottnak és simának ígérkezett.

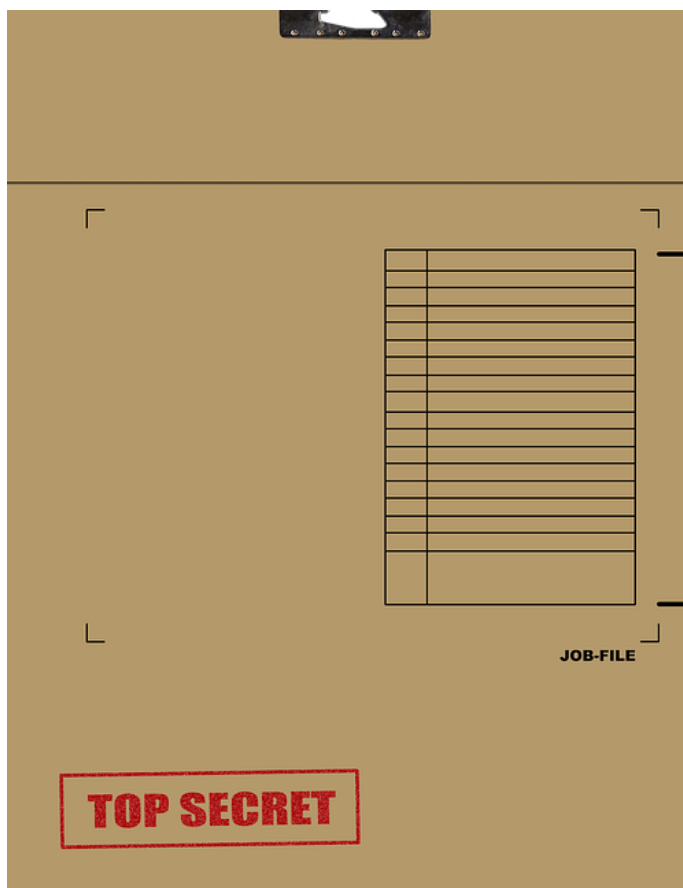
Kovács néha megivott egy pohárral. Nem volt ebben semmi különös, és nem is volt túl költséges, így a felesége ráhagyta. Amúgy is ő keresi a pénz nagyobbik részét, neki inkább csak gazdálkodnia kell vele, vélte. A poharazás viszont egyre sűrűbbé vált az utóbbi időben. Ez már feltűnt az asszonynak. De hát mit tegyen? Ez a szófukar ember úgyse fogja elmondani neki, ha baj van a munkahelyén, vagy egyebütt. Egyáltalán, utálta, ha kérdéseket tesznek fel neki, ami miatt szinte képtelenség volt beszélgetni vele. Csak ő kérdezhetett. Csak ő diktálhatta az iramot, ami azért kiszámítható volt. Csak most kezdett arra gondolni Kovácsné, mennyire unalmas életet is éltek ők ketten annyi éven át. Nem volt benne egyetlen mozzanat, egyetlen négyzetmilliméternyi terület, ahová rendhagyó vagy szabálytalan dolog tehetne volna be a lábát.

Már mindketten szenvedtek, de még mindig nem beszéltek róla. Aztán megtörtént a nagy társadalmi fordulat, és akkor Kovácsné ráébredt, hogy az ura épp ettől szenved. Sokan veszítették el az állásukat egyik napról a másikra. Bizonyára ettől fél ő is. Szegény ember! Hogy is viselhetné egyedül ennek a terhét? Most már tényleg könnyítenie kell a lelkén. Elkezdte kérdezgetni a munkahelyéről, amivel csak még jobban felingerelte. Lerázta magáról, és emlékeztette fiatalkori fogadalmukra. Megkérte Kovácsnét, hogy hagyja őt ezzel, a hangja pedig érezhetően erősen ideges, olykor ingerült volt. Már minden irritálta, talán még önmaga is.

Mielőtt a kormányváltás megtörtént, Kovácsot arra utasította a főnöke, hogy bizonyos aktákat el kell tüntetnie. Ne bízza ezt a titkárnőkre, hanem maga vonuljon el szelektálni és az iratdarálóba tenni, amilyen gyorsan csak lehet. Érdekes módon ezek az akták nem a főnökével voltak kapcsolatosak, hanem magas rangú politikusokkal. Mármost nem az ő megfigyelésükről szólt a történet, hanem csupa olyan dosszié került elő, amelyekben az ő nevük szerepelt összekötőként, magasabb rangú ügynökként. Ezek voltak az egyes számú célpontok, azaz a bedarálандók. Működött is a gépezet, nőtt az energiaköltség, de ez volt a legkisebb gondjuk. Azelőtt minden kiadást fedezett az állam, most sem ezen törték a fejüket. Újabb iratdarálókat szereztek be, nagyobb kapacitásúakat, és ezeket sem abban a közös teremben állították fel, mint azelőtt, hanem ki-ki kapott egy saját gépet, amit egy-egy kiürített irodahelyiségben üzemeltet be, ahová kinek-kinek külön és kizárólagos bejárása volt. Szóval minden nagyon SZT, azaz szigorúan titkos volt. Kovács gyakran túlórázott is emiatt.

Úgy hírllett, hogy őket feloszlatják, illetve hogy új főnököt kapnak. Ez mindenkit izgatott, a darológépek pedig egyre sebesebben dolgoztak. Kovács kikereste a saját dossziéját is, amit rendkívül vaskosnak tartott, és annak tartalma roppant kíváncsivá tette. Ugyan mi jelentenivaló akadt rajta? Hiszen az egész élete annyira szabályos, és mások számára bizonyára unalmas is lehet. Magához vette hát az iratköteget, ami szabálytalan dolog volt, de csak nem hagyhatja, hogy ezek valamikor nyilvánosságra kerüljenek! Amíg ment a darológép, addig bezárhatta az irodáját, és olvasni kezdte

ezeket a jelentéseket. Aztán az unalmon kívül sok egyéb érzés környékezte meg. Főként az undor. Hogy őt, a legmegbízhatóbb munkatársat, akit valaha is magának sikeresen felnevelt a Hivatal, mégis a világ legbizalmatlanabb módján megfigyelték, sőt már zsenge ifjúságától fogva találtak rajta feljegyzendő dolgokat! Mikor kivel találkozott, mit beszélt vele, melyik lánnyal randevúzott, mielőtt megházasodott volna, kinél volt sikere, sőt még az aktusok módjáról is szerepeltek benne leírások. Micsoda perverz disznó volt az, aki ilyesmiről kért be adatokat!

A legjobban azonban az általa szervezett emberek adatai izgatták. Most, ha mindent fel akarna göngyölni, akár idebent is hálhatna hetekig, ami, ugye, nem volna éppen feltűnésmentes akció. Csak most ébredt rá, mennyi adat gyűlt össze embertársairól az évtizedek

során. Köztük róla is, az unalmas, szürke Kovácsról, aki soha nem lógott ki a sorból. Most mit tegyen? A dossziét nem viheti ki innen, a viszonylagos biztonságból. Haza se viheti, mert a felsége megtalálná. Olyan pedánsan takarít, hogy ez biztosan nem kerülné el a figyelmét. Gyorsan kell hát haladnia az olvasással, amíg darál, aztán be az egész a gépbe! Mert az biztos, hogy el kell tüntetnie ezeket a rá nézve mégis csak kompromittáló adatokat. Vagy hagyjon meg valamennyit belőlük, és csak a gusztustalanabbakat darálja be? Főtt a feje, és egyelőre nem tudta, hogyan folytassa innen tovább. Úgy vélte, hogy az új kurzus új embereket fog hozni, ők meg repülnek. Máskor arra gondolt, hogy hiszen nem vehetnek fel csak úgy, az utcáról embereket erre a munkára. Őket is mennyi éven, évtizeden át tanították! Hát csak olvasta és darálta serényen a sok papírt, míg egy napon...

... telefonhívást kapott. A Belügyminisztériumba rendelték be, ahová azonnal indulnia kellett. A még mindig vaskos dossziét az íróasztalába zárta, a kulcsot magához vette. Na, ez meg miféle raport lesz, gondolta magában nem kis aggodalommal, de mivel megbízható bürokrata volt, máris indult. Rendezett külsővel, szabályosan, mint akit skatulyából húztak ki.

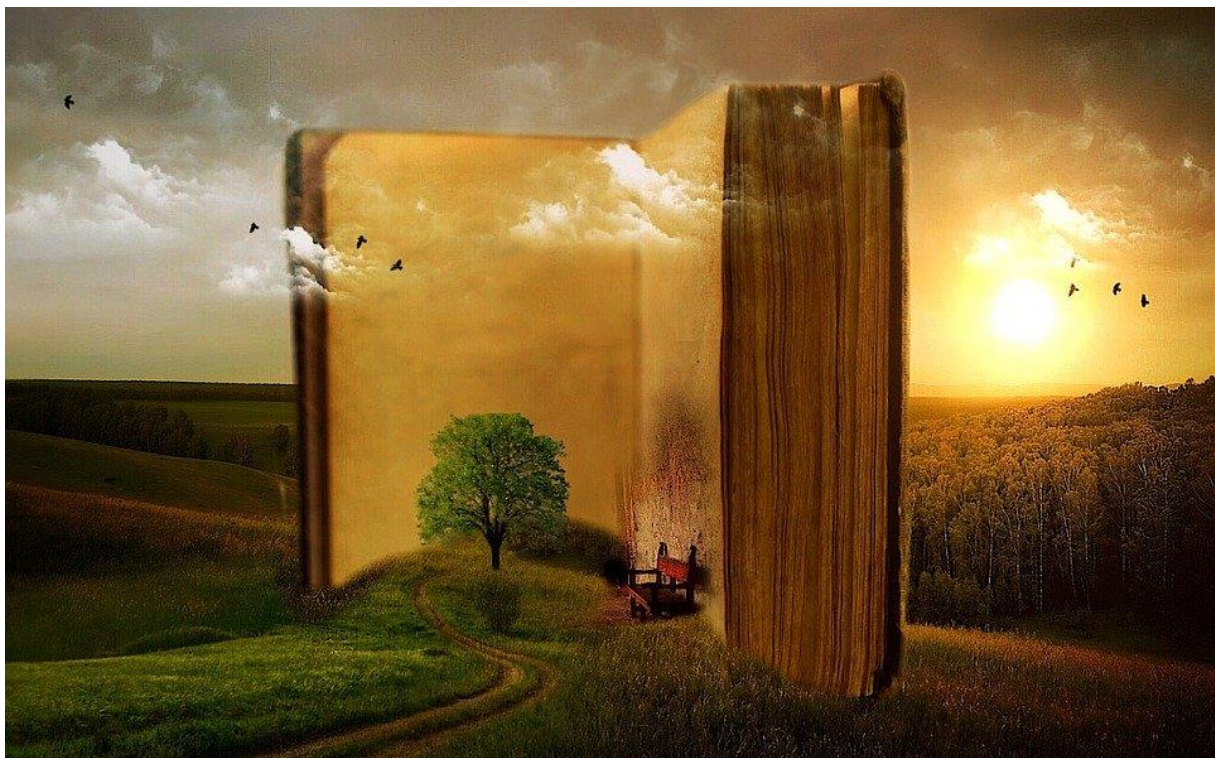
Ideges és feszült volt, amikor a BM épületébe lépett. Az arca viszont rég gumiarc volt, semmit nem mutatott ebből. Egyáltalán nem az történt, mint amire számított. Nemhogy nem rúgták ki, hanem állást ajánlottak neki. A főnököket nyugdíjazzák, de jó pár embert megtartanak a régiek közül. Őt is, mert úgy látják, hogy munkája megbízható. Erre való tekintettel felkérlik, hogy szervezze át a hivatalt, és azonnal rendelje el az iratok védelmét, mert ezekre az új kabinetnek is szüksége lesz. Valósággal szárnyakat kapott. Most neki lesz a legmagasabb fizetése, a főnöke pedig mehet. Hogy fog örülni ennek az asszony! Igaz, még azt nem tudja, hogyan, milyen formában adagolja be neki, nehogy ismét érdeklődni kezdjen a munkája iránt. No, majd ezt megindokolja valahogy, az asszonyt pedig elsősorban a keresete érdekli, az ellen nem lesz kifogása.

Kovácsban felderengett ugyan valami lojalitásérzés, vagy annak az emléke, de hamar napirendre tért fölötte. Végül is ez az élet rendje. A ranglétra csúcsáról végül lefelé vezet az út, nyugdíjas évek következnek, meg a kiemelt nyugdíj. A munkája nemigen fog hiányozni a főnöknek, legfeljebb az az érzése, hogy ezentúl nem lesznek alattvalói, merthogy ekként kezelte őket. De nincs is min lelkizni, új teendők várják, azon kell igyekeznie, hogy megfeleljen az iránta táplált elvárásoknak, s aztán akár nagyokat is léphet előre rangban. Már gondolatban lázas igyekezettel fogott hozzá az új munkájához, de akkor eszébe jutott a dosszié. Azt gyorsan el kell tüntetnie. Vagy inkább csak kibelezni magát az aktát, és csak pár jelentéktelen írományt benne hagyni, hogy ne legyen túl feltűnő.

Mikor visszatért a munkahelyére, legelső dolga az volt, hogy az indulás előtt bezárt irodába siessen.

Magára zárta az ajtót, előkotorta a zsebéből a kulcsot, és ideges mozdulatokkal kotorta ki az íróasztalból a papírjait. Valami furcsa volt rajta. Jóval könnyebb volt, mint amikor itt hagyta! Kinyitotta és akkor esett le neki a tantusz, hogy valaki itt járt, amíg ő távol volt. A hideg verejték verte ki. Vajon ki lehetett? És mi lehetett még azokban az iratokban, amiket ő se olvasott? Így már talán soha nem tudhatja meg, mi állt azokban! Ismeretek nélkül nehéz tökéletes stratégiát kidolgozni. Most mit tegyen?

Legelőször a főnökére gyanakodott. A szimpla beosztottak nem vetemednének ilyesmire. Csak valami góré volt, valószínűleg a főnöke. Másnak hogy lett volna ide kulcsa? Ráadásul kettő: a szobakulcs és az íróasztalé. Vajon ki titokzatoskodik vele, és mit akar elérni ezzel? Bizonyára zsarolni akarja. Ugyan kinek lehet erre oka? A főnök talán, mert sejtette, hogy le fogják építeni. De hát ennek nem sok értelme van! Most mit ér el vele? Azt fel se tétélezheti róla, hogy ő fúrta volna meg, mert a mai napig semmit nem közöltek vele. Most meg már úgymint mindegy, ezt nem lehet visszacsinálni. A kinevezés és a felmondás mai hír, de ő hamarabb kiszimatolhatta. A kérdést nem szegezheti csak úgy neki, hiszen a saját dossziéja eltüntetésére nem kapott utasítást, tehát ő maga is szabálytalanul járt el, amikor kiemelte a helyükről a róla szóló jelentéseket. A legjobb lesz, ha ezt a sovány kis aktát visszateszi a helyére, aztán megy és megbeszél mindent a főnökével. A volt főnökével, mert most már ő a góré.

Azért így már más pozícióból tárgyalhatnak. Most neki van számonkérnivalója, István pedig köteles engedelmessé válni neki. Azt is ki kell tervelnie, hogyan szerezze vissza a hiányzó papírokat. Gyorsan átfutotta a dosszié tartalmát, kiemelt belőle pár oldalt, majd visszasétált vele az archívumba. A helyére tette. Nem volt benne semmi kompromittáló, csupa szokványos, szabványos szöveg, semmi más. A főnöke irodája felé indult. Bekopogott, de senkit nem talált ott. Kisvártatva előkerült István titkárnője, és közölte, hogy a főnök nemrég hazament. Neki nem mondott semmit. Kicsit furcsa volt, eddig még soha nem csinált ilyet. Talán valami családi ügy...

Na, ezt jól megkavarta az öreg! Miközben a saját irháját félti, az én anyagomat meg önként pusztítja... Ezt nem ússza meg szárazon. Ha az épületből kivitte, akkor megsértette a szabályzatot. Más kartonjába beletekinteni megint csak hivatali vétség. És ki tudja, mi mindent nem vitt haza, mielőtt elhúzná a csíkot nyugdíjba? Talán valami visszavágót akar rendezni. Esetleg őt is berendelték a BM-be? Szép kis ügy kerekedhet belőle! Ha ott akarja bemártani, akkor saját magát is leégetheti, mert a megfigyelést az ő utasítására végezték és neki nyújtották be. Micsoda sumák! Éveken át azt hitte, hogy kölcsönösen megbízhatnak egymásban, most meg...

A titkárnővel közölte, hogy át kell vennie a főnök hivatalát. Ezért hívták a minisztériumba. Ha viszont István lelépett, akkor hogyan vegye át? Leadta a kulcsait az öreg? Nem? Akkor kerítse elő őket, mert ezért a szabálytalanságért ő is felelhet. Jó, jó, érti, de a hivatal nem maradhat vezetés nélkül. Kéreti a kollégákat, egyelőre a saját szobájába. Mindenki függessze fel a tevékenységét, és jelentkezzen nála! A titkárnő, aki az előbb még a főnökéért, azaz a volt főnökéért reszketett, most a saját állását kezdte féltetni. Vajon ő maradhat, vagy őt is leléptetik vele együtt?

Kovács rövid értekezletet tartott. Közölte azt a keveset, amit vele is közöltek, valamint azt is, hogy a főnökükkel egyelőre nem tudnak egyeztetni a teendőkről, mert ő váratlanul eltávozott valahová. Amint átadta a hivatalát, újabb értekezletet tartanak, de addig is azt az utasítást kapták, hogy függesszék fel az iratdarálásokat. Már ha vannak kollégák, akik ilyesmivel foglalkoztak. Senki iratait nem szabad eltüntetni. Akinél még vannak kiemelt dossziék, azokat sürgősen helyezzék vissza az eredeti helyükre! Ez legfelsőbb utasítás. Senki ne merje megszegni, mert súlyosan szankcionálni fogják!

Minden simán ment. A fiúk vették a lapot, és máris jelentkeztek nála páran, afféle udvariassági vizitre, meg azzal a nem is igen burkolt szándékkal, hogy szeretnének neki dolgozni. Erre is számított. Meghalt a király, éljen a király! Így van ez évszázadok óta, vagy talán évezredek is eltelték ennek a hagyománynak a jegyében... Majd meglátjuk, egyelőre fel kell mérni az új vezetés szándékát. Biztosan lesznek újabb riportok, meghallgatások, ahogy most mondják, és pontosan egyelőre ő se tud. No, azért a célszemélyek biztosan változni fognak. De az ő munkájuk nélkül egyetlen állam se működhet, szóval erre számítsanak!

Hát számítani mindenki számított, de a fejleményeket kiszámítani egyikük se tudta. Miután alaposan átfésülték őket, hagytak maguk után egy félig lerágott csontot, azaz egy alaposan kipucolt adatállományt. Miután olyan pánikhangulat uralkodott mostanában, az elvégzendő munkák is csak félig lettek elvégezve. Minden olyan keszkesza lett. Bizalmatlanul méregették egymást: ki lesz a

következő? S ha rájuk kerül a sor, hogyan váltsanak profilt? Ezzel a tudással csak nem mehetnek lapátolni...

Kovács élete látszólag a megszokott mederben folyt. A főnöke nem került elő, valami ismeretlen helyre távozott, és ő az intézmény átszervezésével volt elfoglalva. A kulcsok mind meglettek, hiszen nem egy példányban léteztek, az szabálytalan lett volna. Úgy tűnt, minden szabályos rendben fog lefolyni, Kovács habitusa szerint, és emiatt ő se nyugtalankodott.

Aztán egy napon magas rangú rendőrtiszt jelent meg nála, és kérte, hogy fáradjon be a hivatalába egy kihallgatásra. Kovácsban meghűlt a vér. Ugyan mit követhetett el? És miért van szükség arra, hogy a munkahelyén ilyen feltűnően keressék? Erről az egész ház suttogni fog, őt meg mindenféleképpen gyanúsítják majd. Csak annyit kért, hogy ne együtt távozzanak, hanem egy negyedóra múltán követni fogja az illetőt a rendőrkapitányságra.

Nagyon alapos kihallgatásban volt része, a végén megizzasztották. A főnökéről kérdezték, mikor találkozott vele utoljára, s hogy akkor miben egyeztek meg. Ugyan miben? Semmiben, mert az öreg lelépett, mire ő visszatért a minisztériumból. Neki pedig azonnal neki kellett látnia, hogy átszervezze a hivatalt. De hiszen ezt bizonyára tudják is róla, minek ezek a keresztkérdések?

Kiderült, hogy az öreg a munkahelyéről egyenesen a nyaralójába hajtott, ami a Balatonnál volt. A családja kezdte keresni, mivel akkor már két napja nem ment haza. Kevesen tartózkodtak akkoriban a villanegyedben, de valakinek mégis feltűnt, hogy sokáig füstölt a nyaralójuk kéménye. Ez rendkívüli eseménynek számított, hiszen ragyogó idő volt, a fűtési szezonnak már vége. Bekopogott az ajtón, de már csak egy hatalmas dörrenést hallott. Azonnal értesítette a rendőrséget, így bukkantak a nyomára és mentek beazonosítani, amihez igénybe vették a felesége asszisztenciáját is.

És miért gyűjtött be az öreg, érdeklődött Kovács a szokásos gumiarccal. Az nem derült ki, jött a gyors válasz. A kandallóban már csak egy csomó papírhamut találtak, a környezetében viszont semmi olyat, ami az öngyilkosságra utalt volna. Kivéve a kezében tartott szolgálati fegyverét, amivel szétloccsantotta az agyát. Éppen ezért érdeklődnek nála, aki a pozíciójában váltotta, hátha tudna róla, mi oka lehetett a főnökének az öngyilkosságra, s hogy miféle iratokat vehetett magához a hivatalából? Kovács semmit nem tudott mondani, csupán annyit feltételezett, hogy saját magára nézve kompromittáló iratok lehettek, amiktől szabadulni akart. Azt nem tudja, itt, a hivatalban miért nem semmisítette meg őket, miért épp a távoli nyaralójába ment velük. A saját dossziéja tartalmát nem említette, mennyire megcsappant, de azt nem is feltételezte senki, hogy az ő irataival vonult el az öreg, hogy azokat alaposabban áttanulmányozhassa. Csak arra tippeltek, hogy volt valami vaj a fején, amiatt pánikolt be, hogy még az életét is kioltotta.

Még több kollégát is kihallgattak, de semmire nem jutottak. Legalábbis ők így tudták, mert ami kiderült, az már a legszigorúbban őrzött titkok közé került be, és nem náluk őrizték az anyagát, hanem a minisztériumban. Abban is a belügy és a külügy egyeztetett egymással. Kovács fellélegezhetett. Az öreg azért vehette magához az ő papírjait is, hogy a rá vonatkozó részeket kímázza belőle. Merthogy az ő kapcsolatai és akciói vele is összefüggtek. Ő volt a tartótisztje, mindenről neki jelentett. Most, hogy ő, mármint Kovács került vele szemben előnyös helyzetbe, tarthatott tőle, hogy ezt az információt ellene fordíthatja.

Kovács megkönnyebbült. Akkor hát neki dolgozott az öreg, amikor az ő dossziéját is úgymond kitararította, és csak a semmitmondó részeket hagyta meg benne. Azzal, hogy lepuffantotta magát, minden további sikeres nyomozás lehetőségét lezárta. Mert az tuti, hogy még a feleségével se közölte, mik a tervei. Az iratok még nagyban éghettek, amikor bekopogott hozzá az a szomszéd. Ő beijedt és hirtelenjében a fegyveréhez nyúlt. Ennyire szimplának találta Kovács a főnöke ügyét.

Soha nem tudhatta meg a valódi történetet, merthogy annak újonnan nyitott aktái a BM-hez és a külügyhöz kerültek. A titokzatoskodó főnök nem kötötte az ő orrára, miféle akciókban vett részt. Volt is oka pánikolni, mert ugyan csak a halála után derült fény a legpiszkosabb akciójára, ő volt az egyik összekötője annak a török terroristának, aki merényletet követett el a lengyel pápa ellen, mégis árthatott volna mindenkinek, akivel kapcsolatban állt. A főnöke is részt vett az egyébként elég együgyűnek kinéző ürge kiképzésében. Egy korábban igen magas rangot viselt politikussal együtt, akinek a villájában lögyakorlatokat végeztek. Szóval hogy egy nagykutya politikus meg egy SZT-tiszt vezényelték le az akciót. Összedolgozva persze másik két titkosszolgálattal, melyek mindegyike kelet felé mutatott. Nagyon keletre.

Kovácsnak erről már nem kellett tudnia. Ő haladt tovább a hivatalában, ahonnan utóbb ő is hasonlóan távozott, mint a főnöke tehette volna. Egyszeri rövid értesítéssel, nyugdíjazással, végkielégítéssel és kiemelt nyugdíjjal. Érdemei elismerése mellett.

Minden csúcs elérése után már csak lefelé vezet az út...

Éjszakai látogatók

Evelin magányosan töltötte az estéit. Senkit nem invitált a lakására, és ő se ment látogatóba senkihez. A csend sok mindenre adott választ, amire a nappali nyüzsgésben soha nem lelhetett volna se visszhangra, se méltó feleletre. Talán ki se nézték belőle, hogy értelmes dolgokon törí a fejét. Embertársai szinte mind egyoldalúan látták őt is, meg a világ dolgait is. Mivel számukra a legfontosabb kérdés a ranglétrán való felfelé haladás volt, a társadalmi kapcsolatok építgetése, meg a kapcsolati tőkájükkal való kereskedés, úgy gondolták, Evelin is hasonlókon törí a fejét.

Pedig Evelin mindezt semmibe se nézte. Hiúság vására, mondta néha magában, amikor már túl sokat látott ismerősei és barátai akcióiból, amelyeket ők ravasznak, fondorlatosnak és igen kifinomultnak véltek, ám Evelin erre csak legyintett, és hangulatától függően vagy mérgelődött, vagy nagyokat mosolygott rajtuk. A kapcsolati tőkével való üzérkedést ő szellemi prostitúciónak tartotta, ezért kizárt dolog volt, hogy erre a szintre ereszkedjék. Társai mégse arra gondoltak, hogy morálishan több szintnyi különbség van köztük, hanem inkább butának tartották, és néha megpróbálták kioktatni, hátha ő is hasonló útra tér. Pedig Evelin tudta, hogyan csinálják mások, de lealacsonyítónak találta volna, hogy őket utánozza. Élte hát a saját külön kis életét, amelyben emlékek, tapasztalatok és vágyak keveredtek egymással, valami láthatatlan és megfoghatatlan közegben.

Egy ideje sugallatokat hallott, mikor nagyon befelé figyelt esti órái során. Előbb megijedt és attól tartott, hogy valami baj van az idegeivel, de miután továbbra is kiegyensúlyozott és jó kedélyű maradt, mégse tartott semmi bajtól, hanem igyekezett megszívlelni a távolról, valahonnan érkező üzeneteket. Ezek nem voltak mindennaposak, hanem inkább esetiek, ám mindig érkezett általuk olyan tanács, amire, ha hallgatott, sikeresebben oldotta meg az életében felmerülő problémákat.

Aztán kezdett kifinomulni a hallása, és egészen tisztán hallotta az egymondatos üzeneteket, melyeket már várt. Mintha találkozott volna valakivel, akit nem látott, de az jótékonyan igyekezett támogatni őt, hogy így magára maradt érzéseivel és egész, furcsára sikerült életével. Néha szentenciákat hallott.

Mintha összegezték volna egy-egy kérdéssort, ami foglalkoztatta, s neki csupán hallgatnia kellett ezekre. Néha a Nagymamára gondolt, elhalt szeretteire, akikkel már nem beszélgethet, de ezt a gondolatot elhessentette magától. Úgy érezte, hogy az üzenetek, amelyeket kap, inkább valami öreg tanítómestertől jönnek, aki ügyel az ő sorsára. Ennek örült is titkon, mert nem ártott volna a segítség. Szerelmes volt valakibe, akinek az emelkedettebb kvalitásairól nem volt egészen meggyőződve, csupán remélte, hogy a kapcsolat rendben lesz, s hogy az illető nemcsak megszerezni kívánja őt, hanem további terveket is sző vele kapcsolatosan.

Ezzel a nézetével valószínűleg magára is marad, ha ugyan megkérdezett volna valakit. Szülei meghaltak, s neki magának kellett boldogulnia, ami nem volt egyszerű a modern világban. A nagyvárosi emberek modernül éltek, legalábbis ők úgy gondolták magukról, a kisvárosiak pedig jóval szigorúbb elvekhez tartották magukat. Vagy csak hipokriták voltak, ki tudja. Nem merték vállalni, amit a színpalak mögött műveltek. A nyílt színen inkább játszották, hogy velük minden rendben van, az ő házasságuk abszolút rendben van, még akkor is, ha ez nyilvánvalóan nem volt így.

Egy este valami fergeteges forgalom zajlott le Evelin közelében. Egész este szólt a telefon, a barátnői mind tanácsokat osztogattak neki. Mindenki le akarta beszélni arról az emberről, akibe Evelin egyre nyilvánvalóbban szerelmes volt. Olyannyira, hogy titkolni se tudta, s talán nem is akarta. Persze, már a kívülálló idegen számára is látható volt, hogy nem egy álomlovagról van szó, hanem tapasztalt nőcsábászról, akinél Evelin is csak egy numera lett volna. Ez a donjuanizmus mindenkit irritált, főként, hogy az illető úr még nő is volt. Azt állította ugyan, hogy válófélben vannak, de sok férfi csak takarózik ezzel, amikor hódítani akar. Aztán szépen hazakullognak ismét, és minden megy tovább, ahogy megszokták. Hogy az asszonyuk miért tűri ezt, nem tudni pontosan. Talán a győztes nőtény fölényét akarják éreztetni nőtársaikkal, hogy no lám, mégis mindig hozzám tér vissza, a többiek legfeljebb próbálkozhatnak!

Evelin nem állt kötélnek, és ez egyre jobban ingerelte a nagy szoknyavadászt. Méghogy ő nem tud lefektetni egy nőt! Akár ezret is, ha úri kedve úgy tartja! Minél jobban ráhajtott, annál nagyobb

óvatosságra készítette Evelint. Ő nem szobacica, nem ágybamanci, nem kis prosti, aki hirdetésre szed fel palikat, és egyáltalán ezek a vulgáris fogalmak rá nem vonatkoznak. De a szerelem tombolt a szívében, és sokszor nehéz volt ellenállni egy ilyen vonzó férfinak, aki ráadásul mindenképpen őt akarja. Már az egész kisváros tudta, mi van köztük, de ismerték a férfit, és ki-ki temperamentuma szerint reagálta le a dolgot. Volt, aki legyintett, mások, férfiak persze, elismerően füttyentettek, no lám, mi van ebből alakulóban, mások összesúgtak és csúnya pletykákat szóttek, amikből egyáltalán nem az derült ki, hogy Evelin bizony nem állt kötélnek, hanem épp az ellenkezője. A feleségnek is tudomására jutott az ügy, és ő is Evelint ítélte el, nem a minden hájjal megkent férjét. Összebeszélt a többi asszonnal, hogy kiközösítik Evelint, és így is tettek. Onnantól fogva akárhol megjelent a szegény, hálóban vergődő leányzó, mindenki arrébb vonult, lenézően és lekezelően bántak vele, egészen addig, míg Evelin meg nem unta a kínszusokat, és visszavonult, hogy magában rendezze a kérdést. Egy hetet adott magának, egy perccel se többet. Úgy vélte, ennyi elegendő lesz egy ilyen kényes kérdés rendezésére. Meg hogy önmagával is tisztába jöjjön.

Mivel kisvárosban élt, annyit már eleve tudott, hogy semmiféle botrányt nem fog vállalni. Annyit egyetlen férfi sem ér, hogy miatta felrúgjon mindent, és otthagyon csapat-papot, hogy aztán másik városban kezdjen új életet. Botrány lett volna, ha Don Juan valóban elválna és elveszi őt. Boldogtalan gyermekeket hagyott volna maga mögött, őt pedig megölte volna a bánat emiatt. Nem beszélve az elhagyott feleség bosszúvágáról, mert azt is tudta, hogy még az értelmes nők is gonoszak tudnak lenni, ha vesztesnek érzik magukat egy kapcsolatban. Ha mindezt feljegyezte volna, nagyon hamar kiderül, hogy a nemek túlnyomó többségben vannak az igenekkel szemben. Az igen, a boldogító viszont mégis csak visszahangzott a lelkében, és úgy zúgott, mint a harangzó ünnepekkor.

Ezért kellett az egyhetes kikapcsolódás, az esti magány, amikor senki nem szól hozzá, nem boldogítja az élet kicsinyes részletekérdéseivel, hanem mindenki békében hagyja, ő pedig mindent megbeszél magával. S talán odaátrol is érkezik valami üzenet. Aznap este viszont egyre csak hívták a barátai, és mintha mentőakció indult volna az érdekében, egyre többen lebeszéltek signor Casanováról és a vele való kapcsolatáról. Evelin mindenkit meghallgatott, és amikor végre csend lett, egyre csak visszhangoztak a lelkében a feléje küldözgetett szavak:

-Ne! Ne tedd! Nem érdemes!

-Szóba ne állj vele! Szoknyavadász! Megbízhatatlan!

-K...hajcsár! Tudod, mennyi nőügye volt már? Most se csak utánad eszi a penész, legalább három nőügye van függőben!

-Vigyázz magadra! Ez az alak mindenkit csak tönkretesz!

Evelin teljesen összetört lelkileg. Befogta a fülét, mintha a hangok kívülről ostromolták volna. Ám hiába védekezett, csak hallotta őket, míg végül így kiáltott fel:

-Hagyjátok álmodni a lelkemet! Nem látjátok, hogy ez csak egy szép illúzió?! Én soha nem is gondoltam komolyan, hogy bármibe is belemegyek ezzel a férfival! Csupán jó volt elgondolni, hogy egy ilyen romlott ember is meg tud változni a kedvemért. A fejemmel tudom, hogy ez nem lesz így, de olyan szép volt álmodni róla! Teljesen összetörtek a szívemet ezzel a folytonos huhogással! Hagyjatok egy kicsit gondolkodni!

A vége az lett, hogy Evelin szépen elaludt. Észre se vette, hogy a nagy hangzavarból egy nagy, békés, puha közegbe érkezett, ahol senki nem akarta lebeszélni semmiről, sem rábeszélni valamire, hanem csak békésen szunnyadhatott. Olyan volt, mint a Nagyanyó ágyában, kiskorában, ahol gyakran aludt. Ott olyan békesség és szeretet fogta körül, amelyet azóta sem ismert.

Sokáig lebegett ebben a szépséges közegben, amelyről nem tudta, csak sejtette, hogy valami túlvilági régió, ahová földi halandó legfeljebb vágyakozhat, de élve nem juthat el. Csak lebegett az

álom szárnyán, és nem tudott, nem is akart tudni semmiről, senkiről, csak átadni magát ennek az érzésnek, amely megkönnyítette az életét, annak legalább ezt a mostani részét. Úgy érezte, most túlvilági barátok veszik körül, és nyugtatgatják, csendesítik a lelkét, nem hagyják, hogy a nagy hangzavar továbbra is hasson benne, hanem elringatják, mint egy kisgyermeket. Honnan is tudhatta volna, hogy épp a Nagyanyó dédelgeti, mint kiskorában, abban a puha, meleg pehelydunnás ágyában! Mikor végül felébredt, épp annak az ágyhuzatnak a babarózsaszínje járt az eszébe, és csak hangulatok maradtak az álom után, gondolat azonban egy se.

Felkelt és lézengett a lakásban. Teát főzött, majd legyűrt pár falatot a torkán, pusztá rutinból. Nem esett jól semmi. Nem kívánt enni. Már nem volt olyan rosszkedvű, mint az este, de fel se volt dobva. Pár nap szabadságot kért telefonon a főnökétől, aztán kihúzta a telefont.

Azalatt a pár nap alatt voltaképpen nem történt vele semmi. Vagy mondjuk úgy, hogy semmi különös. Azt leszámítva, hogy rendezte a gondolatait. A sugallatok most nem jöttek. Azt sem érezte, hogy lettek volna éjszakai látogatói, akik súgtak valamit a fülébe. Minden teljesen normális volt. Túlságosan is az.

Csupán az álom hangulata kezdett el hatni, mint egy késleltetett hatású gyógyszer. A dolgai és a gondolatai egészen rendezetté váltak. Nem akart magára ismerni. Mintha kicserélték volna. Járt-kelt, tett-vett maga körül, de még csak sok mindent tennie se kellett. Rend volt odabent és idekint.

Nem értette, mi történt, csak kellett ez a csend. Aztán visszadugta a telefont. De különös módon most nem hívta senki. Talán megsértődtek, hogy a napokban nem felelt semmilyen hívásra. Megértette, hogy a dolgai rendezéséhez szüksége van a csendre és a magányra. Az embereknek általában az a bajuk, hogy túl nagy lármában élnek. Akkora zajt csapnak maguk körül, hogy ettől nem hallják a belső hangjukat. Igen, ez a belső hang. Talán ez szólalt meg akkora erővel, hogy ettől észbe kapott. Magához tért. Aztán pár nap múlva a munkájához is visszatért.

Senki nem ismert rá. Arcáról eltűnt az az álmodozó kifejezés. Vonásai kisimultak, kedves mosoly ült az arcán. Mindenki rácsodálkozott. Valami történt ezzel a lánnyal! Csak tudnánk, hogy mi? Az emberek nem ismerték fel, hogy ez a belső béke, a harmónia kifejezése. Akár egy Buddha-szobor, olyan rejtélyes, misztikus és kiegyensúlyozott volt.

Hamarosan találkozott signor Casanovával is. A férfi kezdte a szokásos, mindenkinél bevált módszerével. Játszotta neki a sármos, tapasztalt, rutinos szerelmest, akinek ő se állhat ellen, merthogy övé a fél világ. Evelinről mindez lepergett. Kedvesen mosolygott, de emögött a mosoly mögött valami hűvös elutasítás volt. Sztoikus nyugalom. A férfi semmit nem értett. Sértette a hiúságát, hogy ezúttal sincs sikere, de úgy vélte, ha aznap nem megy, majd sikerül másnap. Ennyit még tud várni.

Evelinre azonban várhatott! Soha többé nem tudott hatni rá ez az ember. Gesztusaiban az a csendes megnyugvás volt, amit aznap éjjel érzett álmában, amikor úgymond hazatalált a régi házba, ahol mindenkinek a lelkében rend volt és béke. A rutinos udvarlás, amelyről Evelin felismerte, hogy mindenkinek, bárkinek is szólhat, számára már csak modorosság volt. Egy olyan lélek unalma, amely odabent unatkozik, és ezért másokból is unalmat vált ki.

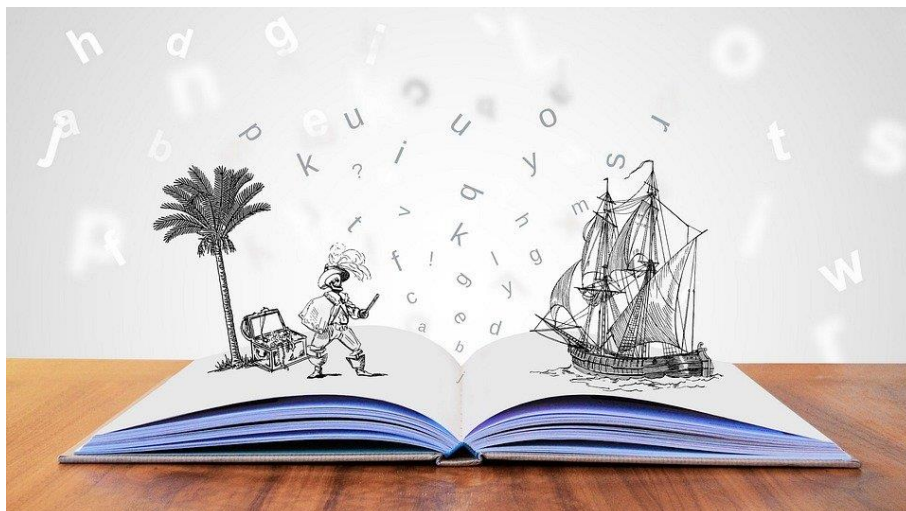
Megtört a varázs. A meghökkent udvarló ráébredt, hogy soha nem lesz sikere Evelinnél. Pedig már úgy érezte, hogy csak pár lépés választja el a teljes sikertől! Mérgében azt kezdte terjeszteni Evelinről, hogy már rég megkapta, csak ráunt, és egyáltalán nem érdekli. Ostoba nőcske, aki fennhordja az orrát. Férfitársai pedig szívesen elhitték neki, mert számukra ez az úr volt az etalon. Utánozni kezdték. Onnantól fogva még a legrendesebb pasas is úgy érezte, hogy feltétlenül követnie kell a példáját, és ő is csalni kezdte a feleségét.

Tiziano Vecellio: La Bella

Evelint kissé bántotta ez a lelki durvaság. Nem képzelte, hogy valaha is hamissággal, megjátszással vagy nagyarcúsággal fogják vádolni, de napirendre tért a dolog fölött. Később férjhez ment egy szolid fiatalemberhez, akit mások unalmasnak tartottak, és aki soha nem akarta rossz hírért kelteni, csak hogy a saját hiúságát legyezgesse.

Ez csupán egy kisvárosi történet a mindenkori Evelinek és a mindenkori casanovák okulására. Nem szükséges gúnyolódni rajta, és tagadni se kell, hogy van ilyen.

Megszólal egy kis harang

I.

Őszbe hajló nyári esték sora követte egymást. Az egész táj készülődött, de, akár a tétova szerelmesek, képtelen volt végleg búcsút mondani. Csak áradt és ígérgetett. Legfőbb üzenete az volt, hogy soha nem fog elmúlni. Ahogy a szerelmesek fogadalmait, aztán ezt is elfújta a szél. Az őszi szél, amely természetesen időben megérkezett, és kitessékelte a kéréstelenül fogadkozót.

Mélységes csend telepedett a vidékre. Áthatolhatatlan, sűrű és valami mélységes szomorúsággal teljes. Mint mikor elmúlt a szerelem, és a szegény fiatalok ráébrednek, hogy az egészből valami hiányzik. Valami nagyon lényeges, és ami megtörte a korábbi illúziót. Pedig mindennek letelik egyszer az ideje. Kérlelhetetlenül eljön a búcsú pillanata, amikor már csak integetni lehet, de a történetet visszafordítani nem.

Reggelente köd és sűrű pára ereszkedett a földre, és ez mindenkit nyomasztott, nemcsak a pórul járt szerelmeseket. A természet pihenni készült. Búcsúzkodott, még hozzá hosszasan, nemcsak pár pillanatig. Színesre festette a fák, cserjék leveleit, és olyan színpompával örvendeztette meg a sétálókat, hogy azok nem győztek gyönyörködni benne. Hajnalban megcsipkedte a szabadban élő növényeket, azok pedig úgy reagáltak, ahogyan a megcsipentett arcú gyermek: hirtelen pírral.

Az öregek, és természetesen a fiatalok is, sétára indultak. Hosszú sétákat tettek. Az öregek botorkáltak, bizonytalan járásuk éppúgy hozzátartozott a városi tájhoz, ahogyan a szerelmesek andalgásai. A búcsú pillanata mégis a levegőben vibrált, és ez ellen senki nem tehetett semmit. Szindbád nyughatatlan lelke lebegett fölöttük, csak ők nem tudtak erről. Érezték, sejtették, de nem tudatosult bennük, mi az a változás, ami most mindannyiukban végbemegy. A tájban és az

emberekben egyaránt. Sétáik egyszerre voltak nyugodtak és felkavaróak. Ez utóbbiról azt hitték, hogy talán csak a lehullott leveleket felkavaró szél impressziója teszi. Jó volt nézni, de beleborzongtak.

A falevelek pedig egyre sűrűbben hullottak. Ők is búcsúztak édesanyjuktól, valamelyik szépséges fától, amelyik felnevelte őket. Tavasszal életet adott nekik, zsenge zöldre festette törékeny, puha testüket. Nevelte és tanítgatta őket az élet nagy és végtelen bölcsességére. Aztán megerősödtek és a nyár hevében elvesztették hamvas fiatalságukat. Sötétebbé és mattá változott a felszínük, és ebben pompáztak. Csupán a nyári esők mosták fényesebbre őket. Olyankor illatozni kezdtek és versenyre keltek testvéreikkel, a korábban lehullajtott virágokkal. A nyárfák illatos olajat bocsátottak ki magukból, megtöltve az egész környéket, hogy aki arra járt, nem is sejtette, honnét kapja ezt a kedves üzenetet. Ez a lenyűgöző kipárolgás versenyre kelt a virágágyásokat takaró, aprócska és szerény mézfű illatával, azt üzenve, hogy a kémia is különös valami. Nem az a tantárgy, amitől sok tanuló fél, hanem a természet örök törvénye, mely láthatatlan, mégis érezhető. Ősszel aztán színesbe fordultak ugyanezek a levelek, és fanyar illatot árasztottak, különösen, amikor a földre hullva várták sorsuk beteljesedését.

Az emberek között is vannak, akik hasonlóképpen készülnek az utolsó útra. Nem sorcsapásként élik meg, hanem az élet örök körforgásának részeként. Lecsendesednek, láthatóan búcsúzkodnak, rendezkednek, és ebben senki nem gátolhatja meg őket. Van, aki ráérez, és tartóztatná őket, de különösen az öregasszonyok élik ezt meg igen tudatosan. Kedvesen ráhagyják másokra, amikor az életük prolongálásáról duruzsolnak nekik, ők mégis addig rendezkednek, amíg végül egészen felkészültnek nem érzik magukat a végső búcsúra.

A szerelmesek is így vannak ezzel. Gyakran csak az egyik fél akar elszakadni, a másik marasztaná. Valósággal rácsimpaszkodik a társára, de ez az erő ugyanolyan ellenerőt vált ki a társából. Mikor egy folyamat a végéhez közeledik, nem szabad megkísérelni visszafordítani. Az csak fájdalmasabbá teszi az utolsó perceket. Mert akkor már földi és égi mértékkel mérve egyaránt ilyen apró időegységekben lehet mérni a legeslegutolsó stádiumát egy kapcsolatnak. Ahogyan a falevél el fogja engedni végül

felnevelő édesanyja testét, ugyanúgy a szerelmesek is elengedik egymás kezét. Valami olyan végzetes erő rántja és tépi el őket egymástól, amelynek senki ember fia nem állhat ellent. Akár az életre engedik el egymást, akár a halálra, ez az erő mindkettőjüket megrázza.

A búcsú fájdalma az elválás rezignáltságába hajlik, majd egy csendes nosztalgiába. Vannak, akik könnyeket ejtenek, zsebkendőt lengetnek, de az induló vonat vagy postakocsi akkor is nekilődül. Egyetlen hirtelen rántással indítja útjára a búcsúzóit, és ugyanazzal a mozdulattal tépi ki a másik, integető fél szívének egy darabját.

Az őszi táj fölött csak lebeg a köd, majd kezd feloszlani. Már mindenki átláthatja, ha jó a szeme. A nénikék a kapuban állnak, és mintha várnának valakire. Vagy valamire. Emlékek jutnak az eszükbe, ettől váratlanul megfordulnak és visszaballagnak a házba. Tesznek-vesznek, megetetik a kutyát, macskát, mások a csirkéket és a malacot is. Aztán sokára, igen sokára az eszükbe jut, hogy nekik is csak enniük kell, és akkor harapnak valamit. Gyakran kisszéken ülve, majd el-elbóbiskolva a tűzhely mellett. Aztán mennek a kertbe, ami már ugyancsak őszi. Betakarítják, ami még ott van, majd megtisztítják és eltárolják. Szép rendben áll a kamrában minden, előkészítve az útjára, mert a gyerekek bármikor betoppanhatnak.

A nénikék sorsa már csak a csomagolás, mások felkészítése valamire, amit a fiatalok nem szeretnek hallani. Megbeszélik hát a nagytiszteletű úrral vagy a plebános atyával, kinek-kinek vallása szerint. Majd ő tudni fogja, milyen búcsúztatást szeretnének a kisöregnek. Mert annak tisztességesnek kell lennie, de hát a városi embernek nem sok érzéke van már ezekhez a részletkérdésekhez, amiknek ő tartja a hagyományos elkészítést. Aztán megfordulnak, és hazaballagnak, és csak várnak. Várnak arra a pillanatra, hiszen az életük láthatóan kiürült. Nem érdekelnék már senkit, és a régies

szokásaikat sem értik. Úgy készülődnek, ahogyan a kiábrándult szerelmes, aki szeretné megmondani a társának, hogy többé már nem rajong érte, s hogy engedje el őt.

Egy napon az is elérkezik. Váratlan baleset, hirtelen betegség sújtja le őket, vagy csak békésen üldögélve éri el az, amire rég készültek. Nem könnyű a pillanat, mert többnyire nincsen senki kéznél, akihez fordulhatnának. Életünk nagy pillanataiban egyedül vagyunk, végtelenül magányosak. A megszületés és a meghalás töredelmes úton keresztül vezető küzdelem. Legfeljebb csak asszisztálni tudnak hozzá a társak, egyebet nem tehetnek.

Aztán megszólal egy kis harang, a lélek szomorúan csengő, zengő kicsiny harangja. Összegyűlnek a megmaradottak, megsiratják, megkönnyezik, összesúgnak, és minden másról beszélnek, csak arról nem, mennyire félnek, melyikük lesz a következő. Pedig mindannyiuk lelkében ez visszhangzik. Szól a lélekharang, ki-ki a saját veszteségét siratja. Ám azt csak kevesen érzik át, hogy a kisöreg most megszabadult földi kötelékeitől, és ismét szabad lélekké változott. Pedig ha tudnák, milyen hallelujával szakadt fel belőle az utolsó sóhaj! Úgy búcsúzott, ahogyan egy tisztességes szerelmes: kedvesen, mindent megbocsátón, kezedet szépen eleresztve.

S csak cseng, szól, vékony hangon kongat a lélekharang. Visszhangozza az egyre üresebbé váló hegyoldal, a kápolna türelmes falai, és a körben álló lelkek. Ha valamit sajnál az elköszönő lélek, az annyi, hogy fájdalmat okozott a lent várakozóknak. De az se tart soká. Hamarosan mindenki a saját dolga után néz, és még csak eszükbe se jut, hogy inkább élteben kellett volna törődni, legalább egy kicsit, pár kedves szó erejéig, a most visszaintó lélekkel...

Megszólal egy kis harang

II.

A katonák némán csomagoltak. Kiosztották a dögcédulákat, és csak annyit mondtak nekik, hogy a haza veszélyben van, másnap indulnak valahová, amiről semmit nem volt szabad tudniuk. A laktanyát nem hagyhatták el, haza senki nem telefonálhatott, levelet nem írhatott. Távozásuk híre szigorú hadititok volt. Ilyenkor a bakától a tábornokig mindenki hallgat. Szeretteire gondol, akiktől még csak búcsút se vehet, és aggodalom tölti el a szívét: most valóban háború lesz? És mi lesz az otthon maradottakkal? Őket ki védi meg?

Ezek a gondolatok aztán ködként párolognak el, amikor cselekedni kell. Már csak az adott helyzet van, abban kell gondolkodni. Szigorúan csak a jelenben, annak is a legaktuálisabb pillanatában. Abban, amelyik éppen zajlik. Kúsznak a földön vagy fák között haladnak, amikben esetleg gyönyörködnének, de most nem lehet. A fa is csak tereptárgy. Búvóhely, ami mögött el lehet rejteni az egyre sűrűbben röpködő golyók elől. Máskor lőállás, ahonnan pontosan lehet célózni az ellenségre.

De vajon ki az ellenség? Ugyanolyan fiatalemberek, mint akiket velük szemben felsorakoztattak. Nekik is van édesanyjuk, húguk, nővérük, szerelmesük, némelyiknek felesége is. A szerepeket úgy osztották rájuk, hogy ők nem is kérték. Az egyik támadó, a másik védő. Szerepet nem cserélhetnek, mint a sakktábla két oldalán a játékosok. Csak az adott szerep van, és az adott pillanat. Az események pedig hirtelen peregnek, nem várnak senki kétkedésére, megkésett reakcióira. Az marad meg, aki a gyorsabb.

A magyar fiúk semmit nem tudhattak arról, hogy miféle ellenséggel fognak szembekerülni. Más ez, mintha előtte már rég tudatosult bennük, ki ellen kell harcolniuk. Az ellenünk támadó, kegyetlen törökök, tatárok, a minden hájjal megkent osztrákok, akik, amióta a Kárpát-medencébe tettük a lábunkat, mindig ellenségként tekintettek ránk. Lenéztek, megvetettek, minden rossz és csúnya jelzót ránk aggattak, csak mert nekik voltak területi és anyagi igényeik velünk szemben. És mert alattvalóinknak tekintettek mindnyájunkat. No, nem a nép, az serény, egyszerű gondolkodású és dolgozó. Mindig az uralkodók, a politika, a nagyravágó, gőgös arisztokrácia. Őket fűtötték át ezek az érzelmek és gondolatok sok-sok évszázadon át. A népnek pedig ők parancsoltak. Nagy szó volt a haza védelme. Arra a szóra minden becsületes férfi azonnal ugrott.

De vajon mindig igaz volt ez? Mindig csak védekeznünk kellett, nem pedig idegen érdekekért vásárra vinni szegény fiatal fiúk bőrét? Nos, igen, többnyire igen. Mármost az utóbbi. De a baka senkinek nem parancsol. Ő csak engedelmeskedik. Erre nevelik, amikor hadra képezik. Az a jó katona, aki ész nélkül engedelmeskedve hajt végre minden parancsot. Az már csak XX. századi utólagos okoskodás, hogy másként is tehet. Hogy lázadnia is lehet. Aztán majd ész nélkül engedelmeskedve, immáron nem a saját parancsnokainak, hanem idegen propagandistáknak, megcsinálja a tanácsköztársaságot. Hát igen. Így is lehet.

A fiúk persze nem ezen törték a fejüket, hanem a családjukon, a szerelmesükön, a barátaikon, akiket otthon hagytak. Meg azon, hogy talán őket is behívták, és nekik is el kellett jönni a hazát védeni. Ahogy az őrmester a fülükbe ordította, meg az alezredes nagy, hazafias lózungokkal felékesítve, ezúttal a kommunista propaganda elemeivel is megspékelve, bőségesen. Nekik most pedig keresztül kell jutniuk ezen az erdőn.

Indulás előtt ellepték a városka utcáit, rémületet keltve ezzel az asszonyokban, akik már megérték a világháborút. Nosza, gyorsan bevásárolni, kamrákat feltölteni, lisztet, sót, cukrot, zsírt, olajat beszerezni, és minden tartós élelmiszert, amit csak lehet, adták ki a napiparancsot a vénasszonyok, akik sokat tudtak a háborús évekről, meg az azt követő beszolgáltatásokról, amikor enni is alig volt mit. Ekkor még csak a tankok és a lányok, asszonyok néztek farkasszemet egymással. Azt se tudták, szabad-e átkelni az úton, hogy a közeli boltba eljussanak. De lehetett. A fiúknak

hallgatniuk kellett. Most nem fűtyülhettek a lányok után, ahogy máskor szokták. Pedig megnézték őket a periszkópon keresztül. A nők meg, akik a hadi dolgokhoz nem értenek, azt se tudták, hogy ezek most nem ruszki tankok-e véletlenül. Mindenki attól rettegett, hogy megint bevonultak ide az oroszok. Mert jelzés a tankokon nem volt.

Sokan emlékeztek még a Kossuth téri vérengzésre, s aztán az ávós sortűzekre. Mindenkit a jeges félelem járt át. Az asszonyokat, akik tudták, és a lányokat is, akik még nem tudták. Mert komoly hangszer az emberi gerinc. Rezdül az apró, kellemes frekvenciákra, és rezdül a nagyon grombákra is. Nem egyformán, ugye, de a kettőben mégis van valami hasonlatos.

Már nem emlékszik, mert mindenki gyorsan húzta haza a csíkot, ahogy a boltból kijutott, majd az úttesten ismét átkelt, mikor indultak el a tankok. Azok pedig elindultak az ismeretlen irányába. Talán az ő gerincük is jelzett valamit, ahogyan odakint a nőké. Félelmetes volt a hangulat.

Napokkal később tudta meg mindenki, hogy csapataink átkeltek a csehszlovák határon és megtámadták addigi szövetségeseinket. Akik persze nem mindig voltak a szövetségeseink, de most igen. Hogy adja ez most ki magát? Minek fognak bennünket nézni? Ismét feltámadnak az ellenséges indulatok? Ugyanúgy, mint amikor a magyar fiúkat a kutya Szerbia ellen tüzelték fel? És annak is mi lett a vége?! Uramisten!

A fiúk átkeltek az erdőn, és részt vettek pár csatában. Lőtték a most ellenségnek kikiáltott cseheket, szlovákokat, és olyanok is voltak, akik elesetek a csatákban. A harc nem volt túl hosszú, mert a támadók óriási túlerőben voltak. Szovjet parancsra kellett indulni, majd visszavonulni. Nos, a harc nem volt hosszú, de a szégyen annál inkább. Mindenki Ötvenhatra gondolt. Még túl közeli volt az emléke. Mint ahogy az is, hogy nekünk milyen érzés volt, amikor a tankok csak jöttek és jöttek. Oroszok ültek bennük, épp olyan fiatalok, mint akik ellen kivezényelték őket. Iszonyú volt a vérontás. Azóta se tudja senki, pontosan hányan estek el a küzdelemben. Mert az adatokat alaposan kikozmetikázták.

Szégyelltük magunkat, hogy épp a mi politikusaink nem tudtak nemet mondani erre az aljasságra! Kádár Jánost kétszeresen is árulónak tartotta mindenki. Először bennünket, a saját hazáját árulta el,

most pedig a barátját, Alexander Dubčeket, akivel olyan joviális viszonyban volt. Ez jóvátehetetlen. Nincs rá értelmes emberi magyarázat. „Parancsra tettük, kedves elvtáaaaarsak”, mondhatta esetleg Kádár, de ki hallgatott már akkor rá?!

A nagy dicsőség és a nagy gyalázat két olyan érzés egy nemzet életében, amelyre mindig legelőször a művészek rezonálnak. Egy sláger született, amely mindkét oldalon sikert aratott: Megszólal egy kis harang... Nem kellett sokat magyarázkodni hozzá. A művészet jelképrendszere mindent kifejez. Az Omega lett a legnépszerűbb zenekar északi szomszédainknál. A fiúk meg, akik, mert besorozták őket, részt vettek, kénytelenül, ebben a dicstelen hadjáratban, sokáig nem beszéltek arról, amit ott láttak. Nem is kellett sokat magyarázni. Értette mindenki. Az átlótt szívű fiú, akiről az a dal szólt, méltó búcsúztatást kapott. Mi pedig egy komoly történelmi tanulságot: egyedül a honvédő háború jogos háború. A többi politikai játszma.

Beszélgetések Istennel

-Istenem, kérlek...

-Istenem, adj...

-Istenem, ne engedd, hogy...

-Istenem, kérlek...

-Istenem, verd meg...

-Istenem, tedd, hogy...

-Istenem, Istenem, mit tegyek?...

-Istenem, hogy engedhetted, hogy...?

-Istenem, sújtsd le...

-Istenem, én olyan magányos vagyok... semmit nem hallok abból, amit Te mondanál...

-Istenem, miért nem szólalsz meg?

-Istenem, hogyan is mondjam, hogy megértsd?...

-Istenem, ezt már nem lehet kibírni...

-Istenem, öld meg ellenségeimet!...

-Istenem, segíts meg engemet...

-Istenem, csak engem segíts meg...

-Istenem, add...

-Istenem, add...

-Istenem, add...

Isten csak ült mennybéli trónusán, és hallgatta, egyre hallgatta ezeket a hiábavaló könyörgéseket. Hívei már úgy elfajzottak, hogy egyszer, csak egyetlenegyszer se hallotta: Istenem, köszönöm! Mindig csak adj, adj és adj! Isten jóságos, és olykor fejét csóválva, de adott és adott és adott. Az emberek meg kunyeráltak, kunyeráltak és kunyeráltak. Lamentálva, mindig panaszos hangon mártották be egymást, a saját hibáikra viszont soha nem figyeltek.

Észre se vették őket, többnyire tökéletesnek képzelték magukat, és ezt nem is átalították kinyilvánítani.

Közelgett az istenítélet ideje. Mindenkinek adva volt a lehetőség, hogy megjavuljon, de az emberek annál megátalkodottabban ragaszkodtak hibáikhoz, a bajok okát pedig csakis másokban látták. Mert ez vagy az gonosz, mert ez vagy az ártó szándékú, mert ez meg az ilyen és olyan.

Isten írnokai alig győzték feljegyezni ezt a sok értelmetlenséget. Írtak és írtak, de soha nem akart a végéhez jutni ez a panaszáradat. Mindenki rossz és elvetemült, csak az imádság elmondója nem az. Nála és vele minden rendben, ő mindent tud, és mindenkinél jobban tudja. Ha olykor bűnököt, gonoszságokat követ is el, hát majd meggyónja, feloldozzák, és azzal minden le lesz rendezve. Neki mindent szabad, a másoknak meg ugyanezt csupán tudomásul vennie lehet. Neki előjogai vannak, mert ő különb másoknál, tehát Isten is köteles neki megbocsátani, elvégre az Ő kreatúrája.

Isten megcsóválta a fejét. Hányszor és hányadszor látta, hallotta mindezt, s mintha nem tehetett volna ellene semmit. A papok a földön erre tanították a híveiket: csak az ő vallásuk az egyedüli jó, a másoké mind elhibázott. Olykor azt is, hogy gonosz és kegyetlen, érdemtelen Isten figyelmére. Meg hogy indítsanak vallási háborúkat egymás ellen, más népek hívő csapatai ellen, és öljenek meg mindenkit, aki nem közéjük tartozik, s ha nem hajlandó csatlakozni hozzájuk. Egyszóval hódítsanak és térítsenek, mert ezzel fejezik ki a leghívebben, mennyire jó alattvalói Istennek és az Ő földi helytartóinak. Gyakran azt is tanították a népnek, hogy gyilkoljanak Isten nevében.

A háborúk végeztével az elvakult hívek azért panaszkodtak, miért engedte Isten megtörténni mindezt?! És tagadni kezdték őt, hogy szerintük, ha létezne, akkor nem engedte volna meg azt a szörnyűséget, ami velük megesett. Egyetlen percig, egy pillanatig se gondoltak arra, hogy a háborúkat nem Isten rendezi, hanem a neki soha engedelmeskedni nem akaró emberek, akik gonosz útra tévelyedtek.

Az asszonyok így imádkoztak:

-Istenem, óvd meg...

-Istenem, ne engedd, hogy bántalmazzák...

-Istenem, tedd, hogy épségben hazatérjen...

-Istenem, kérlek, tedd őt sebezhetetlenné a csatatéren...

-Istenem, verd meg, aki megölte...

-Istenem, helyezd rá átkomat, mert bántalmazta...

-Istenem, tedd, add, vedd...

Isten ezt is hallgatta, és az asszonyok szavaiból már többször hallotta: köszönöm! Ő szerető mosollyal nyugtázta mindezt, és megáldotta őket, majd áldást osztó kezekkel és szemekkel nézett utánuk.

A templomot, ahonnan Jézus egykor kiverte a kufárok, ismét beszennyezték a pénzzel. Már természetes volt, hogy minden áldásért fizetség jár, s hogy azokat áldják meg jobban, akik többet fizetnek ezért. A szegények szerényen hátrébb húzódtak, és úgy vélték, talán jól is van ez így. Ők nem olyan tehetősök, és akik meggazdagodtak, talán azért vagyonosabbak, mert többre érdemesek náluk. Ha nem így volna, Isten nem engedte volna meg ezt a nagy gyarapodást. Isten megint csak a fejét csóválta, és várt, mert még mindig türelmes volt, hogy az ő kreatúrái majdcsak ráébrednek tulajdon gonoszágaikra és megtévelyedéseikre, s megváltoznak.

Az emberek azonban nem akartak megváltozni.

Élt egy bölcs ember, aki szerényen imádkozott, a mindennapi kenyérért is hálát adott, és nem követelt magának többet, mint amennyit megkaphatott, és amennyi elegendő volt családjá fenntartásához. Ő gyakran mondott köszönetet az Úrnak, és szívét valóban átjárta a hála érzése, nemcsak úgy mondta gépiesen és monoton imákat ismételve, saját szavaival alig élve. Isten nagyon szerette ezt az embert. Az Ő kreatúrája volt ő is, de valahogy más volt. Nem zúgolódott, nem méricskél, csak tette a dolgát, és újból, meg újból megtette, s utána imádkozott. Először mindig hálát adott, mindent megköszönt az Úrnak, s aztán azt nézte, hol segíthet embertársainak. Ám az ő igyekezete is hiábavalónak tűnt, hiszen az emberek csak nem akartak jó útra térni. Mindig csak követeltek, majd úgy tettek, mintha minden járna nekik, amit kaptak, köszönetet pedig elfelejtettek nyilvánítani. Gőgösek voltak. Mindenben az előljáróik útját követték, s bár kicsiben, mégis olyanokká váltak, mint amazok. Aki csak egy fél fejjel is kisebb volt náluk, egy falat kenyérral kevesebbe volt, mint nekik, azt lenézték, cselédsorba alázták. Úgy bántak vele, mint a kutyaival, és soha nem gondoltak arra, hogy ettől ők válnak alantasabbá. Jóval alacsonyabb szintre kerülnek, mint azok, akiket maguk alá tiportak.

A bölcs ember tudta, hogy Istennek céljai vannak vele és társaival, de még nem tudta, mi az, amiért neki vagy másoknak törekedniük kellene. Mi lenne az a kiút, ami kivezetné tévelygő társait ebből a mélységből, ahová ledolgozták magukat, s épp olyan erőfeszítések árán, mint ő, amikor az isteni jószág felé törekedett.

Isten adott neki időt és erőt, hogy átláthassa, mit tegyen azért a közösségért, amelyben élt, és amelyért valójában cselekedni szeretett volna. Az egész emberiségért csak nagyon ritka, kivételes személyek tudnak nagyokat tenni, a mi emberünk viszont nem volt annyira művelt és messzire látó. De Isten akkor is szerette őt, és segítette az útját. Rá külön gondja volt a többihez képest. Nem azért, hogy kivételezzen vele, hanem hogy megerősítse a hitében, s hogy útja végén elmondhassa, szép élete volt. A legtöbben el se tudják gondolni, milyen érzés az, visszatekinteni egész életünkre és látni

mindazt, ami szép volt benne. S hogy mekkora szenvedés, lelki tortúra az, amikor hibáinkat, vétkeinket, minden bűnünket látjuk. Az olyan, mint az elkárhozás.

Emberünk azt kérte Istentől, hogy beszélgesse vele, s hogy tanítsa őt, mit kell tennie előtte álló élete során. Isten tudta, hogy ez lehetetlen, de annyit ígért neki, hogy olykor küld neki üzeneteket. Egyébként ad mellé tanítómestereket, akiktől sokat tanulhat, és akiktől annak részleteit is megtudhatja, hogyan léphet a helyes útra, mely felé vezet.

Isten tudta, hogy beszélgetnie azért nem lehet földi emberrel, mert az Ő ereje olyan nagy, hogy attól porrá éghetne az eleven emberi test. Vele csak akkor társaloghat a már Hozzá emelkedett lény, ha a porhüvelyt levetette, és ő is az égi szférák rezgésszintjére kerül. Aki kételkedik Isten erejében, annak el kell gondolkodnia egy olyan alaptételre, hogyan teremthette volna Isten a világot, ha nem bírna végtelen jósággal és hatalmas erővel?!

A jóra való ember csak várta az üzeneteket, s mert egyik tanítómestere azt mondta neki, erősen le kell higgadnia és lecsendesednie, hogy megértse az isteni szózatokat, hát gyakran meditált, és olyankor végtelen szeretet érzett Mennyei Atyja iránt, aki erre a feladatra teremtette őt, hogy segítsen az igen mélyre süllyedt emberiségnek.

Isten tudta, de emberünk nem, amikor a feladataihoz látott, hogy akiket fel szeretne emelni, nem lesznek hálásak az Ő küldöttének. Bántalmazni fogják, és minden eszközzel gátolni abban, hogy azokat az üzeneteket, amelyeket Tőle kap majd, továbbítani tudja embertársainak, hogy ezáltal segítsen rajtuk. Ezért Isten nagy erőt adott ennek az embernek, hogy el tudja viselni mindazt a

bántást, ami még előtte áll, s hogy képes legyen megbocsátani embertársainak, akik nem rosszak, csak végtelenül tudatlanok. Megszédülnek az anyag csillogásától, és a porszemen kívül, amely magába zárja őket, és az ő testüket és életüket jelenti, nem látnak tovább. Ő úgy alkotta meg ezeket a különleges teremtményeket, hogy a porszem is leképezze az Univerzum egészét, tehát nem sértésként vette lázongásaikat, hanem a parány nagyképűségéeként, mert még fogalma sincs a Világegyetem és az Isteni Teremtés lényegéről. Csak mosolygott, mert hiszen mit is tehetett ellene egy parány? Egyelőre azzal se gondolt, mit tehetnek az Ő szeretett, bölcs gyermeke ellen, aki szeretett volna részt kérni az Ő hatalmas munkájából, mert úgy gondolta, Isten már nagyon fáradt lehet. Ez az ember is a parány eszével gondolkodott. Nem tudta, hogy Isten soha nem fárad el, mert hiszen nem földi lény, nem fizikai létben tengődő Valaki, hanem szellemileg tökéletes. Ezen felül olyasvalaki, aki elegendő időt ad teremtményeinek a javuláshoz, felemelkedéshez. Vannak, akik rövidebb idő alatt felérik ésszel, hogyan törekedjenek Felé, míg másoknak csak a bukott szamarak szerepe jutott. Nem azért, mert róluk megfeledkezett Isten, hanem mert ők nem tudtak a maguk számára helyesen kérni. Csak a külső, a csillogó felszín kötötte le őket, ám a szellemi értékekről tudomást se vettek.

Emberünk kapott pár üzenetet. Aztán újabbakat. Olyankor nagyon boldog volt. Isten hozzá szólt, épp hozzá! Földi tanítói szerénységre és alázatira intették. Ne fuvalkodjon fel, mint gőgös embertársai! Épüljön és gyarapodjon, de soha ne hasonlítgassa magát másokhoz! Éljen az adott lehetőségekkel, de ne a mások tükrében, hanem a saját feladata jegyében! Tanuljon meg abszolút értékekben gondolkodni, és ezek jegyében nagyot cselekedni. A bölcs ember, aki ennyi tanítás hatása alatt egyre bölcsébbé vált, megértette ezt, ám embertársai nehezményezték a köztük fennálló különbségeket.

Addig kínozták, gyötörték és bántalmazták ezt az embert, amíg az belehalt. Ő még utolsó leheletével is megpróbált segíteni rajtuk, de azok gúnyolódtak rajta és kiröhögték. Még az emlékét és a sírját is meggyalázták. Kéjelegve ropták aznap a táncot a diadalünnepen, mert úgy vélték, sikeresen

megszabadultak egy renitenstől, aki folyton csak ellenállt nekik, egyre ellentmondott, amikor ők ki akarták oktatni a saját elveik helyességéről, és mindig Istenre hivatkozott, akiben ők már egy jó ideje nem hittek.

Isten aznap nem mosolygott az emberekre. Félrevonta tekintetét, és valahová, egészen messzire nézett. Sötétséget küldött a földre, hadd szembesüljenek sötét-magukkal. És aznap nem hallgatta meg az imáikat, sem a kéréseiket. Tanítani akart nekik valamit ezzel.

Szívének kedves gyermeke pedig egyre emelkedett Felé immáron égi útján. Amikor már levetette magáról azt a földi köteléket, amellyel önmagát az emberiséghez láncolta, ráébredt, hogy a lélek természete a szabadság. Már nem akarta megváltani a világot, hiszen meg volt az váltva régen.

Aztán sokat társalgott Istennel, immáron kötetlenül. Földi kötelékek nélkül. Testének immár nem fáj semmi, csak a lelke sajdult néha belé, milyen hiábavaló dolgot cselekedett is ő földi küldetése során. Isten megértette őt, és rámosolygott. S küldött hozzá egy angyali anzikszot, csupa kedvesen éneklő, mosolygó angyalkával. Emberünk értette, és nem volt több kérdése Istenhez.

Tartalomjegyzék

A távirat	3
Lizi álma	10
Csalán és veronikafű	19
Leányszöktetés.....	24
Dermedt bodzák	29
Madárka.....	33
Istenítélet.....	38
Laura emlékkönyve	49
A mandolin.....	59
Fürtös bombák	67
A cinizmus regénye	73
A tudós macskája	79
Trópuson.....	84
Maxi.....	96
Hogyan ne írjunk drámát?.....	99
Szerenád	104
Ákombákom és Irkafirka	116
Messer Gandolfo különös útja	121
Csacsi vagy számár?	129
Ötvenhatos anziksz	135
A csóka.....	153
A modell.....	159
Könyvtár	164
Színházi próba	168
Titokzatoskodók.....	175
Éjszakai látogatók.....	184
Megszólal egy kis harang I. – II.	190
Beszélgetések Istennel	198

Murawski Magdolna szereti a meglepetéseket. Terve ezúttal is sikerült, hiszen eddig nem adott ki hasonló kötetet még. Novellák, kisprózák, filozófiai fejtegetések illusztrálják, hogy szerzőjük soha nem unatkozik. Mindig fabrikál, alakítgat valamit, akár a szobrászok műhelyük mélyén, elrejtve a világ szeme elől.

A 2020-as világjárvány idején Murawski Magdolna visszavonult alkotói magányába, hogy onnan előlépve jócskán meglepje olvasóit. Előbb a Szabó Magda-Szobotka Tibor esszékötetével, most pedig *A távirat* novelláival. Témái sokszínűek. Reneszánsz kori szerenádától a II. világháború magyar katonáinak tragikus történetéig, de nem kerülték el figyelmét a legújabb kor drámai történései sem, mint a délszláv háború, vagy napjaink pestise, a COVID-vírus felbukkanása egy békés családi idillt háborgatva. Diszgráfiás gyermekek és egy beszélni nem tudó kislány modern kori mini-drámája, továbbá a színházi élet despotáinak krokiként felvázolt portréi emlékeztetnek, mennyire sokfélék vagyunk, és mégse értékeljük azt a különbözőséget, amellyel Isten megáldott bennünket.

Az istenáldás és az istenverés olykor igen közel állnak egymáshoz. Csupán interpretáció, köznapi felfogás kérdése, ki melyiket érzi önmagára vonatkoztatva igaznak. A *Beszélgetések Istennel* c. írás erősen elgondolkodtatja az olvasót. Vajon valóban ennyire gyarlók vagyunk? Soha nem okulunk tévedéseinkből? Csak ezek a monoton ismétlések vannak ismét soron, akár a magoló diák feleletei? Minden értelem nélkül, makacs osztinátóként, mások idegeit háborgatva?

Murawski úgy nyújt válaszokat a fenti, igen bonyolult kérdésekre, hogy nem ő mondja ki a végső szót. Az olvasónak vele együtt kell gondolkodnia. Ezt nem engedi el nekünk, ám a mi érdekünkben teszi. Mellette nincs lustálkodás, szellemi eltunyulás. Ösztönöz, serkent és nem hagyja, hogy bárki is tespedjen. Vele kell gondolkodni, hogy tovább tudjunk lépni a megoldás felé. A ki nem mondott vagy elpalástolt hibák magukkal rántanának valami átláthatatlan sötétség és mélység felé. Az igazság viszont fényt gyújt és beragyogja a legelhanyagoltabb és legsötétebb helyeket is.

A távirat c. novelláskötet olyan, mint egy csokor virág, a legtarkább virágokból kötve, ízléses bokrétába. Murawski nem fukarkodott a témákkal, melyek csak kisméretű utalnak az általa is megélt élet tapasztalataira, hiszen olyan távoli történelmi eseményekhez is visszanyúl, mint a II. világháború, Trianon vagy Ötvenhat. Ám olvashatunk az Újkor hajnaláról is, amikor jelentős hajóhad indul az Új Világ meghódítására, hogy beindítsa a korszak kereskedelmi reformját. Honnan kerülnek elő ezek a történetek? Az író fantáziájából, mely szabadon szárnyal, akár a gondolatai. A kötet kiemelkedő darabja az *Ötvenhatos anziksz*, mely nemzetközi figyelmet érdemel.

Nem mindenki él ezzel a művészi szabadsággal. Ehhez valóban nagyon szabadnak kell lenni. Visszavisszatérő téma a halál, annak sokféle formában történő feldolgozása. Az *Istenítélet* c. novella hátborzongató történet egy tengeri viharban elsüllyedt hajóról és annak utasairól. A kötetet illusztráló képválogatás mintegy aláhúzza ezeket a példátlan történeteket. Az író tekintete az emberi kapcsolatok mélyéig hatol. Bár beleszédülünk, mégis érdemes követni elemzéseit.

Lopes-Szabó Zsuzsa